

KURŠIŲ NERIJOS KURŠININKŲ KALBOS
IR ETNINĖS KULTŪROS ARCHYVAS

Katalogas

EGLĖ, Klaipėda
2017

Lietuvos
mokslo
taryba

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

Sudarė Dalia Kiseliūnaitė, Dalia Jakulytė

Recezentai:

Dainius Elertas, Lietuvos jūrų muziejus

Liene Markus, Latviešu valodas institūts

ISBN 978-609-432-107-8

© Dalia Kiseliūnaitė, 2017

© Dalia Jakulytė, 2017

© UAB Eglės leidykla, 2017

Įvadinės pastabos

Šis katalogas sudarytas remiantis Klaipėdos universiteto mokslinio projekto „Kuršių nerijos kalbos ir kultūros archyvas: duomenų skaitmeninimas“, finansuojamo Lietuvos mokslo tarybos (LMT MIP-066), veiklos rezultatais. Projekto tikslas – sukaupti ir suskaitmeninti mokslinę ir kitokią mokslui vertingą medžiagą apie Kuršių nerijos istoriją, kalbą ir kultūrą. Čia sukaupta medžiaga yra tiek plačiai žinomos publikacijos, tiek retos ir senos, tiek minėtų šalių archyvų medžiaga, tiek mokslinių ekspedicijų ir asmeninių kolekcijų įvairių laikotarpių medžiaga, įvairūs rankraščiai. Atrenkant dėmesys skiriamas pirmiausia humanitariniams mokslams. Todėl šiame archyve medžiagos specifinėmis gamtosaugos ar zoologijos temomis šių sričių mokslininkai greičiausiai neras, tačiau galės papildyti savo tyrinėjimus viena kita retesne nuotrauka iš prof. J. Thienemanno rinkinių ar etnografinė medžiaga apie žvejų tradicijas.

Kuriant šį archyvą dirbo mokslininkų grupė iš Lietuvos (dr. Dalia Kiseliūnaitė, dr. Dalia Jakulytė), Latvijos (dr. Krišs Kapenieks) ir Vokietijos (dr. Christiane Schiller), talkino techniniai darbuotojai ir savanoriai. Archyvą galima nuolat pildyti, todėl visi yra kviečiami reikšti savo pageidavimus bei siųsti savo sukaupią medžiagą.

Archyvą sudaro keli skyriai: publikacijos, rankraščiai, ikonografija, filmai ir filmuota ekspedicijų medžiaga, garso įrašai ir jų iššifruoti tekstai, kiti dokumentai.

Kataloge dokumentai turi savo šifrus, pagal šią signatūrą juos galima rasti skaitmeniniame archyve.

Katalogas prieinamas internetu: <http://nerija.ku.lt:8080/knkka>

Planuojama šį katalogą ir dalį dokumentų padaryti prieinamus internetu per specialiai sukurtą internetinį puslapį. Tačiau taip prieinami bus ne visi dokumentai: saugant autorines teises, asmeninės informacijos privatumą ir laikantis susitarimų su šaltinių saugotojais, dalis dokumentų pasiekiami tik su archyvo administracijos sutikimu. Apie tai perspėjama ir bibliografiniuose dokumentų aprašuose. Tokiu atveju norint gauti prieigą prie reikalingo dokumento galima kreiptis adresu <http://nerija.ku.lt:8080/knkka> arba paštu: Dalia Kiseliūnaitė, Baltų filologijos katedra, Klaipėdos universitetas, S. Nėries 5, LT 92227 Klaipėda. Administracija prašys nurodyti naudojimo tikslą ir, esant reikalui, pasirašyti naudojimo susitarimą.

Tikimės, kad šis katalogas bei pats archyvas turės sekėjų įvairiose mokslo ir kultūros institucijose, tarp mokslo mylėtojų ir privačių asmenų.

Projekto vadovė dr. Dalia Kiseliūnaitė

Turinys

Publikacijos, rankraščiai	5
Knygos, straipsniai, straipsnių rinkiniai, brošiūros, lankstinukai, katalogai, studijos, disertacijos, pranešimų tekstai, kiti rankraščiai	
Iš Arūnės Arbušauskaitės asmeninio archyvo.....	100
A. Arbušauskaitės rankraščiai, jos surinktos publikacijos (iškarpos iš spaudos), teisiniai dokumentai, surinktų duomenų registrai	
Dokumentai	105
Archyvo dokumentai, dokumentų aprašai, teisiniai dokumentai, projektai, planai, registrai; dienoraščiai, užrašai, laiškai; iššifruoti garso įrašai	
Žemėlapiai.....	122
Nuotraukos, kopijos, reprodukcijos	125
Vaizdo įrašai.....	138
Meniniai, dokumentiniai filmai, TV laidos, filmuota ekspedicijų medžiaga (dalis išversta ir subtitruota)	
Garso įrašai	152
Ekspedicijų garso įrašai (iššifruoti tekstai yra skyriuje Dokumentai)	

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Anna Ābele. **Piezīmes par Dundagas izloksnes fonētiku.** *Filologu biedrības raksti VI*, 22–30. Rīga, 1926

Raktažodžiai: Kuršo tarmės, tamniekų patarmė, fonetika, prozodija, balsių įterpimas, priesagų balsių silpnėjimas

Straipsnyje aprašytos svarbios Kuršo tamniekų patarmės ypatybės: priegaidžių niveliacijos raida, dvigarsių tarimo ypatybės, balsių įterpimas, priesagų balsių silpnėjimas ir redukcija.

Šifras: Pu_Abe-1927-01; Pu_Abe-1927-02

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Anna Ābele. **Rucavas izloksne.** *Filologu biedrības raksti VII*, 112–128, *VIII*, 135–144. Rīga, 1927, 1928

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, Rucava, fonetika, morfologija

Straipsnyje aprašoma Rucavos apylinkių tarmės ypatybės: fonetika, kirčiavimas, morfologija, leksika. Šnektos plotas Lietuvos pasienyje, todėl joje ryškūs kontaktų rezultatai. Antroji dalis skirta veiksmažodžiui: aprašomi jų struktūriniai tipai, pateikiami ir klasifikuojami gausūs pavyzdžiai.

Šifras: Pu_Adl-1925

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Marija Ādlere. **Par koku vārdu alksnis, bērs, kļava... izplatījumu.** *Filologu biedrības raksti V*, 159–176. Rīga, 1925

Raktažodžiai: Latvių kalba, dialektologija, leksika, paplitimas

Straipsnyje išsamiai aprašomas kai kurių medžių vardų paplitimas Latvijos tarmėse, atkreipiamas dėmesys net tik į skirtingas leksemas, bet ir skirtingas to paties vardo fonetines formas.

Šifras: Pu_Al-2004

Dokumento tipas: Pranešimo tekstas Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Dietmar Albrecht. **Grenzgänger im Preußenland.** 2004

Raktažodžiai: Rytrūsiai, Kuršių nerija, L. Rėza (Rhesa), Nida, Kaliningradas

Eseistinio pobūdžio pranešimas, kuriame apmąstomas Prūsų Lietuvos iškilių asmenybių ir su jomis susijusių vietų palikimas dabartinių Rytrūsių kontekste, istorinių sienų sąlygiškumas. Autorius supažindina su dabartiniais kūrėjais Rytrūsių tema: lietuvių dailininke I. Labutyte, Kaliningrado poetais ir lenkiškai rašančiais išeiviais iš Mozūrijos (Masuren) ir Varmijos (Ermland). Jų kūrybą įkvėpė krašto istorinis ir kultūrinis palikimas.

Šaltinis/signatūra: http://www.academiabaltica.de/files/grenzganger_im_preussenland_22.5.04

Dokumento tipas: Studija   Kalba: anglų   Šalis: Suomija

Moritz Albrecht. **Governance of the National Parks on the Curonian Spit.** *UEF Electronic Publications.*
http://epublications.uef.fi/pub/URN_NBN_fi_joy-20080052/URN_NBN_fi_joy-20080052.pdf

Raktažodžiai: Kuršių nerijos nacionalinis parkas, gamtos vertybės, kultūros paveldas, savivaldybė, gamtosaugininkai, Lietuva, Rusija

Straipsnyje pateikiamas Kuršių nerijos nacionalinio parko raidos vertinimas: parko gamtos ir kultūros vertybės, jų pažinimo problemos, kultūros paveldas ir jo vertinimas, konfliktas ir galimi sprendimai tarp savivaldybės ir gamtosaugininkų, gyventojų ir turistų poreikių, valstybės sienos keliamos problemos ir skirtingi Rusijos ir Lietuvos interesai bei žmogaus veiklos rezultatai Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje.

Šifras: Pu_Ale-2014

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: rusų   Šalis: Rusija

Ф.Е. Алексеев. **Орнитологические исследования на Куршской Косе.** *Природный комплекс «вислинская (балтийская) коса» – «природное окно», 2014.* <https://www.zin.ru/rybachy/sokolov-pdf/2014c.pdf>

Pastabos: iliustruota.

Raktažodžiai: Ornitologija, Kuršių nerija, paukščių rūšys, paukščių žiedavimas, Thienemanno mokykla, Rasytės (Rossitten) ornitologijos stotis

Straipsnyje apžvelgiamos šiais laikais aptinkamos Kuršių nerijos paukščių rūšys, pateikiami jų aprašai, nuotraukos, pavadinimai lotynų ir rusų kalbomis. Trumpai pristatyta Rasytės (Rossitten) ornitologijos stoties istorija, prof. Thienemanno veikla.

Šifras: Pu_Alekn-1980

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Bernardas Aleknavičius. **Fotodiptichų paroda Lietuvinkai.** Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija, 1980

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Mažoji Lietuva, autochtonai, portretai, fotografija

Knyga yra fotometraštininko Bernardo Aleknavičiaus fotografijų rinkinys, parengtas kaip parodos katalogas. Tai portretų galerija su fotografuotų asmenų duomenimis. Nuotraukose ne tik žymūs to meto žmonės (Simonaitytė, Kybrancas, Labutytė, Pakalniškis ir kt.), bet ir eiliniai žemdirbiai, žvejai, tarnautojai. Diptichų kompoziciją sudaro portretas ir nuotrauka, atspindinti asmens gyvenamąją vietą, darbą, aplinką. Įvadinio straipsnio autorius Domas Kaunas.

Šifras: Pu_Ambr-2010

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Saulius Ambrazas. **Dėl Karvaičių vardo kilmės.** *Baltistica XLV (1).* Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 2010

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimo vardas, etimologija, kuršių kalba

Straipsnyje pateikiama autoriaus etimologinė versija dėl Kuršių nerijos kaimo vardo Karvaičiai kilmės. Apžvelgiami ir kritiškai vertinami ankstesni etimologijos bandymai. Autorius grindžia šio žodžio kilmę būdvardine šaknimi, reiškiančia „pilkas, tamsus, juodas“, šią versiją remia įvairiais tarmių pavyzdžiais bei hidronimais.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Virginija Apanavičienė. **V. Bartulio opera „Kuršiai“.** *Lietuviai ir lietuvininkai. Etninė kultūra (IV). Tiltai. Priedas. Nr. 29.* Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2005

ISSN: 1648-3979.

Raktažodžiai: Kuršiai, vakarų baltai, lietuvių muzika, V. Bartulis

V. Bartulio oratorijoje „Kuršiai“ muzikinėmis priemonėmis įamžinami kuršiai, kaip vakarų baltai, ir atskleidžiama jų etninė tapatybė. Oratorijoje dera dvi stilistinės muzikos kryptys: 1) intuityvistinė, kur pagrindinis vaidmuo tenka atlikėjams solistams, įgyvendinantiems kompozitoriaus idėją ir improvizuojantiems pagal pateiktą teminį eskizą; 2) minimalistinė, kur pateikiamos dviejų kuršių etninei muzikai būdingų liaudies dainų etnorekonstrukcijos bei vienas giesmės pobūdžio darinys. Svarbi ir vaizdo instaliacija su kopų smėlio, žirgų įvaizdžiais. XVI a. išnykusių savo žemėse kuršių ir pradėjusių keltis iš Latvijos vadinamųjų kuršininkų istorija atskleidžiama oratorijos pabaigoje rodomu dešimties minučių filmu apie grįžusius iš Švedijos į Kuršių neriją iš čia kilusius tris brolius kuršininkus.

Šifras: Pu_Arb-1994

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė. **Einige Aspekte der nationalen Selbsteinschätzung bei der altansässigen Bevölkerung der Kurischen Nehrung nach 1945.** *Annaberger Annalen Nr.2*, p. 65–74. Jahrbuch über Litauen und deutsch- litauische Beziehungen, 1994

ISSN: 094-3484.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, pokaris, tapatybė, kalbų vartojimas, statistika

Straipsnyje trumpai pristatoma Kuršių nerijos gyventojų tapatybės istorinė raida, kalbų vartojimas, tačiau didesnis dėmesys skiriamas pokaryje likusių Kuršių nerijos gyventojų tapatybei apibūdinti, remiamasi apklausomis. Daugeliui senųjų gyventojų sunku apibūdinti savo nacionalinę priklausomybę dėl skirtingų sąvokų turinio interpretacijų, mišrių šeimų, kalbos ir pilietybės neatitikimo. Autorė pabrėžia, kad pokaryje senųjų ir naujų gyventojų tapatybės skyrėsi dėl istorinės atminties, propagandos, nepatiklumo, nežinojimo, ir jie ilgai nesudarė vientisos bendruomenės.

Šifras: Pu_Arb-1994a

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė. **Kuršių nerijos autochtonų (senbuvių) tautybės suvokimo ypatumai.** *Mažosios Lietuvos istorija ir etnografija.* Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 1994

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, Kuršių nerija, autochtonai, tapatybė, dvikalbystė

Straipsnyje analizuojamas kuršininkų tapatybės klausimas. Aptariama skirtinguose istoriniuose šaltiniuose pateikiama statistika ir terminologinė painiava dėl tapatybės ir kalbos vartojimo nesutapimo. Autorė analizuoja duomenis, pateiktus 1956 m. ekspedicijos šeimų surašyme.

Šifras: Pu_Arb-1995

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė. **Kuršių nerijos gyventojų socialiniai-demografiniai pokyčiai.** *Lietuvininkų žodis*, p. 372–398. Kaunas, Litterae universitatis, 1995

Raktažodžiai: Demografija, migracija, Kuršių nerija, repatriacija, pokaris, žvejybos įmonės, kalba, mokykla

Straipsnyje atskleidžiami esminiai Kuršių nerijos demografiniai pokyčiai pirmaisiais pokario dešimtmečiais. Remiantis archyvine medžiaga pasakojama, kaip neriją apgyvendino po karo, kiek ir kurie repatriantai grįžo į namus, kaip pasikeitė gyventojų sudėtis kuriant sovietinę žvejų artelę, kaip buvo ruošiamas vietinių gyventojų deportacija į Sibirą. Straipsnyje daug statistikos.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Arūnė Liucija Arbušauskaitė. **Die Deportation der alteingesessenen Familien der Kurischen Nehrung 1949**, p. 479–487. Altpreuussische Geschlechterkunde. Blätter des Vereins für Familienforschung in Ost- und Westpreussen. Bd 30 48. H Jahrgang. Hamburg. Im Selbstverlag des Vereins, 2000

Pastabos: Atskiras leidinys, puslapių numeracija iš didesnio leidinio.

Raktažodžiai: Kuršių nerijos gyventojai, sovietų valdžia, deportacijos, šeimos

Leidinį sudaro studija apie 1949 metais vykdytas sovietų valdžios represijas prieš vietinius Kuršių nerijos gyventojus. Studija paremta sovietinių archyvų medžiaga.

Šifras: Pu_Asa-2008

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių, anglų Šalis: Latvija

Jānis Asaris, Vitolds Muižnieks, Arnis Rādiņš ir kt. **Kurši senātnē. Curonians in Antiquity**. Rīga, Latvijas nacionālais vēstures muzejs, 2008

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Archeologija, istorija, etnogenėzė, kuršiai, Livonija, vikingai, kapavietės

Gausiai iliustruota kuršių istorija remiantis archeologijos duomenimis. Knygą sudaro keli skyriai nuo seniausių radinių iki kuršių genties nukariavimo XIII a. Išsamiai supažindinama su ankstesniais tyrinėjimais archeologijos ir etnogenėzės klausimais. Knygoje daug dėmesio skiriama latvių ir lietuvių tyrinėjimų kompleksiskumui, naujausiems atradimams. Skaitytojai supažindinami su svarbiausiais kuršių radinių identifikavimo kriterijais: kapaviečių, gyvenviečių radinių ir papuošalų specifika. Knygos autoriai – mokslininkai, tačiau ji skirta plačiam skaitytojų ratui.

Šifras: Pu_Avo-2016

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Ruta Avotiņa. **Papės ezera un tā apakārtņnes toponīmi**. Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra (tinklapis, žiūrēta 2016 11 02). http://map.lgia.gov.lv/index.php?lang=0&cPath=3&txt_id=116&0&ap=67

Raktažodžiai: Toponimai, mikrotoponimai, Kuržemė, Papės ežeras, registras, lokalizacija

Straipsnyje, remiantis XX a. 80-ųjų metų duomenimis, suregistruoti ir lokalizuoti Lietuvos ir Latvijos pasienio pajūryje esančio Papės ežero apylinkių vietovardžiai: hidronimai ir mikrotoponimai. Nurodoma kiekvieno mikrotoponimo vieta ir juo pavadinto objekto geografinė ir geologinė charakteristika. Tokiu principu detalios aprašytos upės, kanalai, užpelkėjusios vietos, daubos, salelės, miškai ir kaimai. Kai kurie vietovardžiai etimologiškai artimi ir kitiems Baltijos pakrantės regiono vietovardžiams ir asmenvardžiams, visų pirma Kuršių nerijai (Nida, Priediena, Pleikė, Vecenes, Smilšu rags ir pan.).

Šifras: Pu_Bab-1932

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Petras Babickas. **Gintaro krantas**. Kaunas, Lietuvos Šaulių sąjungos leidinys, 1932

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Lietuvos pajūris, Kuršių nerija, gamta, gyventojai, etnografija

Eseistine forma pasakojama apie Lietuvos pajūrį ir pamari, gėrimasi gamta, supažindinama su įvairiais lankytiniais objektais. Pasakojami įspūdžiai iš susitikimų su vietiniais gyventojais, apibūdinama jų gyvensena, papročiai. Knyga atspindi to meto lietuvių visuomenės siekį geriau pažinti seniau jiems neprieinamą kraštą ir prieštaringai vertinamus gyventojus.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Egidijus Bacevičius. **"Muižės lietuvis" tautosakos rinkinėliai. I dalis.** *Šilainės sodas Nr. 21(69).*
http://www.silaine.lt/2008/2008-11-11/Berbomas_tautosakininkas-21.htm, 2008

Raktažodžiai: Muižės (Feilenhof) dvaras, Ernstas Berbohmas, etnografija, tautosaka, biografija

Straipsnyje supažindinama su garsaus Klaipėdos krašto tautosakos rinkėju, etnografu, žvejybos inspektoriumi ir vėtrungių „tėvu“ Ernstu Berbohmu. Pristatoma jo biografija, kultūrinė ir profesinė veikla, domėjimasis lietuviška pamario kultūra, jos propagavimas ir kūryba.

Šifras: Pu_Bac-2012

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Egidijus Bacevičius. **Mažosios (Prūsų) Lietuvos tautodailės tyrėjas Hansas S. Woede.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis 27, p. 245–252.* Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2013

ISSN: 1392-4095.

Raktažodžiai: Prūsijos Lietuva, tautodailė, kraštiečių draugija „Landsmannschaft Memellander“, vėtrungės, žvejyba, paveldas

Pristatomi H. Woedes, Rytprūsių kraštiečių draugijos kultūrininko, gyvenimas ir veikla, jo Rytprūsių kaimo medinių statinių ir tautodailės tyrimai, kuršvalčių vėtrungių pristatymas Vokietijos visuomenei, kiti darbai, skirti materialinio ir dvasinio paveldo sklaidai.

Šifras: Pu_Bac-2013

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Egidijus Bacevičius. **Neringos muziejaus reikšmė siekiant pažinti Kuršių nerijos gamtinę aplinką ir saugoti gyventojų kultūrinę savastį.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis T. 27, p. 228–244.* Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2013

ISBN: 1392-4095.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, gyventojų tautinė tapatybė, kuršiai, Nidos (Nėrungos, Neringos) muziejus, švietimas, tautosaka, paveldas, Kuršių nerija, Vakarų Lietuva, Mažoji Lietuva, Rytprūsiai, Henris Fuchsas

Aprašoma Neringos muziejaus Nidoje (Das Nehrungsmuseum in Nidden) istorija 1928–1944 m.; apžvelgiamos jo įkūrimo aplinkybės, saugoti krašto gamtos (mineralų, augalų ir gyvūnų) pavyzdžiai, Nidos apylinkių archeologinių kasinėjimų radiniai, Kuršių nerijos gyventojų (kuršininkų) kultūriniam-istoriniam tapatumui svarbios vertybės (tautiniai drabužiai, buities, žvejybos ir žemės bei miško ūkio priežiūros darbo padargai ir kt.); Kuršių nerijos tautosakos vokiečių kalba rinkimas, spaudos apie Kuršių neriją apžvalga. Pristatoma Henrio Fuchso (Henry Fuchs, 1898–1980) asmenybė, jo kaip muziejaus steigėjo ir kraštotyrininko gyvenimas, pedagoginė bei kultūrinė veikla XX a. 3–4-ojo dešimtmečio politinių įvykių Klaipėdos krašte laikotarpiu.

Šifras: Pu_Bac-2014

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Egidijus Bacevičius. **Pirmoji lietuviška knygelė apie Klaipėdos krašto žuvininkystę.** *Albatrosas.lt.*
<http://www.albatrosas.lt/Pirmoji-lietuviska-knygele-apie-Klaipedos-krasto-zuvininkyste-p822.html#.VPTYfCKsW-0>, Paskelbta 2014-10-24

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, Kuršių marios, žvejybos istorija, žuvų rūšys, žvejybos įstatymai

Straipsnyje pristatoma Rondonianskio knygelė „Mažosios Lietuvos žvejyba“ (1924) apie žvejybą Klaipėdos krašte. Autorius pabrėžia šios knygelės reikšmę tyrinėtojams, nes jos autorius – tuometinis žuvininkystės inspektorius – buvo gerai susipažinęs su iš vokiečių perimto regiono situacija ir žvejybos specifika.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Ludwig Baczko. *Legenden, Volkssagen, Gespenster und Zaubergeschichten*, 1, 3. Halle un Leipzig, in der Ruffschen Verlagshandlung, 1815, 1818

Raktažodžiai: Prūsijos folkloras, sakmės, tikėjimai, tekstų šaltinis

Žymus mozūrų kilmės rašytojas, istorikas ir kultūros veikėjas, daug metų gyvenęs Karaliaučiuje, rinko tautosaką ir romantikams būdinga forma ją publikavo. Šiame rinkinyje skelbiama keletas tautosakos pagrindu sukurtų pasakojimų, kurių veiksmas vyksta Prūsijoje, netoli Karaliaučiaus ir pamario.

Šifras: Pu_Bader-2014

Dokumento tipas: Rankraštis

Bädermotorschiff Kurisches Haff. *Faraglione*. <http://www.navefaraglione.com/en>, 2014, 2016

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, laivininkystė, keleivinis laivas

Dokumentas yra socialinio tinklo grupės pokalbių išrašas, kuriame dalijamasi informacija apie 1928 m. Klaipėdoje pastatyto motorinio keleivinio laivo, kursavusio Kuršių mariomis, istoriją. Baigiantis karui laivas išvyko į Vokietiją, o vėliau perstatytas kurį laiką plaukiojo Vokietijoje, vėliau Italijoje.

Šifras: Pu_Bag-2011

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Mantas Bagočius, Vladislavas Domarkas, Jolita Sinkienė. **Lietuvos Respublikos paveldo apsaugos sistemos valdymo ypatumai: Kuršių nerijos atvejis.** *Viešoji politika ir administravimas. Public policy and administration*, T. 10, nr. 3 / Vol. 10, No 3, p. 357–372. Mykolo Riomerio universitetas, 2011

ISSN: 1648–2603 (print), 2029-2872 (online).

Raktažodžiai: Paveldas, paveldo tipai, paveldo apsaugos sistema

Remiantis tarptautiniais ir nacionaliniais dokumentais, straipsnyje nagrinėjamos Lietuvos Respublikos paveldo apsaugos sistemos ypatybės, ypatingą dėmesį skiriant Kuršių nerijai. Aptariami svarbiausi paveldą ir jo apsaugą reglamentuojantys tarptautiniai ir nacionaliniai teisės aktai, atskleidžiami esminiai juose pateikiamų paveldo sąvokų apibrėžčių skirtumai, nurodomi bendrieji paveldo objektų apsaugos principai. Išsamiau analizuojamos Lietuvos Respublikos paveldo apsaugos politiką formuojančios ir įgyvendinančios institucijos ir jų vaidmuo Kuršių nerijos atveju. Pagrindžiama, dėl kokių esminių teisinių ir institucinių veiksnių Lietuvos Respublikos paveldo apsaugos sistemai trūksta efektyvumo. Straipsnio pabaigoje aptariami Kuršių nerijos paveldo apsaugos sistemos trūkumai ir jų šalinimo galimybės.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Rimantas Balsys. **Latviškieji skoliniai Mažosios Lietuvos žvejų dainose.** *Tautosakos darbai XIV (XXI) P.* 172–181. Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001

ISSN: 1392-2831.

Raktažodžiai: L. Rėzos (L. Rhessa) dainų rinkinys, tautosaka, dainų skolinimasis, kultūriniai kontaktai

Lietuvių ir latvių žvejų dainos neretai yra mozaikiškos, sudarytos iš atskirų kompozicinių fragmentų, kurie laisvai keliauja ne tik iš vieno dainos varianto, versijos, tipo į kitą, bet ir iš vieno dainų žanro į kitą. Tokie atskiri dainų kompoziciniai fragmentai (ar net ištisos dainos) gali būti vienos tautos paskolinti kitai.

Paprastai kiekviena tauta tuos skolinius perdirba, t. y. pritaiko savo dainuojamajai tradicijai. Tačiau galimi ir kitokie variantai. Ypač tokiose teritorijose, regionuose, kur tautinė gyventojų sudėtis ilgesnį laiką yra mišri, vyksta nuolatinė migracija ir pan. Išskirtinis šiuo požiūriu būtų pamaro kraštas. Analizuojant dainas, pradedant užrašytomis Rėzos, baigiant XX a. vid. ir paskutiniaisia dešimtmečiais, pastebime tiek ištisų dainų, tiek jų fragmentų skolinimosi procesą. Tai leidžia kiek kitaip įvertinti kai kurias Rėzos užrašytas dainas, kurios buvo laikomos jo paties sukurtomis.

Šifras: Pu_Baran-1999

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Mamertas Baranauskas. ***Dingę Karvaičiai.*** Klaipėda, Eldija, 1999

ISBN: 9986-11-062-9.

Raktažodžiai: Kuršių nerija. Karvaičiai (Carweiten), kopos, istorija, Cudnochovius, etnografija, Liudvikas Rėza

Knygoje populiariai aprašoma Karvaičių kaimo istorija, pradedant archeologiniais radiniais, baigiant paskutiniais užpustymais 18 a. pabaigoje ir kaimo bendruomenės perkėlimu į kitus kaimus. Daug dėmesio skiriama kunigo Cudnochovijaus pastangoms apsaugoti kaimą ir bažnyčią nuo užpustymo ir profesoriaus Liudviko Rėzos biografijai. Glaustai aprašomi Kuršių nerijos gyvenimo ypatumai: žvejyba, laivai, gintaro gavyba, papročiai. Yra skyrelis apie Karvaičių motyvą literatūroje.

Šifras: Pu_Baras-2012

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Darius Barasa. **Kuncų parapija 1569 m. bažnytinės vizitacijos duomenimis.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis, T. 25*, p. 212–221. Klaipėda, Klaipėdos universitetas, 2012

ISSN: 1392-4095.

Raktažodžiai: Bažnyčių vizitacija, Kuršių nerija, Kuncai, konfesionalizacija

Straipsnyje aptariami Kuršių nerijos Kuncų parapijos 1569 m. vizitacijos teikiami duomenys visų tuo metu vizituotų Sembos vyskupijos parapijų kontekste. Mėginama apžvelgti konfesinių normų įsitvirtinimo kasdienybėje mastą, bažnyčios tarnų išsilavinimo kokybę, parapijiečių indoktrinacijos lygį, parapijos materialinę padėtį ir kt. Į vizitacijos aktus norima pažvelgti per konfesionalizacijos koncepcijos aspektą, įžvelgti šio proceso bruožus: kunigų asmens ir tarnybos ištyrimą, konfesijos pagrindu vykdytą pavaldinių kontrolę, pasaulietinių ir dvasinių valdžios institucijų bendradarbiavimą ir kt.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Darius Barasa. **Rusnės parapija XVIII a. pab. (1774–1794 m.) bažnytinių vizitacijų duomenimis.** *Šilainės sodas*. 2014

Raktažodžiai: Rusnė (Russ), bažnyčia, vizitacija, bažnyčios dokumentai

Straipsnyje populiariai pasakojama apie tai, ką liudija bažnyčios vizitacijos dokumentai: kaip kunigai laikėsi reglamento, kokia buvo bažnyčios pastatų būklė ir priežiūra, kaip gyventojai lankė pamaldas, kokie demografiniai pokyčiai parapijoje, sprendžiant pagal krikštų ir mirčių registrą ir kita istoriškai svarbi informacija apie to meto rusniškių gyvenimą.

Šaltinis/signatūra: <http://silaine.lt/silaine/rusnes-parapija-xviii-a-pab-1774-1794-m-baznytiniu-vizitaciju-duomenimis/>

Šifras: Pu_Baras-2015

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Darius Barasa. **Rusnės parapija 1774–1794 bažnytinių vizitacijų duomenimis.** *Kultūra – ekonomika – visuomenė: sąveika ir pokyčiai viduramžiais ir ankstyvaisiais naujaisiais laikais Baltijos rytinėje pakrantėje: mokslinių straipsnių rinkinys*. Sud. M. Ščavinskas, p. 310–321. Klaipėda, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas, 2015

ISBN: 9955188669.

Raktažodžiai: Istorija, dekonfesionalizacija, kunigų išsilavinimas, bažnyčių pastatų būklė, mokyklos

Straipsnyje analizuojamas istorinis dokumentas – Rusnės bažnyčios 1774-1794 m. vizitacijos dokumentai. To amžiaus antroje pusėje religinis gyvenimas Prūsijoje patyrė didelių pokyčių, iš kurių svarbiausias konfesionalizacijos silpnėjimas. Matome pokyčius vidinėje bažnyčios disciplinoje ir apskritai religiniame gyvenime. Rastieji Rusnės bažnyčios vizitacijos įrašai, deja, yra labai formalizuoti, informacija mažai keičiasi, ataskaita užpildoma pagal šabloną. Iš tokios ataskaitos sunku rekonstruoti bent kiek pilnesnį parapijos gyvenimo vaizdą. Todėl šį dokumentą reikia koreliuoti ir lyginti su to paties laikotarpio kitų parapijų šaltiniais.

Šifras: Pu_Barn-1979

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Sigita Barniškienė. **Kuršių nerijos gamta ir gyventojų buitis Ludwigo Passarge's kelionių aprašymuose „Aus baltischen Landen“.** *Res humanitariae XV*. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 1979

Raktažodžiai: L. Passarge, Kuršių nerijos kraštovaizdis, kelionių aprašymai, kuršininkų papročiai

Straipsnyje siekiama išryškinti Ludwigo Passarge's, kaip kelionių literatūros autoriaus, rašymo ypatumus bei parodyti Kuršių nerijos aprašymo originalumą. Autorius pateikia daug įdomių etnografinių, istorinių detalių, apibūdinančių XIX a. pabaigos Kuršių nerijos gyventojų papročius, gyvenimo būdą, socialinius santykius. L. Passarge's filologiniai svarstymai ir nerijos kraštovaizdžio aprašymai liudija jį buvus talentingą rašytoją. Straipsnyje daroma išvada, kad kelionių aprašymai skaitytojui gali ne tik duoti faktinių žinių, bet ir suteikti estetinį pasigėrėjimą bei atskleisti autoriaus intelektualines savybes.

Dokumento tipas: Rankraštis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Bārtas vietu vārdi. 1960

Raktažodžiai: Latvija, Kuržemē, Barta, onomastika, sodybų vardai, fonetinė transkripcija

Dokumentas yra Latvijos mokslų akademijoje saugomų kortelių kopijos. Jose Bartos apylinkių onomastika, užrašyta 1960 m. fonetine transkripcija, su kirčio ženklais. Kai kurie vietovardžiai gali būti kuršiškos kilmės.

Šaltinis/signatūra: Latvių kalbos institutas; signatūra ant kiekvienos kortelės

Šifras: Pu_Bau-2005

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Gerhard Bauer. **Baltismen im ostpreussischen Deutsch. Annabegrer-annalen 2005 (13).**

Raktažodžiai: Leksika, Rytų Prūsijos vokiečių kalba, baltizmai, kuršininkų kalba, lituanizmai

Straipsnyje remiantis daugiausia Hermannu Frischbiero žodyno medžiaga ir kitais šaltiniais lingvistiniu požiūriu tiriami baltizmai (lituanizmai, prūsicimai ir kuronizmai) Rytprūsių vokiečių tarmėse. Daugelis baltizmų yra etnografizmai ir vietovardžiai. Baltizmų sąrašas sudarytas alfabeto tvarka, kiekvienas žodis pristatomas su pavyzdžiais ir etimologiniu aiškinimu.

Šaltinis/signatūra: http://annaberger-annalen.de/jahrbuch/2005/AnnabergNr.13_Kap1.pdf

Šifras: Pu_Bau-2006

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Gerhard Bauer. **Ostpreussische Ortsnamen in Sprichwörtern und Redensarten. Annaberger- Annalen 2006.**
<http://annaberger-annalen.de/jahrbuch/2006/Annaberg%20Nr.14%20Kap6.pdf>

Raktažodžiai: Rytprūsiai, vietovardžiai, priežodžiai, tautosaka, Rossitten, Sarkau, varnų valgymas

Studija, kurios medžiaga – Rytprūsių vietovardžiai, minimi priežodžiuose ir posakiuose. Šių posakių esmę sudaro kaimynų įvaizdžio stereotipai apie papročius buitį, verslą, manieras, aprangą, istorinės detalės ir kt. Nemažai kaimynų dėmesio nusipelno ir Kuršių marių pakrančių kaimai (Rasytė/Rossitten, Šarkuva/Sarkau, Labguva/Labiau, Nemuno žemupys), kuršininkų paprotys valgyti varnas kaimynų kalboje buvo davęs etnonimą „varnakandžiai“ (Krähenfresser). Pridedamas vietovardžių sąrašas su autoriaus etimologinėmis pastabomis.

Šifras: Pu_Beck-1904

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Johann Pantaleon Becker. **Die Sprache der kurischer Fischer in Perwelk. Inaugural Dissertation.** Goettingen, Druck der Univ. – Buchdruckerei von E. A. Huth, 1904

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Pervalka, žvejų kalba, kalbos studija

Leidinyje pristatoma Pervalkos kaimo žvejų kalbos studija. Pateikiamas trumpas fonetikos, daiktavardžių ir veiksmažodžių kaitos aprašas. Autorius remiasi savo užrašytais pavyzdžiais. Remiamasi vokiška rašyba, tačiau naudojami ir papildomi diakritikai, kurių sąrašas darbo pradžioje.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Alberts Bels. *Cilvēki laivās*. Jumava, 2007

ISSN: 978-9984-38-284-5.

Raktažodžiai: Romanas, Kuršių nerija, Kuršių marios, istorija, tradicijos, etninė tapatybė

Romane laisvai interpretuojama istorinė Kuršių nerijos tema: apmąstomi etninės tapatybės klausimai, asimiliacija, kultūros ir kalbos nykimas. Romane plėtojama meilės, kartų kaitos, kultūrinės atminties, individo ir visuomenės santykių tema.

Šifras: Pu_Ben-1880

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Berthold Benecke. *Beiträge zur Geschichte der Fischerei in Ost- und Westpreussen. Altpreussische Monatschrift* 17, S. 300–332, 385–416. Königsberg in Pr. Ferd. Beyer's Verlag 1880

Raktažodžiai: Žvejyba, Rytprūsiai, Kuršių marios, žuvų pavadinimai, žvejybos įrankiai, žvejybos būdai

Straipsnis susideda iš 2 dalių, jame aprašyta žvejybos Rytų ir Vakarų Prūsijoje istorija. Pristatomi įstatymai ir tvarka, žvejojimo plotai, žuvų rūšys, laivų tipai, žvejybos įrankiai, žvejybos tradicijos. Naudojami ne tik vokiečių kalbos, bet ir vietinių kalbų pavadinimai.

Šifras: Pu_Ben-1881

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Berthold Benecke. *Fische, Fischerei un Fischzucht in Ost- und Westpreussen*. Königsberg in Pr. Hartung'sche Verlagdruckerei, 1881.

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Žvejyba, žuvis, Rytų ir Vakarų Prūsijos žvejybos vietos, žvejybos istorija, žuvų ūkio valdymas

Knygoje aprašyti žvejybos istorija ir papročiai Vakarų ir Rytų Prūsijoje: Aistmarėse, Kuršių mariose, Mozūrijos ežeruose ir Baltijos pakrantėje. Nuosekliai aprašomos čia sugaunamos žuvų rūšys, pateikiami jų pavadinimai ne tik lotyniškai, bet ir lietuvių, kuršininkų bei kitomis vietinėmis kalbomis. Aprašyti žuvų gaudymo būdai, žvejybos įrankiai, žvejybos istorija, žvejybos ūkio reguliavimas. Knyga gausiai iliustruota, pateikiama alfabetinė terminų rodyklė.

Šifras: Pu_Berb-2016

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Ernstas Vilhelmas Berbomas. Kintų Vydūno kultūros centras, 2016

Raktažodžiai: Žvejyba, etnografija, Kuršių marios, Muižė (Feilenhof), vėtrungės, biografija

Dokumentas yra muziejaus lankstinukas, skirtas su pažindinti su Ernstu Vilhelmo Berbomo, žymaus Klaipėdos krašto etnografo, žvejybos inspektorius veikla ir nuopelnais.

Šaltinis/signatūra: <http://www.silute.lt/publ/paveldas/berbomas.pdf>

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

G. Berendt. *Geologie des Kurischen Haffes und seiner Umgebung*. In Commission bei W. Koch, Königsberg, 1869

Pastabos: žemėlapiai.

Raktažodžiai: Geologija, marios, Kuršių nerija, Kuršių marios, slenkantis smėlis, Kuršių marių pakrantės kaimai

Knyga yra mokslinė studija apie Kuršių marių geologinę kilmę, nerijos susiformavimą, marių kaitą, smėlio judėjimą, miškus, pakrantės ypatybes nerijoje ir Nemuno deltoje. Trumpai pristatoma žmonių veikla nuo seniausių laikų: archeologijos ypatumai, gintaro kasimas, krantinių tvirtinimas, kopų sutvirtinimas ir kt. Autorius pateikia spėjimus dėl nerijos kaimų likimo.

Šaltinis/signatūra: Iš googlebooks

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Adalbert Bezzenberger. *Lettische Dialekt-Studien*. Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht's Verlag, 1885

Raktažodžiai: Latvių kalba, gramatika, rašyba, tarmės

Knyga yra pirmasis profesionalus latvių tarmių aprašas. Jam medžiagą autorius rinko pats ir su padėjėjais Latvijoje, naudojosi ankstesnėmis publikacijomis. Fonetikai užrašyti naudoja Bilenšteino rašybą, papildydamas savo ženklais. Knygą sudaro trys dalys: tekstų rinkinys, tyrinėjimai ir pastabos apie gramatiką bei tarmių leksikos pavyzdžiai, tarp jų ir iš rašytinių šaltinių. Pastebėjęs vidurinių tarmių (Kuržemės ir Vidžemės) panašumą į „latvių kalbą“, jis vis dėlto randa skirtumų atskirų tarmių plotuose. Kai kurios autoriaus užfiksuotos tarmių ypatybės mūsų dienomis jau išnykusios, todėl latvių tarmių istorijai šis Beczenbergerio darbas tarnauja kaip XIX a. tarminių faktų šaltinis.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Adalbert Bezzenberger. *Ueber die Sprache der preussischen Letten*. Vandenhock und Ruprechts Verlag, Goettinegn, 1888

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, latvių kalbos tarmė, tekstai, fonetika, leksika, morfologija

Knyga yra pirmasis išsamus ir profesionalus kuršininkų kalbos tyrinėjimas, paremtas XIX a. lyginamosios lingvistikos metodu, autorius yra žinomas archeologas, baltistas ir mokslinių draugijų narys. Knygoje pristatomas fonetinis, morfologinis ir leksinis kuršininkų kalbos aprašas, analizuojama daug pavyzdžių. Be Kuršių nerijos kuršininkų, čia analizuojami pavyzdžiai ir iš Klaipėdos apylinkių – Karklės, Melnragės. Knygoje yra pirmasis kuršininkų kalbos tekstų rinkinys.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Adalbert Bezzenberger. *Die Kurische Nehrung un ihre Bewohner*. Stuttgart, Verlag von Engelhorn, 1889

Raktažodžiai: Kuršių nerija, istorija, geografija, etnografija, vietovardžiai

Žymaus baltisto studija, apimanti kelias mokslo šakas. Daugiausia dėmesio skiriama istorijai, remiamasi gausiais kitų autorių bei archyvų šaltiniais. Nuosekliai aprašyta visų Kuršių nerijos kaimų atsiradimo ir išnykimo istorija, gyventojų sudėtis, svarbiausi istorijos faktai: nuo pirmųjų paminėjimų istoriniuose šaltiniuose, pilių, karčemų, bažnyčių, mokyklų įkūrimo iki naujausių to meto raidos tendencijų. Atskiras dėmesys skiriamas gyventojams, migracijos procesams, asmenvardžiams, vietovardžiams. Prieduose vietovardžių sąrašas bei kaimų raidos dinamika.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

V. Bilkins. **Kuršu brīvības cīņas**. Valtera un Rapas a.s. Generālkomisija, 1936

Raktažodžiai: Kuršiai, istoriniai šaltiniai, XIII a. karai

Knygoje aprašyta kuršių istorija nuo XIII a. pradžios iki 1267 m., daugiausia dėmesio skiriant kovoms. Naudojantis istoriniais šaltiniais, aprašomos kuršių kovos, pateikiami duomenys apie jų vadus, svarbiausius mūšius. Įvadiname straipsnyje pateikiamos naudotų vokiškų šaltinių apžvalgos ir juose išreikštas požiūris į kuršius.

Šifras: Pu_Bla-1986

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Grasilda Blažienė. **Keletas pastabų dėl prūsų Sembos mikrotoponimų**. *Baltistica XXII (2)*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1986

ISSN: 0132-6503.

Raktažodžiai: Prūsų kalba, toponimika, etimologija, rašyba

Straipsnyje pristatoma grupė mikrotoponimų, iki šiol neregistruotų prūsų vardyne. Tai dvaro laukų pavadinimai, kurių kilmė yra baltiška, nors užrašymo laikas vėlyvas- XVI a., dėl to užrašymai rodo vokiečių kalbos įtaką šių vardų formoms.

Šifras: Pu_Bla-2002a

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Grasilda Blažienė. **Sembos vietų vardai – istorijos šaltinis**. *Istorija T. 53*, p. 15–21. Vilnius, Lietuvos edukologijos universitetas, 2002

ISSN: 1392-0456.

Raktažodžiai: Prūsija, Semba (Samland), vietovardžiai, asmenvardžiai, etimologija, istorija, archyviniai šaltiniai

Straipsnyje analizuojamas Sembos vietovardžių ryšys su istorija. Prūsijos istorijos tyrimui – tai papildomi ir svarbūs duomenys. Ypač svarbu užrašyti iš įvairių istorinių šaltinių, chronologizuoti įrašus, rekonstruoti baltų kalbų formas remiantis germanizuotomis vardų formomis įrašuose. Didžioji dalis vietovardžių kilę iš asmenvardžių ir teikia duomenų apie krašto apgyvendinimo raidą.

Šifras: Pu_Bla-2002b

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Grasilda Blažienė. **Sembos oikonimų variantai ir jų santykis su krašto raidos istorija**. *Istorija T. 54*. Vilnius, Lietuvos edukologijos universitetas, 2002

Raktažodžiai: Prūsija, Semba (Samland), vietovardžiai, rašyba, istorija

Straipsnyje parodoma, kaip įvairūs vietovardžių raidos etapai atskleidžia krašto istorijos ypatumus. Nemažai Sembos vietovardžių, remiantis rašytiniais dokumentais, turi po kelis vardus. Vardų kaita susijusi su demografiniais, landšafto ir urbanizacijos pokyčiais krašte, todėl jų ištyrimas svarbus istorikams. Autorė mano, kad ankstyvuosiuose šaltiniuose ne visada vokiškos kilmės vietovardžiai nukonkuruodavo prūsiškus.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Ernests Blese. **Pārskats par studijām Prūsijas valsts archīvā Karaļaučos 1929 vasaras komandējuma laikā.** *Latvijas universitātes raksti. Filoloģijas un filosofijas fakultātes sērija T.1–3*, 17–64. Rīga, 1929/1931

Raktažodžiai: Istoriniai šaltiniai, Prūsijos archyvas, onomastika, XVI a. Kuržemės dokumentai

Straipsnyje išsamiai pristatoma ataskaita apie Karaliaučiuje buvusio Prūsijos archyvo medžiagą, susijusią su XVI a. Kuržemės pietvakarinės dalies istorija: žemės mokesčiai, bažnyčių knygos, susirašinėjimas ir kt. Autorius teigia, kad tai vertinga medžiaga ne tik istorijos, bet ir onomastikos tyrinėjimams. Ši medžiaga vėliau buvo panaudota Blesės onomastikos darbuose.

Šifras: Pu_Ble-1929a

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Ernests Blese. **Latviešu personu vārdu un uzvārdu studijas I t.** Rīga: A. Gulbis, 1929. XII

Pastabos: Trūksta puslapių: 155-278 ir 329-337.

Raktažodžiai: Onomastika, asmenvardžiai, XIII – XVI a. dokumentų įrašai, Kuržemės ir kitų Latvijos regionų gyventojų vardai

Studijoje pateikiama Latvijos Kuržemės istorinių dokumentų asmenvardžių analizė. Tai svarbus baltų lyginamosios onomastikos darbas, paremtas lingvistine metodologija: rašybos, darybos, semantikos, istorinių įrašų analize.

Šifras: Pu_Ble-1930

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Latvija

Ernests Blese. **Die Kuren und ihre Sprachliche Stellung im Kreise der Baltischen Volkstämme.** *Congressus secundus archeologorum balticorum*. Rīga, 1930

Raktažodžiai: Kuršiai, istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, kuršių kalbos ypatybės, prūsų kalba, kuršininkai

Straipsnyje išdėstomas kuršių kilmės, istorijos ir kalbinės priklausomybės klausimas. Autorius pritaria K. Būgos nuomonei, kad senoji kuršių kalba buvusi artimesnė prūsų kalbai, negu lietuvių ir latvių. Straipsnyje išvardijamos kuršių kalbos fonetinės ir morfologinės ypatybės, aptariami būdingi asmenvardžiai. Nurodomas ryšys tarp Kuržemės kuršių palikuonių ir kuršininkų, kuriais vadinami Kuršo persikėlėliai į Klaipėdos kraštą.

Šifras: Pu_Bliu-2000

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: anglų   Šalis: Lietuva

Audronė Bliujienė. **The Origin and the main ornamentation features of the Curonian animal style.** *Acta Academiae artium Vilnensis. Dailė. T. 20*, p. 127–139. 2000

ISSN: 1648-6706.

Raktažodžiai: Kuršiai, germanai, zoomorfinis/gyvūninis stilius, papuošalai, lankinės segės, apvaliosios segės, pasaginės segės, apyrankės, Didysis tautų kraustymosi laikotarpis, vikinginis laikotarpis, zoomorfinis stilius

Zoomorfinių, arba gyvūninių motyvų ornamentika formavosi Europos Šiaurėje IV–V a. Lietuvos teritorijoje gyvūninės ornamentikos randama nuo VI a. Rytų Pabaltijo zoomorfinė ornamentika, kurios ištakos siekia V a. II pusę – VI a., taip pat IX–XII a. pavyzdžiai iš esmės skiriasi nuo germanų gyvūninio stiliaus radinių. Nuo pat VI a. baltų genčių (ir kuršių) juvelyrų dirbiniams būdingas vis didesnis geometrizaravimas, o germanų menininkai tobulino realistiškesnes formas. VIII–XII a. kuršių juvelyrai, remdamiesi bendraeuropinėmis zoomorfinio meno tradicijomis, sukūrė savitą šio stiliaus variantą, skirtingai pasireiškusi atskirose papuošalų grupėse. Kuršių juvelyrikoje galima stebėti zoomorfinio stiliaus užuomazgas, tobulėjimo stadijas. Kuršių kaip ir apskritai baltų zoomorfinio stiliaus įvaizdžiu buvo pasirinktas roplys.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Bock. *Die Vorgeschichte der Kurischen Nehrung, ihre Festlegung und Auffortung*. Druck un Verlag Gruernauerschen Buchdruckerei Otto Grunwald Bromberg, 1896

Raktažodžiai: Kuršių nerijos istorija, nerijos susidarymas, kopos, miškai, pustymas

Knygoje trumpai pristatoma Kuršių nerijos susidarymo istorija, aiškinama kai kurių žodžių kilmė, aprašomas kraštovaizdis, atkreipiamas dėmesys į miškus ir smėlio pustymą. Remiamasi ankstesnių autorių tyrinėjimais (A. Bezenberger).

Šaltinis/signatūra: / P 1896.5786

Šifras: Pu_Bra-1875

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Latvija

Gustav Brasche. *Allererste Anleitung zum Gebrauch der lettischen Sprache*. Libau, Verlag G.L Zimmermann, 1875

Raktažodžiai: Latvių kalba, gramatika, žodynas, leksikografija, Kuržemės dialektas.

Tai XIX a. latvių kalbos paminklas: gramatika, latvių- vokiečių ir vokiečių- latvių žodynas, pokalbių ir frazių žodynėlis. Gustavas Bražė (Gustav Brasche) buvo kunigas Nycoje ir Liepojoje, todėl jo sudarytame žodyne bei gramatikos aprašuose naudojama to meto vakarinių Kuržemės tarmių kalbinė medžiaga.

Šifras: Pu_Bug-1958-01; Pu_Bug-1959-02; Pu_Bug-1961-03

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Kazimieras Būga. *Raštai I–III*. Vilnius, Vaga, 1958–1961

Raktažodžiai: Kuršiai, baltų kalbų istorija, fonetika, gramatika, onomastika, etimologija

Žymaus lietuvių kalbininko klasikinių darbų rinkinys, kuriame pateikiami svarbiausi jo tyrinėjimai baltų kalbų istorijos, leksikologijos, dialektologijos, etimologijos klausimais. Tai daugiausia lyginamosios kalbotyros studijos, straipsniai, pavienės pastabos, laiškai. Darbuose, be kitų baltų kalbų, pateikiama išsami senosios kuršių kalbos relikvų analizė, ypatingas dėmesys skiriamas istoriniams kalbos faktų fiksavimams bei onomastikai.

Šifras: Pu_Bug-Ro

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Zigmas Zinkevičius (sud.). *Būga. Raštai. Rodyklės*. Vilnius, Vaga, 1962

Raktažodžiai: Būgos raštų rodyklė, indoeuropiečių kalbos, baltų kalbos, leksika

Tai K. Būgos raštų (Būga. K. Raštai. Vilnius, 1958-1961) indeksas, juo remiantis galima rasti ieškomą žodį ar jo dalį K. Būgos veikale.

Šifras: Pu_Buk-2001

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Jonas Bukantis. *Dėl šiaurinių klaipėdiškių „žadininkavimo“ ir balsio a labializacijos. Tiltai. Priedas. 2001, Nr. 5, p. 18–20*. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla

Raktažodžiai: Vakarų žemaičiai, monoftongizacija, labializacija, Karklė (Karkelbeck)

Straipsnyje aptariami dialektologijos darbai, kuriuose buvo nurodoma, kad šiaurinėje vakarų žemaičių (Klaipėdos krašto) tarmės dalyje vietoj bendrinės kalbos *o* ir *ai* yra tariamas labializuotas *ao*. Straipsnyje pateikta medžiaga nerodo, kad tas reiškiny vis dar reguliarus, tačiau šiaurinėje tarmės dalyje pasitaiko balsio *a* labializacijos atvejų.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Jonas Bukantis. **Vakarų žemaičių tarmės ypatybės.** *Tautosakos darbai XXXIV 2007*, p. 194–206. Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

ISSN: 1392-2831.

Raktažodžiai: Vakarų žemaičiai; tarmė; fonetika; leksika; asmenvardžiai

Straipsnyje aptariama vakarų žemaičių tarmės padėtis XX a. pabaigoje. Apžvelgiama lingvistinė Klaipėdos krašto situacija, pateiktos ryškiausios fonetikos, morfologijos ir leksikos ypatybės, skiriančios vakarų žemaičius nuo kitų žemaičių. Nurodomos atskirų vakarų žemaičių šnektų ypatybės, bandoma nustatyti tų šnektų atsiradimo priežastis. Analizuojami Klaipėdos krašto asmenvardžiai. Darbui panaudota 1980–2005 m. Klaipėdos universiteto studentų ir straipsnio autoriaus iš vakarų žemaičių tarmės ploto surinkta ir autoriaus iššifruota tarminė medžiaga, taip pat 1941 m. sudaryto Klaipėdos apskrities gyventojų sąrašo duomenys. Vakarų žemaičių tarmė yra bene sparčiausiai nykstanti iš visų tarmių, todėl išlikusių jos faktų užfiksavimas yra labai svarbus. Transkripcijai naudoti lietuvių dialektologijoje įprasti ženklai.

Šifras: Pu_Busm-1989

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Brigita Bušmane. **Nīcas izlōksne.** Rīga, Zinātne, 1989

Raktažodžiai: Latvija, Vidurinė tarmė, Kuržemės patarmė, fonetika, morfologija, leksika, tautosaka

Monografijoje pateikiama sinchroninė Kuržemės pietvakarių patarmės analizė, tuo pat metu, remiantis istoriniais šaltiniais ir tautosaka, diachroniniu požiūriu aiškinami tarmės faktai, jų priežastys. Nemažai dėmesio skiriama kuršių kalbos reliktais, kalbų kontaktams, lietuvių kalbos įtakai. Pridedamas iš apyvartos išeinančių žodžių žodynėlis.

Šifras: Pu_Busm-2010

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Brigita Bušmane. **Jura Plāķa darbā «Kursenieku valoda» apkopotā leksika LVDA materiālu kontekstā.** *Linguistica Lettica T. 19.* Rīga, Latviešu valodas institūts, 2010

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, leksika, J. Plakis, latvių kalbos atlasas

Straipsnyje kuršininkų kalbos žodžiai, kuriuos knygos „Kursenieku valoda“ žodynėlyje paskelbė jos autorius Juris Plakis, lyginami su bendrinėje latvių kalboje ir tarmėse žinomomis leksemomis. Iš jų 74 papildoma publikuotą Latvių kalbos atlasą, apie 100 yra atlaso kartotekoje.

Šifras: Pu_Buss-1979

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Lietuva

Ojārs Bušs, Valija Dambe. **Richard Pietsch. Fischerleben auf der Kurischen Nehrung.** Recenzija. *Baltistica XV (2).* Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1979

ISSN: 0132-6503.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, etnografija, leksika, gramatika, klaidos

Straipsnyje kritiškai vertinama Richardo Pyčo (Richard Pietsch) knyga, vienas iš svarbiausių ir išsamiausių etnografijos darbų apie Kuršių neriją. Autorių dėmesio centre – miršanti kuršininkų kalba, latvių kalbos dialektas. Knyga vertinama ne tik kaip etnografijos, bet ir kaip kalbos paminklas, ypač dėl daugios ir vertingos leksikos. Straipsnyje reiškiamas kritika dėl nenuoseklios rašybos, nesuderintų formų, vokiečių sintaksės įtakos rašytinei kalbai.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vigmantas Butkus. **Kuršių nerija latvių literatūroje.** *Baltiška, tautinė, regioninė savimonė baltų literatūrose ir kultūrose.* Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2015. P. 186–206

ISBN: 9786094251467.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, literatūrinė recepcija, geopoetika, geografiniai vaizdiniai

Straipsnį sudaro dvi dalys. Pirmojoje konspektyviai aiškinama, kodėl ir kuo Kuršių nerija ir jos gyventojai autochtonai kuršininkai artimi latviškajai savimonei, kuo aktualūs latvių kultūrai, literatūrai. Antrojoje analizuojami latvių literatūros kūriniai Kuršių nerijos tema, prieš tai pristatius jų priešistorę – analogiškos tematikos kūrinių vertimus iš vokiečių kalbos. Pagrindiniu straipsnio objektu, analizuojamu daugiausia geopoetiniu metodologiniu rakursu, tampa Ačio Keninio (Atis Kėniņš), Margerio Zarinio (Mārgeris Zariņš), Alberto Belo (Alberts Bels) kūriniai.

Šifras: Pu_Butkev-1958

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

I. Butkevičius. **Kuršių neringos žvejų gyvenamieji namai.** *Iš Lietuvių kultūros istorijos* (vyriaus. red. J. Žiugžda). Vilnius. T. 1. 1958. P. 174–184

Raktažodžiai: Architektūra, tradiciniai žvejų namai, Kuršių nerija, kultūrų sąveika

Straipsnyje trumpai aprašomi tradiciniai žvejų namai Kuršių nerijoje, lyginami su kitos marių pusės sodybomis, daug dėmesio skiriama specifiniams statiniams ir regioninėms detalėms, kultūrų sąveikai.

Šifras: Pu_Cep-2003

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Nijolė Čepienė. **Die Briefe Adalbert Bezenbergers an Hugo Scheu.** *Annaberger-annalen Nr.11*, p. 186–190. 2003

Raktažodžiai: Laiškai, lietuvių kalba, vietovardžiai, informacijos rinkimas, dialektologija, morfologija, fonetika

Straipsnyje apžvelgiami A. Bezenbergerio laiškai savo draugui kraštotyrininkui ir Šilutės (Heydekrug) kultūros mecenatui Hugo Šojui (Hugo Scheu). Daugiausia dėmesio skiriama įvairiems kalbos ir kultūros klausimams, kurie iškilo profesorui ir kuriuos jis nori išsiaiškinti, papildydamas ir patikslindamas autentišką medžiagą. Laiškuose jis užduoda konkrečius klausimus iš fonetikos, morfologijos, leksikos, prašydamas patikrinti medžiagos autentiškumą ar pasakyti savo nuomonę dėl kilmės. Neretai pasitaiko ir prašymų patikslinti vietovardžių formas ir jų vartosenos šnekamosios kalbos tradiciją. Kai kuriuose laiškuose jis kritikuoja nemokslinį medžiagos rinkimo būdą, kurį naudojo kai kurie kolegos.

Šifras: Pu_Daug-2010

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų Šalis: Lenkija

Anna Daugavet. **Syllable length in Latvian and Lithuanian: searching for the criteria.** *Baltic Linguistics 1*, p. 83–114. University of Warsaw, 2010

ISSN: 1503-4621.

Raktažodžiai: Kirtis, kompensacinis pailgėjimas, priebalsių geminacija, priegaidė, priegaidės, skiemens ilgumas, skiemens reikšmė, skiemens svoris

Straipsnyje analizuojami baltų kalbų skiemenų ilgumo kriterijai. Tradiciškai laikoma, kad skiemens ilgumas skaičiuojamas pagal toną, tačiau ir kiti kriterijai gali būti svarbūs. Lietuvių kalboje skiemens ilgumas padarė poveikį pagrindinio kirčio nukėlimui, latvių kalboje jis yra vienas iš antrinio kirčio susidarymo faktorių. Kai kurie balsių ilginimo, trumpinimo ir išnykimo atvejai gali būti aiškinami prielaida, kad šie procesai tarnauja prisitaikyti prie vienos kokybinės visumos. Tam tikrais atvejais tradicinis požiūris į skiemens ilgumą gali būti peržiūrimas

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kurt Degimm. **Von der Kurischen Nehrung durch sowjietische Straflager im Ural nach Lipezk un von dort aus über Moskau und Berlin nach Bremerhaven. Verlorene Jugendjahre eines Sarkauer Fischerjungen.** Books on Demand, 2013

ISBN: 978-3-482-9111-3.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių nerija, Šarkuva (Sarkau), žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, sovietų valdžia, tremtis, Sibiras
Iš Šarkuvos (Sarkau) kilusio žvejų sūnaus prisiminimai apie vaikystę Kuršių nerijoje. Didelę pasakojimo dalį užima detalus įvairių žvejybos būdų aprašymas, gyventojų buitis, papročiai, gebėjimas prisitaikyti prie gamos sąlygų. Antrąją dalį sudaro pasakojimas apie nerijos gyventojų bėgimą į Vakarus ir šeimos, nespėjusios pasitraukti į Vokietiją, likimas: klajonės po Rytprūsius, badas, priverstiniai darbai, Sibiras ir pasitraukimas į Vokietiją.

Šifras: Pu_Dem-2011

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Kęstutis Demereckas (sud.). **Nerijos tradicinė architektūra** [Autoriai: Kęstutis Demereckas, Margarita Ramanauskienė, Juozapas Algimantas Januševičius, Gintarė Baltrūnė, Rimas Adomaitis]. Klaipėda, Libra memelensis, 2011

Pastabos: Gausiai iliustruota.

Raktažodžiai: Rytų Prūsija, Lietuva, Kuršių nerija, tradicinė architektūra, žvejo sodyba, ikonografija

Studijoje apžvelgiama tradicinė Kuršių nerijos architektūra, senieji žvejų kaimai ir pastatai. Darbui panaudota visa iki šiol žinoma ikonografinė medžiaga iš muziejų, archyvų, privačių kolekcijų bei šiandieninės fotografijos. Aptariami tradicinių pastatų tipai, jų konstrukcija ir puošyba. Pateikiama kurortinės architektūros ir pastatų, atsiradusių po 1945 m., architektūros apžvalga bei paskutinio statybų etapo Kuršių nerijoje po 1990 m. vertinimas. Pasiūlymų dalyje autoriai pateikia vertingiausius urbanistinius architektūrinius tradicinės ir kurortinės architektūros komponentus.

Šifras: Pu_Dem-2012

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių, anglų, vokiečių, rusų Šalis: Lietuva

Kęstutis Demereckas. **Kuršių nerija senuose atvirukuose.** Klaipėda, Libra Memelensis, 2012

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 978-9955-544-98-2.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, fotografijos, architektūra, žvejai, buitis, gamta, kurortai

Knyga yra įvairių autorių atvirukų, fotografuotų XIX a. pab. - XX a. pr. rinkinys. Nurodomi autoriai ir leidėjai. Tokius atvirukus Kuršių nerijos poilsiautojai išsiųsdavo savo artimiesiems kaip atvirulaiškį. Juose ne tik gamtos vaizdai ir kurortų architektūra, bet ir įvairios žvejų gyvenimo ir buities scenos: žvejyba, žuvų džiovinimas, namo vidus, drabužiai. Juose galima matyti gyvenviečių vaizdus, kurių dabar nebėra arba jie yra labai pasikeitę. Dėl to šie atvirukai turi ne tik meninę, bet ir istorinę vertę.

Šifras: Pu_Detz-1980

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: vokiečių, kuršininkų Šalis: Vokietija

Herta Detzkeit-Paul. **Rankraštiniai tekstai.** apie 1980

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, vokiečių kalba, atsiminimai, tautosaka, papročiai, rašyba

Dokumentas yra Hertos Detzkeit–Paul rankraštiniai tekstai kuršininkų ir vokiečių kalbomis. Naudojama mišri vokiška ir lietuviška rašyba. Tekstų turinį sudaro atsiminimai apie vaikystę ir jaunystę Kuršių nerijoje: apie šeimą, namus, kaimynus, žvejų papročius ir tikėjimus.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Latvija

Victor Diederichs. **Die kurische Nerung und die Kuren in Preussen.** *Magazin hrsg. von der Lettisch-Literarischen Gesellschaft. 17. Bandes 1. Stück.* Mittau, Stephenhagen un Sohn, 1883

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, istorija, rašytiniai šaltiniai, Pallas, Voelkel

Dviejų dalių su dviem priedais darbas – diachroninė analizė apie Kuršių nerijos gyventojų istorines šaknis, papročius, kalbą. Laikantis chronologijos vartojami terminai *kuršių kalba* ir *latvių kalba*. Remiamasi ankstesnių autorių darbais, pristatomas Pallaso žodyne “Linguarium totius orbis vocabularia comparativa” pateiktas kuršininkų kalbos žodžių sąrašas, kita medžiaga, nepraradusi mokslinės vertės iki mūsų dienų.

Šifras: Pu_Dieh-1998

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Hans Heinz Diehlmann. **Die Türkensteuer im Herzogtum Preußen 1540. Nr. 88/2 Bd 1 Fischhausen-Schaaken-Neuhausen-Labiau.** Harnburg, 1998. Selbstverlag des Vereins für Familienforschung in Ost- und Westpreußen e.V.

ISBN: 3-93 1577-19-8.

Raktažodžiai: Istorija, mokesčių registras, dvarai ir ūkiai, asmenvardžiai, vietovardžiai

Knygoje publikuojamas istorinis XVI a. dokumentas, vadinamieji „Turkų mokesčiai“. Tai vienas retų šaltinių, fiksuojančių dvarų ir žemės valdų padėtį Prūsijoje XVI a. viduryje, su dalykiniu aprašymu, rodyklėmis ir paaiškinimais. Apmokestinamųjų sąrašuose minimi visi valdovai – Prūsijos hercogui – mokėję asmenys, apmokestintos sritys ir mokesčių surinkimo struktūra. Šiuos dokumentus galima lyginti su visuotiniu mokesčių deklaravimu. Dokumentas itin vertingas istorikams ir onomastikos specialistams. Jame gausu asmenvardžių bei istorinės informacijos apie gyventojų socialinę padėtį, bei asmenvardžių. Šioje dalyje publikuojamas tekstas apie Fischhausen-Schaaken-Neuhausen-Labiau apskričių mokesčių surinkimą.

Šifras: Pu_Dieh-2006

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Hans Heinz Diehlmann. **Die Türkensteuer im Herzogtum Preußen 1540. Nr. 88/2 Bd 2 Memel- Tilsit.** Harnburg, 2006. Selbstverlag des Vereins für Familienforschung in Ost- und Westpreußen e.V.

ISBN: 3-93 1577-35-X.

Raktažodžiai: Istorija, mokesčių registras, dvarai ir ūkiai, asmenvardžiai, vietovardžiai

Knygoje publikuojamas istorinis XVI a. dokumentas, vadinamieji „Turkų mokesčiai“. Tai vienas retų šaltinių, fiksuojančių dvarų ir žemės valdų padėtį Prūsijoje XVI a. viduryje. Su dalykiniu aprašymu, rodyklėmis ir paaiškinimais. Apmokestinamųjų sąrašuose minimi visi valdovai – Prūsijos hercogui – mokėję asmenys, apmokestintos sritys ir mokesčių surinkimo struktūra. Šiuos dokumentus galima lyginti su visuotiniu mokesčių deklaravimu. Dokumentas itin vertingas istorikams ir onomastikos specialistams. Jame gausu asmenvardžių bei istorinės informacijos apie gyventojų socialinę padėtį, bei asmenvardžių. Šioje dalyje publikuojamas tekstas apie Klaipėdos (Memel) ir Tilžės (Tilsit) apskričių mokesčių surinkimą.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Pietro Umberto Dini. **Baltų kalbos: lyginamoji istorija** [iš italų kalbos vertė Henrikas Zabulis]. Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000

Pastabos: Bibliografija: p. 427-518. Asmenvardžių rodyklė: p. 519-538. ISBN: 5420014440.

Raktažodžiai: Baltų kalbos, kuršių kalba, lietuvių kalba, prūsų kalba, kalbos istorija, vakarų baltai, rytų baltai.

Baltų kalbos – svarbiausias Pietro U. Dini veikalas, conceptualus šiuolaikinis baltų filologijos ir kalbotyros įvadas, kokio neturi ir patys baltai. Jame pateikiama baltų kalbų raida nuo seniausių laikų iki dabarties, nagrinėjami gyvų ir jau mirusių baltų kalbų tarpusavio ryšiai bei sąsajos su kitomis kalbomis. Knyga imponuoja gebėjimu kalbų ir tarmių istoriją susieti su genčių bei tautų socialine, politine ir kultūrine raida. Tai panoraminis baltų filologijos ir jos istorijos veikalas, kuriame apibendrinti daugybės įvairių kartų mokslininkų – kalbininkų, archeologų, istorikų, etnologų, mitologų – tyrimai. Juose žymus ir paties autoriaus indėlis.

Šifras: Pu_Dor-1881

Dokumento tipas: Pranešimo tekstas Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Julius Döring (sud.). **Über die Herkunft der kurländischer Letten**. Apie 1881

Raktažodžiai: Istoriniai šaltiniai, kuršiai, lyviai, latviai, žemgaliai, vietovardžiai

Dokumentas yra publikacijos, kuri nurodoma kaip Julius Döring skaityto pranešimo tekstas, kopija iš nenurodyto šaltinio. Tekstas yra istorinių dokumentų pagrindu atlikta studija apie Kuršo gyventojus, į kuriuos įeina kelios etninės grupės: lyviai, kuršiai ir žemgaliai. Pateikiama nemažai vietovardžių su nuorodomis į istorinius šaltinius.

Šaltinis/signatūra: Latvijos nacionalinė biblioteka nr. 57-22942

Šifras: Pu_Dro-1984

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vincentas Drotvinas. **Kada parašytas vadinamasis Krauzės žodynas?** *Baltistica XX* (2), p. 163–167. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1984

Raktažodžiai: XVIII a. leksikografija, Prūsijos lietuvių tarmės, rankraštis, anoniminis žodynas, datavimas

Straipsnyje keliamas rankraštinio Rytpriškių vokiečių-lietuvių žodyno datavimo ir autorystės klausimas. Autorius nustato, kad rankraštį reikia datuoti pusšimčiu metų vėliau, negu iki šiol buvo manoma (apie XVIII a. 3–4 dešimtmetį). Žodyne įtraukta Prūsijos lietuvių kalbos leksika, joje esama ir leticizmo bei galimų kuronizmo.

Šifras: Pu_Dru-1933

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

J. Druva, H. Zarinš, E. Jansons ir kt. **Kurschu zemē un ļaudīs**. Rīgā, „Brihwās Zemes“ isdevums, 1933

Pastabos: 4-6, 24, 36, 44 puslapiai knygoje tušti. Iliustruota nuotraukomis.

Raktažodžiai: Latvijos ir Lietuvos santykiai, Kuršių nerija, kaimai, kultūra, žmonės

Knygoje kelių Latvijos autorių tekstai, supažindinantys Latvijos skaitytojus su Kuršių nerija, jos gyventojais, istorija, regiono gamta. Joje atskleidžiamos tuometinės Latvijos pastangos Kuršių nerijos gyventojus suartinti su jų protėvyne Latvija. Iliustracijose gamtos ir kaimų vaizdai ir asmenų portretai.

Dokumento tipas: Atvirutės Kalba: lietuvių, anglų, vokiečių Šalis: Lietuva

Olga Dubeneckienė-Kalpokienė. *Klaipėdos krašto kaimų: Nidos (Hakeno, Skruzdynės ir Purvynės), Preilos ir Klaipėdos miesto tautodailės rinkinys*. Sud. Irmantė Šarakauskienė, 1926

Raktažodžiai: Kuršių nerija, dailė, tautodailė, architektūra, laivai, antkapiai

Lietuvos tarpukario dailininkės Olgos Dubeneckienės-Kalpokiienės dailės darbų reprodukcijos. Jose fiksuojami Kuršių nerijos kaimų architektūros ir žvejybos paveldo objektai: namai ir jų puošyba, antkapiniai paminklai, laivai ir jų dalys. Tai ne tik vertingi meno darbai, bet ir dokumentuota etnografinė medžiaga objektų, kurių didelė dalis jau išnykusi.

Šifras: Pu_Dza-2012

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: rusų Šalis: Rusija

E. A. Dzandzugazova. *Саги Куршской косы. Современные проблемы сервиса и туризма* № 4 / 2012.

<http://cyberleninka.ru/article/n/sagi-kurshskoy-kosy>

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, miškai, ornitologija, mitologija

Straipsnyje, skirtame populiariosios literatūros skaitytojams ir turistams, pristatoma Kuršių nerijos, ypač jos pietinės dalies miškai, kopos, paukščių įvairovė. Atskiras dėmesys skiriamas mitologijai, ypač milžinės Neringos įvaizdžiui.

Šifras: Pu_Ele-2002

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dainius Elertas. *Kurėnas pakelia bures. Muziejinkystės biuletenis*, 2002, Nr. 3. Internetinis leidinys:

http://www.muziejai.lt/prev_vers/Informacija/Kureno_bures.htm

Raktažodžiai: Kuršių marių tradicijos, tradicinis burinis žvejybos laivas kurėnas (Kurenkahn), rekonstrukcija, Lietuvos Jūrų muziejus, ekspedicija

Pasakojama apie Jūrų muziejaus inicijuotą tradicinio Kuršių marių žvejybos laivo kurėno atkūrimą, 2002 m. surengtą ekspediciją Kuršių mariomis į pietinę marių pusę, visuomenės dėmesį paveldui.

Šifras: Pu_Ele-2010

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dainius Elertas. *XVI a. pirmos pusės Klaipėdos valsčiaus dvarai Sambijos srities socialinės struktūros kontekste. Žemaitijos ir Klaipėdos krašto dvarų bruožai*. Sud. L. Klimka. Vilnius, 2010. Elektroninis leidinys

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=7131&p_d=94566&p_k=1

Raktažodžiai: Istorija, Klaipėdos krašto dvarai, 1539–1563 m. „Turkų mokesčių“ sąrašai, vietovardžiai, asmenvardžiai

Straipsnis apžvelgia ir analizuoja istorinius šaltinius, kurie teikia gausių duomenų apie Klaipėdos krašto, tarp jų ir pamario, dvarų istoriją, gyventojus. Straipsnyje gausiai pateikiama vietovardžių ir asmenvardžių.

Šifras: Pu_Endz-1923

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Lietuva

Jānis Endzelīns. *Kuršu pēdas Rietumu Vidzemē. Filologu biedrības raksti T. 3*, p. 5–7. Rīga, 1923

Raktažodžiai: Kuršiai, Vidžemė, Kuržemė, fonetika, kirčiavimas, daryba, priesagos

Straipsnyje atkreipiamas dėmesys į kai kurias Vidžemės latvių tarmines ypatybes, kurias autorius kildina iš Kuržemės: kai kurių formų neįprastą kirčiavimą ir priesaginių vedinių su –ietis ir –nieks mišimą.

Dokumento tips: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **K. Būga. Lietuvių kalbos žodynas. 1 sąsiuvinis, Kaunas. 1924. *Filologu biedrības raksti. T. 4*, p. 102–104. Rīga, Filologu biedrības izdevums, 1924**

Raktažodžiai: Leksikografija, vietovardžiai, kuronizmai, kuršių kalbos ypatybės, fonetika, substratas, lietuvių žemaičių tarmės

Straipsnyje kritiškai vertinamas K. Būgos Lietuvių kalbos žodyno 1 sąsiuvinis, kuriame, anot autoriaus, pasitaiko klaidų vertinant Kuržemės onomastiką tiek fonetikos, tiek morfologijos požiūriu, tokiu būdu neteisingai interpretuojant kuršių kalbos substratą tiek onomastikoje, tiek dabartinėse Kuržemės ir žemaičių tarmėse.

Šifras: Pu_Endz-1924a

Dokumento tips: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **Latviešu vārdi ar īsu patskani o no u. *Filologu biedrības raksti 4*. Rīga, Filologu biedrības izdevums, 1924**

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, fonetika, vokalizmas

Trumpame straipsnyje autorius pateikia pastebėjimus apie Kuržemės vakarinėse tarmėse registruotą balsių platinimą, kurį laiko senosios kuršių kalbos reliktu.

Šifras: Pu_Endz-1925

Dokumento tips: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **Par Rietumkurzemes izloksnēm. Piezīmes par zemgaļu vārdu un dialektu. *Filologu biedrības raksti V*, 5–9. Rīga, 1925**

Raktažodžiai: Vakarų Kuržemės tarmės, fonetika, dvigarsių ilgumas ir artikuliacija, balsių įterpimas

Straipsniuose analizuojamos vakarų Kuržemės ir Žiemgalos tarmių fonetinės ypatybės. Konstatuojama, kad ne visose Kuržemės patarmėse ilginami balsiai dvigarsiuose prieš r, atkreipiamas dėmesys į pirmojo komponento diftongizaciją. Kalbėdamas apie dvigarsių tarimą žiemgališkose tarmėse autorius konstatuoja pirmojo komponento trumpumą ir įterpiamus balsius.

Šifras: Pu_Endz-1926

Dokumento tips: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **Piezīmes par „Latvijas vietu vārdiem“. Par plato ē skaņu j priekšā dažās vidus izloksnēs. *Filologu biedrības raksti VI*, 7–10. Rīga, 1926**

Raktažodžiai: Dialektologija, Kuržemės tarmės, fonetika, onomastika, vietovardžiai, kuršių kalba

Du to paties autoriaus straipsniai: pirmasis skirtas onomastikai, ypač kuršių kalbos pėdsakams Kuržemės vietovardžiuose, antrasis – vidurinės tarmės (vidus dialekts), ypač Kuržemės tarmių fonetinei ypatybei – balsio e platinimui.

Šifras: Pu_Endz-1932

Dokumento tips: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **Sīkumi. *Filologu biedrības raksti XII*, p. 62. Rīga, 1932**

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, veiksmažodis, priesagų -ēt ir -īt niveliacija

Straipsnyje kalbama apie netaisyklingą kuršininkų kalbos veiksmažodį *pradēt* ir priesagų -ēt ir -īt niveliaciją ne tik kuršininkų, bet ir kitose latvių tarmėse.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **Latviešu valodas gramatika**. Rīga, Latvijas valsts izdevniecība, 1951

Raktažodžiai: Kalbotyra, latvių kalba, gramatika, fonetika, kalbos istorija, tarmės

Knygos autorius – žymus latvių kalbininkas. Jo gramatika aprėpia visus kalbos sluoksnius, remiasi faktais iš įvairių kalbos šaltinių: tarmių, senųjų raštų, tautosakos. Pateikiamas sinchroninis kalbos vaizdas su diachroniniais aiškinimais, paralelėmis giminiškose kalbose.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Jānis Endzelīns. **Darbu izlase I–IV**. Rīga, Zinātne, 1971–1982

ISSN: 4 L En 275.

Raktažodžiai: Kalbotyra, latvių kalba, baltų kalbos, etimologija, gramatika, fonetika, onomastika

Knyga yra svarbiausių ir dažniausiai cituojamų latvių kalbotyros klasiko darbų rinktinė, kurioje skelbiami įvairių laikotarpių publikuoti straipsniai, studijos, recenzijos bei kai kurių darbų rankraščiai. Tai tyrinėjimai latvių kalbos istorijos, lyginamosios baltų kalbų gramatikos, etimologijos, onomastikos klausimais. Darbai skelbiami įvairiomis kalbomis, kaip autorius juos publikavo. Kiekvieno tomo gale yra santrumpų sąrašas. Pridedama autoriaus svarbiausių gyvenimo įvykių kronika.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Christoph Engels. **Lovis Corinths Fischerfriedhof auf Nidden von 1893**. *Kunst-tour*. kunst-tour.de/downloads/kunst-tour_corinth_fischerfriedhof-auf-nidden.pdf

Raktažodžiai: Dailė, Nida, dailininkų kolonija, paveikslo genezė

Straipsnyje pasakojama garsaus dailininko sukurto paveikslo genezė visame jo kūrybos kontekste. Daug dėmesio skiriama Nidai ir jos atmosferai, dailininkų kolonijos istorijai.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Alfred Erhardt. **Die Kurische Nehrung**. Verlag Heinrich Ellermann, Hamburg, 1938

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kopos, nuotraukos

Knyga yra nuotraukų albumas su Kuršių nerijos kopų vaizdais.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Bārtavas-Priekules izloksne. Etnografiskas Zinas par Latveescheem. Deenas Lapas peelikums. Nr.5. 01.05.1891

Raktažodžiai: Kuržemė, etnografija, papročiai, tikėjimai, tarmės, liaudies medicina

Ištraukoje iš laikraščio „Dienas lapa“ publikuojami kelių autorių tekstai: etnografinės žinios apie papročius (Gavėnios papročiai, tikėjimai, orų spėjimai, sapnų aiškinimai), liaudies mediciną, vietines tarmes.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Nīcas-Lejnieku izloksne. Etnografiskas Zinas par Latviešiem. Deenas Lapas peelikums, No 247. 1892

Raktažodžiai: Kuržemē, etnografija, papročiai, tikėjimai, tarmės, liaudies medicina

Ištraukoje iš laikraščio „Dienas lapa“ publikuojami kelių autorių tekstai: E. Wolters apie latvių ir lietuvių liaudies instrumentus, Jonines, Alksnis apie liaudies mediciną, Springis apie Kuržemės tarmes. Ten pat yra skyreliai apie kitus regionus: pravardės Ogrės (Ogre) apylinkėse, daiktų pavadinimai Ėvelėje (Ėvele).

Šifras: Pu_Fehr-2014

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Zwei deutsche Frauen in Nidden – Schicksale in schwieriger Heimat. fehmar24.

<http://www.fehmar24.de/lokales/reportagen/report-frauen-645216.html>, 2014

Raktažodžiai: Nida, kuršininkai, biografija, pokaris, Lietuva, kapinės

Straipsnyje vokiečių skaitytojams pasakojama apie dvi Nidoje gyvenančias moteris – Christel Sakuth ir Renate Peleikis, žvejų dukras, kurioms vaikystėje teko išgyventi karą, bėgimą, išsiskyrimą su tėvais, grįžimą į užimtus namus ir sunkų pokario vokiečių vaiko likimą sovietų užimtoje tėvynėje. Abi moterys prižiūri savo šeimos ir buvusių kaimynų kapus etnografinėse Nidos kapinėse.

Šifras: Pu_Fenz-1936

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Walter Fenzlau. *Die deutschen Formen der litauischen Orts- und Personennamen des Memelgebiets*. Halle, Max Niemeyer Verlag, 1936

Raktažodžiai: Lietuvių kalba, vokiečių kalba, asmenvardžiai, vietovardžiai, dialektai, šnektos, gramatinės formos, fonetinė adaptacija

Knyga yra lingvistinė studija, analizuojanti baltiškų vietovardžių ir asmenvardžių vokietinimo raidą ir formas Klaipėdos krašte. Pateikiamas ir lietuvių tarmės Klaipėdos krašte skirstymas į patarmes (šnektas). Autorius atsižvelgia į nevienodas vokiečių kalbos vartojimo tradicijas rašomojoje ir šnekamojoje kalboje, vokiečių tarmių palikimą užrašant vietovardžių formas. Dėmesį jis skiria ne tik vokiškai užrašytoms vietovardžių ir asmenvardžių formoms, bet toms, kokios vartojamos šnekamojoje Klaipėdos krašto vokiečių kalboje. Medžiaga analizuojama tiek fonetiniu, tiek morfologiniu aspektu.

Šifras: Pu_Fil_Mat-1933(57-58); Pu_Fil_Mat-1933(68-77);
Pu_Fil_Mat-1933(77-79); Pu_Fil_Mat-1933(121-136);
Pu_Fil_Mat-1933(184)

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filoloģijas materiāli. Rīga, Latvijas universitātes filoloģijas un filosofijas studentu ramave, 1933

Pastabos: Atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Dialektologija, fonetika, leksikologija, etnografija, drabužiai, patiekalai, folkloro pateikėjai, Saldus, asmenvardžiai, Stendė, Langijs

Knygoje, skirtoje Janio Endzelyno 60 metų jubiliejui, publikuojami įvairių autorių straipsniai latvių dialektologijos, folkloro, etnografijos ir kalbos istorijos klausimais: apie tradicinius Kuržemės patiekalus, Rucavos krašto drabužius, liaudies dainininkus, Saldus tarmės fonetiką, Stendės apylinkių asmenvardžius iš XIX a. šaltinių, pastabos Langijo žodyno klausimu.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Daiva Filipavičiūtė. **Kova su pustomu smėliu Kopgalio - Juodkrantės apylinkėse.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis. T.11.* Klaipėda, Klaipėdos universitetas, 2005

ISSN: 2351-6526.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, slenkantis smėlis, kopų tvirtinimas, miško sodinimas, Klaipėdos uostas

Straipsnyje apžvelgiama Kuršių nerijos istorijos dalis, susijusi su miškų iškirtimu ir dėl to sustiprėjusiu smėlio pustymu, kurį reikėjo sustabdyti: nuo jo kentėjo kaimai, tranzitinis pašto kelias ir Klaipėdos uostas, kurio farvateris seklėjo. Straipsnyje kalbama, kokių priemonių buvo imtasi kovojant su pustymu šiaurinėje nerijos dalyje. Remiamasi istoriniais šaltiniais – memorandumu tarp uosto vadovybės ir kopų inspektorius. Nuosekliai išdėstoma kopų tvirtinimo ir apželdinimo darbų istorija, pasakojama apie darbininkų darbo sąlygas.

Šaltinis/signatūra: http://briai.ku.lt/downloads/AHUK_11/11_177-183_Filipaviciute.pdf

Šifras: Pu_FiloBR_03-1923(42-47)

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti III. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1923

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Dialektologija, Kuržemės tarmės, Līniņš, Abavas pagasts, prozodija

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais. Vienas iš jų – ilgas Kuržemės Abavos valsčiaus žodžių, tariamų su tęstine priegaide (stieptā intonacija) sąrašas.

Šifras: Pu_FiloBR_08-1928

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti VIII. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1928

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Žuvų vardai, zandarts „sterkas“, prūsų kalba, Rytprūsiai, prūsų katekizmo istorija, Sarkanmuižos tarmė

Leidinyje publikuojami įvairių autorių darbai lyginamosios baltų kalbotyros klausimais, Latvijos tarmių tyrinėjimai (Sarkanmuižos tarmė), prūsų kalbos katekizmo vertimo klausimai, Prūsijos lietuvių ir prūsų katechizacijos istorija.

Šifras: Pu_FiloBR_09-1929

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti IX. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1929

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Kuržemė, tarmės, Gramzda, Dundaga, fonetika, morfologija, prozodija, eksperimentinė fonetika

Publikuojama Abelės didelė Gramzdos tarmės studija (fonetika, morfologija, leksika) bei vienas iš pirmųjų latvių eksperimentinės fonetikos darbų – Abelės atliktas Dundagos tarmės priegaidžių tyrinėjimas iš fonogramų, pastebimi kai kurie fonomorfologiniai Kuržemės tarmių ypatumai.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti X. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1930

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Prūsų kalba, lietuvių kalba, latvių kalba, lyvių kalba, etimologija, prozodija, Tukums

Leidinyje publikuojami įvairių autorių darbai: Endzelyno prūsų kalbos tyrinėjimai, Plakio lietuvių ir latvių kalbų priegaidžių dvigarsiuose klausimai, Tukumo vardo kilmė lyvių ir latvių kalbos kontekste.

Šifras: Pu_FiloBR_11-1931

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XI. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1931

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Prūsų kalba, Kuržemė, istorija, tarmės, vietovardžiai, leticizmai, Daukantas

Straipsniai įvairiomis temomis prūsų kalbos, Kuržemės, daugiausia šiaurinės dalies, istorijos, vardų ir tarmių klausimais: Piltenės istorija ir vardo kilmė, tarminių žodžių aiškinimai, latvių kalbos žodžiai Daukanto darbuose, prūsų kalbos fonetikos, morfologijos tyrinėjimai.

Šifras: Pu_FiloBR_12-1932

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XII. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1932

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Kuršo tarmės, fonetika, kuršininkų kalba, prūsų kalba, tautosaka

Šiame tome publikuojami įvairios apimties straipsniai, susiję su kuršių kalbos pėdsakais latvių tarmėse, etimologinės pastabos lyginamosios baltistikos klausimais, Kuržemės tikėjimai, užrašyti fonetine transkripcija, Endzelyno pastabos pavieniais prūsų kalbos klausimais, jo straipsnis apie latvių kalbos *dž, č* kilmę Kuržemės tarmėse ir kuršininkų kalboje.

Šifras: Pu_FiloBR_13-1933(99-107); Pu_FiloBR_13-1933(108-113); Pu_FiloBR_13-1933(113); Pu_FiloBR_13-1933(157-185)

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XIII. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1933

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Kuržemė, kuršių istorija ir kalba, Liepoja, Saldus, vietovardžių kilmė, istoriniai šaltiniai, Endzelīns, Blesse, Bergmane, Skrunda, dialektologija, fonetika, morfologija

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais. Čia Endzelyno ir Blesės straipsniai apie Liepojos ir Saldus vardų kilmę, paremti istorinių šaltinių analize, analizuojamas veiksmažodžių su priesaga –*āt* atliepimas Kuržemės ir kitose tarmėse, Bergmanės studija apie Skrundos tarmę.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XIV. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1934

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Dialektologija, lietuvių žvejų tarmė, Gerullis, Kuržemės tarmės, Pūre, Bičole, fonetika, morfologija

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais. Čia yra keletas Endzelyno pastebėjimų apie Gerulio knygą „Lietuvių žvejų tarmė prūsiose“ ir L. Bičolės studija apie Pūrės tarmę Kuržemėje: fonetika, prozodija, morfologija, tekstų pavyzdžiai.

Šifras: Pu_FiloBR_15-1935(200)

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XV. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1935

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Dialektologija, Kuržemės tarmės, kuršininkų kalba, Bezenberger

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais. Tarp jų – skirtų Kuržemės ir Kuršių nerijos kalbai, t.y. Augstkalno pastabos ir atsakymas Bezenbergeriui dėl kuršininkų *jāt*.

Šifras: Pu_FiloBR_16-1936(108-129)

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XVI. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1936

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Dialektologija, Kuržemės tarmės, Pope, fonetika, morfologija

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais. Didžiausią vietą užima Puopės (Pope) patarmės aprašas pagal to meto tarmių aprašų schemą: prozodija, fonetika, kalbos dalys ir jų kaitymas.

Šifras: Pu_FiloBR_17-1937(22-42); Pu_FiloBR_17-1937(98-102);
Pu_FiloBR_17-1937(162); Pu_FiloBR_17-1937(165-166)

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XVII. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1937

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Dialektologija, Langijs, Arbuzovs, Kuldīga, istoriniai šaltiniai, asmenvardžiai

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais: Endzelyno pastabos apie atskirus Langijo žodyne užfiksuotus faktus, vardo „baltai“ klausimu, apie žemaitiškų tarmių įvardžius, pavienės pastabos įvairių latvių tarmių fonetikos ir morfologijos klausimais, istoriko Arbuzovo studija apie 17 a. Kuldigos valstiečių sąrašą, kuriame gausu asmenvardžių.

Šifras: Pu_FiloBR_18-1938(18-31); Pu_FiloBR_18-1938(31);
Pu_FiloBR_18-1938(122); Pu_FiloBR_18-1938(123-135);
Pu_FiloBR_18-1938(135); Pu_FiloBR_18-1938(197-199)

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XVIII. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1938

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Endzelīns, dialektologija, fonetika, Pērkone, Snēpele

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais: Endzelyno pastabos apie siaurojo ir plačiojo e tarimą latvių, ypač Kuržemės) tarmėse, Perkuonės ir Snēpelės patarmių aprašai.

Šifras: Pu_FiloBR_19-1939(21_26-27); Pu_FiloBR_19-1939(51-56); Pu_FiloBR_19-1939(95); Pu_FiloBR_19-1939(204-212);
Pu_FiloBR_19-1939(219-221)

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XIX. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1939

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Recenzija, Endzelīns, Plāķis, onomastika, Stende, folkloras, Draviņš, Šmits, Gerulis, fonetinė adaptacija

Knygoje skelbiami įvairių autorių straipsniai latvių kalbos istorijos ir dialektologijos klausimais: J. Endzelyno recenzija Plakio darbui apie latvių onomastiką, šiaurinės Kuržemės (Stendės) liaudies dainų tekstų analizė (Draviņš), šiaurės Kuržemės tarmių pavyzdžiai, Gerulio pastebėjimai apie lietuvių ir latvių vietovardžių adaptavimą vietinių vokiečių kalboje, straipsnis apie P. Šmito kaip folkloristo veiklą.

Šifras: Pu_FiloBR_20-1940

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Filologu biedrības raksti XX. Rīga, Latviešu Filologu biedrības izdevums, 1940

Pastabos: atrinkti straipsniai.

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, Ventspils, Kiparsky, Endzelīns, leksika, etimologija

Knygoje skelbiami straipsniai: šiaurės vakarų Kuržemės apie Ventpilį tarmių aprašai, Kiparskio darbo „Die Kurenfrage“ recenzija, rašyta J. Endzelyno, smulkesni leksikos ir pavienių žodžių etimologijos klausimai.

Šifras: Pu_Fors-1981

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kurt Forstreuter. **Das Volk der Kurischen Nehrung.** *Wirkungen des Preusslandes. Studien zur Geschichte Preußens*, 33, S. 280–296. Grote, 1981

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojai, kuršiai, kuršininkai, istorija, archeologija, kalba

Straipsnyje supažindinama su Kuršių nerijos gyventojų kilmės klausimais: kas gyveno Kuršių nerijoje priešistoriniais laikais, ką kalba archeologiniai radiniai, ar tie, kurie gyveno nuo 15-16 a. iki antrojo pasaulinio karo, yra senųjų kuršių palikuonys? Kaip buvo apgyvendinta Kuršių nerija ir kaip kito jos gyventojų sudėtis?

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Henry Fuchs. *Bewohner der Kurischen Nehrung im Spiegel ihrer Sagen*. Oldenburg, Siebert Verlag, 1971

Raktažodžiai: Rytprūsiai, tautosaka, Kuršių nerija, kuršininkai, gyventojai, kultūra

Knygos autorius yra Nidos mokyklos mokytojas ir muziejaus kūrėjas. Joje pateikiami autoriaus atpasakoti Kuršių nerijos kuršininkų tautosakos tekstai vokiečių kalba. Daugelis šių tekstų turi analogų ir kituose, kuršininkų kalba užrašytuose, folkloro rinkiniuose (P. Šmits). Knygoje vertingas ir įvadinis straipsnis, paremtas autentiškais prisiminimais apie kuršininkų tradicijas, tikėjimus ir savimonę.

Šifras: Pu_Gar-2001

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Kazimieras Garšva. **Mažosios Lietuvos tarmės ir jų fonetika**. *Tiltai* 2001,3 (16), p. 15–20. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2001

ISSN: 1392-3137.

Raktažodžiai: Dialektologija, Mažoji Lietuva, fonetika, vakarų žemaičių tarmė, neringiečių, pamarėnų, klaipėdiškių patarmės; vakarų aukštaičių tarmė, striukių, baltsermėgių patarmės

Nuo seniausių laikų lietuvių apgyventoje ir nuo XV a. vokiečių siena nuo pagrindinio lietuvių kalbos ploto izoliuotoje Mažojoje Lietuvoje (pietvakariniame lietuvių kalbos pakraštyje) yra dvi tarmės ir penkios patarmės, suskilusios į šnektas. Straipsnyje pristatomos svarbiausios skiriamosios fonetinės ypatybės.

Šifras: Pu_GerStan-1933

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Georg Gerullis, Christian Stang. *Lietuvių žvejų tarmė prūsiose / Das Fischerlitauisch in Preussen*. Kaunas, 1933

Raktažodžiai: Dialektologija, lietuvių tarmė, žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, etnografija, tautosaka

Knygoje aprašyta kelių žvejų kaimų prie Kuršių marių lietuvių kalbos tarmė. Dabar šie kaimai priklauso Kaliningrado sričiai. Studiją sudaro įvadinė dalis ir tarmės aprašas pradedant fonetika, baigiant kalbos dalimis, pridedamas tekstų rinkinys ir žodynėlis. Studijos tekstas parašytas vokiškai, naudojama fonetinė pavyzdžių transkripcija.

Šifras: Pu_Geru-1922

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių

Georg Gerullis. *Die altpreußischen Ortsnamen*. Berlin und Leipzig, Vereinigung wissenschaftlicher Verleger, W. de Gruyter & co., 1922

Raktažodžiai: Prūsija, baltų kalbos, prūsų kalba, lietuvių kalba, vietovardžiai, asmenvardžiai, istoriniai šaltiniai, etimologija

Knygoje registruojami ir lingvistiškai analizuojami iš įvairių istorinių šaltinių surinkti Prūsijos vietovardžiai, pateikiami jų kilmės aiškinimai, lyginama su lietuvių ir latvių atitikmenimis.

Šifras: Pu_GesLab-www

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Geschichte der Stadt Labiau. Ostpreussen. <http://ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?stadt=35>

Raktažodžiai: Labguva/Labiau/ Полесск, Kuršių marios, žvejyba, istorija, pilis, bažnyčia, asmenybės

Straipsnyje trumpai aprašyta Labguva/Labiau/ Полесск istorija, žymiausi kultūros įvykiai, bažnyčios ir konfesijos, supažindinama su keletu žymesnių asmenybių. Kadangi šios gyvenvietės raidai didelę reikšmę turėjo padėtis prie vandens ir vandens keliai, išskiriami su tuo susiję gyvensenos aspektai.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lenkų   Šalis: Lenkija

Andrzej Gierszewski. **Procesy demograficzne wśród ludności rybackiej w rejonie zalewu Kurońskiego w XVI wieku** (Demographic processes of fishermen population in the region of the Curonian lagoon). *Pruthenia T 8*. Olsztyn, Towarzystwa Naukowego Pruthenia, Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, 2013

ISSN: 1897-0915.

Raktažodžiai: Migracija, žvejai, žvejų bendruomenės, istorinė demografija, žvejyba, viduramžiai, naujieji amžiai, Kuršių marios, Kuršių nerija, kuršiai, prūsai

Kuršių marių žvejų migracijos priežastys ilgai nebuvo mokslinių tyrinėjimų objektas. Straipsnio tikslas – remiantis istoriniais demografijos tyrimo metodais parodyti Kuršių nerijos žvejų migracijos mechanizmą. Tyrinėjimas paremtas 1539-1569 mokesčių sąrašais su asmenvardžių žvejų, kurie gyveno Kuršių marių regione ir turėjo mokėti mokesčius Prūsijos kunigaikštystei ir Sembos vyskupui. Remdamasis šia informacija istorikas gali įvertinti gyventojų skaičių Kuršių nerijoje, bei migracijos procesus bei kryptis. Rašytiniai šaltiniai teikia informacijos apie rotacijos fenomeną (persikėlimą) per dvi kartas (30 metų), kuris nebuvo pastebėtas mokslinėje literatūroje. Rezultatai visiškai skiriasi nuo tų, kuriuos fiksavo XIX–XX a. vokiečių istorikai, ir rodo, kad demografinių procesų tyrinėjimui svarbu įvertinti specifinį kontekstą, ypač objektyvius ir antropogeninius faktorius.

Šifras: Pu_Giga-1960

Dokumento tipas: Rankraštis   Kalba: latvių, švedų   Šalis: Švedija

Miķelis Giga. **Kāzas Rucavā**. 1960

Raktažodžiai: Kuržemē, Rucava vestuvės, etnografija, folkloras, tarmė

Dokuments yra Švedijoje Lundo universiteto bibliotekoje saugomo rankraščio kopija, gauta iš Latvijos Nacionalinės bibliotekos. Tai platus etnografinis vestuvių pagal Rucavos krašto tradicijas aprašas. Įterpta daug liaudies dainų tekstų vietine tarme.

Šaltinis/signatūra: Latvijos nacionalinė biblioteka nurodo pirminį šaltinį Švedijoje: Årsbok 1957/1958 utgiven av Seminarierna för slaviska språk, jämförande språkforskning, finsk-ugriska språk och östasiatiska språk vid Lunds universitet. Lund: Lunds universitet.

Šifras: Pu_Glag-1970

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Otto Glagau. **Per Rytprūsių Sacharą. Lietuvininkai**. Vilnius, Vaga, 1970

Pastabos: Skyrius iš knygos.

Raktažodžiai: Kalionės aprašymas, Kuršių nerija, Kuršių marios, gyventojai, tradicijos, buitės

Knygoje publikuojami iš vokiečių kalbos versti įvairių etnografų, keliautojų tekstai apie Rytprūsių Lietuvą ir jos gyventojus lietuvininkus. Vokiečių rašytojo Otto Glagau pasakojimas apie įspūdžius Kuršių nerijoje kupinas emocijų ir etnografinių detalių. Nepaisant subjektyvumo, jis teikia daug informacijos apie pamario gyventojų buitį, jų prisitaikymą prie gamtos sąlygų, apie tradicijas, gintaro kasimą, miškų sodinimą ir kitus nerijos gyvenimo apsektus.

Dokumento tipas: Rankraštis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Irena Godow. **Als ich ein kleines Mädchen war.** 1995

Pastabos: 15 failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėda, Juodkrantė, Karaliaučius (Koenigsberg), vaikystė, karas, atsiminimai

Dokumentas yra Irenos Pflug- Godow memuarų rankraštis. Mintis aprašyti šį laikotarpį autorei kilo po Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo lankantis Juodkrantėje. Autorė gimė ir augo Klaipėdoje, tačiau vasaras leisdavo pas senelius Juodkrantėje ir Karaliaučiuje. Ypač ryškūs įspūdžiai iš vasarų Juodkrantėje, kur mergaitė žaisdavo su žvejų vaikais, iš arti matė jų gyvenimą. Artėjant frontui mergaitė keletą savačių praleido pas močiutę, lankė mokyklą, iš ten šeima su paskutiniu garlaiviu išplaukė Vakarų kryptimi. Atmintyje liko ne tik sunkus bėglių kelias, bet ir Juodkrantės peizažas, gatvės ir namai, kurių daugelio jau nebeliko.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Pu_Grau-1924

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Ž. Grauds-Graudevics, Jānis Endzelīns. **Sabiles izloksne. Izlokšņu teksti.** *Filologu biedrības raksti IV*, 63–69. Rīga, 1924

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, Sabilē, Dundaga, fonetika, morfologija, tekstai

Dvi susijusios publikacijos apie šiaurines Kuržemės tarmes. Pirmojoje aut. Ž. Grauds aprašo Sabilės tarmės ypatybes, daugiau dėmesio skirdamas fonetikai ir morfologijai. Antrojoje fonetine transkripcija skelbiami Dundagos tarmės tekstai (aut. J. Endzelynas).

Šifras: Pu_Grau-1925

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Ž. Grauds-Graudevics. **Sabiles izloksne II. Darbības vārds.** *Filologu biedrības raksti V*, 102–105. Rīga, 1925

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, veiksmazodis, struktūra, formų daryba, morfologija

Straipsnyje aprašomas Sabilės tarmės veiksmazodis: struktūra, išvestinių formų darybos ypatumai, dalyvių daryba ir vartoseną.

Šifras: Pu_Grau-1927

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Ž. Grauds-Graudevics, Līzbete Paula. **Ugales izloksne. Zlēku Izloksne.** *Filologu biedrības raksti VII*, 12–55. Rīga, 1927

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, fonetika, transkripcija, kirčiavimas, morfologija, leksika, kuršių kalba, tautosaka

Straipsniuose tradiciniu aprašomuoju būdu pristatomos dvi Kuržemės patarmės, kuriose autoriai išvelgia senosios kuršių kalbos substratą. Akcentuojamos ryškiausios fonetikos, morfologijos ypatybės. Pateikiama tautosakos pavyzdžių, naudojama fonetinė transkripcija.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Augustinas Gricius. **Ką veikia Lietuvoj Tomas Manas.** *Šilainės kraštas, 2016 10 21.*

<https://www.silaineskraistas.lt/kultura/silaines-sodas/ka-veikia-lietuvoj-tomas-manas/>

Raktažodžiai: Augustinas Gricius, Nida, Thomas Mann, lietuvių ir vokiečių santykiai, kuršininkai

Straipsnyje perpublikuojamas 1932 m. žurnalo „Bangos“ straipsnis. Jo autorius, vėliau žinomas rašytojas Augustinas Gricius, tuo metu dirbo šio žurnalo redakcijoje. Straipsnis įdomus savo autentiškumu, atspindi to laiko dvasią, Lietuvos ir Vokietijos konfrontaciją ir paties autoriaus pažiūras. Gyvai pateikiamas pokalbis su vokiečių rašytoju. Taip pat piešiamas vietinių gyventojų paveikslas ir šaržuojama jų kalba.

Šifras: Pu_Gud-1998

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vytautas Gudelis. **Lietuvos pajūris ir įjūris.** Vilnius, Lietuvos mokslas, 1998

Pastabos: Iliustruota. ISSN: 9986-795-01-0X.

Raktažodžiai: Geografija, geologija, Kuršių nerija, Lietuvos pajūris, kopos, žvejyba, aplinkosauga

Knygoje atskleidžiama Lietuvos pajūrio susiformavimo istorija, aprašomas nerijos kopų susiformavimas ir sandara, remiamasi daugiausia paties autoriaus ir jo mokinių mokslinių tyrimų duomenimis, tačiau supažindinama ir su svarbiausiais tyrinėjimais bei tuo metu prieinama kartografija. Daug dėmesio skiriama krantosaugai, pajūrio ir pamario gyventojų santykiams su gamta, jų gyvenamosios specifikai, žvejybos, laivų gamybos ir jūreivystės tradicijoms.

Šifras: Pu_Gud-2006

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vytautas Gudelis. **Lietuvos pajūrio žvejų marinistikos įvardai.** Vilnius, 2006

ISSN: 9986-711-91-06.

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, laivai, įrankiai, pavadinimai, leksika

Knygoje skelbiamas autoriaus surinktas 400 žodžių Lietuvos pajūrio ir pamario žvejų žodynėlis. Ją sudaro trys skyriai. Tai įvairių laivų, jų dalių, žvejybos būrų ir įrankių pavadinimai, kurie neverčiami į kitas kalbas. Knyga gausiai iliustruota.

Šifras: Pu_Gud-2014

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vytautas Gudelis. **Kuršių marių laivai ir žvejai.** *Istorija, 2014 rugsėjo 28.*

Raktažodžiai: Kuršių marios, žvejybos laivai, laivo dalys ir jų pavadinimai, žvejybos būdai, vėjų pavadinimai

Mokslo populiarinimo straipsnyje pristatoma Kuršių marių žvejybos būdai, laivai ir jų dalys, pasakojama apie įvairius žvejybos būdus, priklausomai nuo to, kokios žuvys gaudomos. Įterpiama ir tikėjimo, papročių aprašų.

Šaltinis/signatūra: perpublikuota <http://www.gowild.lt/kursiu-mariu-laivai-ir-zvejai>

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Julius Haarhaus. **Die Kurische Nehrung. N.d. XX a. pr.**

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, kopos, smėlio pustymas, kopų apželdinimas, miškas, ornitologija, gyventojai, papročiai

Straipsnyje vokiečių publicistas ir etnografas pasakoja apie Kuršių neriją, daugiausia dėmesio skirdamas gamtai ir žmonių kovai su smėliu, dalijasi išpūdžiais apie vietinių gyventojų išvaizdą, gyvenimą, papročius. Straipsnis gausiai iliustruotas.

Šifras: Pu_Hack-2001

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Jörg Hackmann. **Tautinių santykių Rytų ir Vakarų Prūsijoje problema vokiečių istoriografijoje.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis. T.8*, p. 149–158. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2001

Raktažodžiai: Istorija, istoriografija, tendencingumas, ideologija, tautiniai santykiai, Lietuva, Lenkija, Vokietija

Straipsnyje aptariamos istoriografinės tendencijos vertinant Vakarų ir Rytų Prūsijos istoriją, pastebima tų tendencijų kaita, atsisakant vienpusiško nacionalinio požiūrio ir interpretacijų. Šios tendencijos ilgai vyravo tiek vokiečių, tiek lietuvių ir lenkų istoriografijoje. tačiau prijungus buvusios Prūsijos žemes prie Lenkijos reikėjo platesnių istorinių interpretacijų, kadangi istorijos interpretacija vien per lenkiškos istorijos prizmę netiko Rytprūsams ir Pamario istorijai. Analogiškas istorijos ir politikos sąsajas galima rasti ir gausybėje lietuvių publikacijų, kur taip pat siekiama įrodyti šio krašto lietuviškumą. Šio krašto istorija negali būti traktuojama vien tik pavienių nacijų kontekste, tačiau reikia ypač atsižvelgti į vokiečių ir lenkų, vokiečių ir lietuvių bei lietuvių ir lenkų santykius, į europinį kontekstą.

Šifras: Pu_Hinz_KZ_B1-1, Pu_Hinz_KZ_B1-2, Pu_Hinz_KZ_B2,
Pu_Hinz_KZ_B3, Pu_Hinz_KZ_B4, Pu_Hinz_KZ_B5,
Pu_Hinz_KZ_B6, Pu_Hinz_KZ_B7

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Friedhelm Hinze. **Wortregister der Nehrungskurischen Sprache 1 (2d.)–7.** Apie 1980

Pastabos: Skenuota kopija iš kopijos popieriuje, originalas yra sudarytojo šeimos archyve. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, žodžių registras, žodynas, kartoteka, leksikografija

Dokumentas yra Friedhelmo Hinzės pradėto rengti kuršininkų kalbos žodyno žodžių registras. Surinkti antraštiniai žodžiai iš įvairių šaltinių: kuršininkų kalbos tekstų, žodynų, ekspedicijų ir kt., pateikiamas leksemų lingvistinis aprašas, pagrindinės formos, reikšmė, užrašymo variantai, pavyzdžiai, pateikiama etimologinių pastabų.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Pu_Hinz_KZn_B1-1, Pu_Hinz_KZn_B1-2,
Pu_Hinz_KZn_B2, Pu_Hinz_KZn_B3, Pu_Hinz_KZn_B4,
Pu_Hinz_KZn_B5, Pu_Hinz_KZn_B6, Pu_Hinz_KZn_B7

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

(sud.). **F. Hinze Wortregister der Nehrungskurischen Sprache 1(2d.)–7. Nuorašas.** Sud. Dalia Kiseliūnaitė, Dalia Jakulytė, 2014–2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, žodžių registras, žodynas, kartoteka, leksikografija

Dokumentas yra Friedhelmo Hinzės sudaryto kuršininkų kalbos žodžių registro kortelių nuorašas. Iššifruotas rankraštis, tekstas perrašytas kompiuteriu, patikslintos nuorodos, esant būtinybei pridedamos redakcinio pobūdžio pastabos.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Friedhelm Hinze. **Hat Matthäus Prätorius (um 1635-1707) ein „Kurisches“ Vaterusner gekannt?** *Acta Baltico-Slavica. T. 10.* Białostockie Towarzystwo Naukowe, 1976

ISSN: 2392-2389.

Raktažodžiai: Raštijos paminklai, kuršių kalba, latvių kalba, kuršininkų kalba

Straipsnyje analizuojami keli senosios latvių kalbos „Tēve mūsų“ tekstai. Tiriamas jų tarpusavio ryšys, analizuojami iš lingvistikos pusės. Peržiūrima teorija apie Lacijaus vadinamųjų „Mekleburgo vendų“ tekstų kilmę ir tie tekstai lyginami su Pretorijaus „Tēve mūsų“, kurį jis laikė kuršišku. Autorius svarsto, ar tai negalėjo būtų kuršininkų kalbos tekstas.

Šifras: Pu_Hinz-1989

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Friedhelm Hinze. **Zum Problem der Mehrsprachigkeit bei der Fischerbevölkerung auf der Kurischen Nehrung.** *Jahrbuch für Volkskunde und Kulturgeschichte T. 32 (17).* Berlin, Akademie-Verlag, 1989

Raktažodžiai: Daugiakalbystė, kalbų kontaktai, kuršininkų kalba, vokiečių kalba, lietuvių kalba, Kuršių nerija

Straipsnyje analizuojami Kuršių nerijos gyventojų kalbų vartojimo klausimai: daugiakalbystės raida, istorinės ir socialinės priežastys ir pasekmės, lietuvių ir vokiečių kalbų įtaka kuršininkų leksikai.

Šifras: Pu_Hinz-1993

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Lenkija

Friedhelm Hinze. **Die slawischen lexikalischen Elemente im Nehrungskurischen Wortschatz, die das Alltagsleben der Nehrungskuren bezeichnen. Versuch einer Systematisierung.** *Contributions to Baltic linguistics, Monograph supplement series, 2.* S. 43–52. Poznań, UAM (Linguistic and Oriental studies from Poznań. Michał Hasiuk (Hg.), 1993

ISSN: 12306029.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, skoliniai, slavizmai, klasifikacija

Straipsnyje analizuojami kuršininkų kalbos slavizmai, vartojami buitinėje kalboje. Autorius juos skirsto į 4 grupes pagal atėjimo į kuršininkų kalbą kelią ir žodžio struktūrą. Grupėse žodžiai analizuojami alfabeto tvarka.

Šifras: Pu_Hinz-1997

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Friedhelm Hinze. **Niddener Familiennamen auf der Kurischen Nehrung, wie sie in Johannes Kuhrs Erinnerung erhalten sind.** *Wort und Name im deutsch-slavischem Sprachkontakt. Hrsg. von Karlheinz Hengst, Dietlind Krüger, Hans Walther unter Mitarbeit von Inge Bily. 20, S. 203–221.* Festschrift Eichle, 1997

Raktažodžiai: Onomastika, pavardės, Kuršių nerija, etimologija, kalbų kontaktai

Straipsnyje pristatomas nedidelis Kuršių nerijos XX a. gyventojų pavardžių sąrašas, kurio pateikėjas yra Fritz Kuhr. Pateikiamos etimologinės versijos, lyginama su atitinkamų pavardžių formomis Pietscho ir Plakio darbuose.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

E. T. Hoffmann. *Das Majorat*. Fundacja Nowoczesna Polska, 1994:

<http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/hoffmann-das-majorat>

Raktažodžiai: Romanas, Kuršių nerija, tėvų ir vaikų konfliktas, romantizmas

Knyga yra garsaus vokiečių romantizmo autoriaus E.T. Hoffmanno romanas. Jo veiksmas vyksta apleistoje Rasytės pilyje Kuršių nerijoje. Romane persipina kelios linijos. Porevoliucinės Europos permainos ir nostalgija praeičiai, kurioje vyravo paprotinė šeimos teisė, sukelia kartų konfliktą. Nueinančios kartos vertybes simbolizuoja griūvantis pilies bokštas. Svarbią vietą užima nelaimingos meilės linija, jauno žmogaus ieškojimai, gyvenimo ir mirties tema.

Šifras: Pu_IvaKis-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arina Ivanickaja, Dalia Kiseliūnaitė. **Kuršių nerijos kuršininkų tarmės nykimo požymiai: daiktavardžių linksniavimo pokyčiai rašytiniuose paminkluose.** *Baltiška, tautinė, regioninė savimonė baltų literatūrose ir kultūrose*, p. 207–225. Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2015

ISBN: 978- 609-425-146-7.

Raktažodžiai: Kuršių nerijos kuršininkų kalba, rašytiniai šaltiniai, morfologija, linksniavimas, paradigmos nykimo požymiai, kalbų sąveika

Straipsnyje tiriama, kokį poveikį Kuršių nerijos gyventojų gimtosios kalbos gramatikai yra padaręs ilgalaikis bilingvizmas, vėliau sporadiškas gimtosios kalbos vartojimas emigracijoje. Vienu iš svarbių kalbos nykimo požymių yra laikomas gramatinės sistemos irimas. Straipsnyje nagrinėjamas Kuršių nerijos autochtonės Hertos Deckait-Paul (Herta Detzkeit) (gim. 1924 Nidoje), nuo 1944 gyvenančios Vokietijoje, rankraštis – kuršininkų ir vokiečių kalbomis rašytų nedidelės apimties tekstų rinkinys. Atsižvelgiama ne tik į tai, kad kuršininkų kalba buvo išstumta į vartojimo paribius, bet ir į tai, kad ši kalba neturėjo rašto, todėl kitų kalbų rašmenimis sukurtas tekstas fonomorfologijos ypatybes atspindi netiesiogiai ir nenuosekliai. H. Detzkeit rašytame tekste yra nemažai autentiškos kalbos atspindžių, rodančių tiek archajiškas tarmės ypatybes, tiek būdingas vidinės raidos ir visos etninės bendruomenės kalbinių kontaktų inovacijas. Tačiau greta to akivaizdžios yra ir kalbos užmiršimo pasekmės, kurios reiškiasi nereguliariu ir nedėsningu linksnių formų variavimu, vokiečių, rečiau lietuvių kalbos morfologinės sistemos spaudimu.

Šifras: Pu_Ivanic-2015

Dokumento tipas: Studija Kalba: kuršininkų, latvių, lietuvių Šalis: Lietuva

Arina Ivanickaja (sud.). **Herta Detzkeit-Paul. Iššifruotas rankraštis (apie 1980).**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rankraščiai, tautosaka, atsiminimai, vaikystė, Kuršių nerija, rašyba

Dokumentas yra Hertos Detzkeit- Paul rankraštinių tekstų faksimilė ir teksto, parašyto kuršininkų kalba, perrašas. Rankraštį sudaro 8 tekstai kuršininkų kalba. Juose pasakojimai apie vaikystę, papročius, tikėjimus. Tekstas perrašytas keliais būdais: nuorašas originalia rašyba, latviškais rašmenimis, vertimas į latvių kalbą ir vertimas į lietuvių kalbą.

Šaltinis/signatūra: Klaipėdos universiteto rankraštinis archyvas

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Latvija

Werner Jaeger. *Fischerkähne auf der Kurischen Nehrung*. 1995

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 3-89534-160-6.

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, Rytprūsiai, etnografija, žvejyba, laivų statymas

Knygoje aprašyti žvejybos papročiai Kuršių mariose. Surinkęs didelį medžiagos kiekį autorius aprašė įvairius Kuršių marių laivų tipus, aprašė kiekvieno tipo paskirtį ir žvejybos ypatybes, pateikė detalius laivų ir jų dalių brėžinius, fotografijas.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Irena Jankevičiūtė (sud.). *Kuršių nerijos istorijos datų kalendorius*. Klaipėda, S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2004

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 9986-31-108-X.

Raktažodžiai: Kuršių nerijos istorija, faktografija, gyvenvietės, asmenybės, vietovardžiai

Švietėjiško pobūdžio knygoje pateikiama datų, susijusių su Kuršių nerijos istorija, apžvalga. Autorių nuožiu atlikta istorijos faktų atranka remiama įvairiais lietuvių kalba išleistais bibliografiniais šaltiniais. Pateikiami autorių pasirinktais kriterijais atrinkti vietovardžių etimologijos aiškinimai. Knyga gausiai iliustruota.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Jēkabs Janševskis. *Nīca. Latvijas novadi IV*. Rīga, Valstspapīru spiestuves izdevums, 1928

Pastabos: iliustruota.

Raktažodžiai: Kuržemė, istorija, etnografija, gyventojai, kultūriniai ryšiai

Knygoje aprašyta vieno Kuržemės etnografinio regiono istorija, gamta, gyventojų buitis, etnografija, papročiai. Daug dėmesio skiriama žvejybos kultūrai ir žvejų folklorui.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Jarosch. *Der Krähenfang auf der Kurischen Nehrung*. *Der Naturforscher. Jahrgang*, p. 166–167. Berlin 1924

Raktažodžiai: Kuršių nerija, varnų gaudymas, papročiai, mityba

Nedideliame straipsnelyje gamtininko akimis parašomas Kuršių nerijos gyventojų paprotys gaudyti varnas maistui. Pridedamos unikalios nuotraukos su komentarais.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Kristina Jokubavičienė. „**Nuostabioji žemė**“ – Vilniuje ir Klaipėdoje. *Lietuvos dailės muziejus (interneto svetainė)*. 2014

Raktažodžiai: Draugija „Nidden“, A. Popovo rinkinys, paroda, Rytų Prūsija, Klaipėdos kraštas, XIX a. dailė, XX a. pirmos pusės dailė, Karaliaučiaus dailės akademija, Nidos dailininkų kolonija

2013 m. spalio 21–2014 m. kovo 13 d. Lietuvos dailės muziejaus (LDM) Vilniaus paveikslų galerijoje veikė paroda „Nuostabioji žemė. Dailininkai Rytų Prūsijoje. XIX a.–XX a. pirmos pusės tapyba iš Aleksandro Popovo rinkinio“. 2014 m. gegužės 8 d. dvigubai didesnė paroda, papildyta tapybos, grafikos darbais, atidaryta LDM Prano Domšaičio galerijoje Klaipėdoje. Abi parodos – ir Vilniuje, ir Klaipėdoje (iki 2016 m. pradžios) – yra didžiausi iki tol įvykę Aleksandro Popovo rinkinio pristatymai Lietuvos visuomenei. Rytų Prūsijos mylėtojų draugija „Nidden“ įkurta 2009 m., joje iš pradžių buvo nedidelė etnografijos ir istorijos mylėtojų grupelė. Draugijos tikslas – tirti, kolekcionuoti ir propaguoti Rytų Prūsijos temai skirtus dailės kūrinius.

Domšaičio galerijoje parodoje pristatomi 142 autorių 276 įvairios technikos darbai, reprezentuojantys Rytprūsių kultūros centro Karaliaučiaus dailės akademiją ir Nidos dailininkų koloniją.

Šaltinis/signatūra: http://old.ldm.lt/LDM/PDF/Metrastis_17/4. (reikia patikrinti, ar veikia nuoroda)

Šifras: Pu_Jok-2016

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Kristina Jokubavičienė. **Künstlerkolonie Nidden traditionsreiche Inspirationsquelle**. *Goetheinstitut Litauen* 2016. <https://www.goethe.de/ins/lt/de/kul/sup/kur/20550060.htm>

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, dailininkų kolonija, dailė

Straipsnyje pristatomi žymiausi Nidos dailininkų kolonijos kūrėjai, jų geografija, svarbiausi darbai Kuršių nerijos tema.

Šifras: Pu_Jon-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

46 gyvenimo metus paskyrė Kuršių nerijos istorijos, kultūros vertybių puoselėjimui. *Neringos savivaldybė*. <http://neringa.lt/go.php/lit/46-gyvenimo-metus--paskyre-Kursiu-nerijos-istorijos--kulturos-vertybiu-puoselejimui/4954>, 2015 07 09

Raktažodžiai: Kuršių nerija, istorijos muziejus, Eleonora Jonušienė

Straipsnyje trumpai apžvelgiama ilgametės Kuršių nerijos istorijos muziejaus direktorės Eleonoros Jonušienės veikla.

Šifras: Pu_Jon-2015a

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

V. Jonušienė: užuot kolekcionavęs ir slėpęs, mano vyras viską atidavė muziejams. *Voruta* 2015-06-22. <http://www.voruta.lt/v-jonusiene-uzuot-kolekcionaves>

Raktažodžiai: Etnokultūra, Kuršių nerija, antkapiai (krikštai), liaudies menas

Straipsnis apie tautodailininką Eduardą Jonušą – Kuršių nerijos burinių laivų (kurėnų) atkūrėją, medinių antkapių (krikštų) restauratorių, muziejininką.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dainius Junevičius. **Papildant Nidos kroniką. Kultūros barai 2017 1**, p. 90–92.

ISSN: 0134-3106.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida (Nidden), ekspedicija, Latvija, Tāļivaldis. Pēteris Abuls

Straipsnyje pasakojama apie Latvijos susidomėjimą Kuršių nerija. Pristatoma mažai žinoma medžiaga iš Latvijos nacionalinio muziejaus. Tai bene pirmosios latvių ekspedicijos 1895 m. Kuršių nerioje ataskaita, kurioje esama ir nuotraukų. Jos autorius Pēteris Abuls, pasirašęs Talivaldžio slapyvardžiu.

Šifras: Pu_Juod-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Juodkrantės bažnyčios jubiliejus. Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios tinklalapis.

<http://www.liuteronai.lt/Parapijos/Juodkrantes-parapija/Naujienos/Juodkrantes-baznycios-jubiliejus>

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Juodkrantė/Schwarzort, bažnyčios istorija, jubiliejaus iškilmės

Straipsnis skirtas Juodkrantės bažnyčios istorinei sukakčiai, pristatoma bažnyčios ir parapijos istorija nuo seniausių laikų iki dabartinių dienų, pasakojama apie bažnyčios nusavinimą ir nuniokojimą sovietmečiu, atgavimą ir tarnavimą dviem bendruomenėms – liuteronų ir katalikų. Aprašomos bažnyčios jubiliejaus iškilmės.

Šifras: Pu_Jur-2005

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Michael Jürging, Andreas Tangen, Anke Tydecks-Jürging (sud.). **Eine Wanderung durch das Städtchen Rusnė im Memeldelta. Zeitsprünge.** Hannover, M. Jürging, 2005 / Lietuvos gamtos fondas

ISBN: 3-00-015661-5.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, Rusnė, Nemuno delta, gamta

Straipsnyje trumpai pasakojama Rusnės istorija, supažindinama su gamtos sąlygomis, pateikiama istorinių nuotraukų.

Šifras: Pu_Kap-2013

Dokumento tipas: Disertacija Kalba: latvių Šalis: Latvija

Krišs Kapenieks. **Kursenieku etniskā kopiena XIX gadsimta beigās – XX gadsimta pirmajā pusē: skaits, izvietojums, vēstures procesi.** Promocijas darbs (disertācijas rankraštis). Latvijas universitātē, Vēstures un filozofijas fakultātē, 2013

Raktažodžiai: Istorija, Rytų Prūsija, Kuršių nerija, kuršininkai, Latvija, Vokietija, Lietuva, gyventojų skaičiaus dinamika, etniniai santykiai, tapatybė

Disertacijoje nagrinėjamas kuršininkų bendruomenės susiformavimas Kuršių nerioje, kalbos ir tapatybės klausimai, gyventojų skaičiaus dinamika, socialinis statusas ir jo dinamika, kultūrinė raida, germanizacija, Latvijos ir Lietuvos interesai kuršininkų atžvilgiu. Darbe naudojama daug istorinių dokumentų.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Karwaiten (Ortschronik). *Memeller Dampfboot Nr. 2, Januar 1969*, S. 22–23. Arbetisgemeinschaft der Memellandkreise e.V.

Raktažodžiai: Istorija, Karvaičiai /Karwaiten, bažnyčia, Liudvikas Rėza

Bendro pobūdžio šviečiamoji publikacija, skirta Kuršių nerijos užpustyto kaimo istorijai. Jame trumpai apžvelgiama kaimo susikūrimas, istoriniai paminėjimai, svarbiausi įvykiai, bažnyčios ir mokyklos istorija, atskiras dėmesys skiriamas kaimo užpustymo faktui ir Liudviko Rėzos asmenybei bei darbų apžvalgai, cituojamas jo eilėraščio fragmentas.

Šifras: Pu_Kaun-2016

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Domas Kaunas. **Nidos mokyklos kronika: praėjusio laiko metmenų knyga.** *Knygotyra* 67, p. 226–253.

ISSN: 2345-0053.

Raktažodžiai: Recenzija, Kuršių nerija, Nida, mokyklos istorija

Tai leidinio „Nidos mokyklos kronika“ (sud. V. Gerulaitenė, G. Nausėda) lietuviško vertimo recenzija. Išsamus kritinis vertinimas, pagrįstas tiek pačios knygos analize, tiek istorinio konteksto vertinimu. Ypač recenzentas gilina į sudėtingą vieno iš mokyklos kronikos rašytojų Henry Fuchso vaidmenį tarpukario Lietuvai priklausiusiame Klaipėdos krašte. Autorius kritiškai vertina įvadinio straipsnio autorės N. Strakauskaitės atsiliepimą apie minėtąją mokytoją ir jo nuopelnus Nidos gyvenvietės kultūriniame gyvenime ir pedagoginėje veikloje. Problema - tarpukario Lietuvos politika Klaipėdos krašte ir valstybei nelojalaus mokytojo vaidmuo.

Šaltinis/signatūra: DOI : <http://dx.Doi.Org/10.15388/Knygotyra.2016.66.10028>

Šifras: Pu_Kav-2000

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Gitana Kavaliauskaitė. **Nežinomas Paulius Kvauka.** *Mokslas ir gyvenimas*, 2000/3. Vilnius, Vilniaus pedagoginis universitetas, 2000

Raktažodžiai: Paul Kwauka, Nida, Kuršių nerija, Klaipėda, kuršininkų kalba

Straipsnyje pasakojama kuršininkų kalbos žodyno autoriaus ir ilgamečio Klaipėdos mokytojo P. Kvaukos biografija. pabrėžiami jo nuopelnai vokiečių ir kuršininkų kalbų tyrinėjimams. Straipsnyje nevengiama „nepatogių“ biografijos faktų, susijusių su Vokietijos ir Lietuvos konfliktu tarpukaryje ir P. Kvaukos politinėmis pažiūromis.

Šifras: Pu_Kazl-1968

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Jonas Kazlauskas. **Dėl kuršių vardo etimologijos.** *Baltistica IV (1)*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1968

Raktažodžiai: Kalbotyra, baltų kalbos, etimologija, kuršių kalba, onomastika

Straipsnyje pateikiama vienas iš kuršių etnonimo etimologinių aiškinimų, tačiau ir jis paties autoriaus nelaikomas galutiniu. Jis atkreipia dėmesį į šaknies paplitimą lietuvių ir latvių tarmėse bei onomastiką.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Horst Kenkel. *Amstbauern un Kölmer im nördlichen Ostpreussen um 1736*. Familienforschung in Ost-uns Westpreussen e.V. 23, Hamburg, Selbstverlag des Vereins, 1972

Raktažodžiai: Rašytiniai šaltiniai, vietovardžiai, asmenvardžiai, mokesčių knygos, Rytprūsių šiaurinė dalis

Knygoje pateikiamas šiaurinės Rytprūsių dalies valstiečių registras, sudarytas remiantis istoriniais dokumentais. Suskirstyta valsčiais, nurodomas žemės plotas ir pastaba – geras ar blogas ūkininkas. Antroje dalyje pridedamas vietovardžių ir asmenvardžių registras.

Šifras: Pu_Kib-1925

Dokumento tipas: Scenarijus Kalba: latvių Šalis: Latvija

Jēkabs Kīburs. *Kāzas Dižbūdos*. Apie 1925–1929

Raktažodžiai: Kuržemė, etnografija, vestuvės, papročiai, liaudies dainos, tarmė

Dokumentas yra Kuržemės Bartos miestelio ansamblio įkūrėjo (Jēkabs Kīburs) parašytas scenarijus liaudies vaidinimui. Jo tema – Bartos krašto vestuvės ir žmonių charakteriai. Scenarijaus kalboje ryški vietinė tarmė. Veiksmas perpintas dainomis, kurių tekstai pridedami scenarijuje, šokiais, šmaikščiais pasakojimais ir replikomis.

Šaltinis/signatūra: Latvijos nacionalinė biblioteka BSM 74

Šifras: Pu_Kipar-1939; Pu_Kipar-1939_zem

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Suomija

Valentin Kiparsky. *Die Kurenfrage*. Helsinki, Annales Academiae scientiarum Fennicae, 42, 1939

Pastabos: Su žemėlapiais.

Raktažodžiai: Istorija, kalbotyra, kuršių kalba, finų kalbos, baltų kalbos, onomastika

Knyga yra viena iš išsamiausių kuršių kalbai skirtų studijų. Joje kompleksiskai analizuojami lingvistiniai ir istoriniai duomenys apie kuršius ir jų kalbą. Daugiausia dėmesio skiriama onomastikai: vietovardžiams ir asmenvardžiams. Minimi kuršių pėdsakai Kuršių nerijoje bei Kuršių marių pakrantėje. Autoriaus nuomone, senoji kuršių kalba iš visų baltų kalbų turėjo būti artimiausia dabartinei latvių kalbai.

Šifras: Pu_Kis-1995

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. *Kuršių nerijos kuršininkų kalbos ir etninio identiteto klausimai*. *Baltistica XXX(2)*, 52–64. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1995

ISSN: 0132-6503.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etninė tapatybė, kuršininkai, vokiečiai, lietuviai, pilietybė, kalbos nykimas, kalbos dokumentavimas

Straipsnyje pristatomas Kuršių nerijos autochtonų kuršininkų etninės tapatybės ir kalbos vaizdas neseniai nepriklausomybę atgavusioje Lietuvoje. Konstatuojamas mirstančios kalbos mokėtojų (ne vartotojų) skaičius, dalijamasi įžvalgomis apie jų etninę ir kalbinę savimonę ir jos pokyčius vienos kartos gyvenime, ieškoma tų pokyčių priežasčių. Argumentuojama būtinybė dokumentuoti kalbos ir etninės kultūros faktus bei mokslinis poreikis tirti šią baltų kalbą.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. **Vėjų pavadinimai Lietuvos pajūryje ir pamaryje.** *Tiltai. Priedas. Nr. 5*, p. 31–36. Klaipėda, Klaipėdos universitetas, 2001

ISSN: 1648-3979.

Raktažodžiai: Kuršininkų tarmė, kuršių ir prūsų kalbos, lietuvių ir latvių kalbos, vėjų pavadinimai, žvejybos leksika

Lietuvos pajūrio ir pamario tarmėse vartojami vėjų pavadinimai analizuojami etimologiniu, darybiniu ir semantiniu požiūriu. Vėjų pavadinimų raidos pagrindu siekiama nustatyti lietuvių ir latvių kalbų santykius šiame regione bei kitų kalbų įtaką žvejų žodynui, ypač pabrėžiami išnykusių baltų kalbų reliktai.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Latvija

Dalia Kiseliūnaitė. **Pajūrio regioninio parko vietovardžiai: Kalotė, Placis/Plocis, Olandų Kepurė.** *Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums 7*, p. 69–76. Liepāja, 2003

ISSN: 1407-4738.

Raktažodžiai: Onomastika, vietovardžiai, kuršių kalba, lietuvių kalba, etimologija, Pajūrio regioninis parkas, kalbų kontaktai

Straipsnyje analizuojami keli Pajūrio regioninio parko vietovardžiai, kurių etimologija ir istorija iki tol nebuvo gerai ištirta. Remiamasi rašytiniais šaltiniais, kartografija, tarminė medžiaga, aptariami kiti to paties objekto pavadinimai, rašybos variantai, kalbų kontaktų įtaka, tiriamieji vardai etimologizuojami didesniame geografiniame-istoriniame kontekste (lyginami su Kuršių nerijos vietovardžiais), nustatomos norminės formos. Jų kilmėje randama senosios kuršių kalbos pėdsakų.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Latvija

Dalia Kiseliūnaitė. **Retesni Lietuvos pajūrio asmenvardžiai. Karklės gyventojų pavardės.** *Vārds un tā pētīšanas aspekti. Rakstu krājums 8*, 128–136. Liepāja, 2004

Raktažodžiai: Ryptrūsiai, Karklė (Karkelbeck), Karklininkai, asmenvardžiai, baltų kalbų sąveika, vokiški asmenvardžiai, geolingvistika

Straipsnio objektas – buvusios žvejų gyvenvietės, esančios į šiaurę nuo Klaipėdos, Pajūrio regioniniame parke, gyventojų kilmė onomastikos aspektu. Straipsniui naudojama istorinė medžiaga: žemėlapiai su žemės sklypų savininkų vardais, XVIII a. ir XX a. vidurio gyventojų sąrašai. Naudojant etimologinį ir geolingvistinį metodus, nustatyta, kad iki XX a. pradžios šio kaimo gyventojų daugumą sudarė baltų kilmės žmonės, kurių asmenvardžiai paplitę vakarinėse lietuvių ir latvių kalbos ploto dalyse. Dalis asmenvardžių užrašymų rodo kuršiškoms tarmės būdingus bruožus. Vokiškos kilmės vardų iki XX a. pr. buvo nedaug, tačiau išsiskiria kelios senos gausios giminės su vokiškais asmenvardžiais.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė, Laima Simutytė. **Kuršių nerijos vietų vardai.** Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2005

ISBN: 955-18-036-6.

Raktažodžiai: Rytų Prūsija, Kuršių nerija, Kuršių marios, onomastika, etimologija

Monografijoje lingvistiškai analizuojami iš įvairių šaltinių surinkti Kuršių nerijos ir Kuršių marių vietovardžiai, įskaitant mikrotoponimus (žvejybos vietų, iškyšulių, įlankų, kopų, miškų ir kt. pavadinimus). Nustatoma vietovardžių kilmė, daryba, regioninės kuršininkų ir lietuvių tarmių ypatybės, atskiras dėmesys skiriamas kuršių kalbos paveldui, kalbų kontaktams.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. **Balsių įterpimas Vakarų Lietuvos lietuvių ir latvių (kuršininkų) tarmėse.** *Tiltai. Priedas. Nr. 26.* Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2005

ISSN: 1648-3979.

Raktažodžiai: Latvių kalba; Klaipėdos kraštas, Kuršininkai; anaptiksė; įterptiniai balsiai; redukcija; galūnė

Šiame straipsnyje siekiama atskleisti dviejų reiškinių – anaptiksės ir balsių įterpimo tr, sr tipo junginiuose – pasireiškimą, priežastis ir jų tarpusavio ryšį. Ankstesnių tyrinėjimų medžiaga papildoma naujais duomenimis iš vakarų žemaičių (Saugų) ir Kuršių nerijos latvių tarmių. Bandoma nustatyti senųjų baltų kalbų reliktus ir inovacijas. Nustatyta, kad nors iš esmės abiejų balsių įterpimo reiškinių priežastis – balsingumo siekimas, tačiau genetiškai jie nesietini, nes pasireiškia skirtingose pozicijose, skirtingu laikotarpiu ir kilmės požiūriu nesusijusiuose plotuose.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. **Kuršių nerijos asmenvardžiai kaip gyventojų etninės sudėties liudininkai.** *Baltistica VI priedas*, p. 137–149. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 2005

ISSN: 0132-6503.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, asmenvardžiai, migracija, etninė tapatybė, etimologija

Straipsnyje iš lingvistinės perspektyvos nagrinėjama etninės tapatybės, gyventojų migracijos Kuršių nerijoje problema. Pristatomi etimologinio asmenvardžių, užrašytų įvairaus senumo rašytiniuose šaltiniuose, tyrimo rezultatai. Nustatyta, kad tiesioginės priklausomybės tarp asmenvardžio kalbinės kilmės ir asmens tapatybės nėra: Kuršių nerijoje migracijos procesai vyko keliomis bangomis, o kultūrinės integracijos ir gimtosios kalbos ryšys priklausė nuo daugelio, bet labiausiai nuo socialinių aplinkybių.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Dalia Kiseliūnaitė. **Kuršu kāpu kursenieku etnonīmi: vēsturiskie, politiskie un sociālie aspekti.** *Valodniecības raksti 1*, p. 24–34. Rīga, LU aģentūra „Latviešu valodas institūts”, 2008

ISBN: 978-9984-742-67-0.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalbos leksika, etnonimai, kilmė ir vartoseną

Straipsnyje tiriama Kuršių nerijos kuršininkų tarmės leksika; atsižvelgiant į istorinį-kultūrinį regiono kontekstą analizuojami kuršininkų etnonimai, jų kilmė ir vartojimas. Etnonimai įvardija etninės grupės narius remiantis „savų“ ir „svetimų“ priešpriešos principu bei remiantis vėliau regioninėje tradicijoje susiformavusiais kriterijais: gyvenimo ar gimimo vieta, pilietybė, priklausymu kalbinei ar paprotinei bendruomenei, religijai, antropologiniais tipais ir pan. Straipsnyje siekiama atskleisti kuršininkų etnonimų kilmę, paaiškinti jų neutralios ir konotuosios vartosenos atvejus.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. **Pamirštas L. Pasargės tekstas: nepastebėti duomenys apie etninę kultūrą Kuršių nerijoje** / **Dalia Kiseliūnaitė. *Res humanitariae Res humanitariae. T. 4*, p. 220–235.** Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2008

ISSN: 1822-7708.

Raktažodžiai: Etninė kultūra, giesmės, improvizacija, Kuršių nerija, Kuržemė, L.Passarge, liaudies dainos, Mažoji Lietuva, polifonija, Prūsija, stereotipai

Straipsnyje keliamas klausimas, ar vyraujanti nuostata apie Mažosios Lietuvos liuteroniškųjų giesmių monodiškumą nėra pernelyg apibendrinanti, neatsižvelgianti į atskirus regionus ir jų etninę raidą. Tokių abejonių autorei kelia vienas iš pirmųjų Mažosios Lietuvos giedojimo tradicijų aprašų, paskelbtas L. Pasargės knygoje „Aus Baltischen Landen“ (1878). Straipsnyje ieškoma paralelių tarp Kuršių nerijos ir kaimyninių Rytprūsių regionų bei Kuržemės tradicijų. L. Pasargė mano, kad vargonų ir kantorius nebuvimas lemia paveldo gyvavimą ir praktiką. Polifoninės tradicijos ištakų autorė linkusi ieškoti Kuržemėje, nes ten iki mūsų dienų išsaugotas daugiabalsis dainavimas su burdonu. Autorė teigia, kad folklorines giedojimo tradicijas nustelbė vienabalsis vokiškų choralų giedojimas, akompanuojant vargonams. Daugiabalsis giedojimas tapo chorų prerogatyva, chorinis giedojimas XIX a. buvo praktikuojamas Mažosios Lietuvos bažnyčiose ir atsiskyrė nuo parapijinio giedojimo.

Šifras: Pu_Kis-2010

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). ***Pamarių sakmės***. Klaipėdos universiteto leidykla, 2010

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių marios, kultūra, etnografija, tautosaka, kuršininkų kalba, vokiečių kalba, lietuvių kalba

Rinkinio medžiagą sudaro sakytinė tautosaka ir tikėjimai, užfiksuoti Lietuvos ir dab. Kaliningrado srities Kuršių marių pakrantės žvejų kaimuose, paskelbti ankstesniuose rinkiniuose bei surinkti ekspedicijose (per 420 vienetų). Rinkinio koncepcija grindžiama regioniniu principu, kuris leidžia išskirti būdingiausius bruožus ir lyginti su panašiais regionais prie Baltijos. Be to, išryškėja pamario tautosakos ypatybės, kurios skiria šį regioną nuo kontinentinės Lietuvos: žvejybos tematika ir žvejų gyvenamosios ypatumai, atkuriamo landšafto specifika, vandenų personažai, ypatingas dėmesys pomirtiniam gyvenimui, siužetų ir jų elementų interferencija (baltų vs. ne baltų bei baltų etninių grupių tarpusavyje). Tekstų gyvavimą keliomis kalbomis vienu metu sąlygojo gyventojų etninis ir kultūrinis sumišimas, daugiakalbystė. Po Antrojo pasaulinio karo išsisklaidžius bendruomenėms ir nutrūkus perimamumui, kiekvienas Rytprūsių tautosakos vienetas laikytinas unikaliu, todėl vienas iš koncepcijos principų yra medžiagos atranka neignoruojant neautentiškų (autorizuotų) tekstų bei perpublikuojant tekstus iš folkloristikos požiūriu vertingų leidinių. Rinkinyje pirmą kartą skelbiama vertimų iš kuršininkų bei vokiečių kalbomis rašytų šaltinių ir ekspedicijų.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. **Dėl Preilos kilmės.** *Res Humanitariae XV*. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2014

Raktažodžiai: Kuršių nerija, asmenvardžiai, vietovardžiai, kartografija, kuršių kalba, Kuršo tarmės

Straipsnyje analizuojama *Preilos*, Kuršių nerijos kaimo, vardo kilmė. Iki šiol nepateikta nė vienos aiškos ir neginčytinai įrodytos vardo kilmės versijos. Taip yra todėl, kad nerasta onimo kilmės lingvistinės motyvacijos vietinių gyventojų kalboje. Pats kaimas įkurtas tik XIX a., o dauguma lingvistų linkę ieškoti ankstyvos (kuršiškos arba prūsiškos) jo vardo kilmės. Tam pagrindo teikia tiek fonetinis, tiek morfologinis vardo statusas, tačiau trūko įrodymų, kad motyvuojanti leksema su kamieniu *preil-* galėjo būti išsaugota vietinių gyventojų kalboje ar onomastikoje iki minėtojo laikotarpio.

Straipsnyje pasitelkiami keli tyrimo metodai: lyginamasis, vidinės rekonstrukcijos, kartografinis, geolingvistinis. Paaiškėjus, kad onimas kartografijoje pasirodo dar iki gyvenvietės atsiradimo, autorė spėja Kuršių nerijoje buvus iki šiol paminkluose nepaliudytą asmenvardį, kurio pagrindu susiformavo vietovardis, iš pradžių galėjęs funkcionuoti kaip kiemo (viensėdžio) vardas ar mikrotoponimas.

Šifras: Pu_Kis-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė. **Kuršininkų kalbos ir etninės kultūros duomenų rinkimo ir saugojimo problemos.** *Tarmės – Europos tautų kultūros paveldas*. Mykolo Romerio universitetas, 2015. <http://ebooks.mruni.eu>

ISSN: 9789955197669.

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, dialektologija, sociolingvistika, baltų kalbos, nykstanti kalba, kalbos dokumentavimas

Straipsnyje apžvelgiama kuršininkų kalbos istorija, svarstomas jos statusas (kalba ar dialektas), apžvelgiama tyrinėjimų istorija. Atskiras dėmesys skiriamas dabartinėms šios kalbos tyrimo problemoms: dokumentavimui, rašytinių šaltinių analizei, būtinybei atlikti sinchroninį kalbos aprašą, išleisti žodyną ir kt. Autorė pabrėžia šios kalbos svarbą baltistikos mokslui ir būtinybę paspartinti jos tyrimus, skiriant daugiau žmonių ir finansinių resursų.

Šifras: Pu_Kis-2016

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų

Dalia Kiseliūnaitė. **The sociolinguistic evaluation and recording of the dying Kursenieku language.** *Language Documentation & Conservation Special Publication No. 9 (January 2016): Language Documentation and Conservation in Europe ed. by Vera Ferreira and Peter Bouda*. P. 69–79. <http://hdl.handle.net/10125/24660>

ISBN: 978-0-9856211-5-5.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, kalbos statusas, kalbos ypatybės, dokumentavimas

Nuo Teutonų ordino laikų iki 1923 m. Kuršių nerijos pusiasalis buvęs Prūsijos, o vėliau Vokietijos dalis. Čia vyko įvairaus intensyvumo baltų genčių migracijos procesai. Tai sudarė pagrindą formuotis daugiatautei bendruomenei, gyvenusiai beveik išimtinai iš žvejybos. XVI a. ėmė dominuoti ateiviai iš Kuršo, kurie keliomis bangomis kėlėsi į neriją iki XVIII a. Tuo pat metu regione apsigyveno ir žmonių iš žemyninės dalies (didesnioji jų dalis buvo suvokietiję prūsai), kolonistai iš kitų vokiškų žemių bei lietuviai iš Klaipėdos krašto.

Kuršininkų kalba apibūdinama kaip vienas iš Kuršo latvių kalbos dialektų, ji iki II p.k. buvo vartojama žvejų šeimose. Sociolingvistiniu požiūriu laikoma atskira baltų kalba. Ji neturėjo rašytinės tradicijos, laikui bėgant buvo uždengta lietuvių ir vokiečių kalbų, dėl to turi mišrios kalbos požymių. Dėl politinių-istorinių aplinkybių ja kalbančiųjų skaičius sparčiai mažėjo, kol po II pasaulinio karo emigrantai išsisklaidė Vokietijoje, nebesudarė kalbinės bendruomenės, dėl to kalba mirė.

Chronologinė kuršininkų kalbos rekonstrukcija įmanoma ir baltistikos mokslui naudinga. Straipsnyje pristatoma sociolingvistinė kalbos apžvalga, iškeliami svarbiausi jos tyrimo uždaviniai.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lenkų Šalis: Lenkija

Dalia Kiseliūnaitė, Karina Kukure. **Pruski *cawx*, litewski *kaukas*, kuroński *kauks* – rozwój mitonimu od pierwszych wzmianek do czasów teraźniejszych.** *Pruthenia, T. VI*, p. 185–201. 2011

ISSN: 1897-0915.

Raktažodžiai: Baltų kultūra, mitologija, folkloras, mitonimas, prūsų kalba, lietuvių kalba, kuršių kalba

Prūsų *cawx*, lietuvių *kaukas*, kuršių *kauks* – mitonimo raida nuo pirmųjų paminėjimų iki mūsų dienų. Straipsnio tikslas – atskleisti kalbinę ir tautosakinę kelių mitologinių įvaizdžių tarpusavio sąveiką. Problemą sudaro sudėtinga baltų leksemos **kauk-as* reikšmių sklaida leksikografijoje, onomastikoje ir tautosakoje. Turime kelias mitologines baltų būtybes, atliekančias iš pažiūros panašias ar besidubliuojančias funkcijas, kalboje šie konceptai reiškiami skirtingomis leksemomis. Bandoma pagrįsti V. Mažiulio mintį, kad „pr. *kauk(a)s* paprastų žmonių (vokiškai nesupratusių ir labai mažai nežinojusių apie krikščionybę) lūpose ilgai išliko senovinė reikšmė „kaukas, tam tikras penatas“ (ne velnias, Teufel). Tai remiama onomastikos ir folkloro medžiaga: 1. šaknies *kauk-* ir jos variantų išplitimas baltų onomastikoje, jos semantinė bei geografinė sklaida; 2. mitonimo *kauk-* paplitimas baltų folklore (funkcijos, įvaizdis, sinonimika, reikšmių transformacijos); 3. krikščionybės ir kultūrų sąveikos įtaka šio mitonimo raidai.

Šifras: Pu_KlaipGyvViet-1926

Dokumento tipas: Straipsnių rinkinys Kalba: lietuvių, vokiečių Šalis: Lietuva

Klaipėdos krašto apgyventų vietų sąrašas. Sud. Klaipėdos krašto statistikos biuras, 1926

Raktažodžiai: Vietovardžiai, geografija, administracija, Klaipėdos kraštas

Knygoje suregistruoti visi to meto Klaipėdos krašto gyvenamųjų vietų vardai (lietuviškomis formomis) su apskričių, pašto vietų, geležinkelio stočių, valsčių, valsčiaus teismo apygardų, policijos stočių, parapijų, mokyklų, gyventojų skaičiaus ir vietų dydžio nurodymais. Įvade pateikiamas paaiškinimas bei statistikos duomenys apie gyventojų skaičių ir jų pasiskirstymą pagal apskritis. Yra ir kitų duomenų: ūkio, transporto, bažnyčių statistika.

Šaltinis/signatūra: M. Mažvydo nacionalinės bibliotekos fondų kopija (GC 59)

Šifras: Pu_KlaipMaud-1936

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas

Klaipėdos krašto maudyklių laikraštis Nr. 13. F.W. Siebert Memeler Dampfboot Akt.-Ges., 1936

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kurortai, reklama, poilsiautojai

Dokumentas yra reklaminiis Klaipėdos krašto kurortinių gyvenviečių leidinys. Čia yra skelbimų, garlaivių tvarkaraščiai, pateikiami svečių sąrašai, kuriuose matyti, iš kur atvykdavo poilsiautojai į Kuršių neriją.

Šaltinis/signatūra: LNB e.paveldas: UDK ind. 613.472(474.5)(054)

Šifras: Pu_Kle-2011

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Paul Kleff. **Weltkriegsflucht. Die verlorene Retterin.** *Spiegel online* 2011.09.06.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Pilkopa pabėgėliai, atsiminimai

Straipsnyje buvęs vokiečių armijos kareivis pasakoja apie paskutiniąsias Kuršių nerijos vokiškosios istorijos dienas. Traukdamiesi kartu su gyventojais 1944 m. rudenį vokiečių kareiviai sustojo Pilkopos kaime, kurį vietiniams gyventojams buvo įsakyta palikti jau kitos dienos rytą. Pasakotojo refleksijose jaunos kaimo moters portretas. susidūrimas su mirtimi ir nežinia, karo palikta tuštuma Kuršių nerijos peizaže.

Šaltinis/signatūra: <http://www.spiegel.de/einestages/weltkriegsflucht-a-949401.html>

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Latvija

Ernst Klinge. **Kurische Volks-Geschichten**. Riga, 1883

Raktažodžiai: Apsakymas, Kuržemė, papročiai, valstiečiai

Knygoje yra 4 apsakymai, kuriuose romantišku stiliumi perteikiamos meilės, tėvų ir vaikų santykių istorijos. Veiksmas vyksta Kuržemėje, kūriniuose gausu etnografijos ir buities aprašymų.

Šifras: Pu_Kli-www

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų Šalis: Lietuva

Libertas Klimka. **Weather vanes of the sailing boats on the Curonian spit**. *Internetinis Šilutės bibliotekos puslapis*. www.silutevb.lt/media/public/.../en_apie_vetrunges.pdf

Raktažodžiai: Vėtrungės, laivai, Kuršių nerija, simbolika

Autorius iš etnologo pozicijų aiškina kurėnų vėtrungių ženklų simboliką.

Šifras: Pu_Koch-1898

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

R. Koch. **Die Lepra-Erkrankungen im Kreise Memel**. *Klinisches Jahrbuch, Bd. VI*. Jena, Verlag von Gustav Fischer, 1898. Publikuota <http://edoc.rki.de/documents/rk/509-670-680/PDF/670-680.pdf>

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, medicina, raupsai, pajūrio gyvenvietės, gyvenimo būdas

Straipsnyje aprašytas raupsų plitimas Klaipėdos krašte, išsamiai analizuojama medicininė ir socialinė-buitinė aplinka, pateikiamos išsamios ligonių gyvenimo charakteristikos iš medicininės, socialinės pusės, pateikiama statistika, nurodomi kaimai, kuriuose fiksuojami šios sunkios ligos atvejai. Straipsnyje atspindimi ir to laikotarpio gyventojų požiūris į mediciną, ligonines, gydymo būdus.

Šifras: Pu_Kos-2012

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Alexander Kosenina. **Frido Mann: "Mein Nidden. Auf der Kurischen Nehrung"**. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, S. 30. 19.06.2012

Raktažodžiai: Recenzija, Thomas Mann, kultūros palikimas, sovietmetis

Recenzijoje pristatoma rašytojo Tomo Mano (Thomas Mann) anūko knyga, kuri laikoma politiniu veikalu, ryškiai besiskiriančiu nuo „nostalgijos turistų“ rašinių apie Nidą. Autorius įvertina sovietmetį ir posovietinės Lietuvos laikmečius kultūros paveldo saugojimo aspektu.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Rolandas Kregždys. **Sūduvių knygelė – vakarų baltų religijos ir kultūros šaltinis: formalioji analizė.** *Tautosakos darbai XXXVIII*. Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2009

ISSN: 1392-2831.

Raktažodžiai: Etninis identitetas, kultūros elementų genezė, mitologijos šaltinis

Straipsnyje aptariamas svarbus XVI a. baltų mitologijos šaltinis – Sūduvių knygelė. Be bibliografinio kūrinio aprašo, pateikiama veikalo sukūrimo, paskirties, datavimo ir autorystės, faktografinės medžiagos etninės priklausomybės interpretavimo apžvalga. Sūduvių knygelėje pateikiama informacija yra rėmęsi daugelis baltų religijos ir mitologijos, kalbotyros bei kultūros plačiąja prasme tyrėjų (Bezzenberger, Sembrzycki, Bertuleit ir kt.). Įvairiai buvo aiškinamas jos parašymo laikas, struktūra ir menama autorystė. Bene brandžiausią veikalo analizę yra atlikęs W. Mannhardtas (1936). Ją svariai papildė Norbertas Vėlius bei Ingė Lukšaitė (BRMŠ II 123–127). Šių mokslininkų iškeltos hipotezės verčia dar kartą persvarstyti veikalo faktografinę medžiagą.

Šifras: Pu_Kud-1954

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Fritz Kudnig. ***Das Wunder am Meer : das Lied einer Landschaft***. München, Gräfe und Unzer Verlag, 1954

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių nerija, poezija

Kuršių nerijos poetu tituluojamo autoriaus eilėraščių knyga. Daugumos eilėraščių įkvėpimo šaltinis – Kuršių nerijos gamta ir kraštovaizdis, kuriama žvejų gyvenmenos ir portretų idilė.

Šifras: Pu_Kudi-2001

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Lilija Kudirkienė. **Palangos apylinkių latviška tautosaka.** *Tautosakos darbai, T. 21*. Vilnius, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2001

ISSN: 1392-2831.

Raktažodžiai: Tautosaka; kuršiai; latviai; lietuviai, kuršininkai

Vilniaus universiteto etnografinė ekspedicija 1993 metų vasarą Būtingės ir Palangos apylinkėse ieškojo kuršininkų - senųjų kuršių palikuonių, gyvenančių Lietuvoje, - tradicinės kultūros pėdsakų. Apklaustųjų pateikta tautosaka yra arba lietuviška, arba latviška (pastaroji daugiausia tokia pat, kaip ir įvairiose Latvijos vietose; didelę latviškų dainų dalį sudaro naujųjų laikų romansai). Tai rodo tebesant aktyvų ryšį su Latvija. Ekspedicijos užfiksuotos senųjų tikėjimų liekanos papročiuose nėra išskirtinis šios vietos bruožas, jis būdingas būtent Latvijai. Šioje publikacijoje pateikiamos ekspedicijos metu užrašytos su šeimos papročiais susijusios dainos: vestuviniai apdainavimai, krikštytųjų dainos, laidotuvių, vaišių užbaigos dainos. Deja, jos gerokai primirštos, ir daugumos beužrašyta fragmentai.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: rusų Šalis: Lietuva

Владимир Кулаков. **Находки из ареалов куршей и скальвов в описи копий Центрального Римско-Германского Музея (г. Майнц).** *Archaeologia Litwana*. T. 10, p. 65–83. Vilnius, Vilniaus universitetas, 2009

ISSN: 1392-6748.

Raktažodžiai: Archeologijos mokslo istorija, archeologiniai radiniai, muziejai, Prūsija, Kuršiai, skalviai, archeologinių radinių kopijos, Romėnų - germanų centrinis muziejus, Maincas

Vakarų Europoje esama muziejų, kurių fonduose saugoma amžių senumo informacija apie vakarų baltų archeologijos tyrimus ankstyvajame etape. Tai - Centrinis romėnų-germanų muziejus Maince (RGCM). Informacija apie Prusia-Museum (muziejus „Prūsija“) daiktų kopijų atsiradimą šiame muziejuje kol kas neaptikta. Galima spėti, kad kai kuriuos daiktus iš Rytų Prūsijos iš Fizikų ir ekonomistų draugijos provincijos muziejaus (būsimasis „Prussia“ muziejus) atgabeno jo direktorius Otto Tischleris. Greičiausiai, kuršių ir skalvių regiono daiktai galėjo patekti į meistrų-kopijuotojų iš RGCM rankas dar „Bezenbergerio eroje“. RGCM kopijų kataloge pasisekė surasti 20 daiktų, kilusių iš dabartinės Vakarų Lietuvos ir iš Kaliningrado srities Nemano rajono. Reikia pažymėti, kad kopijoms buvo atrinkti labai vertingi daiktai iš buvusio Klaipėdos krašto, parodantys kuršių kultūros, kuri formavosi VI-VIII a. vietinio etnokultūrinio substrato bazėje, specifiką. Prie šios kultūros formavimosi prisidėjo ir kitos etninės grupės (V a.), matyti ir skandinaviška įtaka (VI a.).

Šifras: Pu_Kun-1966

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Margarete Kundnig. **Vom Bernsteinland.** Landsmannschaft Ostpreussen, Abt. Jugend und Kultur, 1966

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Gintaras, gintaro atsiradimas, istorija, įstatymai, gintaro kasyklos, naudojimas, Rytprūsiai, Baltijos pakrantė. Agnes Miegel

Knygoje pristatoma informacija apie gintarą – nuo aiškinimo apie jo kilmę, rūšis, radimo vietas iki gintaro dirbinių, jų funkcijų. Taip pat pridedami žymių žmonių išpūdžiai apie gintarą, Rytprūsių poetų eilėraščiai, kuriuose jis minimas.

Šifras: Pu_Kun-1983

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Margarete Kundnig. **Die Kurische Nehrung.** Landsmannschaft Ostpreussen, Abteil „Kultur“, 1983

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, gyventojai, eilėraščiai, sovietmetis

Leidiny sudarytas iš trumpų gamtos ir istorijos aprašymų, prisiminimų, eseistinių pasakojimų, trumpų prozos ir tautosakos kūrinių ir eilėraščių, kuriuose ryškios nostalgijos gaidos. Yra ir pasakojimų apie žvejų gyvenimą sovietmečiu.

Šifras: Pu_Kunst-2016

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas

Kunst- und Kulturreise auf den Spuren der Niddener Künstlerkolonie. Baltictavel.de 2016.

<http://www.baltictavel.de/reise-zur-niddener-kuenstlerkolonie.html>

Raktažodžiai: Dailė, kelionės, Kuršių nerija, istorija

Reklaminėje informacijoje skelbiamos kelionės, renkamos grupės į Kuršių neriją. reklamuojamos kelionės tema – dailė, todėl pateikiamos Nidoje kūrusių dailininkų darbų kopijos.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Die Künstlerkolonie in Nidden/Nida. *Baltictravel*. <http://www.kuenstlerkolonie-nidden.de/kuenstlerkolonie-in-nidden/kuenstlerkolonie-nidden-maler-der-kuenstlerkolonie-.html>

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, dailininkų kolonija, kelionės, Carl Knauf

Reklaminis kelionių agentūros straipsnis tinklalapyje. Jame informuojama apie teminę kelionę į Kuršių neriją susipažinti su Europos dailininkų pamėgta kūrybos ir poilsio vieta Nida. Pristatomi žymiausi to meto kūrėjai, buvę dailininkų kolonijos nariai arba svečiai. Atskiras dėmesys skiriamas Carlui Knaufui.

Šifras: Pu_Kur-1904

Dokumento tipas: Disertacija Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Eugen Kurtz. **Die Dünengestalten der Kurischen Nehrung.** Königsberg, 1904

Raktažodžiai: Geologija, Kuršių nerija, kraštovaizdis, kopos

Knygoje pateikta studija apie tai, kaip susidarė Kuršių nerijos kopos ir slėniai, skiriama dėmesio pavienėms kopoms ir jų grandinėms, atskirai išskiriamos šiaurinės ir pietinės nerijos dalies kopos.

Šifras: Pu_Kurs-2007

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Janīna Kursīte (sud.). **Kursenieki mainīgajā pasaulē.** Rīga, LU Akadēmiskais apgāds, 2007

Pastabos: Iliustruota. ISSN: 978-9984-802-67-1.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kaliningrado sritis, Latvija, kuršininkai, ekspedicijos, istorija, kalba

Knygoje publikuojami kelių autorių straipsniai apie Kuršių nerijos autochtonus kuršininkus. Temų ratas įvairus: istorija, folkloras, kalba, Latvijos universiteto ekspedicijos 2003-2006 į Kuršių neriją ir buvusią Rytų Prūsiją. Aprašomos Latvijos pastangos stiprinti kuršininkų tapatybę, mokant juos latvių kalbos (Krišs Kapenieks). Taip pat publikuojami kai kurie senesni darbai – 1932 m. Roberto Malveso rankraštis apie kelionę į Kuršių neriją ir Olgerto Auno ir Gunto Eninio fotografijos.

Šifras: Pu_Kwa-1960

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Paul Kwauka. **Das Kurische im nördlichen Ostpreußen.** (*Leidinys nežinomas*), p. 1–16. Oldenburg, Siebert, 1960

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojai, latvių kalba, kuršininkų kalba, leksika

Klaipėdoje dirbusio mokytojo P. Kvaukos, R. Pyčo (R. Pietsch) žodyno bendraautorius, straipsnyje pasakojama kuršininkų etninės grupės istorija, daugiausia dėmesio skiriama kalbai. Autorius pateikia leksikos pavyzdžių, bando lyginti su latvių kalba.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Paul Kwauka, Richard Pietsch. **Kurisches Wörterbuch**. Nordostdeutsches Kulturwerk, 1987

Pastabos: Iliustruota; žemėlapis / map: DoKa_PieKurisch-1987. ISSN: 3-922296-40-8.

Raktažodžiai: Leksikografija, žodynas, Kuršių nerija, kuršininkų kalba, vokiečių kalba, rašyba, žvejybos terminologija, Erich Hoffmann

Iki šiol didžiausios apimties kuršininkų kalbos žodynas, parašytas dviejų autorių, iš kurių Richard Pietsch mokėjo dokumentuojamą kalbą iš vaikystės. Kadangi nė vienas iš autorių nėra profesionalus kalbininkas, juos konsultavo prof. Erich Hoffmann, kuris parašė šiam darbui įvadinį straipsnį. Žodyne pateikiami kuršininkų kalbos žodžiai su vertimu į vokiečių kalbą. Kai kurie žodžiai, ypač žvejybos terminai, paaiškinami plačiau. Žodžiai pavyzdžiais neilustruojami, taip pat netradiciškai pateikiamos pagrindinės formos, naudojami lietuviški ir latviški rašybos ženklai su kai kuriais papildomais diakritikais. Knygos gale yra iliustracija – Kuršių nerijos žvejų laivo piešinys su dalių pavadinimais.

Šifras: Pu_Lang-1685

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių, vokiečių Šalis: Latvija

Ernests Blese (red.). **Nīcas un Bārtas mācītāja Jāņa Langija 1685. gada latviski-vāciskā vārdnīca**. Rīga, 1936

Raktažodžiai: Leksikografija, Kuržemės tarmės, žodynas

XVII a. pabaigos latvių kalbos rašto paminklas, leksikografinis darbas, latvių – vokiečių kalbų žodynas. Tai pirmasis žodynas, kuriame kompaktiškai skelbiama Kuržemės tarmių (ypač Nycos ir Bartos) leksikos medžiaga, jo pavyzdžiai atspindi to meto autentišką Kuržemės kalbą.

Šifras: Pu_Laub-1924

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

B. Laubscher. **Vom 'Krähenfang auf der Kurischen Nehrung**. *Der ornitologische Beobachter*, XXII. Offizielles organ der Schweizerischen gessellschaft fuer Vogelkunde und Vogelschutz, November 1924

Raktažodžiai: Kuršių nerija, ornitologija, papročiai, varnų gaudymas

Straipsnyje trumpai pristatomas Kuršių nerijos paprotys gaudyti maistui varnas, autorius stebisi ir laiko tokį paprotį barbarišku. Pridedamos trys mažiau žinomos nuotraukos.

Šifras: Pu_Laum-1973

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Benita Laumane. **Zivju nosaukumi latviešu valodā**. Rīga, Zinātne, 1973

Pastabos: Žemėlapis.

Raktažodžiai: Baltijos jūra, ežerai, latvių kalba, žuvų pavadinimai, etimologija, žvejyba

Knygoje surinkti ir etimologiškai išanalizuoti latvių kalbos žuvų pavadinimai – tiek oficialieji, moksliniai, tiek įvairūs leksiniai ir morfologiniai variantai tarmėse. Paaiškinta pavadinimų kilmė, kuri ištirta lyginamosios kalbotyros metodu, lyginant su atitikmenimis kitose baltų kalbose bei kalbose, su kuriomis latvių kalba turėjo ar turi kontaktų. Parodytas pavadinimų paplitimas, pridedama žemėlapių.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija
 Benita Laumane. *Zvejvietu nosaukumi Latvijas piekraste*. 1987

Raktažodžiai: Latvijos pajūris, onomastika, žvejybos vietų vardai, etimologija

Knyga skirta Baltijos jūros pakrantės (Latvijos dalyje) žvejybos vietų vardų dokumentavimui, jų lingvistinei analizei. Aiškinama vietovardžių kilmė, vardų rašybos ir darybos variantai, pateikiami etimologiniai ir semantiniai atitikmenys iš lietuvių ir kitų kalbų.

Šifras: Pu_Laum-1989

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Lietuva
 Benita Laumane. **Apelativī un toponīmi ar -ēj -ij un -ien Kurzemē**. *Baltistica III (1)*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1989

ISSN: 0132-6503.

Raktažodžiai: Latvių kalba, Kurzemė, žodžių daryba, priesagos, vietovardžiai, kuršių kalbos pėdsakai

Straipsnyje tiriamas latvių kalbos žodžių su priesagomis *-ēj -ij* ir *-ien* paplitimas Kurzemėje. Tarp jų yra ir toponimų, ir apeliatyvų įvairiomis reikšmėmis. Autorė mano, kad kai kurios priesagos galėjo būti kuršių kalbos reliktas. Priesagų funkcijos ir kilmė lyginami su kitomis baltų kalbomis, remiamasi gausia medžiaga iš tarmių, folkloro ir senųjų raštų.

Šifras: Pu_Laum-1996

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija
 Benita Laumane. *Zeme, jūra, zvejvietas*. Riga, 1996

ISSN: 5-7'966-0654-9.

Raktažodžiai: Latvijos pakrantė, latvių kalba, onomastika, vietovardžiai, mikrotoponimai, etimologija, daryba, semantika

Monografijoje lingvistikos požiūriu analizuojami Latvijos pajūrio vietovardžiai: reljefo objektai, orientyrai, žvejybos vietų vardai. Pateikiama jų etimologija, vardų formos, analizuojama darybos ir semantikos ypatybės, paralelės su giminiškų kalbų analogais. Ši leksika atspindi ne tik baltų kalbų istoriją, bet ir žvejyba užsiimančių gyventojų pasaulėžiūrą, jos vaizdą kalboje.

Šifras: Pu_Laum-2009

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija
 Benita Laumane. **Personvārdu cilmes uzvārdi. Rucavā**. *Vārds un tā pētīšanas aspekti 13 (1)*, 77–87. Liepāja, 2009

ISSN: 1407- 4737.

Raktažodžiai: Onomastika, asmenvardžiai, krikšto vardai, kilmė, Kurzemės tarmės

Straipsnyje nagrinėjami krikšto vardai, vartojami Rucavos apylinkėse. Tyrinėti šaltiniai siekia 16 -17 a. Daugiausia vardų kilę iš hebrajų, graikų, lotynų ir germanų, rečiau iš slavų kalbų. Daugelis tokių vardų išlikę kaip namų (sodybų) vardai Kurzemėje, Vidžemėje, Latgaloje. Paralelės su Lietuvos, Lenkijos ir Vokietijos atitinkamų sluoksnių onomastika rodo glaudžius kontaktus, bendrą religinę simboliką ir žmonių migraciją išplatinant šiuos vardus.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Benita Laumane. *Jūra latviešu valodā un folklorā: etnolingvistiskais aspekts*. Liepāja, 2013

ISBN: 978-9984-864-89-1.

Raktažodžiai: Etnolingvistika, jūros konceptas, folkloras, leksika, frazeologija, latvių kalba, dialektai

Monografija tiria jūros konceptą latvių bendrinėje kalboje, rašytiniuose šaltiniuose, folklore, mitologijoje. Latvių kalbos analizė remiama lyginimu su kitomis baltų kalbomis bei kaimyninėmis Baltijos finų bei slavų (rusų, lenkų, kašubų) kalbomis. Latvių kalbos medžiaga klasifikuojama pagal temines grupes, atspindinčias žvejų ir prie jūros gyvenančių žmonių pasaulėvaizdį. Kultūrinis konceptas įtraukia buitį, darbo, santykių tarp žmonių ir socialinių grupių, mitologijos, tikėjimų refleksiją.

Šifras: Pu_Lenz-1918

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Waldemar Lenz. **Die gesundheitsverhältnisse der Bevölkerung auf der Kurischen Nehrung.** *Veröffentlichungen aus dem Gebiete der Medizinalverwaltung. VIII. Band 3. Heft.* Verlagsbuchhandlung von Richard Schoetz, 1918

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojų sveikatos būklė, higienos sąlygos, ligos, gyventojų mirties priežastys

Straipsnyje pateikiami vertingi duomenys apie Kuršių nerijos gyventojų sveikatos būklę plačiame socialiniame kontekste: demografinė situacija ir pokyčiai XIX a. paskutiniaisiais dešimtmečiais atskirose Kuršių nerijos gyvenvietėse, aprašomos klimatinės, darbo ir buitės sąlygos, dažniausios ligos, kūdikių ir jaunų žmonių mirčių rodikliai ir priežastys.

Šifras: Pu_Lesn-www

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Lesnoe – Sarkau. <http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1503>

Raktažodžiai: Šarkuva, Sarkau, gyvenvietė, istorija, gyventojai, papročiai

Straipsnyje trumpai išdėstyta gyvenvietės istorija, svarbiausi faktai, aprašytas gyvenimo būdas, trumpai pristatoma dabartinė gyvenvietė Lesnoe, pridėta keletas nuotraukų.

Šifras: Pu_Lie-1995

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Norbertas Vėlius (red.). *Lietuvininkų kraštas* [Autoriai: Raimonas Kunskas, Vladas Žulkus, Jonas Genys, Arūnė Arbušauskaitė, Laura Kazlauskienė, Vytautas Gocentas, Klemensas Čerbulenas, Martynas Purvinas]. Kaunas, Literae universitatis, 1995

ISBN: 9986-475-03-1.

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, Rytprūsiai, gyventojai, kultūra, etnografija, ekologija

Straipsnių rinkinys supažindina su Prūsijos Lietuvos priešistorė, istorijos ir etnografijos bruožais, pateikia duomenų iš valstybinių ir asmeninių archyvų, ekspedicijose surinktos medžiagos. Daug dėmesio skiriama Kuršių marių pakrantės žvejų kaimų raidai, kultūrai, architektūrai, dokumentais grindžiama Kuršių nerijos demografinių pokyčių istorija.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Lietuvos pajūris. Lietuvos geležinkelių valdyba, 1931

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Lietuvos kurortai, turistinis vadovas, Palanga, Kuršių nerija, Giruliai, Melnragė

Nedidelėje gausiai iliustruotoje knygoje aprašyti svarbiausi to meto Lietuvos pajūrio kurortai, jų gamtos išskirtinumas, lankytini objektai, poilsavimo sąlygos.

Šifras: Pu_Lin-1922

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

K. Līniņš. **Par zilbju pagarināšanu un saīsināšanu.** *Filologu biedrības raksti II*, 56–59. Rīga, Filologu biedrības izdevums, 1922

Raktažodžiai: Aizputės patarmė, Kuržemė fonetika, vokalizmas, kirčiavimas

Straipsnyje aprašoma Kuržemės regiono Aizputės šnektos fonetika: balsių ilginimas ir trumpinimas įvairiose pozicijose, kirčio ypatumai.

Šifras: Pu_Lind-1989

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Fr. Lindner. **Die Preussische Wüste einst und jetzt.** Osterwieck/ Hartz, Druck und Verlag von A. W. Zickfeldt, 1898

Pastabos: Iliustruota, 2 žemėlapiai.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, ornitologija, žvejyba, papročiai

Knygoje įvertinami Kuršių nerijos gamtos tyrinėtojo Chuno ir kopų inspektoriaus Ephos nuopelnai. Aprašomi svarbiausi gamtos ypatumai: smėlio kopos, miškai, paukščių rūšys, žvejyba. Daug dėmesio skiriama klajojančiam smėliui ir kopų sutvirtinimo istorijai. Aprašoma gyventojų kalba, buitis, papročiai.

Šifras: Pu_Lott-1910

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Eugen Lotto. **Illustrierter Führer durch das Seebad Schwarzort (zweite Aufgabe).** Memel, Druck und Verlag von F. W. Siebert, 1910

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Juodkrantė (Schwarzort), kurortas, istorija, gamta, viešbučiai, žvejų kaimas, etnografija, gintaro kasykla, paplūdimys, vietovardžiai, reklama

Knyga yra išsamus turistinis vadovas po Juodkrantę. Čia pristatoma gyvenvietės istorija, viešbučiai, kurorto pramogos, pasivaikščiojimų vietos, pasakojama apie gamtos ypatybes, kaimo gyvenimą, žvejybą, žvejų tradicijas, kopas ir kitus dėmesio vertus objektus. Tai vienas iš išsamiausių rašytinių šaltinių apie tuo metu intensyviai augusį kurortą. Daugelis objektų mūsų dienomis pakeitę savo pavidalą, funkcijas arba nėra išlikę. Minima daug vietovardžių ir asmenvardžių. Kaip ir dera turistiniam vadovui, čia reklamuojasi viešbučių savininkai ir prekyautojai.

Dokumento tipas: Scenarijus Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Henning von Löwis. *Das geteilte Paradies – der Nationalpark Kurische Nehrung*. 2012.
<http://www.deutschlandfunk.de/das-geteilte-paradies-der-nationalpark-kurische-nehrung-pdf.media.eab5ab6a4bf6b349b6a05b879d1dc300.pdf>

Raktažodžiai: Kuršių nerija, nacionalinis parkas, poezija, Lietuvos ir Rusijos požiūris į Kuršių neriją, istorija, gamtosauga, turizmas

Radio laidos scenarijus, perpintas muzikos ir poezijos, apima keletą svarbių nacionalinio parko klausimų, į kuriuos Rusija ir Lietuva žiūri skirtingai ir neranda bendrų sprendimų. Primenama krašto istorija, kaimai ir jų dabartis, paliečiamos turizmo plėtotės problemos.

Šifras: Pu_Luda-2001

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Jurgita Ludavičienė. *Bernsteinmuseum - galerie in Nida und Vilnius*. *Acta Academiae artium Vilnensis*. Dailė. t. 22, p. 273–280. 2001

ISSN: 1648-6706.

Raktažodžiai: Gintaras; Gintaro galerija-muziejus Nidoje; Gintaro muziejus-galerija Vilniuje; Kazimieras ir Virginija Mizgiriai; juvelyriniai dirbiniai; Mizgirių gintaro galerija-muziejus; gintaro papuošalai; gintaras Lietuvoje

Privatų gintaro muziejų Virginija ir Kazimieras Mizgiriai 1993 m. įsteigė Nidoje (Kuršių Nerija). Muziejus įsikūręs sename žvejo name, kuris kartu yra ir architektūros paminklas. Pagrindinė muziejaus idėja – populiarinti gintarą, teikti informaciją apie gintaro sandarą bei formavimąsi, skirtingas gintaro rūšis, eksponuoti vertingesnius gintaro radinius ir dirbinius iš gintaro. Reikšminga gintaro kolekcija. Muziejaus savininkai įgyvendino siekį įkurti gintaro galeriją ir muziejų Vilniuje (pradėjo veikti 1998 m.) Jame pristatoma ne tik gintaro ir gintaro gaminių istorija, bet yra ir du salonai, kuriuose pristatomi šiuolaikinių menininkų gintaro gaminiai. Gintaro muziejus Vilniuje (šv. Mykolo gt. 8) įsikūrė dviaukščiame XVII a. pr. pastate, kuris dabar restauruotas. Pirmajame aukšte įsikūrė muziejus. Itin įdomus eksponatas šiame muziejuje yra kopija sensacingo Juodkrantės lobio, rasto 1860–1881 m. Šioje kolekcijoje 434 gaminiai. Originali kolekcija pražuvo per Antrąjį pasaulinį karą, išliko tik radinių aprašai ir piešiniai. Iš jų Prano Gudyno restauravimo centre pagamintos kopijos, kurias šiuo metu galima pamatyti gintaro muziejuose Nidoje ir Vilniuje. Antrajame aukšte eksponuojami šiuolaikiniai gintaro gaminiai.

Šifras: Pu_Mag-1938

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Friedrich Mager. *Die Landschaftsentwicklung der Kurischen Nehrung*. Königsberg (Pr.), Gräfe und Unzer, 1938

Pastabos: Žemėlapiai, iliustracijos.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių nerija, geologija, landšaftas, gyvenvietės, kraštotyra, kultūra

Knygoje supažindinama su geologine Kuršių nerijos kilme, kraštovaizdžio ypatumais. Daug dėmesio skiriama žmonių veiklai ir jų poveikiui gamtai. Supažindinama su Kuršių nerijos gyvenvietėmis, gyventojų kova su smėlio pustymu, susisiekimo būdais. Pristatomi žvejybos verslo ypatumai, kai kurie papročiai ir kitos kultūros apraiškos.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Walter Mayr. **Wie's messer in'n Schmand. Der Spiegel** 53, p. 136–143.

<http://magazin.spiegel.de/EpubDelivery/spiegel/pdf/13683147>, 1992

Raktažodžiai: Kuršių marios, sovietmetis, Gilija (Gilge), Kazachstano vokiečiai, tapatybė, istorija

Straipsnyje pasakojama apie naujus rusų atsikėlėlius į Kuršių marių pakrantę (Gilija/Gilge). Tai daugiausia Kazachstano vokiečiai, atvykę apie 1990-uosius, nemokantys vokiečių kalbos ir mažai žinantys apie Vokietijos prie Kuršių marių istoriją. Pasakojimą sudaro pokalbiai su jais ir prieš pusę šimtmečio po karo atsikėlusiais rusais, kuriems mokyklose šio krašto istorija prasidėdavo tik nuo karo pabaigos. Straipsnio esmę sudaro pokalbiai apie tapatybę.

Šifras: Pu_MarNar-2008

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Liene Markus-Narvila (red.). **No Sventājas līdz Ancei**. Liepāja, LiePA, 2008

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 978-9984-821-54-2.

Raktažodžiai: Kuržemė, tarmės, tekstai, transkripcija, Baltijos jūra, žvejyba, žvejų kaimai

Knygoje skelbiami Liepojos universiteto ekspedicijose surinkti ir fonetine transkripcija užrašyti tarmių tekstai iš Latvijos Kuržemės pajūrio kaimų. Įvado autorė Benita Laumane. Tekstai sudėti geografiniu principu – nuo Lietuvos latvių (kuršininkų) tarmės Palangos-Šventosios apylinkėse iki Ventspilio.

Šifras: Pu_MarNar-2010

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Liene Markus-Narvila. **Rucavas izloksnes āio-celmu verbi**. *Linguistica lettica* 19, p. 20–36. Rīga, Latviešu valodas institūts, 2010

ISSN: 1407-1932.

Raktažodžiai: Latvių kalba, veiksmažodis, dialektologija, morfologija, struktūra, Rucavos patarmė

Straipsnyje apibendrinama *āio*-kamieno veiksmažodžių medžiaga, nustatoma jų kilmė, vartosenos ypatumai kelių kartų kalboje. Veiksmažodžiai, kurie neatitinka bendrinės kalbos, laikomi morfologiniais, leksiniais arba semantiniais dialektizmais. Naudojami įvairūs šaltiniai: Latvių kalbos žodynas, Abelės Rucavos tarmės studija, tarmės tekstai iš publikuotų rinkinių bei nepublikuoti Liepojos universiteto archyvai.

Šifras: Pu_MarNar-2011

Dokumento tipas: Disertacija   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Liene Markus-Narvila. **Rucavas izloksnes vārdnīca: leksikogrāfiskais un leksiskais aspekts**. Liepājas universitāte, 2011

Raktažodžiai: Latvija, vidus dialekts, kuršiškiosios patarmės, dialektologija, leksikografija

Disertacijos turinį sudaro teorinių leksikografijos principų taikymas naudojant dabartinių Latvijos tarmių medžiagą. Daug dėmesio skiriama Rucavos patarmės medžiagos analizei sinchroniniu ir diachroniniu aspektu. Darbe remiamasi tiek ankstesnių autorių atliktais tyrinėjimais ir sukaupta medžiaga, tiek naujausių ekspedicijų duomenimis.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: rusų Šalis: Rusija

Альбомъ Мейеберга. Виды и бытовые картины Росіи въѣка. Объяснительныя примѣчания къ рисункамъ, составлены О. Аделунгомъ. Пояснение к альбому Мейерберга. Shokarev. С-Петербургъ, издание А.С. Суворина, 1903

Raktažodžiai: Dailė, Rusijos vaizdai, Prūsija, Žemaitija, Kuršas, architektūra

Knyga yra garsaus vokiečių keliautojo Mejebergo albumo, saugomo Drezdene, kopijų albumas. Piešinius Mejebergas užsakė. Dokumente yra knygos ištraukos su Kuršo, Prūsijos ir Žemaitijos XVII a. vaizdais. Atskiru dokumentu pridėdama leidinio „Объяснительныя“ kopija, kurioje nuo 169 p. yra paaiškinimai prie minėtųjų eskizų iš Kuršo ir Žemaitijos. Albumo paaiškinimas yra dokumente „Пояснение к альбому Мейерберга (Shokarev)“. Pati Mejebergo albumo kopija papildyta kito albumo ar leidimo, kurio originalo iki šiol nepavyko rasti, kopijomis su piešiniais iš Šventosios ir Kuršių nerijos (Nagliai/Negeln). Fotografuota buitiniu fotoaparatu parodoje Rygos Universiteto istorijos fakultete. Kaip nurodo parodos rengėjai, šių piešinių autorius šveicaras Johann Rudolf Sturn, eskizai turėjo būti kitame Mejebergo albume ar kitame leidime.

Šaltinis/signatūra: <http://www.runivers.ru/lib/book4753/58861/>

Šifras: Pu_Mes-1957

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

J. Mešys. *Kuršių neringa*. Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1957

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Turistinis vadovas, Kuršių nerija, istorija, gamtovaizdis, tautosaka, žvejyba, sovietinis laikotarpis

Knygoje sovietų laikų skaitytojams pristatomas kelionių vadovas į Kuršių neriją. Gausiai iliustruotame leidinyje pasakojama apie kaimų istoriją, gamtą, gyvenimo būdą, kovą su smėlio stichija, pateikiama tautosakos. Patetiškėmis spalvomis piešiama sovietinio gyvenimo tikrovė žvejų kaimuose.

Šifras: Pu_Mit-2013

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Vilnis Mitlers. *Dundagos izloksne. Kubalu skolas muzeja raksti III*. Mežsausterē, 2013

Raktažodžiai: Kuržemės tarmės, Dundagos patarmė

Straipsnyje pateikiamas Dundagos pateikėjo sudarytas tarmės žodynėlis iki M raidės. Jame atspindi fonetika, morfologija, pateikiama pavyzdžių.

Šifras: Pu_Myk-2012

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Aurelija Mykolaitytė. *Vietos dvasia Martyno Liudviko Rėzos kūryboje. Česlavo Milošo skaitymai 5* 34–42. 2012

ISSN: 2029-8552, el. versija 2029-8692.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kraštovaizdis, literatūra, vietos liudijimas

Šiuo tyrimu gilinamasi į M. L. Rėzos kūrybinį palikimą ir bandoma atskleisti, ką garsiausiam Kuršių nerijos lietuviui reiškė jo gimtinė. Analizės objektu pasirenkami vokiškieji tekstai iš „Prutenos“ (1–2 d., 1809, 1825), tyrinėjamos vokiečių kalba rašytos „Filologinės-kritinės pastabos lietuviškai Biblijai, naujojo leidimo lietuviško teksto redagavimo komentarai“ (1–2 d., 1816, 1824), lietuvių ir vokiečių kalbomis paskelbtos „Dainos“ (1825). Antikos autoriaus Vergilijaus metaforiška sąvoka genius loci (vietos dvasia) pasirenkama kaip įgalinanti aprėpti labai skirtingus šio autoriaus tekstus, kuriuose vienaip ar kitaip yra paliudyta konkreti vieta.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Aurelija Mykolaitytė. **Kuršių nerija kultūros atmintyje: Martyno Liudviko Rėzos intertekstai.** *Gimtasai kraštas. Mokslo darbai. Literatūrologija* 6, p. 12–16. Žiemgala, 2013

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kultūros atmintis, intertekstas, tapatybė, baltiškasis paveldas

Kultūrinė Kuršių nerijos atmintis XX a. antrosios pusės lietuvių poezijoje labai dažnai siejama su Martynu Liudviku Rėza (1776–1840): įvairių autorių tekstuose pasirodo šio Lietuvai svarbaus kultūros žmogaus vardas, jo biografijos detalės, kūrybos citatos. Ypač tokių kūrinių pagausėjo Nepriklausomybės išvakarėse ir pačioje laisvos valstybės kūrimosi pradžioje. Tai liudija to meto kultūrinę savimonę, siekį aprėpti platų kultūrinių prasmų lauką, reikšminius baltiškojo paveldo ženklus. Kuršių nerija ir jai atstovaujantis M. L. Rėza tampa integralia lietuvių kultūrinės tapatybės dalimi.

Šifras: Pu_ML-1932

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Vds. **Tautiškos šventės Rambyne ir Juodkrantėje.** *Mažoji Lietuva, Nr. 1. 1932*, p. 18-19. Mažosios Lietuvos lietuvių draugija

Raktažodžiai: Lietuviškas patriotizmas, Joninių šventė, Rambyno kalnas, Juodkrantė, Vydūnas. A. Brakas

Nedidelis straipsnis, rašytas greičiausiai Vydūno, atspindintis to laikotarpio lietuviškojo patriotizmo dvasią, pasakoja apie Lietuvos pastangas prisijungti germanizuotą Klaipėdos kraštą ne tik administraciniu, bet ir kultūriniu - dvasiniu požiūriu. Tuo tikslu buvo rengiamos įvairios lietuviškos šventės, kuriose įtraukiami ir aktyvesni lietuviškai nusiteikę klaipėdiškiai. Straipsnyje trumpai aprašomos Rambyne ir Juodkrantėje surengtos Joninių šventės, kuriose dalyvavo žymiausi to meto Klaipėdos krašto lietuviškos kultūros atstovai: Vydūnas, A. Brakas ir kiti.

Šifras: Pu_Mogh-1993

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Christliebe El Mogharbel. **Nehrungskurisch. Dokumentation einer moribunden Sprache.** Frankfurt am Main, 1993

ISBN: 3-9801832-8-9.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, fonetika, gramatika, žodynėlis

Knygoje sinchroniniu aspektu aprašomi kuršininkų kalbos fonetikos ir morfologijos bruožai. Remiamasi autentiškų įrašų, surinktų Vokietijoje 1980–82 m., iššifruota medžiaga. Naudojama fonetinė transkripcija, pateikiamas žodynėlis.

Šifras: Pu_Moll-2007

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Ernst Mollenhauer, Thomas Weber, Walter Vitt. **Ernst Mollenhauer (Tapias 1892 - 1963 Düsseldorf) ; Arbeiten Auf Leinwand Und Papier.** Köln: Galerie Boisserée, 2007

Raktažodžiai: Ernst Mollenhauer, Nida, dailininkų kolonija

Ekspresionisto Ernsto Mollenhauerio darbų katalogas, įvadinis tekstas pasakoja apie dailininko biografiją ir kūrybos kelią, ypač daug dėmesio skiriama laikotarpiui Nidoje.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Gertrud Mortensen. *Beiträge zu den Nationalitäten-und Siedlungsverhältnissen von Per. Litauen*. Memelland-Verlag, Berlin Nowawes, 1927

Pastabos: žemėlapiai.

Raktažodžiai: Istorija, istorinės baltų žemių ribos, kolonizacija, administraciniai padalijimai Ordino laikais

Tai istorijos moksle gerai žinomas darbas, kuriame autorė iškelia tikslą, remdamasi A. Bezzenbergerio kalbinėmis prielaidomis apie prūsų ir lietuvių genčių ribas bei Trautmanno atliktu prūsų vardyno tyrinėjimu, pagrįsti ar kritiškai įvertinti remiantis istoriniais dokumentais. To meto ideologija atsispindėjo ir šios autorės metodologijoje – knygoje neslepama išankstinė nuostata paneigti lietuvių pretenzijas į Mažąją Lietuvą kaip istoriškai nepagrįstas ir įrodyti, kad Skalvos (Schalauen), Nadruvos (Nadrauen), Karšuvos (Carsovia) žemės istoriškai nebuvo lietuviškos, kad iš esmės jas kolonizavo lietuviai po Melno sutarties. Nors Mortensenai tiesiogiai nekalba apie šių žemių „vokiškumą“, o skiria jas baltų gentims, kurias dažniausiai įvardina tų genčių pavadinimais, šis ir vėlesni Gertrudos ir Hanso Mortensenų darbai sukėlė daugelį istorikų ir lingvistų diskusijų, kurios tebevyksta iki šiol.

Šifras: Pu_MortH-1923

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Hans Mortensen. *Siedlungsgeographie des Samlandes*. Stuttgart, Verlag von J. Engelhorn's Nachf, 1923

Pastabos: Žemėlapis.

Raktažodžiai: Istorija, Semba (Samland), apgyvendinimas, vietovardžiai, asmenvardžiai, istoriniai šaltiniai

Knygoje aprašyta Sembos (Samland) apgyvendinimo istorija. Kadangi tuo metu ištirta buvo tik mažų miestelių ir kaimų medžiaga, čia neįtraukiama didžiųjų miestų, tokių kaip Karaliaučius (Koenigsberg) apgyvendinimo istorija. Daugiausia remiamasi Ordino ir Rytprūsių foliantų medžiaga (Ordens Folianten ir Ostpreussische Folianten), vietovardžių ir asmenvardžių ir jų formų paplitimu. Kadangi Sembos gyventojai turėjo tiesioginių kontaktų (santuokos, migracija) su Kuršių marių pakrantės gyventojais, šio regiono tyrinėjimai yra svarbūs ir Kuršių marių pakrantės tyrinėtojams.

Šifras: Pu_Muk-1998

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių, anglų, vokiečių Šalis: Lietuva

Danutė Mukienė, Vitalija Teresė Jonušienė. *Neringa*. Žemaičių kultūros draugija, 1998

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 9986-9207-2-8.

Raktažodžiai: Istorija, Kuršių nerija, turizmas, gyvenvietės, lankytini objektai

Knygoje trimis kalbomis trumpai išdėstyta Kuršių nerijos istorija nuo seniausių laikų, aprašytos gyvenvietės, gyventojų darbas, butis, gamtos ypatumai ir lankytini objektai.

Šifras: Pu_Neg-1905

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Julius von Negelein. *Aberglauben auf der Kurischen Nehrung*. *Globus*: Illustr. Zs. Länder u. Völkerkunde 82. S. 236-239, 280-292, 1902

Raktažodžiai: Etnografija, tikėjimai ir prietarai, Kuršių nerija

Straipsnyje aprašomi ir analizuojami Kuršių nerijos gyventojų papročiai ir tikėjimai, su jais susijusios tradicijos, pasakojama apie žmonių darbą ir ypatingą ryšį su gamta. Kuršių nerijos gyventojai laikomi „gamtos vaikais“, mažai paliestais civilizacijos, gerai prisitaikiusiais prie ypatingų gamtos, sunkių buitinių sąlygų, sudariusiais draugišką žvejų bendruomenę, kurioje didelės šeimos rėmėsi savitarpio pagalba.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių, vokiečių Šalis: Vokietija

G. H. F. Nesselmann. *Wörterbuch der Littauischen Sprache*. Königsberg, Verlag der Gebrüder Bornträger, 1851

Raktažodžiai: Lietuvių kalbos paminklas, leksikografija, lietuvių-vokiečių kalbų žodynas

Žymaus vokiečių filologo žodyną sudaro apie 35000 lietuviškų žodžių. Į savo žodyną Neselmanas surašė nemažai archaizmų, provincializmų, kartais net ir tikrinių vardų. Jis tris kartus apimtimi viršijo savo pirmtako G. Milkaus darbą. Iki F. Kuršaičio žodyną pasirodymo daugiau negu du dešimtmečius Neselmano žodynas mokslininkams buvo pagrindinis lietuvių kalbos leksikos šaltinis. Turėjo nemažą reikšmę lyginamajai indoeuropiečių kalbotyrai. Žodynas itin vertingas Rytprūsių lietuvių kalbos leksikos tyrimams.

Šifras: Pu_Nidos-2006

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių, vokiečių Šalis: Lietuva

Nidos sąsiuviniai [Autoriai: Helga Grebing, Krzysztof Zanussi, Mantas Adomėnas, Michael Krüger]. Thomo Manno kultūros centras, 2006

Pastabos: Iliustruota. ISSN: 1822-2587.

Raktažodžiai: Thomas Mann, Krušių nerija, Nida, literatūrologija, kultūrologija

Literatūros almanache publikuojami keturi straipsniai, kuriuose atskleidžiama kultūrinė Nidos reikšmė tarpukaryje, kai vasaromis ten apsigyvendavo Vokietijos intelektualai ir menininkai. Visus straipsnius sieja Thomo Manno kūrybos idėjos ir inspiracijos. Pirmajame straipsnyje pasakojama apie stiprėjančiam 4-ajame dešimtmetyje nacionalsocialistų režimui nepalankių asmenų susibūrimą Nidoje. Kitame straipsnyje garsus režisierius dalijasi refleksijomis apie Thomo Manno kūrybą ir kiną. Apie intelektualų atsakomybę, pareigą visuomenei įžvalgomis dalijasi trečiojo straipsnio autorius. Ketvirtajame straipsnyje apmąstoma kūrėjų vieta šiandieninėje Vokietijoje.

Šifras: Pu_Nidos-2013

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nidos ev. liuteronų bažnyčiai – 125. „Lietuvos evangelikų kelias“, 2013 Nr.9.

<http://www.liuteronai.lt/Parapijos/Nidos-parapija/Naujienos/Nidos-ev.-liuteronu-baznyciai-125>

Raktažodžiai: Nida, evangelikų- liuteronų bažnyčios istorija, jubiliejus, pamaldos, koncertas, konferencija

Straipsnyje rašoma apie Nidos evangelikų liuteronų bažnyčios 125 m. jubiliejaus iškilmes. Aprašomos šventinės pamaldos, trumpai pristatoma bažnyčios istorija, čia dirbę kunigai, taip pat šiai datai skirta mokslinė konferencija, kurioje buvo skaitomi pranešimai apie bažnyčios istoriją, Kuršių nerijos gyventojų dvasinį gyvenimą. Minimios ir kitos šventės dalys: buvusių bažnyčios parapijiečių apsilankymas, šventinis koncertas.

Šifras: Pu_Nik-2014

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Denisas Nikitenka. *Vėtrungė jų „krikštaviui“*. Socialinis tinklalapis Facebook, 2014

Raktažodžiai: Kuršių marios, istorija, Berbohm, vėtrungės, folkloro festivalis, kūrybinės dirbtuvės

Informacija apie folkloro festivalio „Parbėg laivelis“ kūrybinių dirbtuvių programą. Joje straipsnio autoriaus iniciatyva buvo gaminamos burlaivių vėtrungės pagal XIX a. pab. - XX a. pradžios Kuršių marių žvejų tradicijas, išlaikant proporcijas, spalvas, simboliką. Projekto tikslas – padaryti vėtrungę, skirtą įamžinti žvejybos inspektoriaus E. Berbohmo atminimą. Informacinėje publikacijoje pateikiama duomenų apie patį Berbohą.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Wanda Nimtz-Wendlant. **Die Nehringer Volkstum- Brauchtum-Volksglaube auf der Kurischen Nerhung.** N. G. Elwert Verlag Marburg, 1986

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Rytprūsiai, žvejyba, tradicijos, gyventojai, kultūra, etnografija, folkloras, kuršininkų kalba

Knygos autorė kilusi iš Pilkopos (Pillkopen), ten tarp Kuršių marių žvejų prabėgo jos vaikystė. Knygoje keli skyriai, kuriuose pasakojama apie XX a. pirmosios pusės neringiškių gyvenseną, darbą ir buitį, kalendorinius ir šeimos papročius. Vertingas skyrius apie tikėjimus, kurių būta daugybės, prisimenami vaikų žaidimai ir žaislai, šokiai ir posakiai. Nors tuo metu, kaip nurodo autorė, kaime buvo kalbama daugiausia „platt“ (vokiečių kalbos Rytprūsių šnekamąja atmaina), mokyklose mokoma vokiečių aukštaičių, tačiau vietiniai žvejai dar prisiminė kuršininkų kalbą, kuri buvo jų tėvų žvejų gimtoji, todėl daug įvairių etnografinių terminų ir su žvejyba susijusių žodžių čia užrašyti autentiška kalba. Didžiąją knygos dalį sudaro autorės autentiški prisiminimai, tačiau naudojamosi ir rašytiniais šaltiniais.

Šifras: Pu_Nor-2012

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Auksė Noreikaitė. **Lietuvos latvių kultūrinis tapatumas: regioninės ypatybės.** *Acta humanitarica universitatis Saulensis. T. 14*, p. 78–90. Šiaulių universitetas, 2012

ISSN: 1822-7309.

Raktažodžiai: Leksikografija, kuršininkų kalbos žodynas, Prūsijos latvių tarmė, rašyba, giminės formos, klaidos

Latvių, gyvenančių Lietuvos ir Latvijos paribyje, tapatybė nėra monolitiška. Skirtumus nulėmė istorinės, kultūrinės ir ekonominės sąlygos. Straipsnyje tiriama, kaip formavosi latvių, gyvenančių Lietuvos ir Latvijos pasienyje, kultūrinė tapatybė, rasti bendrumų ir skirtumų. Lyginama Palangos ir Biržų apylinkių latvių bendruomenių tyrimo duomenys, surinkti ekspedicijoje, naudojami istoriniai šaltiniai, lyginamasis metodas.

Šifras: Pu_Ostpr_XXa

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Ostpreussen: An der Bernsteinküste. Samland, Ermland, Pregelgau. Verjehrsverband Samland- Ermland- Pregelgau. Sitz Königsberg Per. (metai nenurodyti)

Pastabos: Iliustruota, žemėlapis.

Raktažodžiai: Turistinis maršrutas, Kuršių nerija, Karaliaučius, Semba, gyvenvietės, gamta

Tai turistinis prospektas keliaujantiems po Rytprūsius. Išleistas XX a. pradžioje, iliustruotas nuotraukomis su gamtos, gyvenviečių, architektūros ir kultūros objektų vaizdais. Aprašuose pateikiama to meto keliautojams įdomi informacija. Dabar daugelio šių objektų nebėra išlikusių.

Šifras: Pu_Ostpr-1956

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Heute in den Fischerdörfern am Kurischen Haff. *Das Ostpreussen Blatt J.7/F.8*, p. 9–10. Hamburg, 25. Februar 1956

Raktažodžiai: Kuršių nerija, istorija, etnografija, buitis, pokaris, žvejų kolūkiai

Straipsnyje pasakojama apie Kuršių marių žvejų gyvenimą pirmaisiais pokario metais, kai į Rytprūsius atėjo nauji gyventojai iš Sovietų Sąjungos. Atskiras dėmesys skiriamas žvejybos būdo pasikeitimui, naudojant motorinius laivus ir Rusijos vandenyse įprastus žvejybos metodus. Pasakojama apie tradicinių Kuršių marių laivų (kurėnų) likimą, pirmuosius žvejų kolūkius Rusijos teritorijoje likusiuose kaimuose. Atskiras dėmesys skiriamas gyvenimo būdo pasikeitimui, girtavimui.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Lietuva

Ieva Ozola. **Divdabji vidus dialekta Kurzemes izloksnes. Tiltai. Priedas Nr. 9.** Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2002

ISSN: 1648-3979.

Raktažodžiai: Latvių kalba, dialektologija, Kuršo patarmė, dalyvis, padalyvis

Straipsnyje aptariami latvių kalbos vidurio tarmės dalyviai ir padalyviai: formų paplitimas, vartosenos raida, bendrinės kalbos įtaka. remiamasi publikuotais tarmių ir tautosakos tekstais, latvių kalbos tarmių atlaso medžiaga.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

Ieva Ozola. **Vajadzības modalitāte Lejaskurzēm: par kādu reti dzirdamu konstrukciju. Vārds un tā pēitšanas aspekti 13 (1), 292–297.** Liepāja, Liepājas universitāte, 2009

ISSN: 1407-4737.

Raktažodžiai: Pietų Kuržemės dialektas, Langijos, modalumas, reikiamybės nuosaka, morfologinė ir sintaksinė raiška

Straipsnyje analizuojamos dabartinėje latvių kalboje retos modalumo raiškos formos, kurios XVII a. fiksuojamos Kuržemės autorių raštuose, jų pavyzdžiai lyginami su XX a. Rucavos tarmės atitikmenimis. Tarp jų yra ir Kuršių nerijos ir Šventosios kuršininkų tarmėms būdingų konstrukcijų, sudarytų iš *turēt* ir infinityvo. Autorė mano, kad Kuržemės tarmėse buvusias analitines konstrukcijas yra pakeitusios vėlesnės debityvo formos su *jā-*.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: rusų Šalis: Rusija

Владимир Паевский. **Птицеловы от науки. Воспоминания куршского орнитолога.** Санкт-Петербург, 2001

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija Rasytė/Rossitten/ Рыбачий, ornitologija, pokaris, prisiminimai

Knygoje aprašomas mokslininko darbas ir patirtis. Autorius – prityręs ornitologas, dirbęs ne vienoje mokslo institucijoje, po karo daugiau kaip 30 metų Kuršių nerijoje Rasytėje. Knygoje pasakojama apie pirmosios pasaulyje vokiečių ornitologinės stoties likimą, sovietinės mokslininkų kartos pirmuosius žingsnius šiame regione, darbo kolegas ir atmosferą, mokslininkų ir paukščių mylėtojų santykius.

Šaltinis/signatūra: <http://www.rbcu.ru/information/272/22633/>

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų Šalis: Vokietija

Paintings by Ernst Mollenhauer (1892-1963). *Das Alte Nidden.* http://www.das-alte-nidden.de/engl/art/art_mollenhauer.htm

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, dailė, tapyba

Straipsnis vokiečių tinklalapyje anglų kalba. Pristatomi keli Nidos viešbučio savininko, aktyvaus dailininkų kolonijos vadovo Ernsto Mollenhauerio darbai.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: rusų, lotynų Šalis: Rusija

Peter Simon Pallas. *Linguarum totius orbis vocabularia comparativa*. Sankt Peterburg (Petrapolis), Typis Iohannis Caroli Schnoor, 1787

Raktažodžiai: Žodynas, pasaulio kalbos, kalbos paminklas, baltų kalbos, kuršininkų kalba

Knygos pirmojoje dalyje skelbiamas 130, antrojoje 154 žodžių registras su jų vertimu į rusų kalbą. reprezentuojama 200 Europos ir Azijos kalbų. Visų kalbų žodžiai užrašyti rusų alfabeto raidėmis. Baltų kalboms čia atstovauja lietuvių, latvių ir kuršininkų, kurių autorius vadina „Krivingo- livonskij“ ir nepriskiria jokiai kalbų grupei. Medžiaga grupuojama pagal žodžių reikšmes, pradedant reikšme „dievas“, skyriuose numeruojamos reprezentuojamos kalbos, šios tvarkos laikomasi visame darbe. Baltų kalbų pavyzdžiai turi numerius: 42, 43, 44. Šis žodynas laikomas pirmuoju publikuotu kuršininkų kalbos paminklu (neskaičiuojant kelių leksemų Ruigio žodyne). Dar ankstesni yra to paties žodyno rankraštiniai sąsiuviniai (saugomi Rusijos Mokslų akademijos Sankt- Peterburgo archyve), kuriuose baltų kalbų žodžiai užrašyti lotyniškais raidėmis.

Šifras: Pu_Pal-2003

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: rusų Šalis: Lietuva

Letas Palmaitis. **Предложение по научной руссификации исконных наименований перешедшей в состав России северной части бывшей Восточной Пруссии.** *Европейский институт рассеянных этнических меньшинств.* <http://donelaitis.vdu.lt/prussian/Restit.pdf>, 2003

Raktažodžiai: Onomastika, Prūsijos vietovardžiai, Kaliningrado sritis, prūsų kalba, lietuvių kalba, vokeičių kalba, rekonstrukcija

Leidinyje pateikiamos rekomendacijos, kaip dabartinėje Rusijos teritorijoje Kaliningrado srityje esančius vietovardžius, 1946 metais visiškai pakeistus, grąžinti ir adaptuoti rusų kalbai remiantis istoriniais prūsiškais, vokiškais ir lietuviškais vardais.

Šifras: Pu_PallKurs-1787

Dokumento tipas: Rankraštis

Kuršininkų kalbos žodynas (be pavadinimo). Prieš 1787

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Peter Simon Pallas, kuršininkų kalba, žodynas, vertimas, rusų kalba, leksikologija, leksikografija

Dokumentas yra žymaus Rusijos mokslininko Pallaso 1787 m. rusiškais rašmenimis išspausdinto žodyno „Linguarum totius orbis vocabularia comparativa“ parengiamojo darbo rankraštis: 15 p. žodynėlis, kuriame 286 rusiškų žodžių vertimas į kuršininkų kalbą. Kuršininkų kalbos žodžiai parašyti lotyniškais rašmenimis. Publikuotame žodyne yra mažiau leksemų negu šiame rankraštyje ir jos užrašytos rusiškais rašmenimis. Tai kol kas pirmasis žinomas kuršininkų kalbos rašto paminklas.

Šifras: Pu_PallLat-1787

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: latvių, rusų Šalis: Rusija

Собрание Российских слов с латышским переводом. Prieš 1787

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Peter Simon Pallas, latvių kalba, žodynas, vertimas, rusų kalba, leksikologija, leksikografija

Dokumentas yra žymaus Rusijos mokslininko Pallaso rusiškais rašmenimis 1787 m. išleisto žodyno „Linguarum totius orbis vocabularia comparativa“ parengiamojo darbo rankraštis, sudarytas nežinomo autoriaus: 15 p. žodynėlis, kurį sudaro 286 rusiškų žodžių vertimas į latvių kalbą. Latviški žodžiai parašyti lotyniškais ir rusiškais rašmenimis.

Šaltinis/signatūra: Санкт-Петербургский филиал Архива Российской академии наук. Ф.94. Оп.2. Д.82 . 16 lapų

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Ludwig Passarge. *Aus Baltischen Landen*. Glogau; Verlag von Carl Flemming, 1878;
<http://mobile.dspace.ut.ee/handle/10062/30387>

Raktažodžiai: Kelionių aprašymas, Kuršių nerija, Krušių marios, Prūsija, gamta, kultūra, gyventojai

Knyga yra garsaus keliautojo Liudviko Pasargės (Ludwig Passarge) įspūdžių aprašymas. Autorius nuosekliai ir vaizdžiai pasakoja apie kelionę po kelias Baltijos žemes: Prūsijos Sembą ir Kuršių neriją, Prūsijos lietuvių žemes, atskirai skirdamas dėmesio Tolminkiemiiui ir Donelaičiui, rašo apie Riugeno, Visbio ir Gotlando salas. Jis apibūdina gamtovaizdį, pateikia eseištinio pobūdžio pastebėjimų apie krašto žmones, jų buitį, papročius, kultūrą, ypač išryškindamas pozityvius įspūdžius. Kūrinyje atsiskleidžia ne tik aprašomų kraštų gamtos ir tautų įvairovė, bet ir autoriaus intelektas bei vaizduotojo talentas.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Ludwig Passarge. *Eine Wanderung auf der Kurischen Nehrung in Jahre 1868*. Königsberg (Pr), Gräfe und Unzer Verlag (Gebundene Ausgabe, 1940)

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyvenvietės, gamta

Garsaus keliautojo ir literato knygoje patraukliai ir išsamiai aprašoma Kuršių nerijos gamta. Kiekvienai gyvenvietei skiriama atskira tema, knyga puošia vertingos grafikos iliustracijos.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Ludwig Passarge. *Die Kurische Nehrung*. Fankfurt am Main, Europäischer Verlag der Wissenscgafte, 2002

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 3-631-0353-9.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, istorija, gamta, kelionių aprašymai, gyvenvietės, etnografija, gyventojų tapatybė

Knygoje publikuojami keli garsaus keliautojo L. Passargės darbai, parašyti XIX a. antroje pusėje, kuriuose aprašoma Kuršių nerija. Knyga susideda iš kelių skyrių, įvadą parašė Henning Sietz. Jame plačiai supažindinama ne tik su šios knygos gimimo istorija, bet ir su autorium. Knygoje akcentuojamos kelios svarbiausios temos: gamta ir jos poveikis žmogui, žvejų kaimų kova su stichija ir išgyvenimo sąlygos, etninės tapatybės ir kalbos klausimai, gyvenviečių ypatybės, atskiras dėmesys skiriamas įspūdžiams apie Nidą.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Līzbete Paula. *Īvandes izloksne. Filologu biedrības raksti T. 6*, p. 48–62. Rīga, 1926

Raktažodžiai: Dialektologija, Kuržemės tarmės, fonetika, kirčiavimas, morfologija, kuršių kalbos reliktai, folkloras, fonetinė transkripcija

Straipsnyje XX a. pradžios kalbotyroje įprastu metodu aprašomas Kuržemės subdialektas: svarbiausios fonetinės ir akcentuacijos ypatybės, morfologinė sandara, pateikiama tautosakos tekstų. Naudojama fonetinė transkripcija.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: anglų   Šalis: Vokietija

Anja Peleikis. **Whose heritage? Legal pluralism and the politics of the past. A case study from the Curonian spit (Lithuania).** *Journal of Legal Pluralism T. 53–54*, p. 209–237. Max Planck Institute for Social Anthropology. Halle/Saale, 2006

ISSN: 0732-9113.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, istorija, paveldas, istorija, bažnyčia, konkurencija, politinė priklausomybė

Straipsnio tikslas atkreipti dėmesį į juridinio pliuralizmo situaciją Lietuvoje. Autorė koncentruojasi į Mažosios Lietuvos regioną, kuris išgyveno keletą politinių ir juridinių pokyčių per priklausymo įvairioms valstybėms laikotarpį XX a. Ši prieštaringa nacionalinė padėtis nulėmė daugybę įvairių juridinio pliuralizmo apraiškų įvairiais istoriniais laikotarpiais. Imdama Nidos atvejį, autorė koncentruojasi į šiandienines juridinio pliuralizmo išraiškas ir analizuoja, kaip veikia praeities žymės, socialiniams veiksniams konkuruojant dėl kultūrinio palikimo ir vietovės praeities. Autorė aprašo, kaip buvę Vokietijos gyventojai, dabartiniai Lietuvos gyventojai ir vietinė bei politinė valdžia kovoja dėl simbolikos ir juridinio šeimininko statuso, dėl vietinės bažnyčios ir kapinių.

Šifras: Pu_Pel-2006a

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: anglų   Šalis: Lietuva

Anja Peleikis. **Tourism and the making of cultural heritage: the case of Nida (Curonian Spit).** *Acta historica universitatis Klaipedensis. T. 12*, p. 101–114. Klaipėda, Klaipėdos universitetas, 2006

ISSN: 1392-4095.

Raktažodžiai: Kultūros paveldas, Kuršių nerija, Lietuva, Lietuviškasis identitetas, Mažoji Lietuva, sociokultūrinė antropologija, sovietinis identitetas, turizmas, vokiškasis identitetas

Straipsnyje analizuojamas paveldo produkcijos vaidmuo Kuršių nerijos šiaurinėje dalyje. Šis regionas pasižymi priklausymo atskiroms nacionalinėms valstybėms kaita (Vokietija, Tarybų Sąjunga, Lietuva), migracija ir gyventojų mobilumu. Kartu nuo pat XIX amžiaus pabaigos Kuršių nerija buvo ir lieka turistams patraukli vieta. Nidos pavyzdžiu straipsnyje atskleidžiama, kaip čia buvo pasitelktas senasis kuršių paveldas ir kaip jį įvairiais laikotarpiais kūrė įvairūs socialiniai subjektai. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 1991 metais nacionalinės ir vietinės politinės pastangos buvo sutelktos naujai turizmo infrastruktūrai Kuršių nerijoje kurti, bandant transformuoti jos sovietinį įvaizdį ir pakeisti jį europietišku. Kuršių nerijos istorija ir kultūrinio paveldo kūrimas, atrodo, yra diskutuotinas ir lankstus procesas. Paveldas nėra sustingusi sąvoka; jis formuojamas ir performuojamas, žvelgiant istoriškai, remiantis politiniais, ekonominiais ir visuomeniniais interesais ir procese dalyvaujančių socialinių veikėjų galių ištekliais.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Anja Peleikis. **Reisen in die Vergangenheit: deutsche Heimattouristen auf der Kurischen Nehrung.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis XIX, Studia Anthropologica III*, 2009, p. 115–129. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2009

Raktažodžiai: Vokiečių „tėviškės turizmas“, Kuršių nerija, Nida, Lietuva, vietos mitologizavimas, nostalgija, atmintis

Nuo 1990 metų daug vokiečių turistų keliauja į buvusias Vokietijos žemes Rytų Europoje, iš kur Antrojo pasaulinio karo metu jie patys ar jų giminaičiai turėjo priverstinai išsikelti. Viena tokių vietovių – Nida (vok. Nidden) Kuršių nerijoje, istorinėse Rytų Prūsijos žemėse. Straipsnyje pateikiamos ir apibendrinamos šiame mieste darytų retrospektyvinių „tėviškės turizmo“ (vok. Heimattourismus) tyrimų išvados. Biografinių interviu surinktoje medžiagoje liudijama, kad kiekvienas tokio sugrįžimo į ilgai neprieinamą tėviškę atvejis visų pirma skatina tokius asmenis gerai prisiminti ir iš naujo išgyventi ištisą savo gyvenimo istoriją. Tai yra nelengvas ir emociškai varginantis procesas, tad nemaža atvykėlių dalis jo vengia, siekdami būti paprastais turistais. Kiti atvirkščiai – dar labiau sustiprina savo gimtinės emocinio mitologizavimo, idiliško rojaus kampelio Baltijos pajūryje vaizdinius. Straipsnyje bandoma atskleisti, kaip šis turizmas leidžia palyginti idealizuotas tokio gyvenimo rekonstrukcijas su realybe.

Šifras: Pu_Per-2008

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Klaidas Perminas. **Žvalgomieji tyrinėjimai Klaipėdos pilies griovyje.** *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2007 metais*. Vilnius, 2008

ISSN: 978-9955-9913-3-5.

Raktažodžiai: Archeologija, Klaipėdos pilies rekonstrukcija, pylimo griovys

Straipsnis yra ataskaita apie povandeninius radinius Klaipėdos (Memel) piliavietės griovyje. Nustatyta, kad labai senų radinių jame nerasta, ankstyviausi – XX a. pradžios, daugiausia griovyje rasta sovietmečio šiukšlių.

Šifras: Pu_Per-2009

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: anglų   Šalis: Vokietija

Klaidas Perminas. **Fishing in the Curonian Lagoon: some aspects of Fischermen's Life.** *Die Lagomar Haffe. Einzigartige maritime Kulturlandschaften im wissenschaftlichen Diskurs und interdisziplinären Vergleich. The Lagomar Lagoons. Unique Maritime Cultural Landscapes in a Scientific Focus and in an Interdisciplinary Comparison*. Friedland/Meckl. Steffen Verlag, 2009

ISBN: 978-3-940101-27-3.

Raktažodžiai: Žvejyba, Kuršių marios, įrankiai, laivai, gyvenimo būdas, gyvenviečių struktūra, papročiai, tautosaka

Straipsnyje populiariai, remiantis moksliniais tyrinėjimais, pristatomas Kuršių marių žvejų gyvenimo būdas, žvejybos tradicijos, įstatymai. Trumpai apibūdinami svarbiausi gyvensenos ypatumai: laivų rūšys ir paskirtis, darbo įrankiai ir jų vardai, gyvenamoji erdvė ir jos struktūra, supažindinama su kultūros specifika, pabrėžiama kultūrų sąveika.

Dokumento tipas: Studija   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Klaidas Perminas. *Buvusio Kopgalio kaimo vietos (be unikalaus kodo), Smiltynės g. 1, Klaipėdos m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų 2012 m. ataskaita.* (nepublikuota). Klaipėda, 2013

Raktažodžiai: Klaipėda, Kopgalis (Süderspitze), archeologiniai tyrinėjimai, gyvenvietės rekonstrukcija

Studijoje skelbiami archeologinių tyrinėjimų rezultatai, susiję su Klaipėdos miesto dalies Kuršių nerijoje, Smiltynėje, tyrimais. Studija užsakyta planuojant dalinę Smiltynės kaimo rekonstrukciją. Istorinis buvusio kaimo aprašas remiasi D. Elerto tyrinėjimais. Studijoje gausu iliustracijų.

Šifras: Pu_Per-2013a

Dokumento tipas: Studija   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Klaidas Perminas. *Klaipėdos miesto istorinės dalies (UK22012) Danės g.1, Klaipėdos m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų 2012 m. ataskaita.* rankraštis, Klaipėda, 2013

ISSN: 1392-5512.

Raktažodžiai: Archeologiniai kasinėjimai, kultūrinis sluoksnis, Šiaurės ragas

Archeologiniai tyrinėjimai užsakyti norint rekonstruoti ir naudojimui pritaikyti Danės ištakose esantį Šiaurės ragą. Vyrauja XX a. pradžios supiltas sluoksnis, rasti dervos viryklos pastato pamatai.

Šifras: Pu_Per-2014

Dokumento tipas: Studija   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Klaidas Perminas. *Buvusio Kopgalio karantino komplekso aplinkos (be unikalaus kodo), Smiltynės g. 3, Klaipėda. žvalgomųjų archeologinių tyrimų 2013 m. ataskaita* (nepublikuota). Klaipėda, 2014

ISSN: 2029-3593.

Raktažodžiai: Klaipėda, Kopgalis (Süderspitze), archeologiniai tyrinėjimai, gyvenvietės rekonstrukcija

Archeologiniai tyrinėjimai atlikti Kopgalio (Süderspitze) karantino teritorijoje Lietuvos Jūrų muziejaus. Žmogaus veiklą liudijantys radiniai datuojami XIX a., tirtoji struktūra – Karališkajai uosto statybos inspekcijai priklausiusio statinio liekanos.

Šifras: Pu_Per-2015

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Klaidas Perminas. **XIX–XX a. pirmosios pusės žvejybos verslai Kuršių marių regione. Tiltai 3**, p. 65–81. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2015

ISSN: 1392-3137.

Raktažodžiai: Žvejyba, žvejai, verslai, Kuršių marios, valtys

Straipsnyje analizuojama žvejyba ir su ja susiję verslai Kuršių marių regione XIX–XX a. pirmojoje pusėje. Glaustai pristatoma žvejybos Kuršių mariose raida nuo seniausių laikų, istorinis kontekstas padeda geriau suvokti procesus, vykusius nagrinėjamuoju laikotarpiu. Istorinių šaltinių teikiama informacija atskleidžia, kad Kuršių marių žvejai, be žvejybos, buvo priversti užsiimti ir kitais verslais. Tą vertė daryti sudėtingos regiono gamtinės sąlygos. Pagalbiniai žvejų verslai dažnu atveju buvo susiję su žvejojant įgytais įgūdžiais, tokiais kaip valčių statyba ir valdymas. Pirmą kartą publikuojama 2012 m. vykdytų archeologinių kasinėjimų buvusio Kopgalio kaimo vietoje medžiaga, kuri parodo svarbų lūžį, vykusį XIX–XX a. sandūroje Kuršių marių regione – perėjimą nuo tradicinės žvejybos prie naujos – kurortinės veiklos. Tyrime panaudota ir anksčiau nepublikuota amžininko kintiškio žvejo Henriko Cyrulio atsiminimų medžiaga.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

K. Pētersons. **Ķekātās iet (lēkt)**. *Filologu biedrības raksti* T. 2, p. 15–20. Rīga, Filologu biedrības izdevums, 1922

Raktažodžiai: Kuržemės tradicijos, tarmės, fonetika, leksika, folkloras, frazeologija

Straipsnyje pateikiama surinkta tautosakinė ir etnografinė medžiaga apie Kuržemės Užgavėnių tradicijas. Lingvistiniu požiūriu vertingi tarminiai tekstai liudija archajišką regiono leksiką, straipsnyje yra lingvistinių autoriaus komentarų apie tarmių fonetiką ir kitas ypatybes.

Šifras: Pu_Pet-2008

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Astrida Petraitytė. **Ch.Tepperis gyvenimas – išnykstančios Nidos liuteronų istorijos simbolis**. Lietuvos rytas 2008-09-05 (iš Lietuvos evangelikų kelias, 2008 Nr. 7–8). 2008

Raktažodžiai: Kuršininkai, Nida, asmenybės, Christel Sakuth-Tepperis, evangelikų liuteronų bažnyčia

Straipsnyje pasakojama nidiškės Christel Sakuth biografija, daugiausia dėmesio skiriant nidiškių likumui karo pabaigoje ir pirmaisiais pokario metais, liuteronų bažnyčios Nidoje istoriniam tarpсниui sovietmečiu, etninės tautybės klausimams.

Šifras: Pu_Petr-2008

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Astrida Petraitytė. **Tarsi Nidos istorijos simbolis**. *Lietuvos evangelikų kelias*, 2008 liepa–rugpjūtis, p. 8–9. Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia, 2008

Raktažodžiai: Nida, istorija, Christel Sakuth, biografija, pirmieji sovietmečio dešimtmečiai, bažnyčia

Straipsnyje kalbinama nidiškė kuršininkė Christel Sakuth- Tepperis. Ji pasakoja savo biografiją, atsiminimus iš vaikystės. Pasakojimo herojei teko karo vaiko likimas – išsiskyrimas su tėvais, repatriacija, alkis, sunkus darbas. Daug vietos skiriama Nidos bažnyčios istorijai pirmaisiais pokario dešimtmečiais, naujųjų ir senųjų gyventojų bendravimui

Šifras: Pu_Petr-2011

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Astrida Petraitytė. **Istorikė, besidominti ne vien faktais, bet ir būtąja atmosfera**. *Lietuvos evangelikų kelias* Nr. 8–9, p. 4–5. Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia, 2011

Raktažodžiai: Istorija, Nijolė Strakauskaitė, Kuršių nerija, Thomas Mannas, L. Rėza

Straipsnyje kalbinama istorikė Nijolė Strakauskaitė, daug metų tyrinėjanti Kuršių nerijos istoriją. Straipsnyje kalbama apie gyvą istorijos pažinimą, bendraujant su vietos gyventojais ir išeiviais iš Kuršių nerijos, apie Thomo Manno ir Liudviko Rėzos kultūros centrus.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių, kuršininkų Šalis: Vokietija

Richard Pietsch. *Fischerleben auf der Kurischen Nehrung*. Schriftenreihe Nordost- Archiv, 1982

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 3-921515-09-2.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, Rytprūsiai, žvejyba, tradicijos, gyventojai, kultūra, etnografija, kuršininkų kalba

Knygos autorius yra Nidoje užaugęs žvejų šeimos palikuonis, mokėjęs kuršininkų kalbą, kurią vartojo visos žvejų šeimos. Teksto pagrindą sudaro atsiminimai ir vaikystėje įgytos žinios apie žvejybą Kuršių mariose, prisiminimai apie papročius ir tradicijas, tikėjimus ir buitį. Knyga turi didelę etnografinę vertę, nes pagrįsta autentiška patirtimi. Ji parašyta dviem kalbomis: kuršininkų ir vokiečių ir yra medžiaga kuršininkų kalbos tyrinėtojams, o lygiagrečiai pateiktas tekstas vokiečių kalba padeda suprasti sunkesnes vietas. Vertingi priedai yra autoriaus sukurti piešiniai, iš kurių galima atkurti žvejų laivų, tinklų ir žvejybos būdų vaizdą. Yra ir kitų priedų: žodynėlių, kaimų gyventojų sąrašų ir kt.

Šifras: Pu_Pie-1991

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Richard Pietsch. *Deutsch Kurisches Wörterbuch*. Lueneburg, Verlag nordostdeutsches Kulturwerk, 1991

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Leksikografija, žodynas, kuršininkų kalba, vokiečių kalba

Vokiečių–kuršininkų kalbų žodynas, parengtas nidiškio Richardo Pyčo (Richard Pietsch), kuris nebūdamas profesionalus kalbininkas, rinko ir iš atminties atgaivino daug kuršininkų kalbos žodžių. Autorius nesilaikė tradicinės leksikografijos praktikos, todėl jo darbe trūksta pavyzdžių, ne visada suprantami gramatikos dalykai, šiuo žodynu naudojantis reikia turėti omenyje, kad autorius daugelį metų gyveno dvikalbėje aplinkoje ir dar jaunas būdamas atsidūrė Vokietijoje, kur nuo gimtosios kalbos nutolo. Tačiau tai vienas iš didžiausių iki šiol turimų kuršininkų kalbos paminklų.

Šifras: Pu_Pie-1994

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: vokiečių

Richard Pietsch. *Aberglauben. Die Bedeutung meine Träume*. Apie 1994–95

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, tikėjimai, folkloras, etnografija, mitologija

Dokumentas Nidos gyventojų Richardo Pietscho rankraščio kopija. Jo sudarytojas yra kelių knygų autorius, kraštotyrininkas ir kuršininkų kalbos vartotojas. Tarp kitų jo surinktų duomenų yra nemažai pasakojamosios tautosakos. Kuršių nerijoje ilgai gyvavo senieji tikėjimai, kurie lydėjo XX a. pr. žvejų šeimų gyvenimą. Jie tikėjo antgamtinėmis jėgomis, mitinėmis būtybėmis, pranašystėmis, ypatingais sapnais, užkeikimais, naudojo įvairias liaudies medicinos priemones.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Pu_Pie-2002

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Der alte Mann und die Sprache. *Ruprecht* Nr. 80. 05.11.2002.

<http://2006-2013.ruprecht.de/ausgaben/zeigartikel.php?id=701>

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, rašytinės kuršininkų kalbos paminklą autorius Richard Pietsch, Kuršių nerija

Straipsnyje pristatomas kuršininkų kalba rašęs trijų knygų autorius nidiškis Richard Pietsch. Interviu su autoriumi jis pripažįsta, kad tuo metu nebuvo vienintelis, kalbantis šia kalba, tačiau buvo vienintelis, ja rašantis. 2002 m. jis pažinojo tik septynis šios kalbos mokėtojus. Trupai pristatoma jo biografija ir darbai.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Der letzte Kure: Ein Besuch bei Richard Pietsch. *Das Ostpreußenblatt / Preußische Allgemeine Zeitung / Landsmannschaft Ostpreußen e.V. / 22. Februar 2003.* <http://www.webarchiv-server.de/pin/archiv03/0803ob30.htm>

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, kuršininkų kalba, Richard Pietsch, kalbos dokumentavimas

Straipsnyje pasakojama apie susitikimą su Richardu Pietschu Heidelberge. Jis pristatomas vokiečių skaitytojams kaip kelių knygų kuršininkų kalba autorius, pasakojama jo biografija.

Šifras: Pu_Pie-2003a

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Richard Pietsch. **Die kurische Sprache.** [leidinys nežinomas]. Heidelberg, 2003

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, kalbos vartotojai, Kuršių nerija, knygos kuršininkų kalba, recenzijos

Straipsnyje trijų knygų autorius Richardas Pietschas pristato savo knygas, kurios yra laikomos kuršininkų kalbos paminklais, ir jų recenzijas. Autorius cituoja dideles ištraukas iš recenzijų, ir bando šiame straipsnyje atsakyti į kritiką ir pateikti paaiškinimus.

Šifras: Pu_Piek-2013

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Piekienė. **Kuršių nerijos kraštovaizdis. Tapatybės išraiška.** *Mokslas – Lietuvos ateitis*, p. 242–247. Vilnius, VGTU leidykla, 2013

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kraštovaizdis, architektūra, UNESCO

Kuršių nerijos kraštovaizdis yra svarbus ne tik kaip kultūrinės raidos, bet ir kaip kasdieninio gyvenimo dalis, išreiškianti teritorijos tapatumą, išskirtinumą. Kuršių nerijos, kaip pasaulio paveldo vietovės, įrašytos į UNESCO pasaulinio kultūros paveldo sąrašą prioritetas – ieškoti priemonių kraštovaizdžio identitetui išsaugoti, šiandieninių Neringos gyvenviečių savitumui ir įvairovei praturtinti bei gyvenviečių formavimosi ypatybėms atskleisti.

Šifras: Pu_Plak-1927

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Juris Plāķis. **Kursenieku valoda.** Rīga, Latvijas universitātes raksti, Acta universitatis Latviensis XVI, 1927

Raktažodžiai: Kuršių nerija, latvių kalba, kuršininkų kalba, gramatika, fonetika, tekstai, žodynas, kirčiavimas, onomastika

Mokslinė studija apie kuršininkų kalbą. Fonetikos, kirčiavimo, gramatikos aprašas, lyginimas su latvių bendrine kalba, tekstų rinkinys (surinkti J. Plakio ir perpublikuoti A. Bezznebergerio tekstai), žodynas su kirčiuotais antraštiniais žodžiais, onomastikos registras.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių, vokiečių Šalis: Latvija

Juris Plāķis. **Vai tautosilabiskais voc.+N+cons. savienojums ir kuršu valodas iezime? Die litauischen un lettischen Zusammensetzungen mit Praep. (Praep.+Nomen und Praep+Verbum) und das Problem ihrer Intonationen.** *Latvijas universitātes raksti XVII*, p. 53–59, 63–100. Rīga, 1927

Raktažodžiai: Kuršių kalba, baltų kalbos, fonetika, dvigarsiai, prozodija, prielinksniai

Straipsniuose sprendžiamos lyginamosios baltų kalbotyros problemos. Keliamas klausimas, ar dvigarsiai su n yra tik senosios kuršių kalbos reliktai. Autorius, surinkęs daug vietovardžių ir kitų šnekamosios kalbos žodžių, turinčių šiuos dvigarsius visoje latvių kalbos ploto dalyje, suabejojo K. Būgos argumentais laikyti juos tipiškais kuršių kalbos reliktais, kadangi išplitimas pastebimas, nors ne toks tankus, ir kituose Latvijos regionuose. Antrasis straipsnis tiria lietuvių ir latvių prielinksnių konstrukcijų ir priešdėlėtų žodžių kirčiavimo problemas, siejant jas su regionų kirčiavimo ypatybėmis.

Šifras: Pu_Plan-1996

Dokumento tipas: Brošiūra, lankstinukas Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Liesellotte Planger-Popp. ***Einst mein Land.*** Landsmanschaft Ospreussen Hamburg, 1996

Raktažodžiai: Dailė, grafika, Rytprūsiai, Kuršių nerija

Leidinyje pristatomi grafikės Lieselotte Planger-Popp kūriniai (1937-38) Rytprusių tematika, nemaža jų dalis skirta Kuršių nerijai

Šifras: Pu_Plu-2006

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų Šalis: Lietuva

Eva Plucharova-Grigienė. **The Curonian Spit: Identity and Cultural Heritage.** (Internetinis leidinys). <http://conferences.ncl.ac.uk/unescolandscapes/files/PLUHAROVAEva.pdf>, 2006

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kultūros paveldas, turizmas, gamtosauga

Pranešimo tekstas trumpai primena Kuršių nerijos istoriją ir svarbiausius kultūros paveldo bruožus, kalba apie turizmo plėtrą, gamtos ir žmogaus santykių darnos saugojimo būtinumą, auklėjimą ir santykius su verslo atstovais.

Šifras: Pu_Pov-2002

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Vokietija

Ramūnas Povilanskas, Martynas Purvinas, Arvydas Urbis. ***Minija ir Karklė. Pamaro paveldo kaimai ir jų aplinka.*** EUCC Leiden- Klaipėda, 2002

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Nemuno delta, Minija (Minge), Karklė (Karkeln. Mysovka), žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, Rytprūsiai, gyventojai, kultūra, etnografija, sovietmetis

Knygoje aprašyta dviejų Nemuno deltos kaimų raida. Ji panaši ir kartu skirtinga: tai vadinamieji upiniai kaimai, kurių išplanavimas ir architektūra panaši, panašus ir gyvenimo būdas bei tradicijos, daugiausia susijusios su laivyba ir žvejyba, vėliau turizmo verslu, panašios gamtinės sąlygos ir prisitaikymas prie jų, gyvūnija ir augmenija. Tačiau jie skyrėsi ekonominiu išsivystymu dėl susisiekimo ir Nemuno vandens lygio reguliavimo specialia technine įranga. Sovietiniu laikotarpiu pasikeitė gyventojai ir valdymo forma, kolektyvizacija ir planinis ūkininkavimas abu kaimus smarkiai pakeitė. Leidinyje pateikiama įvairių laikotarpių statistika, atskiras dėmesys skiriamas gamtiniam ir architektūriniam paveldui.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Pricaly- Inse. *Ostpreussen/net.* <http://ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1215>

Raktažodžiai: Kuršių marios, istorija, landšaftas, gyvenvietė, architektūra

Straipsnyje pristatoma Insės gyvenvietės istorija, žmonių gyvenimo būdas, butis, papročiai, žymesni žmonės. Papildyta istorinėmis ir keliomis dabartinių laikų nuotraukomis.

Šifras: Pu_Pron-1937

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Juozas Pronskus. *Lietuvos Sahara.* Klaipėda, 1937

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, gamta, tradicijos, vietovardžiai

Knygoje pateikiamas romantizuotas Kuršių nerijos pristatymas lietuvių skaitytojui, populiariai supažindinama su istorija, gamta, folkloru, papročiais, minimi to meto vietovardžiai, vasarvietės. Tai antras leidimas (pirmasis pasirodė 1923 m.), skirtas sudominti Kuršių nerija lietuvių vasarotojus ir turistus.

Šifras: Pu_PRP-2014

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Pajūrio regioninis parkas. **Istorinė raida.** *Archive '2014.* http://archive-info-2014.com/info/p/2014-09-20-4596919_11/Istorin%C4%97-raida/

Raktažodžiai: Istorija, Rytprūsiai, Karklė (Karkelbeck), tarmė, paveldas

Internetinio Pajūrio regioninio parko archyvo informacija lankytojams ir gyventojams. Trumpa Karklės (Karkelbeck) ir kitų parkui priklausančių kaimų istorija, paveldo objektų sąrašas, paveldosaugos reikalavimai architektūrai ir trumpas tarmės žodynėlis su pavyzdžiais, sudarytas ne lingvisto.

Šifras: Pu_Pui-1999

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių, anglų, prancūzų Šalis: Vokietija

Elzė iš Gilijos. Elz e's life – love was all she had. Regie: Algimantas Puipa.

https://www.berlinale.de/external/de/filmarchiv/doku_pdf/20001213.pdf. Kulturveranstaltungen des Bundes in Berlin (KBB) GmbH (DE)

Raktažodžiai: Meninis filmas. Ernst Wichert „Der Schaktarp“, anonsas, Kuršių marios, Gilija (Gilge)

Tai vokiečių publikai pristatomo lietuviško meninio A. Puipos filmo „Elzė iš Gilijos“ anonsas. Filmo scenarijus sukurtas pagal E. Wicherto apsakymą „Šaktarpis“ (Der Scharktarp). Veiksmas vyksta Kuršių marių žvejų kaime Gilijoje (Gilge). Pristatomas filmo siužetas, pagrindiniai personažai, dramaturginio konflikto esmė: įstatymo ir sunkaus žvejų gyvenimo prieštaravimas, meilės linija, personažų charakteriai.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Martynas Purvinas, Marija Purvinienė. **Kapinės Mažojoje Lietuvoje. Jų tyrimai.** I ir II d. *Šilainės sodas. Nr. 14, 15* (internetinė versija). Bendras Šilutės laikraščio "Šilokarčema" ir Šilutės kraštotyros draugijos projektas, 2008 liepos 22 d., rugpjūčio 5 d. <http://www.silaine.lt/2008/2008-07-22/Kapines-Id-14.htm>
http://www.silaine.lt/2008/2008-08-05/Kapines_IId-15.htm

Raktažodžiai: Rytprūsių Lietuva, Klaipėdos kraštas, liuteronų kapinės, antkapiniai paminklai, kapinių būklė

Straipsnyje kritiškai vertinama Klaipėdos krašto ir Rytprūsių Lietuvos kultūrinio paveldo būklė. Aprašomi išskirtiniai šio regiono kapinių ypatumai, atskirų regionų laidojimo ir kapinių priežiūros tradicijos, antkapių savitumai. Atkreipiamas dėmesys į kapinių niokojimo ir aplaidumo faktus. Keliama kapinių inventorizacijos ir mokslinio bei pagarbaus požiūrio į sutvarkymą būtinybė.

Šifras: Pu_Pur-2008a

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Martynas Purvinas. **Mažosios Lietuvos tradicinė kaimo architektūra.** Vilnius, Etninės kultūros globos taryba, 2008

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 978-9955-9468-4-7.

Raktažodžiai: Prūsijos Lietuva, Klaipėdos kraštas, architektūra, paveldas, žemdirbių ir žvejų sodybos, apdaila, antkapiai
 Ilgaamžė valstybinė siena tarp Lietuvos ir Prūsijos (vėliau Vokietijos) skyrė du europinius civilizacinius-kultūrinius arealus: germaniškosios ir skandinaviškosios kultūros protestantiškąją Šiaurės Vakarų Europą ir slaviškosios bei romaniškosios kultūros katalikiškąją Vidurio bei Rytų Europą. Todėl Rytprūsių Lietuvos tradicinė kaimo architektūra daug kuo skyrėsi nuo architektūros Didžiojoje Lietuvoje ar jos dalyse (Žemaitijoje, Sūduvoje-Suvalkijoje ir kt.). Architektūros istoriko knygoje apžvelgiama ir aiškinama Prūsijos Lietuvos sodybų istorinė raida, tipiškas sodybų išplanavimas, pastatų bruožai, kuriuos autorius klasifikuoja pagal žmonių gyvenimo vietą ir gyvenimo būdą: žemdirbių, Kuršių nerijos žvejų, Nemuno deltos žvejų, pievininkų, pelkininkų ir kt. Daug dėmesio skiriama pastatų puošybai ir antkapiniams paminklams. Aprašomas architektūrinio paveldo likimas po II pk bei būklė knygos išleidimo laikotarpiu. Knygos pabaigoje autorius teikia pasiūlymus, ką ir kaip reikėtų išsaugoti.

Šifras: Pu_Pur-2011

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Martynas Purvinas. **Mažosios Lietuvos etnografiniai kaimai.** Trakai, Voruta, 2011

Pastabos: Gausiai iliustruota. Atrinktos ištraukos. ISBN: 978-609-950-4-0.

Raktažodžiai: Rytų Prūsija, etnografija, architektūra, istorija, Klaipėdos kraštas, Kuršių nerija, Nemuno delta
 Žymus Lietuvos etnografinės architektūros tyrėjas išsamiai aprašo Klaipėdos krašto etnografinius kaimus, kuriuose 20 a. buvo išlikę regionui būdingi statiniai, jų detalės, sklypų apstatymo tradicijos, kaimų architektūrinė struktūra. Remiamasi istoriniais šaltiniais ir gausia paties autoriaus ir jo mokinių ekspedicijų medžiaga.

Šifras: Pu_Put-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Laima Putriuvienė. **Paskui svajonę su ištemptomis burėmis per marias.** *Pamarys.* 2015 09 01; Internetinė versija: <http://www.pamarys.eu/paskui-svajone-su-istemptomis-buremis-per-marias>

Raktažodžiai: Laivadirbystė, tradiciniai laivai, Kuršių marios, regata

Straipsnyje pasakojama apie Kintų gyventoją Lauryną Juodešką, kuris sumeistravo tradicinę Kuršių marių žvejų valtį, su kuria dalyvavo regatoje. Jūriniu paveldu besidominčių Lietuvoje daugėja, burvalčių ir burlaivių regata tampa tradiciniu renginiu.

Dokumento tipas: Straipsnių rinkinys Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arvydas Urbis (sud.). **Kuršių nerijos vystymosi istorija, dabartinė būklė ir ateities prognozės.** Neringos savivaldybė, 1993

Raktažodžiai: Geologija, ekologija, biologija, istorija, architektūra, socialinė raida

Dokumentas yra mokslinės konferencijos tezių rinkinys. Skelbiama pranešimų medžiaga įvairiomis temomis, susijusiomis su regiono gamtine ir urbanistine specifika, gyventojų ir turistų poreikiais ir nacionalinio parko koncepcija. Keletas klausimų skiriama etnokultūriniam paveldui, jo perimamumui ir tolimesnei raidai.

Šifras: Pu_Rac-2003

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

V. Račiūnaitė. **Trumpa Nidos sklandymo mokyklos istorija.** *Aviacijos pasaulis, nr. 17.*
<http://www.vgc.lt/puslapiai/nidos-sklandymo-mokykla.html?vars/action/viewArticle/nID/116> 2003

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kopos, sklandytojų mokykla, Nida, istorija

Straipsnyje trumpai išdėstoma Nidos sklandymo mokyklos istorija. Dar anksčiau įkurta sklandymo mokykla Rasytėje buvo Vokietijos pusėje. Nerijos kopos buvo geros sąlygos pakilti bei sklandyti virš marių, traukė nemažą būrį aviacijos mylėtojų. Mokykla baigė darbą 1939 m. Vokietijai užėmus Klaipėdos kraštą ir nuo to laiko nebuvo atkurta.

Šifras: Pu_Rang-1995

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Jochen Range. **Balten und Deutsche. Bemerkungen zum Nehrungskurischen.** *Acta Borussica: Beiträge zur ost-und westpreußischen Landeskunde. V,* p. 104–117. 1995

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, tyrinėtojai, Richard Pietsch, terminologija, kalbos dokumentavimas

Straipsnyje pristatoma Kuršių nerijos kuršininkų kalba, jos tyrinėtojai, diskutuoti terminologijos ir tyrinėjimo metodologijos klausimai. Autorius plačiai apžvelgia ir mokslškai vertina Richardo Pietscho nuopelnus kuršininkų kalbos dokumentavimui.

Šifras: Pu_Rav-2012

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Raimonda Ravaitytė-Meyer. **Būtų didelė garbė, jei kas mane kuršiu pavadintų.** *Šiaurės Atėnai.* Vilnius, 2012

Raktažodžiai: Eduardas Jonušas, Kuršių marių laivai (kurėnai), antkapiai (krikštai), atkūrimas, paveldas, Mikelis Engelinus, Marija Gimbutienė (Maria Gimbutas)

Straipsnyje supažindinama su tautodailininku, paveldo rekonstruktoriumi, kurėnų ir etnografinių antkapių atkūrėju Eduardu Jonušu, jo indėliu į paveldosaugą. E. Jonušas dalijasi prisiminimais apie susitikimą su kuršininku Mikeliu Engelinu, iš kurio sėmėsi informacijos, ir garsia archeologe Marija Gimbutiene.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Raimonda Ravaitytė-Meyer (red.). **Dorė. Kultūros almanachas**. Klaipėda, Druka, 2013

Pastabos: Iliustruota; autoriai Nijolė Strakauskaitė, Vitalija Jonušienė, Viktoras Miliūnas ir kt.

Raktažodžiai: Kuršių nerijos istorija, pokaris, gyventojų atsiminimai, kultūros tyrinėtojai ir skleidėjai, grožinė literatūra

Knyga yra straipsnių rinkinys, skirtas Kuršių nerijos pokario laikotarpiui. Pasikeitus gyventojų sudėčiai, iš esmės keitėsi Kuršių nerijos gyvenimas: nauji žmonės atneša kitą kalbą, papročius, naujakuriai, išplėsti iš savo gimtinių, atvyksta į neįprastą erdvę, šalia jų dar kurį laiką gyvena senųjų gyventojų palikuonys, kurių dauguma netrukus palieka gimtinę. Knygoje pasakojami repatrijavusių gyventojų atsiminimai apie pokarį, apie sugyvenimo su naujakuriais sunkumus, karo pėdsakus žmonių buityje ir sąmonėje. Kituose straipsniuose pasakojama apie muziejaus kūrimą, miesto vardo suteikimą ir kitus istorijos epizodus neringiškių akimis, spausdinami keli grožiniai kūriniai.

Šifras: Pu_Rei-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų Šalis: Vokietija

Mike Reich ir kt. **Amber Collections Geoscience Museum. Göttingen**. www.geomuseum.uni-goettingen.de, 2015

Pastabos: iliustruota.

Raktažodžiai: Archeologiniai gintaro radiniai. Kuršių nerija, Juodkrantė (Schwarzort).

Reklaminiame kataloge pristatoma Göttingeno miesto muziejuje sukaupta buvusios Karaliaučiaus (Koenigsberg) gintaro kolekcijos dalis. Tarp eksponatų yra itin senų kultūros objektų – žmonių figūrėlių amuletų iš Juodkrantės archeologinių radinių, datuojamų 2500 m. pr. Kr.

Šifras: Pu_Reu-1863

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Rudolf Reusch. **Sagen des Preussischen Samlandes**. Königsberg, Druck und Verlag der Hartungschens Buchdruckerei, 1863

Raktažodžiai: Prūsija. Semba, folkloras, sakmės

Knyga yra tautosakos šaltinis, joje pateikiami naratyvinio folkloro tekstai iš Sembos. Tekstai suskirstyti pagal temas ir iš dalies žanrus, remiantis tuo metu populiaria Jakobo Grimo (Jacob Grimm) klasifikacija, yra autoriaus įvadinis tekstas bei mitologinių būtybių ir objektų rodyklė.

Šifras: Pu_Rez-1958

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Liudvikas Rėza. **Lietuvių liaudies dainos I**. Valstybinė grožinės literatūros leidykla, Vilnius, 1958

Pastabos: Su natomis.

Raktažodžiai: Folkloras, Rytprūsiai, lietuviškos dainos, natos, tyrinėjimas

Knygos I dalyje yra skelbiamas publikuotas Karaliaučiaus universiteto profesoriaus L. Rėzos (kilusio iš Karvaičių kaimo Kuršių nerijoje) lietuvių liaudies dainų rinkinys „Dainos oder Litthauische Volkslieder“. Leidinyje vienoje lapo pusėje pateikiamos pirmojo leidinio faksimilės, kitoje – dainų tekstų transkripcija dabartine rašyba. Didelis įvadinis straipsnis parašytas leidinio redaktorių, pridedami keli lapeliai su natomis, Rėzos studija „Lietuvių liaudies dainų tyrinėjimas“ (vert. iš vok. k.), alfabetinė dainų tekstų rodyklė, dainų tekstų komentarai, žodynėlis.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva
 Liudvikas Rėza. *Lietuvių liaudies dainos II*. Vilnius, Vaga, 1964

Raktažodžiai: Rytprūsių lietuvių folkloras, Liudvikas Rėza, Kuršių marios

Knygoje skelbiamos Prūsijos lietuvių dainos, surinktos Liudviko Rėzos. Dainų tekstai redaguoti, pridedamos natos, kurias surinko kiti rinkėjai. Dainų leidėjas, poetas ir mokslininkas Liudvikas Rėza pagristai laikomas garsiausiu žmogumi, kilusiu iš Kuršių nerijos. Jo gimtąjį kaimą Karvaičius užpustė smėlis. Nemažai rinkinio dainų užrašyta pamaryje, minimi pamario kaimai: Ventė, Minija, Rusnė, Gilija. Nors Rėza buvo Kuršių nerijos gyventojas, tačiau kuršininkų kalba paskelbtų dainų nėra.

Šifras: Pu_Reza-2010

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių, vokiečių Šalis: Lietuva

Atnaujinta Liudviko Rėzos skulptūra. Liudviko Rėzos antkapio užrašas. *Vakarų ekspresas* 2010-10-19. <http://www.ve.lt/naujienos/lietuva/vakaru-lietuva/atnaujinta-liudviko-rezos-skulptura-493250>; papildyta iš http://wiki-de.genealogy.net/Pers%C3%B6nlichkeiten_des_Memellandes

Raktažodžiai: Liudvikas Rėza (Rehsa), paminklas, antkapis, įrašas

Du straipsniai apie L.Rėzos įamžinimą. Nuotraukose – neišlikęs antkapis su tekstu, paminklai Kaliningrade ir prie Pervalkos.

Šifras: Pu_Riem-2000

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Erhard Riemann, Ulrich Tolksdorf, Reinhard Goltz. *Preussisches Wörterbuch* T. 1–5. Neumunster Wachholtz Verlag, 2000–2005

ISSN: 3 529 04611 6.

Raktažodžiai: Žodynas, Rytų ir Vakarų Prūsijos vokiečių kalba, leksika, dialektizmai

Žodyne sukaupta ir gausiai pavyzdžiais iliustruojama vokiečių tarmių leksika iš Rytų ir Vakarų Prūsijos. Naudojama daug šaltinių iš įvairių autorių darbų ir Prūsijos regionų šnekamosios kalbos. Etnografizmai, žymintys specifines realijas (darbo įrankius, pastatus ir pan.), iliustruojami piešiniais, pateikiamas kai kurių žodžių paplitimo žemėlapis. Žodyne nemažai baltizmų bei baltų kalbose vartojamų germanizmų iš Prūsijos vokiečių tarmių.

Šifras: Pu_Rim-1999

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Rimutė Rimantienė. *Die Kurische Nehrung aus dem Blickwinkel des Archeologen*. Vilnius, Lietuvos dailės akademijos leidykla, 1999

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Archeologija, Kuršių nerija, Juodkrantė, radiniai, vakarų baltai, kuršiai

Žymios lietuvių archeologės knygoje populiaria forma pasakojama apie senųjų baltų genčių kultūrų palikimą Kuršių nerijoje, apie archeologines ekspedicijas ir jų radinius, ypatingas dėmesys skiriamas keramikos ir gintaro dirbiniais.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Rimutė Rimantienė. **Kuršių nerija archeologo žvilgsniu**. Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1999

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, Rytprūsiai, gyventojai, kultūra, etnografija, ekologija

Knygoje aprašomos archeologinės ekspedicijos Kuršių nerijoje, jų istorija ir radiniai. Fiksuojamos akmenų ir žalvario amžiaus gyvenvietės, rasta geležies amžiaus radinių ir gintaro lobių. Autorė konstatuoja, kad visi Kuršių nerijos paminklai - tai kuršių ir jų protėvių Vakarų baltų palikimas.

Šifras: Pu_Rogg-1885

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Adolf Rogge. **Michael Burckhardt, der Nahrungspfarer und seine Gemeinde : Ein Sittenbild aus der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts**. *Altpreußische Monatsschrift*, S. 450–462. Königsberg, Rosbach, Bd. 22, 1885

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kunigas, biografija, etnografija, bažnyčios istorija

Straipsnyje aprašoma kunigo Michaelio Burkhardto veikla Kuršių nerijoje, jo santykiai su parapijiečiais. Remiantis kunigo paliktais įrašais ir laiškais, atkuriami gyvenimo nerijoje vaizdai, papročiai.

Šifras: Pu_Ron-1924

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Andrius Rondonanskis. **Mažosios Lietuvos žvejyba**. Kaunas, 1924

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, žuvų rūšys, laivų rūšys, žvejybos įstatymai

1923 m. rugpjūtį inspektorius Andrius Rondonanskis (Randomonis) iš Kauno buvo pasiųstas į prijungtą Klaipėdos kraštą įvertinti ūkio būklės ir žuvininkystės galimybių. Po šios išvykos buvo parašyta knygelė "Mažosios Lietuvos žvejyba" (1924). Knygelėje pateiktas vienas pirmųjų lietuvių kalba marių ir jūros aplinkos apibūdinimų. Išskirtos prėsų (gėlių) ir sūrių vandenų žuvų rūšys (veislės). Pateikti 73 žuvų pavadinimai lietuvių ir prūsų kalbomis, minimi rečiau naudojami įvardai latvių (kuršių) ir vokiečių kalbomis. Aprašo šešias laivų rūšis, lietuviškus tinklų pavadinimus. Apibūdinta jūrinės žūklės būklė, jos privalumai ir trūkumai. Aprašyta Kopų kranto Juodkrantės ir Nidos (Nidos) žvejyba bei Lietuviškojo kranto (Rusnės) arba gėlųjų vandenų žvejyba.

Šifras: Pu_Rose-1965

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

P. Rosenwall. **Ein Balte reist durchs das Memeland. Bemerkungen eines Russen über Preußen und dessen Bewohner gesammelt auf einer im Jahr 1814 durch dieses Land unternommenen Reise Mainz 1817 (Über den Kreis Niederung)**. *Memeler Kalendar*, p. 50–52. Oldenburg, Siebert Zeitung- und Buchverlag, 1965

Raktažodžiai: Nemuno delta, etnografija, buitis, kalba, tikėjimai, kelionės įspūdžiai

Straipsnyje perpublikuojamas pasakojimas apie įspūdžius, patirtus keliaujant per lietuviškas Nemuno deltos žemes. Autorius pabrėžia ten sutiktų žmonių gyvenimo būdą: darbštumą, tvirtumą, darnų ryšį su gamta, ypač meilę arkliams, tačiau pastebi ir girtavimą. Jis tikina pastabėjęs senovinių papročių laikymąsi, daugybę gyvuojančių burtų ir tikėjimų, nors žmonės esą liuteronų tikėjimo. Aprašo moterų darbštumą, ypač pomėgi verpti ir austi, išskiria ypatingo grožio juostas, be to, jam lietuviai, ypač moterys, atrodo gabūs dainavimui ir geba improvizuoti.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: anglų   Šalis: Lietuva

Stephen C. Rowell. **Aspects of Settlement in the Klaipėda District (Memelland) in the Late-Fifteenth and Early-Sixteenth Centuries.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis XI*. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2005

Raktažodžiai: Prūsija, Ordinas, apgyvendinimas, Klaipėdos kraštas, istoriniai šaltiniai, baltai, žemaičiai

Pirmoje XVI a. pusėje Klaipėdos krašto populiacija atrodė palyginti stabili, nepaisant pasikeitimų dėl natūralių katastrofų ir didelės migracijos dėl palankesnių ekonominių valdymo sąlygų dvaruose. Aplink Klaipėdą kūrėsi etniškai mišri baltų kilmės bendruomenė kaimuose ir pastebimai „vokiška“ Klaipėdos mieste. Žemaičiai ir lenkai labiau atpažįstami iš vardų ir pravardžių, nors tai nepasako, kada ir kodėl jie atvyko. Vyko judėjimas ir priešinga kryptimi – į Žemaitiją. 1510-1520 m. ir 1540 m. Memelio-Klaipėdos srities mokesčių mokėtojų sąrašai bei kiti dokumentai pateikia duomenų ir apie šių kolonistų tarpusavio ryšius. XVI a. migraciją lėmė ne klisė „Turtina Prūsija ir neturtina Žemaitija“, o įvairūs buitiniai veiksniai bei kolonizacija suinteresuotų administratorių iniciatyva. Vidinė kolonizacija tarsi ignoravo sienas. Ji padidėjo po 1525 m., kai Prūsija įėjo į Jogailaičių įtakos zonos valstybių sistemą. Šiuose procesuose būsimoji Klaipėdos krašto ir Žemaitijos siena buvo svarbesnė Vilniui ir Karaliaučiai nei Pietų Livonijai, Vakarų Žemaitijai ar administratoriams Klaipėdoje.

Šifras: Pu_Rud-1989

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Wolfgang Rudolph. **Volkskunstgegenstände als Indikatoren des Kulturwandels bei ethnischen Minderheiten im südlichen Ostseegebiet.** *Jahrbuch für Volkskunde und Kulturgeschichte* 32 (17), 12–20. Berlin Akademie-Verlag, 1989

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautodailė, vėtrungės

Straipsnyje supažindinama su buvusios Vokietijos etnografija, daugiausia dėmesio skiriant žvejų kultūrai Kuršių nerijoje. Ypač išskiriamos Kuršių marių žvejų laivų vėtrungės, kaip unikalūs Europos tautodailės paveldo objektas.

Šifras: Pu_Rus-2009

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: lietuvių   Šalis: Latvija

Anda Ruskule, Merle Kuris, Gustina Leiputė ir kt. **Atrask Baltijos jūrą.** Baltijos aplinkos forumas – Ryga, 2009

Pastabos: Iliustruota; autoriai Anda Ruskule, Merle Kuris, Gustina Leiputė, Markus Vetemaa, Šarūnas Zableckis. ISBN: 978-609-8041-00-2.

Raktažodžiai: Baltijos jūra, ekologija, žuvis, kraštovaizdis, Lietuva, Latvija Estija, Kuršių nerija

Baltijos jūra šiandien yra viena iš judriausių pasaulio jūrų su intensyviu laivų eismu ir itin tankiai apgyventomis pakrančių teritorijomis. Baltijos jūroje vyksta daugybė ekonominių veiklų ir ji suteikia uždarbį tiems, kurie dirba joje ir prie jos. Bet tuo pačiu Baltijos jūra yra ir unikali ekosistema. Skirtingai nuo daugumos kitų vandenynų ir jūrų, druskingumas Baltijos jūroje yra labai nedidelis, sudarantis sąlygas išskirtinei jūrinių ir gėlavandenių rūšių, prisitaikiusių gyventi tokiomis ypatingomis sąlygomis, įvairovei. Baltijos jūra yra trapi ekosistema, kuriai reikalingas mūsų dėmesys ir apsauga. Tai viena labiausiai užterštų pasaulio jūrų. Jokios mokslininkų pastangos neduos pageidaujamo rezultato, jei visuomenė nesuvoks mūsų jūros gamtinės vertės, jai kylančių pavojų ir reikalingų apsaugos priemonių. Knyga skirta plačiam skaitytojų ratui, siekiant įvertinti žmogaus poveikį aplinkai ir žadinti sąmoningumui. Joje suteikiamos pagrindinės žinios apie Lietuvos, Latvijos ir Estijos pajūrį, žuvis ir žvejybą, gamtos sąlygas ir landšaftą. Kuršių nerija laikoma viena jautriausių pajūrio vietų.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Vasilijus Safronovas. **Smeltės istorijos klausimai.** *Klaipėdos visuomenės ir miesto struktūros. Acta Historica Universitatis Klaipedensis XI* (Sudarytojai: Vacys Vaivada, Dainius Elertas), 132–145. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2005

ISSN: 1392-4095.

Raktažodžiai: Istorija, Klaipėdos priemiestis, Kuršių marios

Didžiausio Klaipėdos priemiesčio Smeltės (vok. Szmelz) istorija nebuvo detalai nagrinėta. Istorikas Johannes Sembritzki pateikė faktų iš Smeltės istorijos, tačiau jie išmėtyti per visus tris jo veikalus, be to, iš šių faktų beveik neįmanoma susidaryti vaizdo, kokia buvo Smeltės priemiesčio raida. Straipsniu bandoma pagilinti ir išplėsti informaciją apie Klaipėdos priemiestį ant Kuršių marių kranto, jo gyventojus ir raidą. Tai Smeltės teritorijos apimtį klausimas, kai kurie juridiniai ir pramoninės raidos aspektai, urbanistinė priemiesčio raida.

Šifras: Pu_Sal-1996

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: anglų   Šalis: Vokietija

Kristi Salve. **Fisherman's work and the sea in the Livonian folk calendar.** *Electronic Journal of Folklore* (Folklore: Electronic Journal of Folklore), issue: 1 / 1996, p. 26–50. <http://www.folklore.ee/folklore/nr1/liivi.htm>

Raktažodžiai: Lybių folkloras, etnografija, kalendorinės šventės, žvejų papročiai, magija, Latvija, Estija

Straipsnyje analizuojamas lybių folkloro paveldas – žvejų papročiai įvairiose kalendorinėse šventėse, jie lyginami su latvių ir estų. Tiriama tikėjimai ir papročiai, susiję su tam tikrų dienų reikšme.

Šifras: Pu_Schil-2014

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Christiane Schiller. **Kuronismen im Halleschen so g. Richter - Wörterbuch.** *Res Humanitariae*, 15, p. 83–104. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2014

Raktažodžiai: Kuronizmai, Mažosios Lietuvos žodynas, kalbų kontaktai

Straipsnyje tyrinėjami XVIII a. vokiečių–lietuvių kalbų žodyno (vad. Richterio žodynu) kuronizmai, t. y. žodžiai, kurie priskiriami kuršininkų kalbai, vartotai Kuršių nerijoje ir į šiaurę nuo Klaipėdos iki 1945 m. Šie iki šiol mažai žinomi kuronizmai identifikuojami remiantis R. Pyčo „Deutsch-Kurisches Wörterbuch“, R. Pyčo, P. Kvaukos „Kurisches Wörterbuch“, LKŽ ir K. Miülenbacho ir J. Endzelyno „Lettisch-deutsches Wörterbuch“ medžiaga.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Christiane Schiller, Dalia Kiseliūnaitė. **Ein nahrungskurischer Text im Forschungszentrum Deutscher Sprachatlas in Marburg. Das Blatt 30084 Nidden.** *Archivum Lithuanicum T. 17*, p. 379–402. Vilnius, Lietuvių kalbos institutas, 2015

ISSN: 1392-737X.

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, Venkerio (Wenker) atlasas, Nida, tekstologija, etnografija, transkripcija

Straipsnyje pristatomas Venkerio (Wenker) vokiečių kalbos atlaso kartotekoje, saugomoje Marburgo tyrinėjimų centre, esantis kuršininkų kalbos paminklas, vadinamasis „Venkerio lapas“, vok. "Wenkerbogen" (užpildyta kortelė su 40 sakinių, išverstų iš vokiečių kalbos). Tai vienas iš seniausių kuršininkų kalbos paminklų. 1879-1880 m. Nidos mokytojo užpildytoje kortelėje įprastomis vokiškomis grafemomis (papildant lietuviškomis) užrašyti baltų kalbos pavyzdžiai iki šiol nebuvo sulaukę tyrinėtojų dėmesio. Straipsnyje pateikiama išsami šio kalbos paminklo genezės bei sandaros analizė, atskleidžiama jo reikšmė kuršininkų kalbos dokumentavimui, pateikiama faksimilė bei transkripcija dabartiniais rašmenimis, analizuojami rašybos ypatumai.

Šifras: Pu_Schla-1916

Dokumento tipas: Disertacija Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Friedrich Schlake. **Körpermessungen von Landkindern an der Südküste des Kurischen Haffs. Inaugural – Dissertation. Königlichen Albertus-Universität zu Königsberg i.Pr.** Königsberg Hartungsche Buchdruckerei, 1916

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Žiokų (Schaaken) valsčius, vaikų sveikata, kūno matavimai, buitis, antropologija

Disertacijoje skelbiami vienos Kuršių marių pakrantės gyvenvietės vaikų sveikatos ir antropologijos tyrimai. Daugiausia dėmesio skiriama kūno matavimų metodikai, kuri leidžia matyti ankstyvus sutrikimus ir sveikatos būklės raidą. Šio medicininio darbo kontekste randame ir gyventojų buities sąlygų aprašymus, žvejų darbo specifiką. Šis tyrinėjimas - vienas iš pirmųjų Rytprūsių gyventojų antropologijos klausimais.

Šifras: Pu_Schli-1924

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Oscar Schlicht. **Die Kurische Nehrung in Wort un Bild.** Koengisberg, Graefe u. Unser Verlag, 1924

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, architektūra, žmonės, nuotraukos

Gausiai iliustruotoje knygoje aprašyti Kuršių nerijos gamtos ypatumai, daug dėmesio skiriama kopų apželdinimui ir kitoms svarbiausioms krašto raidos ypatybėms. pasakojama apie gyventojų buitį, darbus, tradicijas.

Šifras: Pu_Schli-1989

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Erinnerungen an ein unvergängliches Paradies: Wanderungen durch Ostpreußen. Wetzlar, Jungarbeiterinitiative an d. Werner-von-Siemens-Schule, 1989

ISBN: 3-924393-38-9.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių nerija, prisiminimai, gamta, gyvenvietės

Rytprūsio gimusio autoriaus vaikystės prisiminimai apie Kuršių neriją, kitus Klaipėdos krašto miestus ir kaimus, Kuršių marias, kitas Rytprūsių vietas. Fragmentiški prisiminimai keliaujant vaikystės vietomis perpinti emocionaliais vertinimais, nostalgija.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Wolfgang P. Schmid. *Nehrungskurisch I, II, III*. Akademie der Wissenschaften und der Literatur. Mainz. 1989, 1995, 1999

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 3-515-05445-6, 3-515-06758-2, 3-515-07475-9.

Raktažodžiai: Kuršininkų kalba, garso įrašai, tekstai, lingvistiniai komentarai, fonetika, fonetinė transkripcija, morfologija, leksika

Knyga yra kuršininkų kalbos studija. Ji sudaryta remiantis gausia garso įrašų medžiaga, surinkta iš Vokietijoje gyvenusių Kuršių nerijos informantų. Pirmojoje dalyje aprašyta kuršininkų kalbos istorija, pateikiamos pastabos apie vietovardžius, didžiausią dalį užima kuršininkų kalbos fonetikos aprašas, naudojama tarptautinė fonetinė transkripcija, pateikiamos eksperimentų iliustracijos. Antrojoje dalyje pateikiami transkripcija užrašyti tekstai (transkribavo I. Bernovskis) su vertimu į vokiečių kalbą, išnašose W. Schmido komentarai apie leksiką ir gramatiką lyginamosios baltistikos metodu. Trečioji dalis skirta atskiriems fonologijos klausimams. Naudojamos trumpos ištraukos iš įrašytų tekstų ir pateikiamos jų sonogramos ir oscilogramos. Tekstų fragmentai komentuojami išnašose.

Šifras: Pu_Schum-1869

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Julius Schumann. *Geologische Wanderungen durch Altpreussen*. Königsberg, 1869

Raktažodžiai: Prūsija, Kuršių nerija, Kuršių marios, geologija, geografija, etnografija

Iš Karaliaučiaus kilusio Rytprūsių mokytojo, geologo ir Rytprūsių kraštotyros pionieriumi laikomo autoriaus kelionių po Rytprūsius įspūdžiai, rašyti kelerius metus. Daugiausia dėmesio skiriama geologijai ir kraštovaizdžiui, ypač kopoms ir miškams, tačiau nepamirštami ir žmonės. Subjektyviais įspūdžiais praturtinti pasakojimai apie atskirus Kuršių marių pakrantės kaimus, gyvūniją ir augmeniją bei gyventojus, tekste nemažai vietovardžių ir etnografinių detalių.

Šaltinis/signatūra: Kopija iš Bayerische Staatsbibliothek

Šifras: Pu_Sem-1902

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Johannes Sembritzki. *Memel im neunzehnten Jahrhundert*. Memel, Druck und Verlag Siebert, 1902

Raktažodžiai: Klaipėda, istorija, uostas, valdymas, mokyklos, bažnyčios, karališkoji pora

Knygoje pasakojama Klaipėdos miesto istorija XIX a. Tai spartaus vystymosi laikotarpis. Aprašomas miesto augimas per prekybą ir uostą, pramonės ir kultūros plėtra, infrastruktūros gerinimas. Atskiras dėmesys skiriamas gaisro temai ir karališkosios poros laikino gyvenimo mieste laikotarpiui, kuris dar vadinamas „Prūsijos sostinės“ metais. Darbo gale asmenvardžių ir vietovardžių rodyklė.

Šifras: Pu_Sem-1918

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Johannes Sembritzki. *Geschichte des Kreises Memel*. Im berlage von Robert Schmidts Buchhandlung Memel, 1918

Raktažodžiai: Istorija, Klaipėdos kraštas, Kulmo teisė, valdymas, dvarai

Knyga yra Klaipėdos krašto istorija, paremta gausiais istoriniais dokumentais, kuriuose fiksuojami svarbiausi krašto įvykiai, statistika, fiksuojama kiekvienos parapijos istorija. Prasideda ji nuo Ordino laikų ir baigiasi autoriaus gyvenamuoju laikotarpiu prieš I p.k. Aprašyti tokie objektai kaip keliai, miškai, žvejyba, miestelių susikūrimas, valdymas, karai, bažnyčių parapijų susidarymas ir kitos žinios apie jas, ligoninės, karčemos, santykiai su kaimynais lietuviais.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Johannes Sembritzki, Arthur Bitens. *Geschichte des Kreises Heydekrug*. Memel, Siebert, 1920

Raktažodžiai: Istorija, Šilutė (Heydekrug), istoriniai dokumentai, vietovardžiai, asmenvardžiai

Garsiausio Klaipėdos krašto istoriko knygoje, remiantis gausiais istoriniais dokumentais, pasakojama Šilutės krašto istorija nuo seniausių paminėjimų iki mūsų dienų. Minima daug vietovardžių ir asmenvardžių, pasakojama apie gyvenviečių raidą, gyventojų socialinę ir ekonominę padėtį.

Šifras: Pu_Sem-1926

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Johannes Sembritzki. *Geschichte der Königlich Preussischen See-und Handelsstadt Memel*. F. W Siebert Memeler Dampfboot Akt- Ges., 1926

Raktažodžiai: Istorija, Klaipėda, etimologija, Klaipėdos pilis, prekyba, karai, istorijos šaltiniai

J. Sembritzkio Klaipėdos istorija yra iki šiol savo faktinės medžiagos gausumu ir temų įvairove sau lygių neturintis istorijos darbas apie Klaipėdą. Cituojant M. Ščiavinską „net pats neįtardamas J. Sembritzkis padarė didelę paslaugą būsimoms istorikų kartoms: knygoje išliko tie cituoti istorijos šaltiniai, kurie vėliau žuvo karų audrose arba buvo išblaškyti po kitus archyvus ir šiuo metu sunkiai prieinami. Toks santykio su šaltiniais posūkis rodo, kad J. Sembritzkio veikalas yra vertingas pirmiausia istoriografinė prasme“.

Šifras: Pu_Shi-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: anglų Šalis: Lenkija

Roman Shiroukhov. **Contacts between Prussians and Curonians in the 11th–early 13th centuries, according to the archaeological data.** *Materialy do archeologii Warmii i Mazur. T.1.* reds. M. Hoffmann, M. Karczewski, S. Wadyl, p. 255–273. Warszawa-Białystok, Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, Instytut Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku, 2015

ISBN: 978-83-87881-36-8; 978-83-61376-50-7.

Raktažodžiai: Archeologija, prūsai, kuršiai, genčių kontaktai, kultūra, diskusija, statistiniai duomenys

Straipsnyje apibendrinama postvikinginio materialinės prūsų ir kuršių kultūros laikotarpio pirmoji lyginamoji studija. Svarbiausia problema apie kontaktus tarp prūsų ir kuršių 11 -13 a. pr. kilo iš diskusijos tarp Lietuvos archeologų ir jų kolegų iš Kaliningrado (Kulakov) dėl stiprios kuršių įtakos prūsams. Santykiai tarp prūsų ir kuršių ilgą laiką buvo stipriai pervertinami ir nesirėmė pakankamu kiekiu materialinių įrodymų. Ši studija ne tik padeda atsakyti į šį bei kai kuriuos kitus tarpregioninius pietų ir rytų baltų santykių klausimus, bet ir lygina statistinius prūsų ir kuršių ornamentikos, ginklų, žirgų aprangos, įrankių ir importuotų daiktų duomenis su pagrindiniais laidojimo ritualais, kapų įrengimu pagal socialinius sluoksnius, prekybos keliais bei aiškina pačių kapinių radinių chronologiją bei tipologiją.

Šifras: Pu_Sieb-1977

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

F. W. Siebert, Herbert Preuss. *Memelländisches Bilderbuch II*. Georg Banzerus Hoxter/Weser, 1977

Pastabos: Iliustruota, puslapiai nenumeruoti.

Raktažodžiai: Žvejyba, architektūra, Kuršių nerija, Kuršių marios, pajūrio kaimai, gyventojai, kultūra, etnografija

Knyga yra nuotraukų albumas su dviem įvadiniais leidėjų straipsniais. Nuotraukos čia atrinktos pagal temą „Kuršių nerija, Kuršių marios, pajūris“, leidinyje yra jų daugiau (Šilutės kraštas), didžioji dalis nuotraukų darytos prieš II pasaulinį karą, kitos – sovietmečiu iki 70-ųjų.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija
 Klāvs Siliņš. *Latviešu personvārdu vārdnīca*. Rīga, Zinātne, 1990

Raktažodžiai: Asmenvardžiai, etimologija, registras, istoriniai šaltiniai, dvikamieniai vardai, pravardinės kilmės vardai, pavardės, vardų formos

Knygoje pateikiamas apie 8000 vardų sąrašas, surinktas iš įvairių šaltinių. Dalis tų vardų latvių vadyne nebavartojami, tačiau jie svarbūs kalbos ir istorijos liudininkai. Pagrindinis knygos tikslas – vardų kilmės aiškinimas, tačiau įtraukiami ir sutrumpinti vardai, nurodomi šaltiniai. Didelis įvadinis straipsnis.

Šifras: Pu_Sir-2011

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: rusų   Šalis: Lietuva

Роман Широухов. **Контакты пруссов и куршей X-XIII вв. по археологическим источникам**. *Lietuvos archeologija*. T. 37. Vilnius, Lietuvos istorijos institutas, 2011

ISSN: 0207-8694.

Raktažodžiai: Prūsai, kuršiai, papuošalai, ginklai, laidosena

Straipsnyje apžvelgiami prūsams ir kuršiams būdingi X-XIII a. papuošalų ir ginklų tipai. Atliktas „kuršių“ tipo radinių kartografavimas prūsų žemėse. Nagrinėjamas kuršių kapų egzistavimo prūsų teritorijoje galimybės klausimas. Taip pat skiriama dėmesio prūsų moterų XI-XIII a. degintiniams ir XII a. -XIII a. pirmosios pusės spėjamiems prūsų griautiniams kapams. Prūsų ir kuršių kultūrinių ryšių kontekste glaustai analizuojami XI/XII-XVa. archeologiniai paminklai, esantys Kuršių nerijoje. Aptariami pagrindiniai prekybos keliai ir galimi importo bei inovacijų maršrutai prūsų ir kuršių žemėse.

Šifras: Pu_Sir-2015

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Roman Širouchov. **Kuršių nerijos ankstyvųjų viduramžių archeologiniai paminklai. Kuršių ir prūsų kontaktų zonos klausimas**. *Res Humanitariae XV*. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2015

ISSN: 1822-7708.

Raktažodžiai: Archeologija, prūsai, kuršiai, laidosena, etniniai indikatoriai

Straipsnis skirtas XIII–XV a. Kuršių nerijos archeologinių paminklų tyrinėjimų rezultatams apibendrinti, pagrindinių radinių tipams analizuoti ir kuršių ir prūsų genčių spėjamų kontaktų zonai nagrinėti. Apžvelgiamos ir revizuojamos nusistovėjusios paskutinio dešimtmečio teorijos, skirtos palikusiams XIII–XV a. Kuršių nerijos paminklams etnosams identifikuoti. Darbe pateikiama iki šiol neskelbta naujų tyrinėjimų ir archyvinė archeologinė medžiaga.

Šifras: Pu_Syd-Wilh-1909

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Anna von Sydow (sud.). **Wilhelm und Caroline von Humboldt in ihren Briefen 1808-1810. Humboldt an Caroline Koenigsberg 10. October. 1809**. *Wilhelm und Caroline von Humboldt in ihren Briefen 1808–1810*, p. 251–256. Berlin, Ernst Diegfired Mittler und Sohn, 1909

Raktažodžiai: Laiškas, Kuršių nerija, kelionė smėliu, gamta, įspūdžiai

Ištraukoje skelbiamas žymaus vokiečių mąstytojo, mokslo ir kultūros veikėjo Wilhelmo von Humboldto laiškas žmonai Caroline, kur jis aprašo kelionės iš Klaipėdos iki Pilavos (Pillau) per Kuršių neriją įspūdžius. Dalijamasi emocijomis apie Kuršių nerijos gamtos grožį ir unikalumą, ramybę, tuo pačiu prisimenama varginga kelionė karieta pajūriu per smėlį.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių, vokiečių Šalis: Latvija

L. J. Sloka (sud.). *Kuržemes draudzes chronika 1–3 d.* Rīga, Valsts archīva izdevums, 1928

Pastabos: Trūksta 5-32 p.

Raktažodžiai: Kuržemē, bažnyčios knygos, bažnyčios istorija, parapijos istorija, asmenvardžiai

Knygoje skelbiami Kuržemės bažnyčių dokumentai, kuriuose fiksuojami dirbę kunigai, vietovardžiai, pamokslų tekstai, parapijiečių sąrašai (krikšto, mirusiųjų ir kt.).

Šifras: Pu_Smi-1933a; Pu_Smi-1933b

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Pēteris Šmits. *Kuršu kāpu folklorā*. Latviešu folkloras krātuves materiāli, 1933

Pastabos: 2 kopijos: 1933 ir Eraksti 2009.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, pasakojamasis folkloras, kuršininkų kalba, autentiški tekstai

Knygoje skelbiamas Kuršių nerijoje kuršininkų kalba užrašytas folkloras: sakmės, padavimai, pasakos, smulkioji tautosaka, keli dainų tekstų fragmentai. Tautosaka buvo rinkta įvairiose ekspedicijose Kuršių nerijoje apie 1930-uosius. Rinkinyje nurodomi pateikėjų ir rinkėjų vardai ir pavardės. Tekste yra leidėjų įterpti mažiau žinomų kuršininkų kalbos žodžių paaiškinimai. Knygos pradžioje išsamus sudarytojo įvadinis straipsnis.

Šifras: Pu_Ste-1894

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

F. Stern. *Fuehrer durch Schwarzort und Umgebung*. Koenigsberg, Druck von A. Hausbrandt's Nachfolger, 1894

Pastabos: Žemėlapis.

Raktažodžiai: Kelionės vadovas, lankytini objektai, viešbučiai, vietų vardai

Nedidelė knygelė yra vienas iš pirmųjų Kuršių nerijos turizmo vadovų. Joje pateikiama ne tik Juodkrantės istorija, gyvenvietės planas, bet ir aprašomi dėmesio verti objektai (kopos, apžvalgos aikštelė), pristatomi populiariausi viešbučiai, knygelė papildyta jų reklama. Pristatoma kurortinio gyvenimo tvarka: veikiantys pliažai, jų naudojimo sąlygos. Be to, siūloma lankyti ir kitus miestus, į kuriuos galima nuvykti iš Juodkrantės.

Šifras: Pu_Step-1987

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Leonas Stepanauskas. *Tomas Manas ir Nida*. Vilnius, Vaga, 1987

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Thomas Mann, Kuršių nerija, Vokietija, politinės pažiūros, kultūriniai ryšiai

Knygoje aprašytas rašytojo Tomo Mano vasarojimas Nidoje, savo name prie marių. Nors rašytojas su šeima ten praleido vos keletą vasarų, jos buvo svarbios ir jo kūrybinėje veikloje, ir šios žvejų gyvenvietės istorijoje. Nida tuo metu vasaromis buvo kultūros žmonių susibūrimo vieta, ir Tomo Mano vaidmuo joje buvo išskirtinis. Jį lankė žymūs menininkai, žurnalistai, kurie paliko atsiminimų, apie gyvenimą Nidoje laiškuose ne kartą užsimindavo ir pats rašytojas gyvendamas tremtyje, nemažai pasakojimo užima jo vaikų prisiminimai. Knyga parašyta sovietmečiu ir reprezentuoja jo ideologiją, tačiau joje gausu ir vertingos informacijos, biografinių detalių.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. ***Klaipėda ir Kuršių nerija. Vadovas.*** R. Paknio leidykla, 2004

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 9986-830-84-2.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių nerija, gyventojai, kultūra, turizmas

Knyga skirta turistams. Populiariai apžvelgiama regiono istorija. Supažindinama su istoriniais, kultūriniais ir gamtos objektais Klaipėdoje ir Kuršių nerijoje, tradicinėmis ir naujomis lankytinomis vietomis, susijusiomis su regiono specifiška.

Šifras: Pu_Str-2005

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. ***Klaipėda, Kuršių nerija, Karaliaučius.*** R. Paknio leidykla, 2005

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Turizmas, Rytprūsiai, Karaliaučius, Kuršių nerija, Klaipėdos kraštas, gamta, istorija, kultūra, lankytini objektai

Turistams skirtoje, gausiai istorinėmis ir dabartinėmis nuotraukomis iliustruotoje knygoje pristatoma Karaliaučiaus miesto, Kuršių nerijos ir Klaipėdos krašto istorija, kultūra, tradicijos, gyvensena, žymiausi krašto žmonės, lankytini objektai.

Šifras: Pu_Str-2006

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. ***Die Kurische Nehrung – die alte Poststrasse Europas.*** Klaipėda, Jokužio leidykla-spaustuvė, 2006

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, istorija, pašto kelias, kultūra, gyvenvietės, kraštovaizdis

Knygoje populiaria forma aprašyta Kuršių nerijos istorija, pagrindinį dėmesį sutelkiant pašto kelio atsiradimui ir su tuo susijusiems pokyčiams nerijos gyvenime. Tai Kuršių nerijos modernėjimo ir kurortų atsiradimo istorija, žvejų ir žemdirbių santykių, mokyklos ir gyvensenos aprašymas.

Šifras: Pu_Str-2007

Dokumento tipas: Knyga Kalba: rusų Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. ***Куршская коса.*** Москва, Культурная революция, 2007

Raktažodžiai: Kuršių nerija, pašto kelias, kultūros istorija, archyvinė medžiaga

Knygos tekstas yra iš esmės knygos „Kuršių nerija – Europos pašto kelias“ vertimas, pritaikytas rusakalbiams skaitytojams. Joje supažindinama su Kuršių nerijos istorija, kraštovaizdžiu, kultūros istorija, atskirą dėmesį skiriant pašto keliui, kuris buvo jungiamoji grandis tarp Vakarų Europos civilizacijos ir ramaus baltų tradicijas puoselėjančio žvejų kaimo. Knygoje panaudoti archyvų šaltiniai.

Šifras: Pu_Str-2008

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Nijolė Strakauskaitė. ***Die Geistlichkeit der Kurischen Nehrung hinsichtlich ihres lituanistischen Kulturwirkens im 16.-20. Jahrhundert.*** Annaberger Annalen 16, 2008.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, bažnyčios istorija, istoriniai dokumentai, bažnytinių knygų įrašai, asmenvardžiai.

Straipsnyje pristatomas Kuršių nerijos gyventojų religinio gyvenimo, bažnyčių ir parapijų istorijos tyrinėjimas, paremtas archyvų šaltiniais, duomenys apie kunigus ir jų veiklą, iš įrašų iššifruojami gyventojų asmenvardžiai.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. **Kuršių nerija – pasitraukimo kelias: atminties tiltas.** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis* T 18, p. 151–159. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2009

ISSN: 1392-4095.

Raktažodžiai: Rytų Prūsija, Kuršių nerija, mikroistorija, evakuacija, istorinė ekspozicija, identitetas

Antrojo pasaulinio karo pabaiga, lemtingai pakreipusi Rytų Prūsijos likimą – ne tik istorijos, bet ir kolektyvinės atminties dalykas. Straipsnio tikslas yra lokalinio šio diskurso aspekto – Kuršių nerijos – svarbaus evakuacijos kelio Klaipėdos (Memelio) gyventojams 1944 m. pabaigoje analizė. Nagrinėjami šį procesą ir jo padarinius reflektuojantys kolektyvinės atminties siužetai. Svarbus analizės aspektas – šių dienų Kuršių nerijos gyventojų santykio su praeitimi kaip jų identiteto sudedamąja dalimi problema.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių, vokiečių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė, Lina Motuzienė. **Kuršių nerija Hugo Scheu atvirukų rinkinyje.** Klaipėdos universiteto leidykla, 2010

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 978-9955-18-531-4.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, fotografijos, kurortas, gamta, architektūra

Knygoje publikuojami atvirukai su Kuršių nerijos vaizdais, surinkti iš kraštotyrininko dvarininko Hugo Šojaus (Hugo Scheu) kolekcijų. Nuotraukose yra unikalūs XIX a. - XX a. gamtos vaizdai, kurorto gyvenimas, architektūra, gyventojai ir butis. Tokius atvirukus kurorto svečiai siųsdavo kaip atvirlaiškius artimiesiems.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. **Etnofilologiniai Prūsijos lietuvių identifikavimo kontekstai (XIX a. antroji pusė - XX a. pradžia).** *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, t. XXIII (Sud: Vasilijus Safronovas, Nijolė Strakauskaitė, Lina Motuzienė). Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2011, P. 145–157

Raktažodžiai: Prūsijos Lietuva, lyginamoji kalbotyra, sanskritas, etnoarcheologija, nacionalizmas

Straipsnyje analizuojama europinio filologijos mokslo transformacijos XIX a. stiprėjant nacionalizmui ir šios tendencijos refleksija Rytų Prūsijos ir Prūsų Lietuvos kontekste. Lyginamosios kalbotyros sklaida suponavo mokslinį interesą baltų kalbų, ypač lietuvių kalbos, tyrimams. Įkūrimas Kenigsbergo universitete sanskrito ir lyginamosios kalbotyros katedros, kuriai vadovavo profesorius Adalbertas Becenbergeris, ne tik suformavo akademinės baltistikos tradiciją, bet ir konsolidavo Rytų Prūsijos inteligentijos pajėgas išsaugoti Prūsijos Lietuvos kalbinį ir etnokultūrinį paveldą. Teisininko, kultūros veikėjo Liudviko Pasargės tekstas „Aus Baltischen Landen“ – charakteringas pavyzdys, išryškinantis Prūsijos lietuvių etnokultūrinio modelio refleksiją XIX a. intelektualiniam Europos kontekstui būdingos komparatyvistinės lingvistikos fone.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. **Kuršių nerija – Europos pašto kelias**. Klaipėda, S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2001
ISBN: 9986-31-050-4.

Raktažodžiai: Rytų Prūsija, Kuršių nerija, gyventojai, paštas, kultūrų kontaktai, istorija

Knygoje remiantis moksliniais šaltiniais pasakojama Kuršių nerijos istorija. Daugiausia dėmesio skiriama laikotarpiui, kai nerija tapo intensyviu tranzito keliu tarp Karaliaučiaus ir Klaipėdos. Sunkiomis sąlygomis, geru ir blogu oru šiuo keliu traukė pašto karietos, važiavo daug įžymių žmonių. Pašto kelias turėjo įtakos ir kultūriniam nerijos kraštovaizdžiui, kūrėsi infrastruktūra. Sunkiai pasiekiami nerijos kaimai gyveno savo lėta vaga tekančią gyvenimą. Lėtai ir sunkiai kūrėsi svarbiausi dvasinio gyvenimo centrai – bažnyčios ir mokyklos. Knygoje trumpai supažindinama su esminiais parapijų įkūrimo ir gyvenimo faktais. Pasakojama apie kultūrų kontaktus ir kai kuriuos vietinių gyventojų papročius. Esminę permainą nerijos žmonių gyvenime padarė čia užsukantys garlaiviai, dėl kurių nerijos gyventojams teko išmokyti naujo verslo – turistų aptarnavimo.

Šifras: Pu_Str-2015

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Nijolė Strakauskaitė. **Kultūros ypatumai prie Kuršių marių**. *VšĮ Thomo Manno kultūros centras*.
<http://www.mann.lt/lt/component/k2/item/272-kulturos-ypatumai-prie-kursiu-mari>, 2015

Raktažodžiai: Kuršių marios, kultūra, istoriniai šaltiniai, Tomo Mano muziejus, edukacija

Informacija supažindina su Tomo Mano muziejaus veikla, kuri 2015 m. skiriama Kuršių marių pakrantės kultūrinių tradicijų ir kultūros istorijos pažinimui, pateikiama keletas epizodų iš istorinių šaltinių.

Šifras: Pu_Strau-2012

Dokumento tipas: Disertacija Kalba: latvių Šalis: Latvija

Daiga Straupniece. **Sventājas latviešu valoda – statika un dinamika**. Liepājas universitātē, 2012

Raktažodžiai: Lietuvos latviai, Šventoji, sociolingvistika, dialektologija, kuršininkai

Dokumentas daktaro disertacijos rankraštis. Jos objektas – Šventosios latvių diasporos kalba, jos istorija, sociolingvistinis statusas ir jo pokyčiai istorijos eigoje, specifinės kalbos ypatybės ir jų santykis su bendrine latvių kalba. Darbo prieduose pateikiamos dokumentų kopijos bei ekspedicijose surinktų tekstų pavyzdžiai.

Šifras: Pu_Stu-1924

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Latvija

M. Stumbers. **Dažas ziņas par kādu līdz šim vēl nepazīstamu rokrakstu latviešu valodā**. *Filologu biedrības raksti IV*. Rīga, Filologu biedrības izdevums, 1924

Raktažodžiai: Leksikografija, rankraštis, latvių kalba, latvių – vokiečių kalbų žodynas, Kuržemės tarmės, Langijas

Straipsnyje pristatomas naujai surastas Kuržemės kunigo Johano Langijo (Johannes Langius) žodyno rankraštis. Šis žodynas vėliau tapo svarbus Kuržemės tarmių leksikos tyrinėjimams.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Franz Swillus. *Unser Ostrpreussen*. Verlag von Julius Klinkhardt in Leipzig und Berlin, 1917

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, I pasaulinis karas, atsiminimai, gyvenvietės, papročiai, Kuržemė

Knyga yra laikotarpui būdinga vokiško patriotizmo įkvėpta publikacija, skirta mokykloms ir kitiems vartotojams. Pasakojami atsiminimai apie I pasaulinį karą ir jo eigą Rytprūsiuose, įterpiami istoriniai pastebėjimai, pasakojami karo įspūdžiai, aprašomi to meto miesteliai ir kaimai, jų gyventojai ir papročiai. Aprašomi susidūrimai su rusų armijos kareiviais ir jų papročiais, tačiau tarp kareivių būta įvairių tautybių žmonių, todėl aprašyti papročiai nebūtinai rusiški. Greta Rytprūsių, nemažai vietos skiriama Kuržemės gyventojams, vadinamiems kuršiais, ir jų papročiams.

Šifras: Pu_Szcze-2015

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių, anglų, lenkų, rusų Šalis: Lenkija

Seweryn Szczepański, Paweł Kawiński (red.). *Tales, Myths and Legends of Ancient Prussia. Senosios Prūsijos sakmės, mitai ir padavimai. Opowieści, mity i legendy starożytnych Prus. предания, мифы и легенды Древней Пруссии*. Olsztyn, 2015

Pastabos: Iliustruota. ISBN: 978-83-934214-5-9.

Raktažodžiai: Kuršių marios, mitologija, folkloras, kultūrų sąveika

Bendro kelių valstybių projekto vaisius – knyga, kurioje populiariai pristatomi vertingiausi baltų mitologijos šaltiniai, kuriuos sieja geografinė sąsaja – Kuršių marių pakrantė. Skyriai sudaryti pagal mitologijos objektus: dievai, dievybės, šventyklos, laidojimai, gyvūnai ir t.t. Čia pateikiami ne tik mokslininkų komentarai apie šaltiniuose aprašomus mitologijos personažus ir jų veiklą, bet ir pačių sakmių, padavimų tekstai, archeologijos radinių komentarai ir nuotraukos.

Šifras: Pu_Szem-2014

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Remigijus Šemeklis. *Šilutės senjorų išvyka į Kuršių neriją. Lietuvos evangelikų kelias Nr. 10–11*, p. 13. Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia, 2014

Raktažodžiai: Kuršių nerijos istorinis ir etnografinis paveldas, bažnyčios istorija

Straipsnyje rašoma apie Lietuvos liuteronų bažnyčios parapijų bendradarbiavimą, aprašyta ekskursija į Kuršių neriją, kurios metu Šilutės parapijiečiai buvo supažindinti su netolimo, tačiau ne visų iki šiol aplankyto Prūsijos kampelio paveldu ir bažnyčios istorija.

Šifras: Pu_Szil-1990

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vytautas Šilas, Henrikas Sambora. *Mažosios Lietuvos kultūros pėdsakai*. Vilnius, Mintis, 1990

Pastabos: Iliustruota. Ištraukos. ISBN: 5-417-00367-0.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, lietuviai, kultūra, kalba, vietovės, vietovardžiai, asmenybės, istorija

Mokslo populiarinimo knyga, skirta supažindinti su Rytprūsių lietuviškąja kultūra, jos veikėjais ir vietovėmis. Įžangos autorius – V. Šilas. Vietovės, pasak autorių, aprašomos alfabeto tvarka pagal dabartinius jų pavadinimus.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija
 Eduards Šturms. **Kursas aizvēstures problēmas**. Rīga, 1934

Pastabos: Atskiras leidinys iš Izglītības Ministrihas Mēnešraksta 1934 g.7, 8, 9.

Raktažodžiai: Priešistorė, istorija, archeologija, kuršiai, lybiai

Atskiru leidiniu išleistoje nedidelėje studijoje žymus latvių archeologas išskiria to meto archeologijos mokslo požiūriu svarbiausias kuršių kultūros požymius, kalba apie prūsų ir kuršių žemių ribas, išskiria regioninius Kuršo archeologijos ypatumus.

Šifras: Pu_Taut-1994

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija
 Hans Georg Tautorat. **Rossitten**. Landsmanschaft Ostpreussen, 1994

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Rasytė (Rossitten), Kuršių marios, žvejyba, tradicijos, gyventojai, kultūra, ornitologija, Rybachij
 Knygoje aprašomas žvejų kaimas Rasytė (Rossitten), supažindinama su istorija ir gyvenvietės specifika. Atskiras dėmesys skiriamas ornitologijai ir prof. Johannes Thienemanno veiklai, Kuršių marių laivų vėtrungėms, varnų valgymo papročiu. Yra skyrelis, skirtas naujesiems laikams (XX a. pab.), praėjus 50 metų po to, kai Rasytė tapo Rybatchi.

Šifras: Pu_Teich-1914

Dokumento tipas: Katalogas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija
 Bernhard Teichert (sud.). **Die Kurische Nehrung in Wissenschaft u. Kunst. Ausstellung von Nahrungs-bildern in der Kunsthalle**. 1914

Pastabos: Dokumento šaltinis: Koenigl. Bibliothek Berlin.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, dailė, paroda, katalogas, kainynas

Dokumentas yra dailės parodos, surengtos Karaliaučiuje 1914 m., katalogas. Paroda skirta Kuršių nerijai, joje eksponuojami ir parduodami paveikslai, kuriuos nutapė Nidos dailininkų kolonijos menininkai. Kataloge nurodoma, kad parodos pristatyme pranešimus skaitė prof. A. Bezenbergeris, prof. J. Thienemannas ir kt.

Šifras: Pu_Tetz-1899_I; Pu_Tetz-1899_II

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija
 Franz Tetzner. **Die Kuren in Ostpreussen**. *Globus*. Bd. 75 I, II. Braunschweig, 1899

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kuršininkai, istorija, etnografija, architektūra, žvejyba

Straipsnyje plačiai aprašomas Kuršių nerijos gyventojų kuršininkų atsiradimas Kuršių nerijoje ir dabartinės Lietuvos pajūryje, atskleidžiami būdingi kultūros bruožai, sąsajos su Kuršu. Daug dėmesio skiriama atskiriems etnografijos objektams: namams, sodyboms, architektūrinėms detalėms, tradicijoms ir žvejybos verslo ypatumams.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Johannes Thienemann. *Rossiten Drei Jahrzehnten aus der Kurischen Nehrung*. Verlag von J. Neumann-Neudamm, 1930

Pastabos: Iliustruota. ISSN: 3-89104-591-3.

Raktažodžiai: Ornitologija, žvejų tradicijos, gama, Kuršių marios, Rytprūsiai, Rasytė (Rossitten), gyventojai, kultūra

Garsaus ornitologo knygoje aprašyta trylikos metų gyvenimo ir darbo Rasytėje (Rossitten) patirtis: Kuršių nerijos gamtos ypatumai, paukščių įvairovė, jų migracija, paukščių stebėjimo ir žiedavimo mokslinė praktika, vietos gyventojų papročiai, santykiai su gamta, pastebėjimai apie etninę kultūrą.

Šifras: Pu_Thie-1931

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Johannes Thienemann. *Vom Vogelzuge in Rossitten 1931*.

Pastabos: Iliustruota. Kopijoje trūksta 27-67 p. ISBN: 3-89104-5521.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, ornitologija, paukščių migracija, Rasytė (Rossitten), gyventojai, papročiai

Knygoje garsus ornitologas aprašo paukščių rūšis ir jų migraciją Kuršių nerijoje, daug dėmesio skiriama vietinių gyventojų buičiai ir santykiams su gamta, papročiams, susijusiems su medžiokle ir paukščių gaudymu.

Šifras: Pu_Tid-1961

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Markus Joachim Tidick. **Frische Brize auf dem Haff**. *Ostpreussenblatt*, p. 6. 1961 25 Februar

Raktažodžiai: Ištrauka iš knygos, Kuršių marios ir Aistmarės, gamta, įspūdžiai

Tai ištrauka iš knygos „Ein Zelt, ein Boot und Du“, kurioje literatūrinė forma pasakojama apie žmogaus ryšį su gamta Kuršių nerijoje ir prie Aistmarių, minimi konkretūs vietovardžiai.

Šifras: Pu_Tol-1991

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Ulrich Tolksdorf. *Fischerei und Fischerkultur in Ostpreussen*. Landsmannschaft Ostpreussen, Abt. Kultur, 1991

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, Rytprūsiai, gyventojai, kultūra, etnografija, ekologija

Knygoje aprašyti žvejybos papročiai Aistmarėse, Kuršių mariose, Mozūrijoje ir Baltijos pakrantės Rytprūsių dalyje. Daugiausia dėmesio skiriama XIX a. – XX a. pr. tradicijoms: aprašomi žuvų gaudymo būdai, žvejybos įrankiai ir laivai, žuvų paruošimas maistui, prekyba, žvejų sodybos. Taip pat čia yra pastebėjimų apie kalbas, žvejų tikėjimus. Viena iš aspektų – ekologinės šių kraštų vandenų būklės įvertinimas.

Šifras: Pu_Top-1975-1990

Dokumento tipas: Knyga Kalba: rusų Šalis: Rusija

Владимир Топоров. *Прусский язык. Словарь Т. 1-5*. Москва, Наука, 1975-1990

Raktažodžiai: Lyginamoji kalbotyra, baltų kalbos, prūsų kalba, etimologija, leksika

Nebaigtas garsaus indoeuropeisto darbas. Knygoje sukauptas didelis prūsų kalbos leksikos lobynas iš visų tuo metu žinomų prūsų kalbos rašytinių paminklų ir vietovardžių bei asmenvardžių, užfiksuotų įvairiuose šaltiniuose. Žodžiai analizuojami etimologiniu požiūriu, ieškant atitikmenų baltų ir kitose indoeuropiečių kalbose, atstatoma autoriaus rekonstruota antraštinė forma ir reikšmė, daug dėmesio skiriama semantinei raidai. Čia galima rasti ir rekonstruojamų prūsų dievybių vardų aiškinimus.

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Richard Trozky. **100 Jahre Gathshof Hermann Blode - Nidden.** *Memeler Dampfboot*. Odenburg, 5 September 1967

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Hermann Blode, viešbučio istorija, dailininkų kolonija

Straipsnyje pasakojama vieno ir garsiausių Kuršių nerijos viešbučių istorija. Viešbučio savininkas Hermann Blode, praturtėjęs žvejų giminės atstovas, sėkmingai plėtojo savo verslą. 20 a. pradžioje, pagerėjus susisiekimui garlaiviais, Kuršių nerijos kaip kurorto reikšmė ėmė kilti, o Hermann Blodės viešbutis tapo menininkų traukos centru.

Šifras: Pu_Upel-1938

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: latvių   Šalis: Latvija

Kristaps Krišs Upelnieks. *Uzvārdu došana Vidzemes un Kurzemes Zemniekiem*. Rīga, P. Mantnieka kartogrāfijas institūts, 1938

Raktažodžiai: Onomastika, pavardės, Vidžemē, Kuržemē, archyviniai šaltiniai

Knygoje atskleidžiamas valstiečių įvardijimo procesas Kuržemėje ir Vidžemėje, remiantis dvarų registrais ir teismų dokumentais. Abiejuose regionuose latvių valstiečiams pavardės suteiktos 19 a. 3-4 dešimtmečiuose, tačiau miestuose dvinaris įvardijimas prasidėjo jau 14-15 a. Įvairiuose šaltiniuose randama ne tik vokiškos, bet ir latviškos kilmės rygiečių įvardijimų. Valstiečių antruoju įvardijimu paprastai būdavo vieta, kur jis gyveno, o jų baudžiauninkai ar samdiniai antro įvardijimo neturėjo iki XIX a., juos vadindavo pagal šeimininko vardą arba pavardę. Pradėjus juos registruoti, teismo dokumentuose nurodoma, kad reikėjo žmogaus sutikimo arba jis pats galėjo sau parinkti pavardę, tačiau sprendžiant iš to, kad labai daug pavardžių yra pravardinės kilmės, šia praktika reikėtų abejoti.

Šifras: Pu_Urb-1979

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Vincas Urbutis. **Kwauka, Pietsch. Kurisches Woerterbuch (rec.).** *Baltistica, T.15 (2)*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1979

Raktažodžiai: Leksikografija, kuršininkų kalbos žodynas, Prūsijos latvių tarmė, rašyba, giminės formos, klaidos

Straipsnyje kritiškai vertinamas leksikografinis darbas – išnykstančios kalbos dokumentas. Autorius trumpai apžvelgia kuršininkų kalbos istoriją, keletą tyrinėjimų, pristato žodyno sandarą, jo privalumus ir trūkumus. Didžiausiais iš jų laikomi iliustracijų stoka, gramatinių nuorodų netikslumas ir rašybos trūkumai. Tačiau leksikografijos darbas vertinamas dėl medžiagos retumo.

Šifras: Pu_Urb-1981

Dokumento tipas: Straipsnis   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Vincas Urbutis. **Kuršininkų žuvų pavadinimai.** *Baltų etimologijos etidai*. Vilnius, Mokslas, 1981
ISBN: 9789955334637.

Raktažodžiai: Kuršių marios, kuršininkų kalba, leksika, žuvų pavadinimai, etimologija

Straipsnyje analizuojama kuršininkų kalbos žuvų pavadinimų kilmė. Pavadinimai surinkti iš įvairių XIX – XX a. rašytinių šaltinių. Lyginamosios kalbotyros metodu ištirti 68 pavadinimai, nustatyta, kad didžioji jų dalis yra Kuržemėje vartotų žuvų vardų formos, kiti vardai yra germanizmai ir lituanizmai, kai kurie germanizmai pasiskolinti ne tiesiogiai iš vokiečių kalbos, bet per pamario lietuvių tarmes.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vincas Urbutis. **Richard Pietsch. Deutsch-kurisches Wörterbuch** (rec.). *Baltistica XXVIII (2)*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1993

ISSN: 0132-6503.

Raktažodžiai: Leksikografija, Prūsijos latvių (kuršininkų) dialektas, rašyba, giminės formos, klaidos

Recenzijoje išsamiai referuojamas ir kritiškai vertinamas vokiečių- kuršininkų kalbos žodynas, analizuojama jo vertė, polemizuojama su kitais šios kalbos klausimais rašiusiais kalbininkais (F. Hinze). Žodynas laikomas turtingu, tačiau mokslininkams naudotis juo reikia apdairiai dėl specifinio autoriaus nusistatymo rašybos ir gramatinių formų pateikimo atžvilgiu.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Milda Urnikytė-Kontrimė. **Kaip senovėje pajūry vaikai žaidė**. *Vakarų ekspresas*. Klaipėda, 2015 kovo 14 d.

Raktažodžiai: Etnografija, žaidimai, Kuršių marios, Kuršių nerija, Baltijos pajūris

Straipsnyje pristatomas iš R. Pyčo knygos (R. Pietsch) žaidimų aprašų vertimas, žaidimų atributų iliustracijos, pajūrio pramogų nuotraukos.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: JAV

Jonas Užpurvis. **Trys kalbinės studijos**. Chicago, 1990

Pastabos: Ištrauka "Die Saugener litauischen Mundart".

Raktažodžiai: Rytprūsiai, lietuvių kalba, Saugų tarmė, dialektologija, fonetika, morfologija, leksika

Knygoje paskelbtos trys kalbinės studijos, iš kurių viena skirta Saugų tarmei, priskiriamai vakarų žemaičių tarmės vidurinijai patarmei. Studiją sudaro trys skyriai, tekstų rinkinys fonetine transkripcija bei vardų sąrašas.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Vladas Viliamas. **Kuršių Nėrija. Slenkančios kopos ir jų įtaka sodyboms**. Kaunas, „Sakalo“ bendrovės leidinys, 1932

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, slenkančios kopos, gyvenviečių apsauga, papročiai

Knygoje aprašoma Kuršių nerijos geologinė specifika, ypatingas dėmesys skiriamas slenkančioms kopoms, jų tyrinėjimo istorijai, gyvenviečių apsaugai. Atskirai išskiriami „vokiškas“ ir „lietuviškas“ kopų apželdinimo laikotarpiai. Be to, knygoje skiriama dėmesio ir gyvūnijai, augalijai, gyventojams, jų kalbai, buičiai, papročiams.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Maxim J. A. Voelkel. *Die lettischen Sprachreste auf der Kurischen Nehrung. "Programm [No. 18]" (Öffentliche Prüfung aller Klassen) - Städtisches Realschule 1. Ordnung zu Tilsit.* Tilsit, Druck von J. Reylander, 1879

Raktažodžiai: Rytų Prūsija, kuršininkų kalba, leksika, gramatika

Vienas iš pirmųjų bandymų aprašyti ir įvertinti kuršininkų kalbą. Šioje studijoje supažindinama su kalbos statusu, pridedama keletas pastabų apie gramatiką ir nedidelis žodynėlis. Žodynėlyje pateikiamas vertimas į vokiečių kalbą ir autoriaus nustatyti atitikmenys lietuvių ir latvių kalbose. Pasitaiko ir lyginimų su slavų kalbomis. Kuršininkų kalbos žodžiams užrašyti naudojami vokiški rašybos ženklai.

Šifras: Pu_VogelRoss-2013

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Vogelwarte Rossitten. (aus Wikipedia, der freien Enzyklopädie)

https://de.wikipedia.org/wiki/Vogelwarte_Rossitten

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Rasytė (Rossitten), ornitologija, paukščių žiedavimas, istorija, Thienemann

Straipsnyje trumpai pristatoma paukščių žiedavimo stoties Rasytėje (Rositten) istorija, prof. Thienamanno nuopelnai ornitologijai, aprašomas stoties veiklos pobūdis, iliustruojama nuotraukomis.

Šifras: Pu_Vol-www

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Friedrich Ekkehard Vollbach. **Dr. Jonannes Thienemann - der Vogelprofessor (1863-1938).** *Sachsen-lese.*

http://www.sachsen-lese.de/index.php?article_id=388

Raktažodžiai: Thienemann, biografija, ornitologija, Kuršių nerija, Rasytė (Rossitten)

Straipsnyje pasakojama prof. J. Thienemanno biografija, rašoma apie jo giminės šaknis, kunigystę, apie atvykimą į Rasytę ir susižavėjimą Kuršių nerija ir ornitologija. Straipsnis iliustruotas profesoriaus šeimos ir dabartinėmis Rasytės (Rybachij) nuotraukomis.

Šifras: Pu_Wats-1822

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Karl Friedrich Watson. **Darstellung der alten Eintheilung von Kurland, wie die Deutschen solche vorfanden; nach urkunden aus dem dreyzehnten Jahrhundert und nach den ältesten Chronisten Darstellung der historischen Wichtigkeit der gegend zwischen Libau und Tilsit .** *Fahresverhandlungen der kurländischen gessellschaft für Literatur und Kunst II*, p. 281–296. Mitau, 1822

Raktažodžiai: Kuršas, kuršių žemės, istorija, viduramžių šaltiniai, vietovardžiai, Rusnė (Russ)

Straipsniuose pateikiama Lestenės (Lestene) kunigo skaityti pranešimai apie Kuršo istoriją. Pirmajame apžvelgiami Kuršo teritorijoje fiksuojami vietovardžiai iš viduramžių istorinių šaltinių, antrajame aptariami įvairūs istoriniai šaltiniai apie teritoriją tarp Liepojos (Libau) ir Tilžės (Tilsit), autorius bando analizuoti Rusnės vardo kilmę.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Ernst Wichert. ***Der Schaktarp. Litauische Geschichten***. Deutsche Hausbücherei, 1935

Raktažodžiai: Apsakymas, Prūsijos lietuviai, Kuršių marios, Gilija

Vienas iš Priekulės teisėjo Ernsto Wicherto apsakymų iš rinkinio „Litauische Geschichten“, pasakojantis apie Kuršių marių žvejų gyvenimą, sunkų darbą, sudėtingus tėvų ir vaikų santykius ir romantišką meilę.

Šifras: Pu_Wilh-1983

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Herbert Wilhelmi (sud.). ***Nidden und seine Maler*** (dailės katalogas). Landsmannschaft Ostpreussen, Abt. Kultur, 1983

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nidos dailininkų kolonija, dailė

Dailės katalogas supažindina su žymiausiais Nidos dailininkų kolonijos darbais, kurie įvairiais stiliais vaizduoja Kuršių nerijos gamtą ir žmones, išreiškia dailininkų impresijas.

Šifras: Pu_Woed-1965

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Hans Woede. ***Wimpel der Kurenkäne***. Würzburg, Holzner Verlag, 1965

Pastabos: iliustruota.

Raktažodžiai: Kuršių marios, žvejyba, buriniai laivai, vėtrungės, žvejybos įstatymai, etnografija, tradicijos, dailė

Knygoje išsamiai aprašyta Kuršių marių žvejų laivų vėtrungių istorija ir jų naudojimo tradicijos. Ją sudaro skyriai apie žvejybos mariose įstatymus, jų priežiūrą ir žvejų kontrolę, apie laivų ženklumą. Vienas šios knygos skyrius pasakoja apie vėtrunges ant laivų kitose jūrose, ant namų ir bažnyčių, demonstruojama iliustracijomis. Kituose detalai pristatoma vėtrungių gamybos technologija su išmatavimais, brėžiniais, ornamentikos būdai ir įvairovė, spalvos ir kt.

Šifras: Pu_Woed-1985

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Hans Woede. ***Fischer und Fischerei in Ostpreussen***. Landsmannschaft Ostpreussen, Abt. Kultur, 1985

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Žvejyba, tradicijos, Kuršių marios, Aistmarės, Rytprūsiai, gyventojai, kultūra, etnografija

Knygoje aprašyti žvejybos papročiai Aistmarėse, Kuršių mariose. Aprašomi žuvų gaudymo būdai, žvejybos įrankiai ir laivai, žvejybos įstatymai, žvejų kaimai ir sodybos. Aprašoma būdinga apranga, liaudies menas, pateikiama tauosakos, žaidimų aprašymų, keletas eilėraščių (Fritz Kudnig, Rudolf Thureau).

Dokumento tipas: Knyga Kalba: latvių Šalis: Latvija

Daina Zemzare. *Latviešu vārdnīcas (līdz 1900. gadam)*. Rīga, Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas izdevniecība, 1961

Pastabos: Fragmentas.

Raktažodžiai: Latvių kalba, kuršininkų kalba, žodynas, rašytiniai paminklai, P. S. Pallas

Knygoje pristatoma latvių kalbos leksikografijos istorija iki 1900 m. Tarp kitų žodynų čia aptariamas P. S. Pallaso žodyne „Linguarum totius orbis vocabularia comparativa“ pateiktas kuršininkų kalbos (ten vadinamos „krivingo-livonskij jazyk“) žodžių žodynėlis, kuris laikomas pirmuoju publikuotu kuršininkų kalbos paminklu. Be kita ko, autorė nurodo, kad rankraštinės šio šaltinio kortelės yra saugomos Rusijos Mokslų akademijos archyve Sankt Peterburge. Iliustracijoje pateikta ir šio šaltinio vieno puslapio faksimilė.

Šifras: Pu_Zemz-1968

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: latvių Šalis: Lietuva

Daina Zemzare. *Piezīmes par latviešu vēju nosaukumiem. Baltistica IV (2)*. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla, 1968

Raktažodžiai: Leksika, latvių tarmės, kuršininkų tarmė, vėjų pavadinimai, etimologija

Straipsnyje analizuojami įvairūs latvių kalboje vartojami vėjų pavadinimai. Medžiaga surinkta iš įvairių žodynų ir tarmių. Pateikiami įvairūs morfologiniai variantai, semantikos lyginimas, analizuojama kilmė. Daugiau dėmesio skiriama pajūrio regionui, kuriam atstovauja ir Kuršių nerijos kuršininkų kalba.

Šifras: Pu_Zieg-1967

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Andreas Zieger. *Das religiöse und kirchliche Leben in preussen und Kurland*. Böhlau Verlag Köln Graz, 1967

Raktažodžiai: Teologija, Reformacija, kultūrologija, istorija, Prūsija, Kuršas

Knygoje kultūrologiniu aspektu analizuojami Prūsijos ir Kuršo bažnyčių tvarka 16. a. Reformacijos platinimui ir doktrinai įtvirtinti reikėjo priimti naują bažnyčios tvarką, kuri nebuvo vienoda Kurše ir Prūsijoje, nes kunigaikštystėse skyrėsi politinės aplinkybės. Knygą sudaro 4 skyriai. Juose nagrinėjamos tokios temos kaip tikėjimo skleidimas, kova su prietarais ir pagonybe, pamaldų tvarka, krikšto, santuokos, laidojimo, išpažinties tvarka, pamaldų lankymas, dvasininkų darbo sąlygos ir pareigos. Knyga padeda suprasti daugelį abiejų kraštų pasaulėžiūros ir kultūros raidos aspektų. Gausiai naudojami literatūros ir archyviniai šaltiniai.

Šifras: Pu_Zimm-www

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Klaus Michael Zimmermann. *Ahnenforschung. Gilge*. <http://www.klaus-michael-zimmermann.de/index.html?ahnen/gilge.html>

Raktažodžiai: Kuršių marios, Nemuno delta, Gilija (Gilge, Matrosovo), gyvenvietė, asmenvardžiai

Straipsnyje pateikiama trumpa Gilijos apylinkių istorija, daugiausiai dėmesio skiriama gyvenvietei, pateikiamas asmenvardžių sąrašas.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Zigmas Zinkevičius. *Lietuvių kalbos istorija T.1. Lietuvių kalbos kilmė*. Vilnius, Mokslas, 1984

Raktažodžiai: Lietuvių kalbos istorija, baltų kalbos, vakarų baltai, prūsai, kuršių kalba, kuršiai

Knyga skirta lietuvių kalbos ištakoms aptarti, joje indoeuropeistikos požiūriu nagrinėjama ir vertinama lietuvių kalbos istorija. Pirmoji dalis skirta baltų genčių kalbų raidai nuo lingvistinė analize pasiekiamų seniausių laikų iki maždaug VII a., kada susiformavo atskiros baltų kalbos ir jų struktūra.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Zigmas Zinkevičius. **Apie mįslingąjį Wolfebüttelio Postilę ir jos kalbą**. *Baltistica XXXVII (1)*, p. 51–57. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2002

Raktažodžiai: Senieji raštai, lietuvių kalba, dialektologija, tekstologija, J. Bretkūnas, kuronizmai

Straipsnyje išsamiai atskleidžiamos svarbiausios Wolfebüttelio Postilės kalbos ypatybės dialektologiniu požiūriu. Tarminio pagrindo nustatymas yra svarbus autorystės ir kūrinio genezės įrodymas. Straipsnio autorius kelia hipotezes, kas buvo šio kūrinio redaktorius, pritaikęs tekstą Rytprūsių skaitytojui. Šalia kitų vakarų lietuvių tarmių ypatybių minimi kuronizmai, kurie laikomi iš Kuršo atsikėlusiu pamaro gyventojų kalbos pėdsaku. Dėl šios priežasties autorius spėja, kad Postilės redaktoriumi ar vienu iš jų galėjęs būti J. Bretkūnas.

Dokumento tipas: Straipsnis Kalba: vokiečių Šalis: Lietuva

Rafal Žytiniec. **Das Land der Elche und Duenen Kurische nehrung als ostpreussische landschaftsikone am Beispiel ausgewählter texte aus den „Ostdeutschen Monatsheften“ (1920-1939)**. *Acta Historica Universitatis Klaipedensis T. 23. Daugiareikšmės tapatybės tarpverdvėse: Rytų Prūsijos atvejis XIX–XX amžiais*, p. 188–202. Klaipėda, Klaipėdos universiteto leidykla, 2011

ISSN: 1392-4095.

Raktažodžiai: "Vokiškieji rytai", 1920–1939, etalonas, ikonos, kraštovaizdis, kraštovaizdžio suvokimas, Kuršių nerija, Rytprūsiai

Straipsnyje, remiantis tekstais, publikuotais mėnraštyje „Ostdeutsche Monatshefte“, analizuojama Kuršių nerija kaip Rytų Prūsijos kraštovaizdžio ikona. Žurnalas buvo leidžiamas Dancige 1920–1939 m. redaktoriaus ir leidėjo Carlo Langės. Šis periodinis leidinys buvo pateiktas kaip „kovos už vokiškuosius rytus“ gynėjas, siekiant parodyti „vokišką“ gamtą ir kultūrą teritorijose, kurios buvo prarastos po Pirmojo pasaulinio karo, ir tuo stiprinti šių teritorijų ir visos Vokietijos bendruomenės tarpusavio priklausomumo jausmą. „Ostdeutsche Monatshefte“ skelbė daugybę straipsnių apie „vokiškųjų rytų“ kraštovaizdžio išskirtinumą, ir Kuršių nerija buvo viena iš šio kraštovaizdžio ikonų.

Dokumento tipas: Knyga Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Vladas Žulkus, Hans-Heinrich Timman, Waltraut Timman. **Prussen, Kuren un Masuren: Drei Beiträage zur Landeskunde Ostpreussens**. Landsmannschaft Ostpreußen, Abteilung KulturBraun & Elbel, Weissenburg, 1991

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Archeologija, kuršiai, prūsai, mozūrai, laidosena, papročiai

Knygoje yra trys straipsniai: du iš archeologijos (V. Žulkus) ir vienas iš istorijos (H ir W. Timmann). Pirmuosiuose dalijamasi naujausių to meto tyrinėjimų duomenimis apie prūsų ir kuršių priešistorę, kultūrinius ypatumus ir kultūrų kontaktus. Jame nemažai remiamasi medžiaga iš Klaipėdos krašto ir Nemuno deltos. Trečiasis straipsnis skirtas vieno mozūrų kaimo istorijai, jis paremtas archyvine medžiaga, liudijančia 18 a. maro pasekmes ir migracinius pokyčius.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Albert Zweck. *Litauen. Eine Landes-und Volkskunde*. Stuttgart, Hobbing & Büchle, 1898

Pastabos: Iliustruota.

Raktažodžiai: Prūsijos Lietuva, Klaipėdos kraštas, Kuršių nerija, etnografija, architektūra, gyventojai

Knygoje, kurią parašė Klaipėdoje mokytojavęs autorius, aprašytas XIX a. Prūsijos lietuvių gyvenimas: gamta, architektūra, darbo ir buities sąlygos, papročiai. Skyriai suskirstyti geografiniu principu. Atskira knygos dalis skiriama Klaipėdos kraštui, Nemuno deltai, Kuršių nerijai ir Kuršių marių pakrantei. Autorius gausiai remiasi kitų autorių (gamtininkų, istorikų, archeologų) medžiaga. Knyga iliustruota.

Dokumento tipas: Knyga   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Albert Zweck. *Die Bildung des Tribsandes auf der Kurischen un der Frischen Nehrung*. Königsberg i. Pr. Hartungsche Buchdruckerei, 1903

Pastabos: Iliustruota, žemėlapiai.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, pustomas smėlis, kopos, nerijos gyventojai, vietovardžiai

Knygoje aprašytas Kuršių nerijos geologinis kraštovaizdis ir žmogaus kova su stichija: pustomos smėlio fenomenas, kopų susidarymas, klampsmėlis, kaimų užpustymo istorija, minimi įvairūs vietovardžiai. Aprašytas gyventojų prisitaikymas prie gamtos, vartojama jų sukurta terminija. pvz. Kupstenterrain ir pan.

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

H. Fuchso Kuršių nerijos tautosakos vertimas. (Nenustatytas leidinys).

Pastabos: Nėra titulinio, fragmentas.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, tautosaka, vertimas

Dokumentas yra iškarpa iš nežinomo spaudinio. Joje yra 8 autorizuotos tautosakos tekstai, versti iš vokiečių kalbos. Šaltinis – H. Fuchso knyga „Die Bewohner der Kurischen Nehrung im Spiegel ihrer Sagen“. Tarp tekstų – padavimai apie neriją, Drimzaką, Karvaičių velnią, sakmė apie rupūžę ir kiti. Paskutiniame šios iškarpos tekste trūksta puslapių.

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Kurische Nehrung unter dem Sowjetstern I, II, III. Memeler Dampfboot Nr.14–17. 1959

Pastabos: Trūksta p. 205.

Raktažodžiai: Sovietinis laikotarpis, Kuršių nerija, žvejyba, tradicijos, permainos, gyventojai

Dokumentas yra straipsnių rinkinio kopija. Straipsniuose buvę neringiškai pasakoja apie sovietinių laikų Neringą, ypač apie pokyčius žvejybos tradicijose ir gyvensenoje. Straipsnis remiasi sovietinių laikų periodikos interpretacija, naudojamos sovietinių laikraščių nuotraukos. Lyginant prieškarinių ir sovietinių laikų gyvensenos ypatumus, kritiškai vertinami pokyčiai, naujų gyventojų požiūris į gamtą ir paveldą, nauji žvejybos būdai.

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Įvairūs straipsniai apie Kuršių neriją [Memeler Dampfboot: F. Kudnig, H. Karallus, H.M. Mühlpfordt]. 1961–1965

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, medžioklė, girininkai, kelionių aprašymai, gyventojų buitis, papročiai

Dokumentą sudaro yra kelių straipsnių kopijos. Straipsniuose pasakojama apie Kuršių nerijos gamtą, gyventojų buitį ir papročius. Pirmasis straipsnis skirtas miško ir kopų apželdinimo, medžioklės temai, minimi ten dirbę girininkai, kopų inspektoriai Epha ir Hagen. Antrajame straipsnyje rašoma apie Kuršių nerijos gamtos grožį, miškus ir gyvūniją, minimi prof. J. Thienemann, nerijos kaimai, minimi vietovardžiai ir įdomiausi gamtos objektai. Trečiasis straipsnis skirtas Carl August Lewald kelionei į Kuršių neriją, kurią jis aprašė savo knygoje „Ein Menschenleben“, pristatyti. Ketvirtasis straipsnis skirtas nežinomos leidėjos, keliautojos po Kuršių neriją, įspūdžiams, 18 a. aprašytiems leidinyje „Auszug eines Tagesbuches über eine Reise von Königsberg nach Memel“. Penktasis straipsnis pristato juristo dr. Christian Müller per Kuršių neriją žiemą kelionę (aprašytą 1814 m.).

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Paul Kwauka. Personennamne im Memelland.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, asmenvardžiai, Kuršių nerijos gyventojų asmenvardžiai

Dokumentas Pauliaus Kwaukos (P. Kwauka) straipsnis leidinyje Memeler Dampfboot (?) apie Klaipėdos krašto asmenvardžius. Jis nurodo svarbius vardų tyrimui šaltinius, publikacijas, populiariai išdėsto vardų atsiradimo motyvus ir istoriją, nurodo skirtumus tarp lietuviškų ir suvokietintų baltiškų asmenvardžių formų, išskiria ir latviškos kilmės ir darybos vardus, klasifikuoja būdingiausius vardus pagal semantiką.

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Mažoji Lietuva. Mažosios Lietuvos Lietuvių Veikėjų Draugija, 1932

Raktažodžiai: Mažoji Lietuva, istorija, kultūra, Kuršių nerija, Juodkrantė, Joninių šventė

Dokumentas yra tarpukaryje publikuoto leidinio kopija. Leidinys skirtas Mažosios Lietuvos lietuvių, istorijos ir kultūros klausimams. Pagrindinė leidinio idėja – lietuvių stiprinimas Klaipėdos krašte. Šiame kontekste 18 p. aprašomos Joninių šventės ant Rambyno kalno prie Nemuno ir Juodkrantėje. Minimi žymiausi to meto Mažosios Lietuvos kultūros veikėjai: J. Stiklorius ir V. Storosta-Vydūnas. Straipsnio kopijoje esantys pabraukimai padaryti nežinomo asmens.

Šifras: Arb_P_NehrZahl

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Henry Fuchs (sud.). **Die Nehrung in Zahlen.** (Arbeitsgemeinschaft der Memellandkreise i.d. Landsm. Ostpreussen archyvas)

Raktažodžiai: Statistika, muziejus, H. Fuchs, Kuršių nerija, istorija, gamta, gyventojai, kartografija

Dokumentas yra Nidos muziejaus įkūrėjo publikacija nežinomame leidinyje (Memeler Dampfboot?), Jame, remiantis muziejaus medžiaga pateikiama tarpukaryje atlikta statistika apie Kuršių nerijos gamtos objektus ir gyventojus: pirmieji paminėjimai istoriniuose šaltiniuose, kopų aukščiai, statistika apie gyvūniją ir augaliją, mokyklas, bažnyčias, gyvenvietes ir kitus svarbius objektus. Pridėtas ranka pieštas topografinis žemėlapis pagal Zimmerlemer.

Šifras: Arb_P_Szameitat_Diderot

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Max Szameitat. **Diderot fuhr über die Kurische Nehrung.** (Arbeitsgemeinschaft der Memellandkreise i.d. Landsm. Ostpreussen archyvas)

Raktažodžiai: Rašytojas Diderot, Kuršių nerija, kelionė, eilėraštis

Dokumentas yra nenustatyto leidinio publikacijos kopija. Publikacijoje pasakojama apie prancūzų rašytojo D. Diderot kelionę iš Karaliaučiaus į Klaipėdą per Kuršių neriją. Tai vienas iš ankstyviausių Kuršių nerijos vaizdavimų grožinėje literatūroje. Straipsnyje teigiama, kad rašytojas po septynmečio karo 1770 metais keliavo į Rytų Europą ir per Kuršių neriją važiavo pašto karieta, vadeliojama vietinio gyventojų. Kelionė buvusi įspūdinga ir pavojinga. Savo įspūdžius, anot straipsnio autoriaus, poetas pasakoja ten pat publikuojamame eilėraštyje, kuriame didžiausias dėmesys skiriamas gamtai.

Šifras: Arb_P_ZveMo

Dokumento tipas: Nežinoma publikacija Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Žvejų motina. „Tiesa“ 1974.08.07.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Pervalka, žvejai, žvejyba, kuršiai, publicistika

Publicistinis straipsnis apie senos kuršininkų šeimos moterį Mariją Jakaitienę (Bastik), žvejybos tradicijas, sovietinių laikų permainas Pervalkoje. Didelis dėmesys skiriamas gyvenimo būdo pasikeitimui, ypač girtavimo suklestėjimui. Tuo pat metu aukštinamas gerai dirbančių žvejų gyvenimo pagerėjimas, žvejybos modernizavimas.

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: lietuvių, rusų Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Apgyvendinimas 6 dešimtmetyje, deportacija.**

Pastabos: Rankraščio puslapiai sudėti atsitiktine tvarka.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, repatriacija, deportacija, migracija, apgyvendinimas, kolektyvinės žvejybos įmonės

Rankraštis, publikacijos juodraščiai. Remiamasi duomenimis iš istorinių archyvų, analizuojama Kuršių nerijos apgyvendinimo raida 1951–57 m., tirinama, iš kur buvo atkeliami žmonės, analizuojama žvejų kolūkių plėtra, senųjų gyventojų repatriacija, pateikiami duomenys apie deportuotų asmenų paleidimą.

Šifras: Arb_R_Autoch_1994

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Kuršių nerijos autochtonų sąrašas. 1994**

Raktažodžiai: Gyventojai, sąrašas, autochtonai

Dokumente pateikiamas Kuršių nerijos autochtonų, gyvenusių tuo metu Lietuvoje, sąrašas su adresais. Gyventojų pavardės rašomos oficialiosiomis to meto formomis.

Šifras: Arb_R_Autoch_n; Arb_R_Autoch_Preila;
Arb_R_Autoch_Nida; Arb_R_Autoch_Pervalka

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Autochtonų likimas 1956.**

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojų sąrašai, biografiniai duomenys, autochtonai

Dokumentas yra 1956 m. ekspedicijos medžiagos pagrindu A. Arbušauskaitės sudarytas Kuršių nerijos autochtonų sąrašas su duomenimis, gautais ekspedicijos metu iš kitų gyventojų. Atskirais dokumentais pateikiama ši medžiaga apie Nidos, Preilos ir Pervalkos autochtonus.

Šifras: Arb_R_Dep_Bastikis; Arb_R_Dep_Kubilius;
Arb_R_Dep_Kvauka; Arb_R_Dep_Kibelka; Arb_Dep_Labrencas

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai Kalba: lietuvių, rusų Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Deportacijos dokumentai 1949.**

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Pervalka, Preila, deportacija, turto aprašas

Rankraščiai yra kopijos įvairių dokumentų, susijusių su Preilos gyventojų Bastikio, Kubiliaus, Kvaukos, Kibelkos ir Labrencų šeimų deportacija 1949 m. Dokumentai rašyti rusų kalba, juose prašymai grąžinti nuosavybę ir deportuotų asmenų turto aprašai. Kibelkos šeimos dokumentus sudaro 1 lapas, kitų daugiau.

Šifras: Arb_R_Dep_str

Dokumento tipas: Rankraštis Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė. **Kuršių nerijos senųjų šeimų deportacija.**

Raktažodžiai: Deportacija, repatriacija, Kuršių nerijos gyventojai, archyvų bylos

Dokumentas yra lietuviškai nepublikuoto straipsnio rankraštis. Vokiškai straipsnis publikuotas leidinyje „Altpreussische Geschlechterkunde“ Bd 30, 2000. Atliktas tyrimas remiasi įvairių istorinių archyvų medžiaga. Ištirti dokumentai liudija apie operacijos „Prival“ eigą ir repatriantų 6 šeimų deportacijos į Sibirą aplinkybes. Straipsnyje taip pat keliamas klausimas, kodėl liko nedeportuotos numatytos 6 Nidos gyventojų šeimos, išskyrus viešbučio savininkę Gertrud Blode.

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Stasė Smolskienė (sud.). **Preilos gyventojų deportacijos dokumentai. 1949 (?)**

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Preila, gyventojų sąrašai, deportacija, archyvų dokumentai

Dokumentas yra rankraščių, išlikusių neringiškės Stasės Smolskienės, tuo metu dirbusios Neringoje, asmeniniame archyve kopijos. Čia yra kelių naujai atvykusių gyventojų duomenys bei preiliškių Kubiliaus, Kvaikos, Labrenco, Bastikio ir Kibelkos deportaciją liudijantys dokumentai.

Šifras: Arb_R_JuodkTarn

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių, rusų Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Juodkrantės tarnautojai. 1948–1961**

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojų sąrašai, Juodkrantė tarnautojai

Dokumentas yra 1948, 1949 m. pagal algalapius atstatytas to laiko Juodkrantės valstybės tarnautojų, pagalbinių darbuotojų sąrašas. Laikotarpio pradžioje dokumentai buvo pildomi rusų kalba, tuo laiku daugiausia tarnautojų rusiškėmis pavardėmis. Nuo 1954 dokumentuose pereinama prie lietuvių kalbos.

Šifras: Arb_R_PerPreGyv

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Pervalkos ir Preilos gyventojų sąrašai.**

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Pervalka, Preila, gyventojai, adresai

Rankraštinis rinkėjų sąrašas su adresais, jame nurodomi tik suaugusieji gyventojai, datuotinas apie 1989 arba vėliau (jauniausias sąraše asmuo gimęs 1971). Dviženkliai skaičiai šalia adreso – neaiškos paskirties. Dešinėje pieštuku nurodomos darbovietės, dešinėje parašėje – vaikų skaičius.

Šifras: Arb_R_PervGyv

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Pervalkos gyventojų adresai po II PK.**

Raktažodžiai: Pervalka, gyventojai, adresai

Dokumente yra Pervalkos gyvenvietės gyventojų sąrašas, rašytas rašomąja mašinėle, prie kai kurių ranka užrašyti telefono numeriai. Dešinėje numeracija ne visada aiškos paskirties: prie vienerių pavardžių telefono numeriai, prie kitų - neaiškos reikšmės dviženkliai skaičiai. Tai, spėjama, 1970-1980 metų rinkėjų sąrašas.

Šifras: Arb_R_SK_1956

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Kuršių nerijos gyventojų šeimos kortelių duomenų (1956) sociologinė analizė. 1994**

Pastabos: Paskutiniuose puslapiuose šios analizės pagrindu parengta publikacija (nepilna kopija) ir atsitiktinės juodraštinės pastabos.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojai, migracija, autochtonai, statistika

1956 m. Kuršių nerijoje atliktos ekspedicijoje (Milius, Vyšniauskaitė) užpildytų šeimos kortelių analizė. Pateikiamos statistikos lentelės su įvairiais socialiniais rodikliais: gyventojų gausėjimas, išsilavinimas, gimstamumo rodikliai, pasiskirstymas pagal tautybę ir gimtąją kalbą. Paskutiniuose puslapiuose šios analizės pagrindu parengta publikacija leidinyje „Mūsų kraštas“ (nepilna kopija) ir atsitiktinės juodraštinės pastabos.

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Juodkrantės šeimų kortelė. Pervalkos ir Preilos šeimų kortelės. Nidos šeimų kortelės 1-3.** 1956

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojų sąrašai, adresai, kilmė, migracija

Dokumentai yra A. Arbušauskaitės atliktas 1956 m. ekspedicijos medžiagos nuorašas. Šeimų kortelėse skelbiami duomenys apie tuo metu Kuršių nerijoje gyvenusius asmenis: asmenvardžiai, gimimo metai, atvykimo metai ir vietovė, iš kur atvyko, tautybė, mokamos kalbos, išsilavinimas. Pagal šiuos dokumentus autorė parengė gyventojų socialinės padėties ir migracijos analizę.

Šifras: Arb_R_ValDok_1948_1960

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai Kalba: lietuvių, rusų Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Kuršių nerijos valdžios dokumentai.** 1948–1960

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietų valdžia, protokolai, nutarimai, gyventojai

Dokumentas yra atskirų, atsitiktinai išlikusių Kuršių nerijos sovietų valdžios dokumentų: tai protokolai, nutarimai, įsakymai, susiję su gyvenviečių plėtra, gyventojų poreikiais, socialiniais klausimais. Viena iš jų – Kuršių nerijos ambulatorijos steigimo dokumentas.

Šifras: Arb_R_Zuvuk_1946

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Neringos žuvų ūkio archyvas. 1946–1948

Pastabos: 3 failai.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietinis žuvų ūkis, darbuotojų sąrašai, buhalteriniai dokumentai, repatriacija

Dokumentas yra A. Arbušauskaitės mokslinių istorinių publikacijų medžiaga, joje atsispindi pokario metų Kuršių nerijos gyvenimas. Žuvų ūkio darbuotojų sąrašuose dominuoja rusiškos pavardės, nurodomi gimimo metai, pareigos, 1946 m. vasaros sąraše akcentuojamos vietinių gyventojų repatriantų pavardės, kurių ankstesniuose sąrašuose nebuvo.

Šifras: Arb_R_ZveKol_1952

Dokumento tipas: Registras Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Arūnė Liucija Arbušauskaitė (sud.). **Žvejų kolūkio narių sąrašai.** 1952–1953

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietinis žuvų ūkis, darbuotojų sąrašai

Dokumentas yra A. Arbušauskaitės mokslinių istorinių publikacijų medžiaga, joje atsispindi pokario metų Kuršių nerijos gyvenimas. Dokumentas yra žvejų ūkio „Pasienietis“ narių sąrašas.

Šaltinis/signatūra: A. Arbušauskaitės asm. archyvas

Dokumento tipas: Daiktai, jų aprašai

Kuršių Nerijos ir Klaipėdos krašto naujojo geležies amžiaus archeologinių radinių nuotraukos (18 nuotr.).
Jono Puzino rankraščių fondas, 1939

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Archeologija, baltai, kuršiai, prūsai, radinių nuotraukos, vietovardžiai, Kuršių nerija, Klaipėdos kraštas

Dokumentas yra archeologinių radinių, iki II p.k. saugotų Vokietijos muziejuose, nuotraukų kopijos. Užfiksuoti senkapių radiniai iš įvairių Klaipėdos krašto vietų ir pietinės Kuršių nerijos dalies. Užrašai nuotraukos reverse.

Šaltinis/signatūra: M. Mažvydo nacionalinė biblioteka F52-30

Šifras: Do_Beerb-1812

Dokumento tipas: Dienoraštis, užrašai   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Wilhelm Ernst Beerbohm. **W. Berbohmo rankraščiai.** 1812–1839

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: W. Berbohm, L. Rėza (Rhesa), žvejyba, etnografija, folkloras, giesmės

Dokumentas yra Vrublevskių bibliotekoje saugomų rankraščių kopija. Tai W. Berbohmo užrašyta ir iš kitų rinkėjų jo sukaupta tautosakos ir etnografijos medžiaga. Daugelis šių dokumentų adresuoti L. Rėzai. Čia yra lietuviškos liuteronų giesmės, verstos iš vokiečių kalbos, keletas puslapių iš vokiškų giesmynų, keletas liaudies dainų tekstų, žvejybos terminų paaiškinimas vokiečių kalba, žvejybos būdus ir laivus aiškinantys aprašai su brėžiniais.

Šaltinis/signatūra: LMA Vrublevskių biblioteka F137-5

Šifras: Do_Beerb-1832

Dokumento tipas: Dienoraštis, užrašai   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Wilhelm Ernst Beerbohm. **Einige Nachrichten von Jacischken.** 1832

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Muižė (Feilenhof), Kuvertas (Kuwert), L. Rėza (Rhesa), šeimų istorijos

Dokumentas W. Berbohmo, Kuršių marių žvejybos inspektoriaus, etnografo, ir tautosakos rinkėjo, rankraščio kopija. Tai kelių žymių Klaipėdos krašto šeimų istorija, jų giminystės ryšiai, nemažai vietos užima pasakojimas apie Kuršių neriją, yra lietuviškų intarpų.

Šaltinis/signatūra: Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Retų knygų ir rankraščių skyrius F51-163

Šifras: Do_Bund-1921

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Bundesministerium der Justiz: Staatsvertrag betreffend den Übergang der Wasserstraßen von den Ländern auf das Reich (Anhang zum Gesetz über die vermögensrechtlichen Verhältnisse der Bundeswasserstraßen). (Internetinė kopija, originalas 1921). http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/wastr_bgvtr/gesamt.pdf

Raktažodžiai: Istorija, įstatymai, susisiektimas, Kuršių marios, Vokietijos vandens telkiniai, priežiūra, nuosavybės santykiai

Įstatymas apibrėžia vandens kelių juridinį statusą, valstybės ir naudotojų atsakomybę, juridinius santykius su prie vandens kelių esančių sklypų savininkais, žvejais.

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai   Kalba: anglų   Šalis: Prancūzija

League of Nations – Convention concerning the territory of Memel, signed in Paris May 8, 1924.

<http://www.worldlii.org/int/other/treaties/LNTSer/1924/194.pdf>

Raktažodžiai: Konvencija, Klaipėdos kraštas, Lietuvos Respublika, teritorijos prijungimas

Istorinės konvencijos, pasirašytos 1924 m. gegužės 8 d. Paryžiuje. dokumento kopija. Pagal ją Klaipėdos kraštas perduodamas valdyti Lietuvai. Dokumentas iš 18 straipsnių su trim priedais. Klaipėdos konvencija formaliai prarado juridinę galią Klaipėdos krašte, kai Lietuvos Respublika 1939 m. kovo 22 d. sutartimi grąžino Klaipėdos kraštą Vokietijai, o kitos Klaipėdos konvencijos signatarės tokiam perdavimui neprieštaravo.

Šifras: Do_Gras_Eksp-1980

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: latvių, kuršininkų, vokiečių   Šalis: Vokietija

Austris Grasis (sud.). Ekspedicija, 1980 (garso išrašas). 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, buitis, papročiai, vaikystė, kalba, mokykla, išvykimas iš tėvynės, etniniai santykiai

Dokumentas yra iššifruotas garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, šventes, papročius, prisiminimai apie vaikystę, tėvus, kaimynus, įvairias Kuršių nerijos vietas, minimi vietovardžiai. Informantai – 1898- 1930 gimę asmenys: 01a Marie (Marika) Peleikis -Kristaitis 06 10 1905; 01b Marta Schmidt (1998 Preiloje); Scharlotte Rademacher - Sakuth (1890 Nidoje); Erika Rademacher-Frank (1917 Nidoje); Hedwig Rademacher- Engelen (1929 Nidoje); Herta Detzkeit- Paul (1924 Nidoje); Fritz Roespel (1923 Nidoje); Ernst Kakis (1927 Preiloje); 04a Martin Pugel (1908 Nidoje) ir Anna Peleikis- Pugel (1912 Nidoje); 05a, 05 b, 06a, 06b Martin Pugel (1908 Nidoje) ir Anna Peleikis- Pugel (1912 Nidoje); 05b fragmentas; 07a Scharlotte Rademacher-Sakuth (1890 Nidoje); Erika Rademacher-Frank (1917 Nidoje); Hedwig Rademacher-Engelen (1929 Nidoje); 08 a Herta Detzkeit– Paul (1924 Nidoje); 8b Fritz Roespel (1923 Nidoje).

Šifras: Do_Gras_Varn-1981

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Austris Grasis (sud.). Austris Grasis. Varnų gaudymas. 1981 (garso išrašas). 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; varnų gaudymas; maistas

Iššifruotas ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba. Martin Pugelis pasakoja apie savo jaunystę, kaip kopose maistui gaudydavo varnas. Pokalbyje dalyvauja jo žmona ir įrašinėtojas Austris Grasis.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Dokumento aprašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Caspar Hennenberger (sud.). **Erklärung der preußischen größeren Landtafeln oder Mappen. 1595**

Pastabos: Publikacijos kopija (Mikrofilmas), iliustr. ; 2° (31 cm).

Raktažodžiai: Istorija, etnografija, kartografija, Prūsija, Kuršių marios

Garsaus istoriko ir kartografo sudarytų Prūsijos žemėlapių aprašas, iš tikrųjų atskiras etnografinis darbas apie Prūsijos vietas. Yra unikalių duomenų iš Mažosios Lietuvos praeities, baltų etnografijos bei mitologijos: autentiškų žinių apie lietuvių, daugiausia Ragainės (Ragnit) Įsruties (Insterburg) apskritis, Sembos (Samland) pastatus, maistą, drabužius, poledinę žvejybą, didžiąsias šeimas, Jonines ir kitas šventes, laidojimo papročius, pagoniškojo tikėjimo liekanas. Jis daug patikimos medžiagos surinko iš vietos gyventojų, naudojami dvasininkų pateiktomis žiniomis, kronikomis. Hennenbergerio informacija apie Kuršių marias ir žemėlapiai yra vieni pirmųjų istorinių šaltinių apie šį regioną.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RSS Ca2-32.

Šifras: Do_JeseStol

Dokumento tipas: Šeimos archyvas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Familien Jesegus und Stöllger.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, šeimos istorija

Dokumentas yra genealoginis vienos šeimos tyrimas, atliktas greičiausiai vieno iš giminės atstovų, papildytas nuotraukomis ir dokumentais.

Šaltinis/signatūra: http://wiki-de.genealogy.net/Nidden/Bewohner/Familien_Jesegus_und_St%C3%B6llger

Šifras: Do_JuodkrPMK-1801-02

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės parapijos mokyklų kasos apyskaita. 1801–02

Pastabos: Rankraščio kopija, 4 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) parapijos kasos knyga: beturčių mokinių apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai. Vietovardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-154

Šifras: Do_JuodkrPMK-1824

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės mokyklos knygos. 1824

Pastabos: Rankraščio kopija. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos knyga: beturčių mokinių pašalpos apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-46

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės bažnyčios beturčių kasos apyskaita. 1825

Pastabos: Rankraščio kopija. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, apskaitos dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos kasos knyga: apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-457

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės bažnyčios knygos. 1826

Pastabos: Rankraščio kopija, 2 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos kasos knyga: apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-54

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės parapijos beturčių kasos apyskaitos priedai. 1832

Pastabos: Rankraščio kopija, 7 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) bažnyčios kasos knyga: beturčių mokinių apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai. Vietovardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-138

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės mokyklų vaikų, kurių tėvams uždėtos baudos, sąrašai. 1838

Pastabos: Rankraščio kopija, 3 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos kasos knyga: baudų apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-444

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės parapijos beturčių kasos apyskaitos priedai. 1840

Pastabos: Rankraščio kopija, 11 lapų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) bažnyčios kasos knyga: beturčių mokinių apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai. Vietovardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-143

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės beturčių kasos apyskaitos priedai. 1846

Pastabos: Rankraščio kopija, 20 lapų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos kasos knyga: baudų apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-480

Šifras: Do_JuodkrPMK-1846(b)

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės mokyklos kasos apyskaitos priedai. 1846

Pastabos: Rankraščio kopija, 29 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, bažnyčios dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) parapijos kasos knyga: beturčių mokinių apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-204

Šifras: Do_JuodkrPMK-1849

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės parapijos mokyklų kasos apyskaitos priedai. Sud. Kuwert ir kt. 1840

Pastabos: Rankraščio kopija, 38 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) bažnyčios kasos knyga: inventoriaus aprašas, mokinių apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai. Vietovardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-146

Šifras: Do_JuodkrPMK-1851-52

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės mokyklos knygos. 1851–52

Pastabos: Rankraščio kopija, 19 lapų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, mokyklos dokumentai, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos knyga: beturčių mokinių apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-50

Šifras: Do_JuodkrPMK-1898-99

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Lietuva

Juodkrantės mokyklų pajamų ir išlaidų apyskaita su inventoriaus sąrašu. Beturčių kasos apyskaita. 1798–99

Pastabos: Rankraščio kopija, 28 lapai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Istorija, asmenvardžiai, vietovardžiai, dokumentai, mokykla, mokesčiai

Juodkrantės (Schwarzort) mokyklos kasos knyga: beturčių, pajamų ir išlaidų apskaitos dokumentai. Asmenvardžiai, vietovardžiai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos Mokslų Akademijos Vrublevskių biblioteka LMAVB RS F14-456

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kirchenbuch Haffstrom. 1856–1874

Pastabos: Puslapių numeracija nuotraukos dešiniame kampe, seka – pagal filmo kadrus, kairė ir dešinė pusės filmuotos atskirai. Dauguma puslapių PDF dokumente kartojami po du kartus: apačia ir viršus atskirai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Aistmarės, krikšto registras, asmenvardžiai

Dokumentas yra bažnyčios knygos rankraščio kopija, daryta iš filmuotos kopijos. Joje yra kaimo prie Karaliaučiaus ir Aistmarių krikšto registracija.

Šaltinis/signatūra: Sächsisches Staatsarchiv, Leipzig B1217

Šifras: Do_KirchKSR-1727–1814(I), Do_KirchKSR-1727–1814(II)

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kirchenbuch Kunzen–Sarkau-Rossitten I-II. 1727–1814

Pastabos: Puslapių numeracija nuotraukos kampe, ji yra pagal filmo kadrus (fotografuota atskirai dešinė ir kairė), dauguma puslapių PDF dokumente kartojami po du kartus: apačia ir viršus atskirai, sunkiau skaitomi nufotografuoti po keletą kartų skirtinga raiška. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuncai (Kunzen), Šarkuva (Sarkau), Rasytė (Rossitten), bažnyčios knyga, krikšto įrašai, mirties įrašai, asmenvardžiai

Dokumentas yra Kuncų, Šarkuvos, vėliau Rasytės bažnyčios knygos kopija. Joje yra krikšto ir mirties registrai, daryti įvairių kunigų.

Šaltinis/signatūra: Sächsisches Staatsarchiv, Leipzig B1214

Šifras: Do_KirchKunz-1664–71(m)

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kunzen Kirchenbuch. Sud. Michael Burckhardt. 1664–71

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuncų (Kunzen) bažnyčia, bažnyčios knyga, krikšto, mirties registras, asmenvardžiai

Dokumentas yra užpustyto Kuršių nerijos kaimo XVII a. bažnyčios knygos kopija. Bažnyčios knygoje kunigo ranka fiksuojami parapijos gyventojų civilinės būklės duomenys: gimimas, krikštas, mirtis. Šiuo dokumentu naudojasi istorikai ir kalbininkai, tirdami krašto migracijos ir socialinius procesus, asmenvardžių kilmę.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Rep 80 A Nr. 1

Šifras: Do_KirchKunz-1664–71(tr)

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kunzen Kirchenbuch. Sud. Michael Burckhardt. Transkripcija: Steffan Nebelung. 1664–71

Pastabos: Iššifruotas rankraštis. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuncų (Kunzen) bažnyčia, bažnyčios knyga, krikšto, mirties registras, asmenvardžiai

Dokumentas yra užpustyto Kuršių nerijos kaimo XVII a. bažnyčios knygos rankraščio transkripcija. Bažnyčios knygoje kunigo ranka fiksuojami parapijos gyventojų civilinės būklės duomenys: gimimas, krikštas, mirtis. Šiuo dokumentu naudojasi istorikai ir kalbininkai, tirdami krašto migracijos ir socialinius procesus, asmenvardžių kilmę.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Rep 80 A Nr. 1

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kirchenbuch Heil. Lorenz (Fischhausen). 1659–1723

Pastabos: Puslapių numeracija nuotraukos kampe, ji yra pagal filmo kadrus (fotografuota atskirai dešinė ir kairė), dauguma puslapių PDF dokumente kartojami po du kartus: apačia ir viršus atskirai, sunkiau skaitomi nufotografuoti po keletą kartų skirtinga raiška. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, bažnyčios knyga, krikšto registras, santuokos registras, asmenvardžiai

Dokumentas yra Šv. Lorenzo (Heil. Lorenz) bažnyčios knygos rankraščio filmuotos kopijos kopija. Joje yra santuokos ir krikšto registras, kuriame yra ne tik daug asmenvardžių, bet ir nuorodos apie migraciją (nurodoma, iš kokio kaimo sutuoktiniai).

Šaltinis/signatūra: Sächsisches Staatsarchiv, Leipzig B 1406, B 1271

Šifras: Do_KirchRos-1766–1818

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Kirchenbuch Rossitten. 1766–1818

Pastabos: Puslapių numeracija nuotraukos kampe, ji yra pagal filmo kadrus (fotografuota atskirai dešinė ir kairė), dauguma puslapių PDF dokumente kartojami po du kartus: apačia ir viršus atskirai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Rasytė (Rossitten), bažnyčios knyga, krikšto įrašai, mirties įrašai, asmenvardžiai

Dokumentas yra Rasytės bažnyčios knygos kopija. Joje santuokos registrai, kurie rodo ne tik asmenvardžių paplitimą, bet ir jų migraciją (registruojant nurodoma sutuoktinio kilmės arba gyvenamoji vieta).

Šaltinis/signatūra: Sächsisches Staatsarchiv, Leipzig B1216

Šifras: Do_Kis_BezKalSak-1993

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai Kalba: vokiečių, kuršininkų Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). Bezrukov, Kalwies, Sakuth, 1993 (garso išrašas). 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, butis, vaikystė, kalba, mokykla, kapinės, pokaris

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: buties darbus, papročius, prisiminimai apie vaikystę, tėvus, kaimynus, įvairias Kuršių nerijos vietas, bažnyčią, kapines, gyvenimą sovietmečiu. Informantai: Marija Bezrukov- Kairienė (1919 Nidoje), Christel Sakuth (1934 Nidoje), Erika Kalwies- Froese (1934 Nidoje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Do_Kis_Detz-2015

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai Kalba: kuršininkų Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). Herta Detzkeit-Paul, 2015 (garso išrašas). 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, žuvų apdorojimas, moterų darbai, šeima

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejyba, moterų darbai (skalbinimas, žuvų tvarkymas, maisto gaminimas), vaikystė, kaimynai. Informantai: Herta Detzkeit-Paul (g. 1924 Nidoje). Įrašė dalyvavo D. Kiseliūnaitė ir Chr. Schiller

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Elsbeth Sakuth 2006 (garso išrašas). 2016**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, butis, kurortas, karas, pabėgimas, tėvai, kuršininkų kalba

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: buties darbus, papročius, prisiminimai apie įvairias Kuršių nerijos vietas, gyvenimą karo metais, viešbutį, išvykimą iš Kuršių nerijos, pabėgimą į Švediją, apie šeimos santykius, gimtąją kalbą. Informantė: Elsbeth Sakuth, g. 1934 Nidoje.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų, vokiečių, lietuvių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Hedwig Foege-Schekahn, Herta Detzkeit-Paul, 1996 (garso išrašas). 2016**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, bėgimas iš nerijos, tautosaka, kuršininkų kalba, fonetikos ir leksikos testas

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buties darbus, gimtąją kalbą. Yra keletas tautosakos tekstų. Nemažą įrašo dalį sudaro pasakojimas apie bėgimą iš nerijos, bendravimą su repatriantais. Atskirą dalį sudaro kalbos testas: fonetikos ir leksikos tyrimas.

Informantai: Hedwig Foege-Schekahn (1914 Pervalkoje) ir Herta Detzkeit- Paul (g. 1924 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Arūnė Arbušauskaitė.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Gulbis, 1994 (garso išrašas). 2006**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Rasytė (Rossitten), Pilkopa (Pillkopen), svečių namai, laivai, garlaivis

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašė yra pasakojimas apie Gulbių šeimos istoriją: prosenelis buvo žvejys, senelis turėjo svečių namus, tėvas dirbo muitinėje. Pasakojama apie svečių priėmimą, plukdymą laivais, šieno gabenimą.

Informantai: (nežinomas vardas) Gulbis.

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Hermann Pietsch, 2015 (garso išrašas). 2015**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, butis, šeima, gyvenimas sovietų laikais, emigracija

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žiemos žvejyba, žvejyba sovietų laikais, butis, kaimynai, mokytojai, išvykimas, sudėtinga kelionė ir sunki pradžia Vokietijoje.

Informantai: Hermann Pietsch (g. 1937 Nidoje) ir žmona Anna. Įrašė dalyvavo D. Kiseliūnaitė ir Chr. Schiller

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Erika Kalwies, 1995 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, butis, mokykla, pokaris

Dokumentas yra iššifruotas garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: buties darbus, šeimą, papročius, prisiminimai apie įvairias Kuršių nerijos vietas, gyvenimą sovietmečiu. Informantė: Erika Kawies-Froese, g. 1934 Nidoje.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Do_Kis_KieSche-1995

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Fritz Kiehr, Marta Schekahn, 1995 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, kuršininkų kalba

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buties darbus, turgų, papročius, gimtąją kalbą. Informantai: Fritz Kiehr ir Marta Schekahn-Kiehr.

Šifras: Do_Kis_Pflu-2016

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Irene Pflug-Godow, 2016 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Juodkrantė, Klaipėda, Kuršių marios, tarpukaris, vaikystės prisiminimai, vietovės, nostalgija

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje, ypač Juodkrantėje, kur pasakotoja, augdama Klaipėdoje, praleisdavo vasaras pas senelius. Jos prisiminimuose yra pajūris, Juodkrantės vasarnamiai, gatvelės, kaimynai. Pasakotoja kas vasarą lankosi Juodkrantėje, kartu su juodkrantiške Elisabeth Kluwe padėjo rinkti aukas bažnyčios sutvarkymui. Informantai: Irena Pflug-Godow – Paul (g. 1934 Klaipėdoje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Do_Kis_Pie-1995

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Richard Pietsch, 1995–1996 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautosaka, prisiminimai, žvejyba, butis, šventės, kuršininkų kalba, kalbos testas

Dokumentas yra iššifruotas garso įrašo išrašas. Įrašas darytas ekspedicijoje, jame yra įvairių pasakojimų apie Kuršių neriją, papročius, žvejybą, kuršininkų kalbą. Atskirai įrašytas kalbos testas: fonetikos ir leksikos pavyzdžiai.

Informantas: Richard Pietsch (g. 1915 Nidoje). Įrašė dalyvavo D. Kiseliūnaitė

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Lietuva
 Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **David Pinkis, Christel Sakuth, 1993 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, butis, folkloras, pokaris

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, papročius, prisiminimai apie įvairias Kuršių nerijos vietas, gyvenimą sovietmečiu, yra folkloro intarpų. Informantai: David Pinkis, g. 1914 Nidoje, Christel Sakuth-Tepperis, g. 1934 Nidoje

Šifras: Do_Kis_Sak-2011A

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Švedija
 Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner, Martin Sakuth, I, 2011 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, žuvis, prisiminimai, gyvenimas Švedijoje

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje, ypač Nidoje, žvejybą, žuvis ir jų paruošimą, prisiminimai apie vaikystę ir jaunystę, tėvus, namą, vasarotojus. Pasakojama taip pat apie Švediją, žvejybą ežere, vairuotojo patirtį, kelius. Informantai: broliai Herbert (1925 Nidoje), Werner (1928 Nidoje), Martin (1930 Nidoje) Sakuth. Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Arnis Petrānis.

Šifras: Do_Kis_Sak-2014A

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Švedija
 Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner Sakuth, I, 2014 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, asmenvardžiai, prisiminimai, tėvai, nuotraukos

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, tėvus, komentuojamos nuotraukos. Informantai: Werner Sakuth (g. 1928 Nidoje), Herbert Sakuth (g. 1925 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Krišs Kapenieks.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Do_Kis_Sak-2014B

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Švedija
 Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner Sakuth, II, 2014 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, tėvai, karas, pokaris, giminių deportacija, nuotraukų komentarai

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, tėvus, komentuojamos nuotraukos. Taip pat Herbertas pasakoja apie dalyvavimą kare, jūrų laivyne, Werneris apie gimines, kuriuos deportavo į Sibirą. Įrašai darytai namuose, automobilyje, kapinėse. Informantai: Werner Sakuth (g. 1928 Nidoje), Herbert Sakuth (g. 1925 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Krišs Kapenieks.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). Albina Grigaitienė, 2012 (garso išrašas). 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietinis žuvų ūkis, butis, šeimų istorijos, senieji ir naujieji Kuršių nerijos gyventojai, papročiai, bendruomenė, kapinės

Dokumentas yra iššifruotas garso įrašo išrašas. Garso įrašė yra po karo Kuršių nerijoje apsigyvenusios iš Jurbarko kilusios Albinos Grigaitienės pasakojimas apie pokario Kuršių neriją, jos gyventojus, senųjų ir naujųjų gyventojų santykius, senųjų gyventojų emigraciją. Pokalbyje ryškėja senųjų ir naujųjų gyventojų tradicijų ir gyvenamosios skurtumai, sovietinės propagandos poveikis, tačiau tuo pat metu ir kaimyniško bendravimo, sėkmingo suartėjimo požymiai. Įrašai daryti namuose, kieme prie ūkinių pastatų, kapinėse. Informantė: Albina Grigaitienė, g. 1928 Jurbarko raj., į Preilą atsikėlė gyventi apie 1955 (?).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Do_KlaipDok-17-18

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Klaipėdos krašto juridiniai dokumentai. XVII–XVIII a.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėda/ Memel, sutartys, juridiniai dokumentai, asmenvardžiai

Dokumentas yra Klaipėdos miesto ir krašto įvairių juridinių dokumentų rinkinys.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz XX HA Ostpr Fol 239 (85 p)

Šifras: Do_KursKosa-2012

Dokumento tipas: Projektas, planas   Kalba: rusų   Šalis: Rusija

Генеральный план муниципального образования "Сельское поселение "Куршская коса". Положение о территориальном планировании. Калининградская область, Зеленоградский муниципальный район, Муниципальное образование «Сельское поселение Куршская коса», 2012

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kaliningrado sritis, gyvenviečių plėtros planas, rekreacijos sąlygų gerinimas, gamtosauga, kultūros paveldas

Dokumentas yra Kaliningrado srities valdžios dokumentas, kuriame apibrėžiamos svarbios Kuršių nerijos pietinės dalies raidos kryptys. Numatomos pagrindinės kryptys: naujo municipalinio vystymo plano, į kurį įeina Kuršių nerijos rusiškosios dalies kaimai, sukūrimas, rekreacinės zonos infrastruktūros gerinimas, kraštovaizdžio, miškų, vandens, biologinių resursų saugojimas ir kt. Atskira dokumento pastraipa skiriama kultūrinio paveldo saugojimui ir statybų ribojimui.

Šaltinis/signatūra: https://gov39.ru/vlast/agency/aggradostroenie/zip/territory/gp_sp_k_kosa/001_sp_k_kosa_potp.pdf

Dokumento tipas: Projektas, planas   Kalba: rusų   Šalis: Rusija

Материалы комплексного экологического обследования участков акватории Балтийского моря обосновывающие придание этой акватории статуса охранной зоны национального парка «Куршская коса». Extension of the marine protected zone of the Curonian Spit Final Report in Russian.
Проект BASE «Выполнение Россией Плана действий ХЕЛКОМ по Балтийскому морю», 2014

Raktažodžiai: Kuršių nerija, apsaugos zona, ekologija, įstatymai, gamtos resursai, kraštovaizdis

Dokumentas yra sukurtas remiantis Helsinkio konvencijos pagrindu sukurtos komisijos (The Helsinki Commission) nuostatomis dėl Baltijos jūros vandens ir aplinkos apsaugos. Jį sudaro 4 skyriai ir priedai. Pateikiama nacionalinio parko charakteristika, parko veiklos aprašas, numatomos apsaugos zonos charakteristika, pasiūlymai dėl apsaugos zonos teritorijos ir socialinė charakteristika dėl numatomų žmonių veiklos apribojimų.

Šaltinis/signatūra: <http://www.helcom.fi/Lists/Publications/Extension%20of%20the%20marine%20protected%20zone%20of%20the%20Curonian%20Spit%20Final%20Report%20in%20Russian>

Šifras: Do_Kusk_Eksp-1961

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: latvių, kuršininkų   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Ekspedicija 1961 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Preila, Pervalka, Nida, Juodkrantė, žvejyba, etnografija

Dokumentas yra iššifruotas garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitines darbus, šventes, prisiminimai apie I ir II pasaulinius karus, bėgimą baigiantis karui. Informantai – 1883-1908 gimę asmenys: Mikis Puġelis, Mikis Engelīns, Miķelis Pīcs, Marīke Jakaite, Martins Jakaitis. Pavardės ir numeracija iš rinkėjo sudaryto registro.

Šifras: Do_LA_1966_Somin

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Suominis pučia Neringoje, 1966 (garso išrašas).** 2016

Trukmė 00:09. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejai, žvejybos ūkis; kuršininkų kalba

Iššifruota ištrauka iš filmo, kurio kalba yra lietuvių su įterptu kuršininkų kalbos epizodu. Šios ištraukos lietuviškas vertimas yra subtitruose. Dokumentinis filmas apie žvejybą Kuršių nerijoje 7 dešimtmetyje.

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė, Gabrielė Abromavičiūtė-Jasiūnienė. **Ipolitas Laurinavičius. Leonas Laurinavičius. 2012**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietmetis, naujieji ir senieji Kuršių nerijos gyventojai, miško priežiūra, repatriacija, emigracija, istorija

Dokumentas yra dviejų brolių, apsigyvenusių Kuršių nerijoje 1954 m., pasakojimų garso įrašo išrašas (2 dok.). Ipolitas dirbo vyriausiu girininku, brolis Leonas – jo padėjėju, vėliau vairuotoju. Broliai pasakoja apie aplinkybes, atvedusias gyventi į Kuršių neriją. Jie bendravo su vietos gyventojais, pažinojo asmeniškai daugelį kuršininkų repatriantų, kurie po karo grįžo gyventi į Kuršių neriją ir kurių dauguma išvyko 1958-1960 m. Ipolitas daug pasakoja apie tai, kaip čia buvo tvirtinamas kopagūbris, koks buvo girininko darbas unikaliame gamtos kampelyje, kaip įsigyveno naujieji gyventojai, kaip paliko tėvynę senieji. Brolių pasakojimas pripildytas autentiškų detalių apie sovietmetį Kuršių nerijoje, tautinius ir kalbinius santykius, naujųjų ir senųjų gyventojų sambūvį. Šie pasakojimai papildo kituose garso įrašuose įrašytų asmenų portretus.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Do_Lielb_Sakuth-2006

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai Kalba: kuršininkų Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Aigars Lielbards. Sakuth, 2006 (garso išrašas). 2016**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; kuršininkai, Švedija, tautosaka, žvejyba

Dokumentas yra filmuotos ekspedicijos medžiagos iššifruoto garso takelio išrašas. Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais subtitrais. Broliai Martin, Herbert ir Werner Sakuth pasakoja apie savo gyvenimą rusų valdomoje zonoje Vokietijoje, iš kurios jie pabėgo į Švediją. Paskui broliai bando skaityti latviškai iš P. Šmito knygos „Kuršu kāpu folklorā“, skaitydami komentuoja, ar užrašytoji kalba yra tokia pat kaip jų. Kitas epizodas nufilmuotas Vanern ežere, kur broliai rodo, kaip žvejoja su šiuolaikiniu laivu ir tinklais.

Šifras: Do_LKA_1970_Tautr

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai Kalba: lietuvių, kuršininkų (lie. subtitrai) Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Senieji Nidos ir Rusnės žvejai (garso išrašas). 2016**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, prisiminimai, muziejus, žvejybos istorija, papročiai

Dokumentas yra iššifruoti ir išversti filmo dialogai kuršininkų kalba. L. Tautrimo dokumentinis filmas susideda iš kelių dalių: Pervalkos gyventojų Marikės Jakeit ir jos vyro pasakojimas lietuvių ir kuršininkų kalbomis, pokalbis su Kuršių nerijos gyventoju Miku Engelinu muziejuje ir nenustatyto asmens rusniškio pasakojimas apie žvejybą ir žvejų gyvenimą prieš karą ir tarybiniais metais.

Šifras: Do_MumlFich-1626

Dokumento tipas: Registras Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Mümlischer Außzug über die Dorffischafften der über Haabischen Fischer. 1626

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Nemuno deltos kaimai: Minija (Minige), Rusnė (Russ), Šyša (Ziesche), Skirvytė (Schirwicke), Karklė (Karckel), asmenvardžiai

Dokumentas yra Nemuno deltos kaimų gyventojų žvejų registras.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, XX HA EM Akt 98 K nr 2 (14 p)

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Richardo Pietscho įrašai 1984–1986 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, buitis, kuršininkų kalba, kalbos testas

Dokumentas yra garso įrašo išrašas. Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buities darbus, papročius, prisiminimai apie vaikystę, tėvus, kaimynus, įvairias Kuršių nerijos vietas. Du informantai gyveno Nidoje iki 1956-58 m., jie pasakoja apie žvejybą ir gyvenimą Nidoje pirmajame sovietų valdžios dešimtmetyje. Atskirai įrašyta įvairių informantų kalbos testas (fonetika, leksika).

Informantai: Heta (Hedwig) Foege- Schekahn (1914 Pervalkoje), Hans (Johann) Schekahn 1912 (Nidoje), Sharlote Schmit-Schekahn (1919 Nidoje), Wilhelm Gulbis (1910 Nidoje), David Pinkis (1914 Nidoje), Herta Detzkeit- Paul (1924 Nidoje), Fritz Roespel (1923 Nidoje), Lotte (Charlotte) Schmidt-Purwin (?), Martin Roespel (g. 1908 Nidoje), Sakuth Herbert (1925 Nidoje), Werner (1928 Nidoje), Martin (1930 Nidoje), jų motina Anna Labrenz- Sakuth (1900 Preiloje).

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė. **Richard Pietsch. Fischerleben auf der Kurischen Nehrung, 1980 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautosaka, prisiminimai, žvejyba, buitis, šventės, Liuterio katekizmo vertimas

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašas yra Richardo Pietscho knygos „Fischerleben auf der Kurischen Nehrung“ autoriaus skaitomas tekstas kuršininkų kalba. Jo turinys sutampa su knygoje paskelbtu tekstu. Tai teminiai knygos skyriai apie žvejybą, šventes, papročius, buitį, yra tautosakos tekstų. Taip pat autorius skaito savo paties Martyno Liuterio katekizmo vertimą.

Informantas: Richard Pietsch (g. 1915 Nidoje)

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Richard Pietsch. Tautosaka. 1980–1996 (garso išrašas).** 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautosaka, prisiminimai

Dokumentas yra iššifruoto garso įrašo išrašas. Garso įrašai daryti įvairiu metu ekspedicijose bei paties informanto. Juose yra įvairių pasakojamosios tautosakos ir etnografijos tekstų: sakmės, tikėjimai, burtai, sapnų aiškinimai ir kt.

Informantas: Richard Pietsch (g. 1915 Nidoje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Prästestationstabele Amts Memel. 1778–1784

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos/Memel valsčius, Kuršių nerija, Karvaičiai/Carwaiten, Juodkrantė/Schwarzort, Nida/Nidden, Nagliai/Negeln, vietovardžiai, asmenvardžiai

Dokumentas yra Kuršių nerijos šiaurinės dalies kaimų mokesčių registras.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, HA PT Memel Nr 24 (18 p.)

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Prästationstabele Amts Memel. XVIII a.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos/Memel valsčius, Kuršių nerija, Karvaičiai/Carwaiten, Nida/Nidden, Nagliai/ Negeln, Juodkrantė/Schwarzort, vietovardžiai, asmenvardžiai

Dokumentas yra Kuršių nerijos šiaurinės dalies kaimų mokesčių registras.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, HA PT Memel Nr 20 (3p.)

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Prästationstabele Amts Memel. [sud. Beitzmann?]. 1820

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos/Memel valsčius, Kuršių nerija, Smiltynė/Sandkrug, Juodkrantė/Schwarzort, vietovardžiai, asmenvardžiai

Dokumentas yra Kuršių nerijos šiaurinės dalies kaimų mokesčių registras.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, HA PT Memel Nr 33 (11 p.)

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Prästationstabele Amts Rossiten I. 1773

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Rasytė/Rossitten, mokesčių registras

Dokumentas yra Rasytės /Rossitten valsčiaus mokesčių registras.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, HA PT Rossitten Nr 1 (6 p.)

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Prästationstabele Amts Rossiten II. 1778–1780

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Rasytė/Rossitten, Pilkopa/Pillkopen, mokesčių registras

Dokumentas yra Rasytės /Rossitten valsčiaus, į kurį įeina ir Pilkopa, mokesčių registras.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, HA PT Rossitten Nr 2 (68 p.)

Dokumento tipas: Registras   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Schuldregister...Amts Memel. 1614

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos/Memel valsčius, Kuršių nerija, Klaipėdos miesto dalys, Vitė (Witte), Smeltė (Schmelz), Gintaro pelkė (Bernsteinbruch), pamario kaimai, Dreverna (Drawern), Kuršių nerija, asmenvardžiai

Dokumentas yra skolų registras, jame daug asmenvardžių (tarp jų baltiškų) ir vietovardžių.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, XX HA Ostpr.Fol 12666 (126 p)

Dokumento tipas: Teisiniai dokumentai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Smuklių dokumentai. XVII a.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nemuno delta, smuklės, dokumentai, asmenvardžiai, vietovardžiai

Dokumentas teisiniai dokumentai, susiję su kuršių marių pakrantės ir Nemuno deltos kaimų smuklių laikymu ir mokesčiais.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz XX HA Ostpr Fol 237 (76 p.)

Šifras: Do_Spru_Sak_KursVal-2012

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: latvių, kuršininkų   Šalis: Latvija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). Kristaps Sprūdžs. Kursenieku valoda. 2012 (garso išrašas). 2016

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; kalba; kuršininkų kalbos pavyzdžiai, dvikalbystė

Dokumentas yra iššifruoto ekspedicijos garso įrašo išrašas. Rinkėjas latviškai klausinėja kuršininkę Christel Sakuth apie jos gimtąją kalbą: kur ji užaugo, ar ji supranta latviškai, kaip ji pati kalba, kas jų namuose ir Nidoje kokia kalba kalbėjo namuose, kokias kalbas vartojo kitur.

Šifras: Do_Wenk_Kark-1879

Dokumento tipas: Dokumento aprašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Wenkerbogen. Karklė. Sud. Jakumeit. 1879

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Georg Wenker, vokiečių kalbos atlasas, geolingvistika, sociolingvistika, lietuvių kalba, Karklė (Karkelbeck), vokiečių kalba, vertimas

Dokumentas yra G. Wenkerio Vokietijos kalbų atlaso rankraštinės kartotekos kortelės kopija. Anketoje yra 40 vokiečių kalbos sakinių vertimas į lietuvių kalbą. Jį atliko Karklės mokyklos mokytojas Jakumaitis (Jakumeit). Vertimo teksto kalba yra artima Rytprūsių raštų kalbai, pasitaiko vietinės tarmės ypatybių. Kitoje kortelės pusėje yra duomenys apie mokytoją. Į klausimus apie regione vartojamą kalbą ir tradicinius drabužius neatsakyta.

Šaltinis/signatūra: Digitaler Wenker-Atlas (DiWA) 30058

Šifras: Do_Wenk_Kunk-1879

Dokumento tipas: Dokumento aprašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Wenkerbogen. Kunkun George. Sud. Demke. 1879

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Georg Wenker, vokiečių kalbos atlasas, geolingvistika, sociolingvistika, lietuvių kalba, Kunkiai, vokiečių kalba, vertimas

Dokumentas yra G. Wenkerio Vokietijos kalbų atlaso rankraštinės kartotekos kortelės kopija. Anketoje yra 40 vokiečių kalbos sakinių vertimas į lietuvių kalbą. Jį atliko Kunkių mokyklos mokytojas Demke. Vertimo teksto kalba yra artima Rytprūsių raštų kalbai, šiek tiek tarmės ypatybių. Kitoje kortelės pusėje yra duomenys apie mokytoją ir atsakymai į projekto autorių užduotus klausimus apie gyvenamojoje vietoje vartojamas kalbas ir gyventojų tradicinę aprangą.

Šaltinis/signatūra: Digitaler Wenker-Atlas (DiWA) 30059

Dokumento tipas: Dokumento aprašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Wenkerbogen. Melnragen. Sud. Karl Kallweit. 1879

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Georg Wenker, vokiečių kalbos atlasas, geolingvistika, sociolingvistika, Melnrage (Mellneraggen), kuršininkų kalba, vokiečių kalba, vertimas

Dokumentas yra G. Wenkerio Vokietijos kalbų atlaso rankraštinės kartotekos kortelės kopija. Anketoje yra 40 vokiečių kalbos sakinių vertimas į lietuvių kalbą. Jį atliko Melnrage mokyklos mokytojas Karlas Kalvaitis (Kallweit). Tekstas yra vertingas dialektologijos šaltinis. Kitoje kortelės pusėje yra duomenys apie mokytoją ir atsakymai į projekto autorių užduotus klausimus apie gyvenamojoje vietoje vartojamas kalbas ir gyventojų tradicinę aprangą.

Šaltinis/signatūra: Digitaler Wenker-Atlas (DiWA) 30064

Šifras: Do_Wenk_Nid-1879

Dokumento tipas: Dokumento aprašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Wenkerbogen. Nidden. Sud. Otto Pohlmann. 1879

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Georg Wenker, vokiečių kalbos atlasas, geolingvistika, sociolingvistika, Kuršių nerija, Nida, kuršininkų kalba, vokiečių kalba, vertimas

Dokumentas yra G. Wenkerio Vokietijos kalbų atlaso rankraštinės kartotekos kortelės kopija. Anketoje yra 40 vokiečių kalbos sakinių vertimas į kuršininkų kalbą. Jį atliko Nidos mokyklos mokytojas Otto Pohlmann, kurio informantas buvo žvejas Michael Peleikis. Kitoje kortelės pusėje yra duomenys apie mokytoją ir atsakymai į projekto autorių užduotus klausimus apie gyvenamojoje vietoje vartojamas kalbas ir gyventojų tradicinę aprangą.

Šaltinis/signatūra: Digitaler Wenker-Atlas (DiWA) 30084

Šifras: Do_Wenk_Prei-1879

Dokumento tipas: Dokumento aprašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Wenkerbogen. Preil. Sud. C. G. Raschowski. 1879

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Georg Wenker, vokiečių kalbos atlasas, geolingvistika, sociolingvistika, Kuršių nerija, Preila, kuršininkų kalba, vokiečių kalba, vertimas

Dokumentas yra G. Wenkerio Vokietijos kalbų atlaso rankraštinės kartotekos kortelės kopija. Užpildyta tik viena kortelės pusė, tai atliko Preilos mokyklos mokytojas Raschowski. Čia yra duomenys apie mokytoją ir atsakymai į projekto autorių užduotus klausimus apie gyvenamojoje vietoje vartojamas kalbas ir gyventojų tradicinę aprangą.

Šaltinis/signatūra: Digitaler Wenker-Atlas (DiWA) 53909

Dokumento tipas: Iššifruoti garso įrašai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Michael Wiefeld. Auwandern oder bleiben? Zwei leben von der Kurischen Nehrung, 2009 (garso išrašas).** 2016

Trukmė 22'55. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; Nida (Nidden); repatriacija; prisiminimai; pokaris; tapatybė

Iššifruotas ir išverstas Vokietijos radijo laidos tekstas. Kalbinami du nidiškiai: Hermann Pietsch ir Christel Sakuth-Tepperis. Jie pasakoja apie gyvenimą pokario Nidoje. Abiejų likimai skirtingi – Hermann Pietsch išvyko iš Nidos apie 1960 kartu su kitais Klaipėdos krašto gyventojais, norėjusiais pasitraukti į Vokietiją, Christel liko Nidoje ir sukūrė šeimą. Jie abu svarsto, kodėl taip, o ne kitaip susiklostė jų gyvenimai.

Šifras: DoKa_AtlasSC_Merc-1595

Dokumento tipas: Žemėlapiai   Kalba: vokiečių

Atlas sive cosmographica (sud. Gerardus Mercator). Duisburg, 1595

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žemėlapis, vietovardžiai

Dokumentas yra XVI a. žemėlapių kopija. Jame Kuršių marių apylinkių žemėlapis su vietovardžiais.

Šaltinis/signatūra: <http://copernicus.torun.pl/en/biography/1473-1491/1/?view=gallery&file=1>

Šifras: DoKa_KartKurNer-1910

Dokumento tipas: Žemėlapiai   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Karte der Kurischen Nehrung (sud. H. Schwarz). 1910

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, Kuršių nerija, vietovardžiai

Dokumentas yra 1910 m. žemėlapių kopija. Jame sužymėti svarbiausi Kuršių nerijos gyvenviečių objektai, daug vietovardžių

Šaltinis/signatūra: Lithogr. von - Königsberg i. Per. <http://elibrary.mab.lt/handle/1/1951>

Šifras: DoKa_Kl_KurNer-1931

Dokumento tipas: Žemėlapiai   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Klaipėdos ir Kuršių nerijos žemėlapis . 1931–1938

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, Kuršių nerija, vietovardžiai

Dokumentas yra 1931–38 m. Lietuvoje leisto žemėlapių kopija. Jame yra Klaipėdos apylinkės ir lietuviškoji Kuršių nerijos dalis su tuo laiku vartotais sulietuvintais vietovardžiais. Signatūra nurodoma kaip šaltinyje

Šaltinis/signatūra: <http://www.lithuanianmaps.com/Maps1931-38.html> 1300 ir 1400

Dokumento tipas: Žemėlapiai Kalba: lietuvių

Kuršių marių šiaurinės dalies žemėlapis (sud. Walter Doblies). 1995

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Juodkrantė (Schwarzort), žvejyba, žvejybos vietos, vietovardžiai

Dokumentas yra ranka pieštas Kuršių marių šiaurinės dalies žemėlapis. Jo autorius – žvejų šeimos palikuonis, gimęs ir gyvenęs Stariškės kaime prie Kuršių marių, daugelį metų žvejojęs jose. Žemėlapyje nurodytos vietos, kurias žvejai įvardijo kaip žvejybos orientyrus: pakrantės kraštovaizdžio objektus bei vietas mariose.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: DoKa_KurMarApyl-16-20a

Dokumento tipas: Žemėlapiai Kalba: lietuvių, vokiečių Šalis: Lietuva, Vokietija

Kuršių marių apylinkių žemėlapiai (iš AdM archyvo). XVI–XX a.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Klaipėdos kraštas (Memel Gebiet), vietovardžiai

Dokumentas yra įvairių laikotarpių žemėlapių, saugomų AdM archyve, kopijos. Jie įvairaus mastelio, tikslumo ir informatyvumo. Atskiru dokumentu pridedama kiekvieno žemėlapiu išsamios bibliografinės informacijos ir signatūra.

Šaltinis/signatūra: AdM archyvas, I. Simonaitytės viešoji biblioteka, Klaipėda. Kiekvieno žemėlapiu signatūra yra pridedama sąraše

Šifras: DoKa_Nidden-1942

Dokumento tipas: Žemėlapiai Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Nidos planas. Paul Isenfels Kunstverlag, 1942

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, Kuršių nerija, vietovardžiai

Dokumentas yra 1931–38 m. Lietuvoje leisto žemėlapiu kopija. Jame yra Klaipėdos apylinkių ir lietuviškosios Kuršių nerijos dalis su tuo laiku vartotais sulietuvintais vietovardžiais. Signatūra nurodoma kaip šaltinyje

Šaltinis/signatūra: Paul Isenfels Kunstverlag

Šifras: DoKa_Parl-1899

Dokumento tipas: Žemėlapiai Kalba: vokiečių Šalis: Vokietija

Landsmesser Parlow. *Rasytės (Rossitten) ir Šarkuvos (Sarkau) gyvenviečių planai*. 1899–1905

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyvenvietės, topografinis planas, asmenvardžiai

Dokumentas Slaptojo Prūsijos kultūros archyvo kartografijos skyriuje saugomų žemėlapių kopija, joje Kuršių nerijos gyvenviečių Rasytės (Rossitten) ir Šarkuvos (Sarkau) XIX a. pab. – XX a. pradžios topografinis planas, kuriame nurodyti gyventojų sklypai ir asmenvardžiai, kiti gyvenvietės objektai.

Šaltinis/signatūra: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz E 83651, E 83711, E 84494, E 84495

Dokumento tipas: Žemėlapiai

Richard Pietsch. **Bildkarte rund um das Kurische- Haff. *Wilhelmshaven***. Gerhard Stalling AG, Oldenburg, 1987 (priedas kn. Kurisches Wörterbuch)

Raktažodžiai: Žemėlapis, Kuršių nerija, Kuršių marios, vietovardžiai, etnografija, žuvų rūšys, piešiniai

Kuršių nerijos išeivio Richardo Pietscho ranka pieštas Kuršių nerijos ir marių žemėlapis, kuriame fiksuojamas vietovės topografinis vaizdas, vietovardžiai, paaiškinami kaimų simboliai ant vėjarodžių, piešiniais iliustruojamos ten sugaunamos žuvų rūšys, perintys paukščiai, laivų tipai, žvejybos būdai ir kitos etnografinės detalės.

Šifras: DoKa_Rossitten_Pie

Dokumento tipas: Žemėlapiai

Kalba: vokiečių

Rossitten Landkarte.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Rasytė (Rossitten), vietovardžiai

Dokumentas yra R. Pietscho archyve rastas žemėlapis, greičiausiai iš tarpukaryje išleisto rinkinio. Jame yra Rasytės (Rossiten) gyvenvietė ir apylinkės su nurodomu kopų aukščiu, miško plotų numeracija, vietovardžiais.

Šaltinis/signatūra: Richardo Pietscho archyvas

Šifras: DoKa_SBB-1849–1912

Dokumento tipas: Žemėlapiai

Kalba: vokiečių

Šalis: Vokietija

Staatsbibliothek Berlin žemėlapiai. 1849–1912

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Prūsija, Kuršių nerija, Kuršių marios, vietovardžiai

Dokumentas yra įvairių laikotarpių žemėlapių kopijos. Žemėlapiuose yra atskiros Kuršių nerijos gyvenvietės ir Kuršių marių apylinkės.

Šaltinis/signatūra: Staatsbibliothek Berlin. Kiekvieno žemėlapių signatūra pateikiama prie failo vardo

Nuotraukos, kopijos, reprodukcijos

Šifras: Fo_AdM1_II3, Fo_AdM1_II4(1-36); Fo_AdM2_II4(37-51)

Dokumento tipas: Nuotraukos

AdM archyvo fotografijos. Kuršių nerija. sud. I. Simonaitytės viešoji biblioteka

Pastabos: Komentarai Fo_AdM1_kom.pdf ir Fo_AdM2_kom.pdf pagal failo numeraciją. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra, gamtovaizdis, žvejyba, žmonės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos kaimų architektūra, gamtovaizdis, gyventojų darbas ir buitis. Archyvas sudarytas tiek iš tarpukaryje publikuotų atvirukų, tiek iš asmeninių žmonių albumų. Pateikiamos ir reverso nuotraukos, kuriose dažnai galima rasti įrašų.

Šaltinis/signatūra: AdM archyvas

Šifras: Fo_Dreverta

Dokumento tipas: Įvairios kopijos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). Dreverta, Drawönnen.

Pastabos: Komentarai Fo_Dreverta_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, žvejyba, architektūra, kapinės, buitis

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi kaimo prie Kuršių marių architektūra, gamtos vaizdai, kapinės.

Šaltinis/signatūra: <http://wiki-de.genealogy.net/Draw%C3%B6nnen>; Flickr photos;

Šifras: Fo_Gilija

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). Gilija / Gilge / Matrosovo .

Pastabos: Aprašai Fo_Gilija_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, upė, žvejų kaimas, kaimai, architektūra, Gilija (Gilge)

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių marių pietrytinėje dalyje prie Gilijos upės žiočių buvusio žvejų kaimo architektūra, buitis, papročiai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_Gilija_Pop-2013

Dokumento tipas: Nuotraukos

Irina Popova (sud.). Gilija. Gilge. Matrosovo. 2013

Pastabos: Komentarai Fo_Gilija_Pop-2013_kom.pdf.

Raktažodžiai: Kuršių marios, kaimas, Gilija/ Gilge, Matrosovo, Kalinigrado sritis, architektūra, gamta

20 nuotraukų albumas su kaimo vaizdais 2013 m.

Šaltinis/signatūra: Asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Giruliai. Ostseebad Försterei bei Memel.**

Pastabos: Komentarai Fo_Giruliai_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Baltijos jūra, kurortai, poilsis Klaipėda (Memel), architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atspindi Girulių gyvenvietės ir apylinkių gamtos vaizdai ir architektūra: buvusios vilos, pavėsinės, jūros pakrantė. Daugelis vilų buvo statomos pagal to meto madą, panašios buvo Juodkrantėje, Smiltynėje, Nidoje. Panašūs buvo poilsiaavimo įpročiai, poilsiautojų poreikiai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>, kiti archyvai

Šifras: Fo_Inse

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Insė, Inse, Причалы.**

Pastabos: Komentarai Fo_Inse_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atspindi Insės kaimo Kuršių marių pakrantėje architektūra, istorija, butis, gamtos vaizdai. Yra ir mūsų dienų nuotraukų su kaimo Причалы vaizdais. Atskirą grupę sudaro Юрий Бардун Причалы apylinkių nuotraukos, darytos 2011 m.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>, <http://ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1215&gl1202=8#gl1202>, <http://placeandsee.com/s?as=foto&fp=63912427>

Šifras: Fo_Juodkr

Dokumento tipas: Atvirutės

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Juodkrantė.**

Pastabos: Komentarai Fo_Juodkr_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, architektūra, vilos, kurortas, gamta, butis

Dokumente sukauptos atvirukų ir nuotraukų kopijos su Juodkrantės vaizdais: vilos, gamta, žvejų butis, marių vaizdai, bažnyčia ir kt.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>, <http://www.miestai.net/forumas/showthread.php?t=14127> Kuršių nerijos muziejus

Šifras: Fo_JuodkrAtv

Dokumento tipas: Atvirutės

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Juodkrantė atvirukuose.**

Pastabos: Komentarai Fo_JuodkrAtv_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra, gamta, žmonės

Dokumente sukauptos atvirukų kopijos su Juodkrantės vaizdais: vilos, gamta, žvejų butis, marių vaizdai, bažnyčia ir kt.

Šaltinis/signatūra: <http://www.miestai.net/forumas/showthread.php?t=14127>

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Karklė. Karklen, Мысовка.**

Pastabos: Komentarai Fo_Karkle_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra, gamta, žmonės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių marių pakrantės Karklės kaimo architektūra, gamta, žmonės, jų darbai, buitis, šventės, yra nuotraukų, darytų apie 1990–95 kaime Мысовка.

Šaltinis/signatūra: Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>; <http://wiki-de.genealogy.net/Karkeln>

Šifras: Fo_Karklin

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Karklė. Karklininkai. Karkelbeck.**

Pastabos: Komentarai Fo_Karklin_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėdos kraštas, pajūris, žvejų kaimas, architektūra, žmonės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Baltijos jūros pakrantės Karklės (Karklininkų) kaimo architektūra, gamta, žmonės, jų darbai, buitis.

Šaltinis/signatūra: Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>; <http://wiki-de.genealogy.net/Karkelbek>; <http://karkle.info/2016/03/20/senoji-karkle-2/senoji-karkelbeck>

Šifras: Fo_Kintai

Dokumento tipas: Įvairios kopijos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kintai, Kinten.**

Pastabos: Komentarai Fo_Kintai_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių marių pakrantės kaimų architektūra, istorija, buitis, gamta.

Šaltinis/signatūra: [http://wiki-de.genealogy.net/Kinten_\(Kr.Heydekrug\)](http://wiki-de.genealogy.net/Kinten_(Kr.Heydekrug)); <http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=2875&gl2523=8> ; <http://www.miestai.net/forumas>

Šifras: Fo_KleinKur

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Klein Kuren, Mažieji Kuršiai, Филино.**

Pastabos: Komentarai Fo_KleinKur_kom.pdf ir Fo_KleinKur_kom.docx. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Semba (Samland), žvejų kaimas, kurortas, architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Sembos (Samland) pakrantės Mažųjų Kuršių (Klein Kuren) vaizdai: gamta, architektūra, gyvensena. Yra ir 2008–2011 m. vaizdų iš Филино.

Šaltinis/signatūra: Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/> <http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1485>

Dokumento tipas: Įvairios kopijos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Krantas. Cranz. Зеленоградск.**

Pastabos: Komentarai Fo_Krants_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Baltijos jūra, Kuršių nerija, kurortas, architektūra, poilsis

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos ir Sambos paribyje įkurto žvejų kaimo Kranto (Cranz), vėliau tapusio žymiu Vokietijos kurortu, gyvenimą: architektūrą, poilsio vietas, peizažą. Yra ir keletas Zelenogradsko nuotraukų.

Šaltinis/signatūra: <http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1438>
<https://www.pinterest.com/pin> <http://www.cranzwestend.de/geschichte-cranz.html>
<http://www.akpool.co.uk/postcards> <http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1485>

Šifras: Fo_KunstNiddenInsp

Dokumento tipas: Reprodukcijos

Kristina Jokubavičienė (sud.). **Künstlerkolonie Nidden traditionsreiche Inspirationsquelle.**

Pastabos: Aprašai Fo_KunstNiddenInsp_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, dalininkų kolonija, dailė

Dokumente sukauptos nuotraukos, kurios atsispindi Kuršių nerijos tema kūrusių Nidos dailininkų kūrybą.

Šaltinis/signatūra: <https://www.goethe.de/ins/lt/de/kul/sup/kur/20550060.html>

Šifras: Fo_KunstNidden-www

Dokumento tipas: Reprodukcijos

Kunst- und Kulturreise auf den Spuren der Niddener Künstlerkolonie.

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, dailė, Nidos dailininkų kolonija

Dokumento nuotraukose yra įvairių Nidoje kūrusių dailininkų paveikslų kopijos, kurios buvo atrinktos į kelionių agentūros tinklalapio puslapį. Informacijos apie autorius nėra, kai kurių parašai matomi paveikslo kampe.

Šifras: Fo_KurNerArch

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerijos kaimų architektūra (šaltiniuose nenurodyti kaimai).**

Pastabos: kometarai Fo_KurNerArch_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos kaimų architektūra, tačiau šaltiniuose nėra nurodyta kaimų pavadinimų.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Dokumento tipas: Nuotraukos

Denisas Nikitenka (sud.). **Kuršių nerijos šiaurinės dalies buvusių kaimų vietos.** 2014

Pastabos: Komentarai Fo_KurNerBK-2014_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, slenkantis smėlis, kaimų nykimas, lokalizacija, vietovardžiai

Dokumentas yra 11 autorinių nuotraukų, kurių autorius nustatė buvusių smėlio užpustytų Kuršių nerijos kaimų vietas ir jas nufotografavo. Kadangi dauguma vietų yra gamtos draustinyje, šios nuotraukos suteikia galimybę pamatyti buvusių kaimų vietas. Nuotraukų aprašas atskirame dokumente.

Šaltinis/signatūra: Autoriaus asmeninis archyvas

Šifras: Fo_KurNerBuit

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerijos gyventojų butis ir darbai (išskyrus žvejybą).**

Pastabos: Aprašai Fo_KurNerBuit_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, gyventojai, butis, darbas

Dokumente yra nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyventojų darbai ir butis: interjeras, žuvies tvarkymas, verpimas, skalbimas, šieno gabenimas ir kt.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_KurNerDail

Dokumento tipas: Reprodukcijos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerija dailėje.**

Pastabos: Komentarai Fo_KurNerDail_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kaimai, žmonės, gamta, dailė

Dokumentas yra atsitiktine tvarka sukomplektuotų nuotraukų rinkinys, jame prieškarinio dailininkų darbų Kuršių nerijos ir Kuršių marių tema kopijos.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_KurNerDrab

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerijos tradiciniai drabužiai.**

Pastabos: kometarai Fo_KurNerDrab_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojai, tradiciniai drabužiai

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyventojų tradicinė apranga. Gyventojai nufotografuoti einantys iš bažnyčios, vestuvėse, kitose nuotraukose pozuoja specialiai draugijos „Trachtenverein“ pasiūtais rūbais. Yra nuotraukų, darytų iš filmavimo aikštelės.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerijos kopos.**

Pastabos: Komentarai Fo_KurNerKopos_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kopos

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos kopų vaizdai. Dominuoja senos nuotraukos. Komentuojamos tik tos nuotraukos, kurių nurodyti autoriai arba turi įrašų.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>, kiti internetiniai archyvai

Šifras: Fo_KurNerMiskBrie

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerijos miškas ir briedžiai.**

Pastabos: Komentarai Fo_KurNerMiskBrie_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, miškas, briedžiai

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos miško vaizdai, prieš II pk ypač daug fotografuojami buvo briedžiai. Keletas dabartinių laikų nuotraukų: gaisras Alksnynėje 2014, miškas rusiškoje nerijos dalyje ir kt.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_KurNer-nv

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerija (tikslī vieta nenurodyta).**

Pastabos: Komentarai Fo_KurNer-nv_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra, gamta, žmonės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos kaimų architektūra, gamta, žmonės, tačiau šaltiniuose tikslī vieta nenurodoma.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_KurNerPauksčiai

Dokumento tipas: Nuotraukos

Gediminas Gražulevičius (sud.). **Kuršių nerijos paukščiai.**

Pastabos: Komentarai Fo_KurNerPauksčiai_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, paukščiai

Nuotraukų rinkinys, kuriame užfiksuoti Kuršių nerijos paukščiai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Nuotraukos

Gediminas Gražulevičius (sud.). **Kuršių nerijos ragai ir įlankos.** 2004

Pastabos: Komentarai Fo_KurNerRag-2004_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, ragai, įlankos, gamtovaizdis, vietovardžiai

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gamta ir kraštovaizdis: Kuršių marių ragai ir įlankos, pateikiami jų vardai

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas

Šifras: Fo_KurNerVaizdai

Dokumento tipas: Nuotraukos

Kuršių nerijos vaizdai.

Pastabos: Nuotraukos viename pdf dokumente.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, architektūra, senos nuotraukos

Dokumentas yra įvairių laikotarpių Kuršių nerijos nuotraukų kopijų rinkinys. Daugiausia čia yra architektūros objektų: namai ir jų dalys, ūkiniai pastatai, gatvės, antkapiai. Taip pat yra kitų informatyvių vaizdų: seni, dabar pasikeitę vietų vaizdai, neužaugusios mišku kopos ir pan. Dalis nuotraukų užfiksavo 1990-2000 m. situaciją.

Šifras: Fo_KurNerVarn

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Varnų gaudymas.**

Pastabos: Aprašai Fo_KurNerVarn_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, papročiai, maistas, varnos

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyventojų paprotys – praskrendančių varnų gaudymas specialiais spąstais. Varnų mėsa buvo naudojama maistui.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_KurNerVetr

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių marių laivų vėtrungės.**

Pastabos: kometarai Fo_KurNerVetr_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Berbohm, vėtrungės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių marių žvejybos tradicijos: žvejybos inspektoriaus Berbohmo gyvenimas, laivų ženklėjimas vėtrungėmis, vėtrungių formos ir spalvos.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Kuršių nerijos žmonės (4 aplankai).**

Pastabos: Aprašai Fo_KurNerZm_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyventojai, portretai

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose yra Kuršių nerijos gyventojų ar kitaip su Kuršių nerija susijusių asmenų portretai. 1, 2 ir 3 aplankuose yra brolių Sakuth nuotraukos, darytos Švedijoje ekspedicijų metu 2006, 2011 ir 2014 m.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_Labiau

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Labguva. Labiau. Полесск.**

Pastabos: Komentarai Fo_Labiau_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Deimenos (Deime) upės žiotyse prie Kuršių marių įsikūrusio miesto ir apylinkių kaimų architektūra, gamta, gyvensena.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
<http://genwiki.genealogy.net/Labiau>

Šifras: Fo_Luja

Dokumento tipas: Įvairios kopijos Kalba: vokiečių, rusų

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Lūja, Loye, Рыбачье.**

Pastabos: Komentarai prie kiekvienos kopijos. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kaimai, architektūra, žvejyba

Nuotraukose atsispindi Kuršių nerijos pakrantės kaimo vaizdai: marios ir laivai, architektūra, kapinės. Yra nuotraukų su žmonių grupėmis (mokiniai prie mokyklos, žvejai, šeimos).

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
<http://genwiki.genealogy.net/Labiau>

Šifras: Fo_ManasNid

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Tomas Manas Nidoje.**

Pastabos: Komentarai Fo_ManasNid_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Thomas Mann, vasarnamis

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi rašytojo Tomo Mano (Thomas Mann) vasaros poilsis Nidoje (1930- 1932), kur jis pasistatė vasarnamį. Jis čia atvažiuodavo su šeima ir kūrė, susitikdavo su kūrybine inteligentija iš Vokietijos.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
http://www.das-alte-nidden.de/engl/art/art_thmann.htm <http://www.delfi.lt/veidai/kultura/thomo-manno-festivalis-dvidesimtaji-karta-kviecia-i-nida.d?id=71638072>

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Marios, jūra, laivai, žvejyba.**

Pastabos: Komentarai Fo_MarJurLaiv_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Baltijos jūra, laivai, žvejyba

Dokumente yra iš įvairių šaltinių surinktos nuotraukos, kuriose įamžinti Kuršių marių laivai, marių ir jūros žvejybos būdai, žvejai.

Šaltinis/signatūra: Asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>

Šifras: Fo_Melnrg

Dokumento tipas: Įvairios kopijos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Melnragė, Mellneraggen.**

Pastabos: Komentarai Fo_Melnrg_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Baltijos pajūris, žvejų gyvenvietė, žvejyba, gamta, švyturys, kapinės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Melnragės architektūra, gyvenimo būdas, gamta įvairiais metų laikais, kapinės.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/> kiti archyvai

Šifras: Fo_Nida_I; Fo_Nida_II; Fo_Nida_III; Fo_Nida_IV

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Nida. Nidden (4 d.).**

Pastabos: Komentarai Fo_Nida_I-IV_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida (Nidden), architektūra, žmonės, gamta, darbai, šventės

Dokumentuose sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi įvairių laikotarpių Nidos gyvenvietės ir apylinkių vaizdai: architektūra, istorija, gamta, žmonės, jų buitis ir šventės.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) , <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>; www.facebook.com/senosfotografijos/ <http://www.mmcentras.lt/autoriai/antanas-sutkus/585> <http://www.miestai.net/forumas/showthread.php?t=14127>

Šifras: Fo_PamarKap(Drev2008); Fo_PamarKap(Juodkr2014);
Fo_PamarKap(krikst2007); Fo_PamarKap(krikst2007);
Fo_PamarKap(Nida2010); Fo_PamarKap(Nida2011);
Fo_PamarKap(Nida2011); Fo_PamarKap(Priek2014);
Fo_PamarKap(Priek2014)

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Pamario kaimų kapinės. 2008–2014**

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kaimai, kapinės, architektūra, antkapiai, įrašai

Dokumentas yra keli nuotraukų albumai, kuriuose užfiksuotos Kuršių marių pakrančių kaimų kapinės ir antkapiniai paminklai.

Šaltinis/signatūra: Asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Pervalka. Perwelk.**

Pastabos: Komentarai Fo_Pervalka_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra, žvejyba, švityrys, paminklai, Karvaičia/Karweiten

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyvenvietės Pervalkos vaizdai: architektūra, gamta, žvejyba, švityrys, Karvaičių kaimo vieta, paminklai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>, <http://www.nerija.lt/lankytinos-vietos/pervalkoje>, privačios kolekcijos

Šifras: Fo_Pilkupa

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Pilkupa. Pillkopen. Mopckoe.**

Pastabos: Komentarai Fo_Pilkupa_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, kopos, Efos (Epha) kopa, Sklandytojų kopa, kopų apželdinimas, žvejyba, butis, bažnyčia, kapinės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyvenvietės Pilkupos (Pillkopen, Mopckoe) architektūra, kopos, kopų apželdinimas, žvejyba, butis, bažnyčia, kapinės. Yra nuotraukų iš mūsų dienų kaimo Morskoje.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/> <http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?stadt=926> (Arne Woest)

Šifras: Fo_Preila; Fo_Preila_(kap2012)

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Preila. Preil.**

Pastabos: Komentarai Fo_Preila_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kaimai, architektūra, gamta, žvejyba, kapinės

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos Preilos gyvenvietės architektūra, gamta, gyvensena, atskiras albumas skirtas kapinėms „Preilos kapinės 2012“

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/> <http://wiki-de.genealogy.net/Preil> Lietuva senose fotografijose <http://www.audrunas.lt/wpblog/?p=489>

Šifras: Fo_Rasyte-I; Fo_Rasyte-II

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Rasytė. Rossitten.**

Pastabos: Komentarai Fo_Rasyte-I-II_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gamta, architektūra, ornitologija, sklandymo mokykla, žvejyba, butis

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyvenvietės Rasytės (Rossitten) ir apylinkių gamtovaizdis, architektūra, žvejų gyvenimas, ornitologijos tyrinėjimo vietos, sklandymo mokyklos veiklos epizodai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/> <https://www.facebook.com/lostprussia/>

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Rasytės ornitologinė stotis.**

Pastabos: Komentarai Fo_RasytOrni_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Rasytė, Rossitten. Rybachy, ornitologija, mokslo centras, Thienemann

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos Rasytės gyvenvietėje įkurtos ornitologijos stoties vaizdai: pastatai, įrengimai, paukščių stebėjimas ir žiedavimas. Yra nuotraukų iš mūsų dienų stoties „Fringilla“ veiklos.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
Владимир Паевский iš knygos Птицеловы от науки Воспоминания куршского орнитолога

Šifras: Fo_Rusne

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Rusnė. Russ.**

Pastabos: Komentarai Fo_Rusne_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Nemunas, architektūra, žvejyba, gamta, bažnyčia

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Rusnės salos Nemuno deltoje prie Kuršių marių architektūra, gamtos vaizdai, gyventojų butis, bažnyčios ir kapinių vaizdai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO); www.bildarchiv-ostpreussen.de/;
<http://wiki-de.genealogy.net>

Šifras: Fo_Sharkuva

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Šarkuva. Sarkau. Лесное.**

Pastabos: Komentarai Fo_Sharkuva_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, gyvenvietės, žvejyba, architektūra, gamta

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos gyvenvietės Šarkuvos (Sarkau, Лесное) istorija, architektūra, gamta, žmonių gyvensena, žvejyba.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
<http://www.ostpreussen.net/ostpreussen/orte.php?bericht=1503> www.cranzwestend.de/lesnoje.html

Šifras: Fo_skland

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Sklandymas.**

Pastabos: Komentarai Fo_skland_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sklandymas, aviacija, sklandytojų mokykla, Rasytė (Rossitten), Nida (Nidden)

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos sklandytojų mokyklų Rasytėje (Rossitten) ir Nidoje (Nidden) veiklos epizodai.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
<http://forum.kenig.org/viewtopic.php...t=273&start=60> https://lt.wikipedia.org/wiki/Nidos_sklandymo_mokykla

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Smiltyinė. Sandkrug.**

Pastabos: Komentarai Fo_Smiltyne_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Smiltyinė (Sandkrug), gamta, uostas, architektūra, istorija

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Kuršių nerijos pusiasalio pradžios – Klaipėdos miesto dalies Smiltyinės (Sandkrug) gamtos vaizdai, architektūra, vaizdas į uostą, istorinių įvykių pėdsakai. Galima matyti kopų apželdinimo darbo rezultatus, istorinius pastatus. Atskiru albumu pateiktos istorinės nuotraukos iš „Vakarų ekspreso“

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/http://www.ve.lt/naujienos/senoji-vakaru-lietuva/senasis-objektyvas/smiltyne-pro-praeities-objektyva-ii-1424506/>

Šifras: Fo_Thienem-1930

Dokumento tipas: Įvairios kopijos

Carl-Christoph Hilgenfeldt (sud.). **Thienemanno albumas.** Nuo 1930 ir vėliau

Pastabos: Komentarai Fo_Thienem-1930_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Ornitologija, Rasytė/Rossitten, žiedavimo stotis, Thienemann

Dokumentas yra šeimos nuotraukų ir fotografuotų bei pieštų atvirukų su prof. Thienamanno veiklos ir gyvenimo epizodais rinkinys. Sudarytojas – profesorius anūkas, gyv. Vokietijoje.

Šaltinis/signatūra: Carl-Christoph Hilgenfeldt asmeninis archyvas

Šifras: Fo_Tove

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Tovė, Tawe.**

Pastabos: Komentarai Fo_Tove_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, žvejų kaimas, architektūra, gamta

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atsispindi Tovės kaimo prie Kuršių marių architektūra, gamtos vaizdai, žvejų buitis

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de>

Šifras: Fo_Vecekrug-2015

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Vecekrugo kopa.** 2015

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, senieji kaimai, gamtovaizdis, Preila (Preil)

Dokumente yra nuotraukos, jose užfiksuoti vaizdai ant Vecekrugo kopos, netoli Preilos, 2015 m.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Nuotraukos

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Ventė. Windenburg.**

Pastabos: Komentarai Fo_Vente_kom.pdf. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Ventės ragas, Ventės kaimas, žvejyba, ornitologija, švyturys, architektūra

Dokumente sukauptos nuotraukos, kuriose atspindi Kuršių marių pakrantės iškyšulio Ventės rago vaizdai: švyturys, ornitologinė stotis, paukščių žiedavimas, apylinkių kraštovaizdis, žvejyba ir laivyba.

Šaltinis/signatūra: asmeninis archyvas, Bildarchiv Ostpreussen (BAO) <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de/>
<http://wiki-de.genealogy.net/Windenburg> <https://www.facebook.com/senosfotografijos/?fref=ts>

Dokumento tipas: Skaidrių filmas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Agnes Miegel - Ostpreußen - Es war ein Land - Gedicht, gesprochen von Agnes Miegel. Lindenbaum Verlag, 2013

Pastabos: MP4 failas. Trukmė: 00:02:13. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, baladė, Kuršių nerija, Kuršių marios, Baltijos jūra

Skaidrė su Agnes Miegel poezijos CD viršelio nuotrauka. Fone skamba baladė „Es war ein Land“, skaitoma pačios autorės. Tai vienas iš kūrinių, kuriuos įkvėpė Rytprūsių peizažas ir žmonės, čia, kaip ir kituose jos kūriniuose, yra Baltijos, Kuršių nerijos ir Kuršių marių motyvas.

Šaltinis/signatūra: <https://www.youtube.com/watch?v=au5wsjtHWRc>

Šifras: Va_Bar_BroSakut-2015(I), Va_Bar_BroSakut-2015(II)

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga   Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Švedija

Arvydas Barysas (sud.). **Broliai Sakuth I ir II d.** 2015

Pastabos: MKV failai. Trukmė 01:00:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; kuršininkai, Švedija, tautosaka, žvejyba, papročiai

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais ir angliškais subtitrais. Broliai Martin, Herbert ir Werner Sakuth pasakoja apie savo gyvenimą, tradicijas, papročius, žmonės Nidoje. Minimi įvairūs istorijos faktai, detalės, daug pasakojama apie žvejybą, jos būdus, laivus, tinklus. Prisiminimuose yra ir kapinės, bažnyčia, vestuvės, vėtrungių gamyba, laivų vilkimas, žuvų turgūs ir daug kitų autentiškų pasakojimo epizodų. Tai režisieriaus sukaupta medžiaga, iš kurios vėliau buvo kuriamas filmas „Išbarstyti žodžiai“, tačiau filme liko nepanaudota dalis medžiagos, kuri čia pateikiama netrumpinta ir neredaguota.

Šaltinis/signatūra: A. Baryso asmeninis archyvas

Šifras: Va_Bar_Kis-2016(D)

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: kuršininkų (vok. subtitrai)   Šalis: Lietuva

Arvydas Barysas, Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Zertreute Wörter.** 2016

Pastabos: MP4 failas. Trukmė 55 min. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kuršininkų kalba, papročiai, Sakuth, žvejyba, vėtrungės, vestuvės, bažnyčia, Thomas Mann

Dokumentinis filmas, kuriame trys broliai Sakuth pasakoja apie savo vaikystę ir jaunystę Nidoje, žvejybą, papročius, apie architektūrą, bažnyčią, rašytoją Tomą Maną (Thomas Mann). Broliai kalbasi gimtąja kuršininkų kalba. Jame daug gamtos vaizdų, senų nuotraukų, brolių pasakojimus papildė tekstų fragmentai už kadro (aut. Dalia Kiseliūnaitė). Filmą subtitruotas vokiečių kalba.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Lietuva

Arvydas Barysas, Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Išbarstyti žodžiai.** 2016

Pastabos: MP4 failas. Trukmė 55 min. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kuršininkų kalba, papročiai, Sakuth, žvejyba, vėtrungės, vestuvės, bažnyčia, Thomas Mann

Dokumentinis filmas, kuriame trys broliai Sakuth pasakoja apie savo vaikystę ir jaunystę Nidoje, žvejybą, papročius, apie architektūrą, bažnyčią, rašytoją Tomą Maną (Thomas Mann). Broliai kalbasi gimtąja kuršininkų kalba. Jame daug gamtos vaizdų, senų nuotraukų, brolių pasakojimus papildė tekstų fragmentai už kadro (aut. Dalia Kiseliūnaitė). Filmą subtitruotas lietuvių kalba.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Bar_TarpKop-2015(L); Va_Bar_TarpKop-2015(G)

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Arvydas Barysas (sud.). **Tarp keliaujančių kopų | Zwischen Wanderdünen.** 2015

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failai (.iso). Trukmė 60 min. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Hermann Blode, dailininkų kolonija

Dokumentinis filmas, kuriame pasakojama apie Nidos dailininkų koloniją, jos tradicijas, žymius jos narius, mecenatą viešbučio savininką vienos iš seniausių Kuršių nerijos šeimų atstovą H. Blodę (Hermann Blode).

Šaltinis/signatūra: A. Baryso asmeninis archyvas

Šifras: Va_Bar_ThoMann_SHaus-2009

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių, vokiečių   Šalis: Lietuva

Arvydas Barysas (sud.). **Kuršių nerija. Thomas Mannas. Mano vasarnamis.** 2009, 2013

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failas (.iso). Trukmė 00:20:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Thomas Mann, gamtovaizdis, gyventojai

Dokumentinis filmas pasakoja apie Nidoje vasarojusio vokiečių rašytojo Tomo Mano (Thomas Mann) gyvenimą ir išpūdžius Nidoje. Pagrindinis filmo tekstas remiasi jo pranešimu „Mein Sommerhaus“, skaityto Miunchene 1931, dar prieš jam atvykstant vasaroti. Pasakojami išpūdžiai apie Nidą, jos žmones, jų papročius ir kalbą, ypač gėrimasi peizažu. Pranešimas skaitytas Rotary klubo nariams, jis baigiasi kvietimu vokiečių intelektualams jį vasarą aplankyti.

Šaltinis/signatūra: A. Baryso asm. archyvas

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: anglų, kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Lietuva

Saulius Beržinis (sud.). **Nida, my last address.** 1994–97

Pastabos: AVI failas. Trukmė 00:05:10. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Thomas Mann, Elisabeth Mann, karo pabaiga, bėgimas, kuršininkai, kuršininkų kalba, daina, Erika Kalwies, Heta Foege-Schekahn

Dokumentinis filmas apie Kuršių neriją kaip gimtinę ir paskutinę ramią vietą prieš karą. Filmo pradžioje Thomo Manno duktė Elisabeth dalijasi prisiminimais apie atsisveikinimą su Nida 1942. Kuršininkai, atvažiavę vasarą lankyti savo tėviškės, susibūrę kalbasi gimtąja kalba ir dainuoja dainas. Pokalbį veda Erika Kalwies, kuri pasakoja, kaip gyvendami Nidoje gamino žuvų patiekalus. Kiti pokalbio dalyviai: iš dešinės Christel Sakuth, Günter Froesės žmona, Erika Kalwies, jos dėdė Foege ir jo duktė Hanelore, Günter Froese, jo sesuo Christel, Erikos vyras, Ewa Froese (kairėje, balta liemene). Prie marių Heta Schekahn (kairėje) stovi su Herta Detzkeit, jos pasakoja apie tai, kaip turėjo palikti viską ir su mažais vaikais skubiai bėgti iš gimtinės. „Jeigu ne karas, niekada nebūtume iš čia išvykę“.

Šaltinis/signatūra: Sauliaus Beržinio asmeninis archyvas

Šifras: Va_DasLand-1936

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Das Land am Meer. Iš 12 Kurzfilme über Ostpreussen. Freies Ostpreussen, 1936

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:11:33. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Rasytė (Rossitten), gamta, žvejyba, žuvų turgus, poilsiautojai

1936 m. vokiečių filmas, patetiškai vaizduojantis vokiškąją Kuršių nerijos dalį. Daugiausia filmuota Rasytėje (Rossitten) ir Krante (Cranz). Mariomis plaukioja daug laivų, krante tvarkomi tinklai ir rūkomos žuvis, turguje jos pardavinėjamos, o poilsiautojai leidžia laiką paplūdimyje.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_DieFlucht-2009

Dokumento tipas: TV laida, reportažas, anonsas   Kalba: vokiečių (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Die Flucht ARD - Drehbeginn am Kurischen Haff. Ostpreußischer Rundfunk, 2009

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:02:40. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, II pasaulinio karo pabaiga, bėgimas, filmavimas, Kuršių marios, Ventės ragas

Tai meninio filmo anonsas, pristatantis filmą „Flucht“. Filmuojama Ventės rage, kalbinama filmo trupė, aktoriai, pristatomas filmo siužeto istorinis kontekstas, veiksmo vieta. Filmo veiksmas vyksta Rytprūsių dvare, vėliau persikelia į Kuršių marių pakrantę ir pačias marias, kuriomis per ledą apšaudomos traukė pabėgėlių gurguolės. Šis filmas šiuolaikiniam žiūrovui padeda suprasti karą išgyvenusius ir namų netekusius žmones, kurių nemaža dalis yra įvairių tautybių Rytprūsių gyventojai.

Šifras: Va_EinKurWimp-1940

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Einst unten dem Kurenwimpel. Iš 12 Kurzfilme über Ostpreussen. Apie 1940

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:09:50. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejai, žvejyba, butis, papročiai

Dokumentinis filmas apie žvejų gyvenimą Kuršių nerijoje. Rodomi laivai mariose ir krante, darbo scenos, papročiai, butis.

Šaltinis/signatūra: POLAR Film + Medien

Dokumento tipas: TV laida, reportažas, anonsas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Filmo kūrimas. Lietuvos kino studija. 1983

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:33. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, filmavimas, A. Puipa

Reportažas iš Nidos, kur filmuojamas A.Puipos filmas "Moteris ir keturi jos vyrai". Statomos dekoracijos, kopose atsiranda žvejų nameliai, kapinių kryžiai. Kalbinami aktoriai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 2533-35

Šifras: Va_Gintar_LKA_1951

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: rusų   Šalis: Lietuva

Gintaro rinkėjai ir žvejai. Lietuvos kino studija. 1951

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:03:02. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Baltijos jūra, gintaro gaudymas, Klaipėdos uostas, Dreverna, žvejai, Telmano kolūkis

Dokumentinio filmo ištrauka pasakoja apie gintaro gaudytojus Baltijos jūroje, rodomi dideli gintaro gabalai, paskui trumpai pasirodo Klaipėdos uosto vaizdai ir Telmano vardo Rusnės žvejybos ūkis.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 1118-35

Šifras: Va_Gras_Varn-1981

Dokumento tipas: Skaidrių filmas   Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Austris Grasis (sud.). **Varnų gaudymas. Martin Pugelis.** 1981

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:01. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; varnų gaudymas; maistas

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais subtitrais, skaidrių filmas. Martin Pugelis pasakoja apie savo jaunystę, kaip kopose maistui gaudydavo varnas. Pokalbyje dalyvauja jo žmona ir įrašinėtojas Austris Grasis.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Haus_MutOstpr-1954

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Johannes Häussler (sud.). **Mutter Ostpreussen.** 1954

Pastabos: MKV failas. Trukmė 12:50. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, gamta, žemės ūkis, gintaro kasimas, ornitologinė stotis

Šaltojo karo metais sukurtas propagandinio turinio vokiečių dokumentinis filmas, kuriame panaudoti tarpukario ar karo metų filmų kadrai. Juose užfiksuotas ir idealizuojamas prieškarinio Rytprūsių gyvenimas: turtingi laukai, dirbantys žmonės, lenktyniniai žirgai, Rasytės (Rossitten) paukščių žiedavimo stotis, gintaro rinkimas ir kasimas ir kiti autentiški to meto vaizdai.

Šaltinis/signatūra: FreiesOstpreussen

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Karl Höffke (sud.). **Sommer in Ostpreussen 1942.** 2014

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failas (.iso). Trukmė 00:26:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, Nida, Molenhauer, Rasytė (Rossitten), Nemuno delta, žvejų gyvenimas, laivai, gamta
Dokumentinis filmas pasakoja Rytprūsius II pėk metais. Vokiečių kareivis svajoja apie atostogas prie jūros ir Kuršių marių. Traukiniais vyksta atostogautojai iki Karaliaučiaus. Įterpiami mūsų laikų kadrai su pasakotojų, gimusių ir augusių Rytprūsiuose, prisiminimais. Filmas sukurtas tarsi kelionė į Kuršių neriją. Nida pristatoma ne tik kaip pamėgta atostogų vieta, bet ir kaip menininkų susibūrimo ir kūrybos erdvė. Prisiminimais apie Nidą, žvejų tradicijas, žuvis, kaip tradicinį valgį, dalijasi garsaus dailininko Molenhauerio duktė Maja. Apie Rasytę pasakoja rašytoja Ruth Geede. Kituose epizoduose šieno gabenimas, plaukimas laivais, tinklų mezgimas, žuvų apdorojimas, kopų tvirtinimas.

Šaltinis/signatūra: Karl Höffke archyvas

Šifras: Va_Ketvirt_LKA_1964

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Ketvirtadienis. Šventosios žvejai. Lietuvos kino studija. 1964

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:15. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Baltijos jūra. Šventoji, žvejyba naktį, motoriniai laivai

Dokumentinis rež. L. Tautrimo poetizuotas siužetas apie Šventosios žvejus, išplaukiančius į jūrą naktį.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0752-35

Šifras: Va_Kis_Detz_Skalb-2015

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga   Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Skalbimas. Herta Detzkeit.** 2015

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:02. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; butis; skalbimas mariose

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais subtitrais. Herta Detzkeit pasakoja apie savo vaikystę, kai kaimo moterys skalbdavo mariose iš valčių.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Kis_Detz_Ung-2015

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga   Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Unguriai. Herta Detzkeit.** 2015

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:06:01. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejai; žuvis; unguriai

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais subtitrais. Herta Detzkeit pasakoja apie savo vaikystę, kai ji padėdavo tėvui žvejoti, vardių žuvų rūšis, ką ir kaip valgydavo. Prisimena, kaip gaudydavo ungurius.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai) Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Verpimas. Herta Detzkeit. 2015**

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:02. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; butis; tinklų verpimas ir mezgimas

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais subtitrais. Herta Detzkeit pasakoja apie savo vaikystę, kai jos senelis verpė tinklams virves ir mezgė tinklus, močiutė šukavo vilną ir verpė.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Kis_Sakuth_Film-2011

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai) Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Apie filmavimą Nidoje. Sakuth. 2011**

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:01:13. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba; filmavimas

Ekspedicijos įrašas. Martin Sakuth kuršininkų kalba pasakoja apie tai, kaip Nidoje karo metais buvo kuriamas filmas apie vokiečių armiją Afrikoje. Šalia broliai Werner ir Herbert.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Kis_Sakuth_Zhve-2011

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai) Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Apie žvejybą Švedijoje ir Nidoje. Herbert Sakuth . 2011**

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:06:14. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba; žvejyba; žuvis

Ekspedicijos įrašas. Herbert Sakuth kuršininkų kalba pasakoja apie tai, žvejoja Švedijoje ir kaip tai darė Nidoje, apibūdina tinklus, žvejybos būdus ir žuvis, sako jų pavadinimus. Fone jo žmona.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Kis_SakuthLaba-2011

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai) Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Laba diena. Herbert, Martin, Werner Sakuth. 2011**

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:01:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejai, laivai, tradicijos

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba. Herbert, Martin ir Werner Sakuth susitinka Herberto namuose.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_KisTydGibb-2015

Dokumento tipas: Skaidrių filmas Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Gertrud Tydeck- Gibbisch. 2015**

Pastabos: WMV failas. Trukmė: 00:02:13. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Karklininkai/ Karklė (Karkelbeck), Plocio ežeras, mokykla

Skaidrėmis iliustruojamas pateikėjos iš Karklės (Karkelbeck) Gertrud Tydeck- Gibbisch pasakojimas apie apylinkę, minimas Plocio (Plaze-see) ežero vardas, kalbama apie mokyklas, minimos mokytojų pavardės.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas Kalba: rusų Šalis: Lietuva

Klaipėda. Lietuvos kino studija. 1953

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:20:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Klaipėda, statybos, Klaipėdos uostas, uosto vartai, jūrininkai, Kuršių marios, žvejyba, žvejų ūkiai, miškų auginimas, regata

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Klaipėdos atstatymą, uostą, žvejybą Kuršių mariose, žvejybos ūkių laimikius, miško auginimą nerijoje, kadruose rusniškiai broliai Jurginaičiai, marių regata, Girulių pionierių stovykla, jūreivystės mokykla.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0869-35

Šifras: Va_Koep_KurNehr-2001

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas Kalba: vokiečių (liet. subtitrai) Šalis: Vokietija

Volker Koepp (sud.). Kurische Nehrung. 2001

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failas (.iso). Trukmė 00:90:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida (Nidden), Rasytė (Rossitten, Rybachij), gamtovaizdis, prieškaris, pokaris, tapatybė

Dokumentinis filmas (subtitrai lietuvių kalba) pasakoja apie pasikeitusį Kuršių nerijos gyvenimą. Filmo herojai gyvena dviejose valstybėse: Rusijoje ir Lietuvoje. Igoris, Nataša su šeima, kurių tėvai atsikėlė į šiuos kraštus po karo, gimė rusiškoje nerijos pusėje, kurioje peizažas ir kelios senos architektūrinės detalės mena apie prieškaryje puoselėtą grožį. Aplankoma kadaise garsiausia Europos paukščių žiedavimo stotis. Joje ir dabar vyksta darbas. Renata – vietinė, nidiškė, jos tėvai ir protėviai gyveno nerijoje, jai atmintyje skamba dar senelio ir tėvo vartota kuršininkų kalba, žvejybos kuršvaltėmis vaizdai. Labiausiai jos likimą paveikė karas ir išsiskyrimas su tėvais. Pokario vaikystėje ir jaunystėje išgyventi sunkumai, kova už būvį nenuslopino joje gyvybingumo, suteikto pačios gamtos. Ji ištekėjo už ruso jūreivio ir pasakoja apie pokyčius, kuriuos teko patirti jos tėvynei.

Šaltinis/signatūra: Volker Koepp asm. archyvas

Šifras: Va_KurGim_LKA_1963

Dokumento tipas: Meninis filmas Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Kūrinio gimimas. Lietuvos kino studija. 1963

Pastabos: MP4 failas. Trukmė 00:05:54. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, kompozitorius Eduardas Balsys, baletų kūrimas

Pajūrio žvejų kaimas, džiūsta tinklai, valtys. Žvejo žmona išlydi vyrą į jūrą. Kompozitorius E. Balsys klausosi jūros ošimo, vaizduotėje girdi kūrinio muziką, rašo natas. Kadruose įvairūs Kuršių marių ir jūros vaizdai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 2405-35

Šifras: Va_KurNer_LKA_nd

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas Šalis: Lietuva

Kuršių nerija. Paukščių žiedavimas. Lietuvos kino studija. 1963

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:54. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, paukščių žiedavimas

Dokumentinio filmo ištrauka be garso. Kadruose kopų ir marių vaizdai ir paukščių žiedavimo stotis nerijoje. Rodomi jauni gamtininkai, paukščių gaudymo ir žiedavimo procesas, kuriam vadovauja (?) Ventės rago ornitologas L. Jezerskas.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0618-16-N

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga   Kalba: kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Švedija

Aigars Lielbardis (sud.). **Sakuth. 2006**

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:15:51. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; kuršininkai, Švedija, tautosaka, žvejyba

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba. Broliai Martin, Herbert ir Werner Sakuth pasakoja apie savo gyvenimą rusų valdomoje zonoje Vokietijoje, iš kurios jie pabėgo į Švediją. Paskui broliai bando skaityti latviškai iš P. Šmito knygos „Kuršu kăpu folklorā“, skaitydami komentuoja, ar užrašytoji kalba yra tokia pat kaip jų. Kitas epizodas nufilmuotas Vanern ežere, kur broliai rodo, kaip žvejoja su šiuolaikiniu laivu ir tinklais.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_Lietuva_LKA_1990(I), Va_Lietuva_LKA_1990(II)

Dokumento tipas: Meninis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Lietuva tarp praeities ir ateities. (2 epizodai). Lietuvos kino studija. 1990

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:08. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, kopos, Marija Bezrukov, kuršininkų daina, užpustyti kaimai

Ištrauka iš filmo „Lietuva tarp praeities ir ateities“. Nidos kopose vaikšto Marija Bezrukov- Kairienė, dainuoja kuršininkų dainą, pasakoja apie užpustytos kaimus aplink Nidą.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 3539-35-1 3539-35-2

Šifras: Va_Neringa_LKA_1957

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: rusų   Šalis: Lietuva

Neringa. Lietuvos kino studija. 1957

Pastabos: MPG failas, spalvotas. Trukmė 00:16:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, žvejai, žvejų ūkis, kuršvaltės, Pinkus, architektūra, Kopgalis, pustomas smėlis, Marta Šmitaitė, paukščių žiedavimas

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Kuršių neriją, žvejų darbą, buitį, kopų sutvirtinimą, kadruose pasirodo įspūdingi gamtos vaizdai, kuršvaltės, senieji Kuršių nerijos namai, išpuošti raižiniais: prie kopos Sakuth namas Pilkupoje, vaizdas nuo kalno Nidoje į Froesės viešbutį (dviejų galų namas su mansardomis, dab „Neringos“ viešbutis), Knaufo namas su gausiai išpuošta veranda, Tomo Mano namas, Pervalkos švyturys, Preilos mokykla, Kopgalio tvirtovė, vokiečių bunkeriai. Filmo epizoduose pasirodo Fritz Jakeit (su kariška kepure valdo bures), trise kuršininkų kalba šnekučiuojasi Mikas Engelinai (Michel Engelin, su margu megztiniu) ir jo sūnus Mikas (su žvejo kepure) iš Pervalkos ir Pinkus (Pinkis, baltu megztiniu), kopų apsodinimo darbu rūpinosi eigulė Marta Šmitaitė (Marta Schmidt), senųjų neringiškių palikuonė. Kitame epizode – paukščių žiedavimo scena Rasytėje.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0893-35

Šifras: Va_Patr_Kurenfis-1941

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Clarissa Patrix-Dreyer (sud.). **Kurenfischer: Ein Tag auf der Nehrung.** 1941

Pastabos: MKV failas. Trukmė 60 min. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejai, laivai, tradicijos

Dokumentinis karo laikų vokiečių filmas, kuriame pasakojama apie Kuršių neriją, pamėgtą Vokietijos kurortą. Patetiškai piešiama žvejų buitis, gamtovaizdis, tradicijos. Filmas su lietuviškais subtitrais.

Šaltinis/signatūra: <http://www.filmportal.de/film/kurenfischer-ein-tag-auf-der-nehrung-2b25ffa385cd4f96b404a6bb95d6fd21>

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių

Hermann Pölking (sud.). **Ostpreußen- Panorama einer Provinz - erzählt aus alten Filmen 1913-1945 I.** 2014

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failas (.iso). Trukmė 01:00:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Rytprūsiai, Kuršių nerija, Kuršių marios, šieno gabenimas, Semba, miškai, paukščių žiedavimas, arklių turgus, Aistmarės, Karaliaučius, Romintės giria, Rasytė, Nida, bažnyčia, kapinės

Filmas yra pirmasis iš 5 DVD istorinės dokumentikos rinkinio. Iš įvairių šaltinių profesionalių ir mėgėjų kameromis sukurtų 1913–1945 filmų sudėta kompozicija, lydima autoriaus teksto už kadro, sklaido įvairius Rytprūsių gyvenimo puslapius. Šioje dalyje daugiausia dėmesio skiriama kraštovaizdžiui, buičiai, etnografijai, tradicijoms, kurių gyvenimas nutrūko. Kuršių marios, pamario gyventojų darbai ir buitis, tradicijos, Kuršių nerijos gamta ir architektūra šioje dalyje rodomi keliuose epizoduose, kurie išdėlioti įvairiose filmo vietose. Esama spalvotų juostų.

Šaltinis/signatūra: Hermann Pölking

Šifras: Va_Schul_IchMadhen-1999

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Helmut Schulzeck (sud.). **Ich bin kein wildes Mädchen mehr** . 1999

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failas (.iso). Trukmė 00:45:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, gamtovaizdis, prieškarinio gyvenimas, vaikystė

Dokumentinis filmas pasakoja apie Nidoje gimusios ir užaugusios Elisabeth Rademacher – Schulzeck, režisieriaus motinos gyvenimą. Filmą herojė įvairiais metų laikais lanko gimtąsias vietas ir dalijasi prisiminimais apie vaikystę. Ypač pabrėžiamas vaikystėje išugdytas stiprus ryšys su gamta, kraštovaizdžiu, šeimos tarpusavio santykiai, pasakojama apie tėvą žveją.

Šaltinis/signatūra: Helmut Schulzeck asm. archyvas

Šifras: Va_Schul_WiedNidden-1997

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: vokiečių, kuršininkų (liet. subtitrai)   Šalis: Vokietija

Helmut Schulzeck (sud.). **Wiedersehen mit Nidden**. 1997

Pastabos: DVD, Disko atvaizdo failas (.iso). Trukmė 00:38:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, nidiškių susitikimas, bažnyčia, kuršininkų kalba, prisiminimai, gamta, Eduardas Jonušas

Dokumentinis filmas pasakoja apie nidiškių susitikimą 1997 m. Nidoje. Pasakojimo centre režisieriaus motina Elisabeth Rademacher, kuri susitinka vaikystės draugus. Bažnyčioje vyksta šventinės pamaldos, jas laiko kunigas Echternach, kurio senelis buvo šios bažnyčios statytojas. Supažindinama su tautodailininku, senovinių antkapių ir kuršvaltės atkūrėju Eduardu Jonušu. Keletas epizodų primena čia gyvai skambėjusią kuršininkų kalbą, užfiksuoti dialogai, kur Elisabeth šnekučiuojasi su broliais Sakuth ir Herta Detzkeit.

Šaltinis/signatūra: Helmut Schulzeck asm. archyvas

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas Šalis: Lietuva

Suominis pučia Neringoje. Lietuvos kino archyvas. 1966

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:09. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejai, žvejybos ūkis; kuršininkų kalba

Dokumentinis filmas apie žvejybą Kuršių nerijoje 7 dešimtmetyje. Sominis (ne suominis) yra šiaurės vakarų vėjo pavadinimas. Žvejai dirba sovietiniame žvejybos ūkyje. Nufilmuota gamtos vaizdų, žvejybos (žiemos žvejyboje Maslauskas, Eičinas) ir buitės scenų, filmo pabaigoje skamba kuršininkų kalba, kalbasi pervalkiškiečiai Marikė Jakeit ir jos vyras, Juokrantėje tinklų įmonėje darbuojasi moterys, kitame epizode šeima prie kuršvaltės modelio, laikrodį užveda Mikas Engelinas. Šios ištraukos lietuviškas vertimas yra subtitruose.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino archyvas. LA_0814-35-P (1)

Šifras: Va_Spru_Sak_KursVal-2012

Dokumento tipas: Filmuota medžiaga Kalba: latvių, kuršininkų (liet. subtitrai) Šalis: Latvija

Kristaps Sprūdžs (sud.). Kursenieku valoda. Christel Sakuth ir Kristaps Sprūdžs. 2012

Pastabos: MKV failas. Trukmė 00:03:33. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kalba, kuršininkų kalbos pavyzdžiai, dvikalbystė

Ekspedicijos įrašas kuršininkų kalba su lietuviškais subtitrais. Rinkėjas latviškai klausinėja kuršininkę Christel Sakuth apie jos gimtąją kalbą: kur ji užaugo, ar ji supranta latviškai, kaip ji pati kalba, kas jų namuose ir Nidoje kokia kalba kalbėjo namuose, kokias kalbas vartojo kitur.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės asmeninis archyvas

Šifras: Va_TL14_Obl_LKA_1955

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 14. Obligacijos. Lietuvos kino studija. 1955

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:45. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, žvejybos ūkis, obligacijos, Valteris Doblys

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie žmonių entuziazmą skolinti valstybei savo asmenines santaupas, pasirašant obligacijų dokumentus. Tarp tokių yra ir Kuršių nerijos žvejai, kadre pasirodo žvejys Valteris Doblys (jis vėliau išvyko gyventi į Vokietiją).

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0329-35

Šifras: Va_TL17_Rusn_LKA_1950

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 17. Rusnės žvejai. Lietuvos kino studija. 1950

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:45. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios; Rusnė (Russ), žvejyba, žvebybos ūkis, Jurginaitis, Gobris, Pinikis

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie naujai sukurta žvejybos ūkį Rusnėje. Filme užfiksuoti senųjų žvejų šeimų palikuonys Jurginaitis, Pinikiai. Jame taip pat užfiksuota žvejyba, Nemuno delta, pasakojimas apie sovietų valdžios užduodamas žvejybos kvotas (planus).

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0176-35

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 17. Rusnės rytas. Lietuvos kino studija. 1962

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:24. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Rusnė, žvejai, Jerčius Jurginaitis, Adomas Goberis, paukščių ferma

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Rusnės miestelį Nemuno deltoje, rodomi į marias išplaukiantys žvejai, kurių vyriausieji yra senieji rusniškiai, kitas epizodas pasakoja apie paukščių fermą.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0647-35

Šifras: Va_TL22_Balt_LKA_1949

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 22. Prie Baltijos krantų. Lietuvos kino studija. 1949

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:45. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, žvejai, repatriantas Jonas Baistys, Dreverna, Adomas Stalgys, Jokūbas Traušis, kuršvaltės

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie žvejybą Kuršių mariose, o ne Baltijos jūroje, kaip teigia filmo titulinis kadras. Filme užfiksuoti repatriantai, akcentuojama jų ištikimybė gimtajam kraštui ir žvejybai, kaip kontrastas nesėkmingam gyvenimui svetimuose kraštuose. Filme dar matome senuosius Kuršių marių laivus.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0148-35

Šifras: Va_TL22_Ung_LKA_1955

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 22. Ungurių žvejyba. Lietuvos kino studija. 1955

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:07. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Dovydas Rudys, ungurių žvejyba, Nidos žuvies apdirbimo fabrikas

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie ungurių žvejybą mariose ir žuvų fabriką Nidoje. Filme užfiksuotas vietinis žvejys Dovydas Rudys.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0362-35

Šifras: Va_TL25_KurMar_LKA_1954

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 25. Kuršių marių žvejai. Lietuvos kino studija. 1954

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:20. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, žvejyba, žvejybos ūkis, Juodkrantė

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie žvejybą Kuršių mariose, sovietinį ūkį, rodomi naujieji ir senieji Kuršių nerijos gyventojai, tarp pastarųjų juodkrantiškis Šilbachas.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0329-35

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 25. Nidos žvejai. Lietuvos kino studija. 1948

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:45. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, sovietinis žuvų ūkis, Sakutis, Kalvis, kuršvaltės

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie naujai sukurta žvejybos ūkį Nidoje. Filme užfiksuoti kuršininkai Sakutis ir Kalvis. Jame taip pat nufilmuota žvejyba kuršvaltėmis pokaryje, vėliau šie laivai buvo sunaikinti.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0115-35

Šifras: Va_TL26_Regata_LKA_1954

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 26. Regata. Lietuvos kino studija. 1954

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:37. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, regata, Nida, vietiniai žvejai

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie burinių laivų regatą Kuršių mariose, kadruose Klaipėdos ir Kuršių nerijos vaizdai, sportininkų ir vietinių žvejų veidai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0330-35

Šifras: Va_TL28_Neringa_LKA_1956

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 28. Neringos miškai, filmo kūrimas. Lietuvos kino studija. 1956

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:02:40. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, smėlio pustymas, miškų sodinimas, Marta Šmit, Ipolitas Laurinavičius, žvejyba, kuršvaltės, Vinkus, aktoriai, filmo „Auksinės burės“ kūrimas

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Kuršių nerijos gamtą, apie žmonių kovą su stichija, sodinant miškus. Parodomi eigulė Marta Šmitaitė, girininkas Ipolitas Laurinavičius, žvejys Vinkus. Paskutiniame epizode pasakojama apie meninio filmo „Auksinės burės“ kūrimą, minimi aktorių vardai. 1956 m. mariose vis dar matomos kuršvaltės.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0404-35

Šifras: Va_TL28_Rasytojai_LKA_1958

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 28. Rašytojai. Lietuvos kino studija. 1958

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:00. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Nida, Thomas Mann, baltarusių rašytojai

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Nidoje apsilankiusią baltarusių rašytojų delegaciją. Kadruose – viešnagė Tomo Mano name, kopos, po kurias laipioja svečiai, mariose motorinė valtis.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0476-35

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 30. Kuršmarių turtai. Lietuvos kino studija. 1962

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:31. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, žvejyba

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie žvejybą Kuršių mariose, ungurių gaudymą.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0659-35

Šifras: Va_TL30_Vente_LKA_1956

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 30. Ventės ragas. Lietuvos kino studija. 1956

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:00:50. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Ventės ragas, paukščių žiedavimas, Antanas Vaitkevičius

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Kuršių marių pakrantėje Ventės rage įkurtą paukščių žiedavimo stotį.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0406-35

Šifras: Va_TL34_Karo_LKA_1962

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 34. Paskutiniai karo aidai. Lietuvos kino studija. 1962

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:56. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, karas, išminavimas

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie Kuršių marių išminavimą, iš arti rodomi narų ir išminuotojų veiksmai.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0663-35

Šifras: Va_TL4_ZiemZve_LKA_1963

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Tarybų Lietuva 4. Žiemos žvejyba. Lietuvos kino studija. 1963

Pastabos: MPG failas. Trukmė 00:01:11. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių marios, Kuršių nerija, žiemos žvejyba, Stasys Vainauskas

Dokumentinio filmo ištrauka su sovietiniam laikotarpiui būdinga patetika pasakoja apie žvejybą Kuršių mariose žiemą, kadre – senas žvejys Stasys Vainauskas.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 0681-35

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: lietuvių, kuršininkų (lie. subtitrai)   Šalis: Lietuva

L. Tautrimas. **Senieji Nidos ir Rusnės žvejai**. Lietuvos kino studija. 1970

Pastabos: MPG failas. Iššifruotas tekstas Va_LKA_1970_Tautr(I).doc. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkų kalba, prisiminimai, muziejus, žvejybos istorija, papročiai

L. Tautrimo dokumentinis filmas susideda iš kelių dalių: Pervalkos gyventojų Marikės Jakeit ir jos vyro pasakojimas lietuvių ir kuršininkų kalbomis, pokalbis su Kuršių nerijos gyventoju Miku Engelinu muziejuje ir nenustatyto asmens rusniškio Erčiaus Jurginaičio pasakojimas apie žvejybą ir žvejų gyvenimą prieš karą ir tarybiniais metais.

Šaltinis/signatūra: Lietuvos kino studijos archyvas 1123-3

Dokumento tipas: Dokumentinis filmas   Kalba: latvių, kuršininkų   Šalis: Latvija

Varnu kodēji. Vēstures izpētes un popularizēšanas biedrība. 2016

Pastabos: MP4 failas. Trukmē: 00:02:26. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, kuršininkai, varnų gaudymas, kuršininkų kalba

Filme apie varnų gaudymą kuršininkų kalba pasakoja Fricas Jakaitis iš Pervalkos. Toliau latviškai pasakojama apie kuršininkų kalbą, papročius, minimi antkapiai, užsimenama, kad kuršininkų tradicijos įdomios latvių mokslui.

Šaltinis/signatūra: Vēstures izpētes un popularizēšanas biedrība

Šifras: Ga_Gras_Eksp-1980

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: latvių, kuršininkų, vokiečių   Šalis: Vokietija

Austris Grasis (sud.). **Ekspedicija**. 1980

Pastabos: 12 WAV failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, butis, papročiai, vaikystė, kalba, mokykla, išvykimas iš tėvynės, etniniai santykiai

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buties darbus, šventes, papročius, prisiminimai apie vaikystę, tėvus, kaimynus, įvairias Kuršių nerijos vietas, minimi vietovardžiai. Informantai – 1898–1930 gimę asmenys: Marie (Marike) Peleikis-Kristaitis (1905); Marta Schmidt (1998 Preiloje); Scharlotte Rademacher-Sakuth (1890 Nidoje); Erika Rademacher-Frank (1917 Nidoje); Hedwig Rademacher-Engelien (1929 Nidoje); Herta Detzkeit-Paul (1924 Nidoje); Fritz Roespel (1923 Nidoje); Ernst Kakis (1927 Preiloje); Martin Pugel (1908 Nidoje) ir Anna Peleikis-Pugel (1912 Nidoje).

Failų numeracija atitinka saugotojo archyvo numerius. Įrašė dalyvavo Austris Grasis ir Ilgvars Bernovskis

Šaltinis/signatūra: Austrio Grasio archyvas

Šifras: Ga_Kis_BezKalSak-1993

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Bezrukov, Kalwies, Sakuth**. 1993

Pastabos: 6 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, butis, vaikystė, kalba, mokykla, kapinės, pokaris

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: buties darbus, papročius, prisiminimai apie vaikystę, tėvus, kaimynus, įvairias Kuršių nerijos vietas, bažnyčią, kapines, gyvenimą sovietmečiu. Informantai: Marija Bezrukov- Kairienė (1919 Nidoje), Christel Sakuth (1934 Nidoje), Erika Kalwies- Froese (1934 Nidoje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Ga_Kis_Detz-2015

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herta Detzkeit-Paul**. 2015

Pastabos: 5 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, žuvų apdorojimas, moterų darbai, šeima

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejyba, moterų darbai (skalbimas, žuvų tvarkymas, maisto gaminimas), vaikystė, kaimynai.

Informantai: Herta Detzkeit-Paul (g. 1924 Nidoje). Įrašė dalyvavo D. Kiseliūnaitė ir Chr. Schiller

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Elsbeth Sakuth**. 2006

Pastabos: 11 WAV failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, butis, kurortas, karas, pabėgimas, tėvai, kuršininkų kalba

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: buties darbus, papročius, prisiminimai apie įvairias Kuršių nerijos vietas, gyvenimą karo metais, viešbutį, išvykimą iš Kuršių nerijos, pabėgimą į Švediją, apie šeimos santykius, gimtąją kalbą. Informantė: Elsbeth Sakuth, g. 1934 Nidoje.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų, vokiečių, lietuvių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Hedwig Foege-Schekahn, Herta Detzkeit-Paul**. 1996

Pastabos: 5 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, bėgimas iš nerijos, tautosaka, kuršininkų kalba, fonetikos ir leksikos testas

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buties darbus, gimtąją kalbą. Yra keletas tautosakos tekstų. Nemažą dalį įrašo sudaro pasakojimas apie bėgimą iš nerijos, bendravimą su repatriantais. Atskirą dalį sudaro kalbos testas: fonetikos ir leksikos tyrimas.

Informantai: Hedwig Foege-Schekahn (1914 Pervalkoje) ir Herta Detzkeit- Paul (g. 1924 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Arūnė Arbušauskaitė.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Gulbis**. 1994

Trukmė 00:06:26. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, Rasytė (Rossitten), Pilkopa (Pillkopen), svečių namai, laivai, garlaivis

Garso įrašė vokiečių kalba yra pasakojimas apie Gulbių šeimos istoriją: prosenelis buvo žvejys, senelis turėjo svečių namus, tėvas dirbo muitinėje. Pasakojama apie svečių priėmimą, plukdymą laivais, šieno gabenimą.

Informantai: Gulbis (vardas nežinomas)

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Hermann Pietsch**. 2015

Pastabos: 4 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, butis, šeima, gyvenimas sovietų laikais, emigracija

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žiemos žvejyba, žvejyba sovietų laikais, butis, kaimynai, mokytojai, išvykimas, sudėtinga kelionė ir sunki pradžia Vokietijoje.

Informantai: Hermann Pietsch (g. 1937 Nidoje) ir žmona Anna. Įrašė dalyvavo D. Kiseliūnaitė ir Chr. Schiller

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Erika Kalwies**. 1995

Pastabos: 2 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, butis, mokykla, pokaris

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: buties darbus, šeimą, papročius, prisiminimai apie įvairias Kuršių nerijos vietas, gyvenimą sovietmečiu. Informantė: Erika Kawies-Froese, g. 1934 Nidoje.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Fritz Kiehr, Marta Schekahn**. 1995

Pastabos: 2 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, kuršininkų kalba

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buties darbus, turgų, papročius, gimtąją kalbą. Informantai: Fritz Kiehr ir Marta Schekahn-Kiehr.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Irene Pflug-Godow**. 2016

Pastabos: 6 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Juodkrantė, Klaipėda, Kuršių marios, tarpukaris, vaikystės prisiminimai, vietovės, nostalgija

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje, ypač Juodkrantėje, kur pasakotoja, augdama Klaipėdoje, praleisdavo vasaras pas senelius. Jos prisiminimuose yra pajūris, Juodkrantės vasarnamiai, gatvelės, kaimynai. Pasakotoja kas vasarą lankosi Juodkrantėje, kartu su juodkrantiške Elisabeth Kluwe padėjo rinkti auksas bažnyčios sutvarkymui.

Informantai: Irena Pflug-Godow – Paul (g. 1934 Klaipėdoje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Richard Pietsch**. 1995–1996

Pastabos: 5 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautosaka, prisiminimai, žvejyba, butis, šventės, kuršininkų kalba, kalbos testas

Garso įrašas darytas ekspedicijoje, jame yra įvairių pasakojimų apie Kuršių neriją, papročius, žvejybą, kuršininkų kalbą. Atskirai įrašytas kalbos testas: fonetikos ir leksikos pavyzdžiai.

Informantas: Richard Pietsch (g. 1915 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **David Pinkis, Christel Sakuth. 1993**

Pastabos: 4 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, butis, folkloras, pokaris

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, papročius, prisiminimai apie įvairias Kuršių nerijos vietas, gyvenimą sovietmečiu, yra folkloro intarpų. Informantai: David Pinkis, g. 1914 Nidoje, Christel Sakuth-Tepperis, g. 1934 Nidoje.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner, Martin Sakuth, I. 2011**

Pastabos: 20 WAV failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, žuvis, prisiminimai, gyvenimas Švedijoje

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje, ypač Nidoje, žvejybą, žuvis ir jų paruošimą, prisiminimai apie vaikystę ir jaunystę, tėvus, namą, vasarotojus. Pasakojama taip pat apie Švediją, žvejybą ežere, vairuotojo patirtį, kelius.

Informantai: broliai Herbert (1925 Nidoje), Werner (1928 Nidoje), Martin (1930 Nidoje) Sakuth. Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Arnis Petrānis.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner, Martin Sakuth, II. 2011**

Pastabos: 20 WAV failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, žuvis, prisiminimai, gyvenimas Švedijoje

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje, ypač Nidoje, žvejybą, žuvis ir jų paruošimą, prisiminimai. Pasakojama taip pat apie gyvenimą Švedijoje, žvejybą ežere.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner Sakuth, I. 2014**

Pastabos: 7 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, asmenvardžiai, prisiminimai, tėvai, nuotraukos

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, tėvus, komentuojamos nuotraukos.

Informantai: Werner Sakuth (g. 1928 Nidoje), Herbert Sakuth (g. 1925 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Krišs Kapenieks.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas Kalba: kuršininkų Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Herbert, Werner Sakuth, II.** 2014

Pastabos: 31 WAV failas. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Nida, Kuršių marios, žvejyba, tėvai, karas, pokaris, giminių deportacija, nuotraukų komentarai

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, tėvus, komentuojamos nuotraukos. Taip pat Herbertas pasakoja apie dalyvavimą kare, jūrų laivyne, Werneris apie gimines, kuriuos deportavo į Sibirą. Įrašai daryti namuose, automobilyje, kapinėse.

Informantai: Werner Sakuth (g. 1928 Nidoje), Herbert Sakuth (g. 1925 Nidoje). Įrašė dalyvavo Dalia Kiseliūnaitė ir Krišs Kapenieks.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Ga_Kis_Sakuth-2006

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas Kalba: kuršininkų Šalis: Švedija

Dalia Kiseliūnaitė (sud.). **Sakuth Herbert, Martin, Werner .** 2006

Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, kuršininkų kalba, biografija, žvejyba, etnografija, tautosaka, ekspedicija

Dokumentas yra garso įrašas, darytas bendroje Lietuvos ir Latvijos mokslinėje ekspedicijoje į Švediją 2006 m. Įrašyti pokalbiai su broliais Sakuth, gyv. Kristinehamne. Toje pačioje ekspedicijoje buvo filmuojama (žr. Va_Lielb_Sakuth-2006). Broliai pasakoja apie savo gyvenimą Kuršių nerijoje, žvejybą, šeimos ir kaimo tradicijas, įterpia folkloro tekstų. Taip pat pasakojama apie pabėgimą į Švediją iš Vokietijos rusų saugomos teritorijos, pirmuosius gyvenimo metus Švedijoje, darbus ir žvejybą ežere. Pokalbiuose dalyvavo mokslininkės Dalia Kiseliūnaitė, Janina Kursite, studentai Evaldas Švageris, Aigars Lielbards.

Šaltinis/signatūra: D. Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Ga_KisAbr_Grig-2012

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas Kalba: lietuvių Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė, Gabrielė Abromavičiūtė-Jasiūnienė (sud.). **Albina Grigaitienė.** 2012

Pastabos: 5 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietinis žuvų ūkis, buitis, šeimų istorijos, senieji ir naujieji Kuršių nerijos gyventojai, papročiai, bendruomenė, kapinės

Garso įrašė yra po karo Kuršių nerijoje apsigyvenusios iš Jurbarko kilusios Albinos Grigaitienės pasakojimas apie pokario Kuršių neriją, jos gyventojus, senųjų ir naujųjų gyventojų santykius, senųjų gyventojų emigraciją. Pokalbyje ryškėja senųjų ir naujųjų gyventojų tradicijų ir gyvensenos skirtumai, sovietinės propagandos poveikis, tačiau tuo pat metu ir kaimyniško bendravimo, sėkmingo suartėjimo požymiai. Įrašai daryti namuose, kieme prie ūkinių pastatų, kapinėse.

Informantė: Albina Grigaitienė, g. 1928 Jurbarko raj., į Preilą atsikėlė gyventi apie 1955 (?).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: lietuvių   Šalis: Lietuva

Dalia Kiseliūnaitė, Gabrielė Abromavičiūtė-Jasiūnienė (sud.). **Ipolitas Laurinavičius. Leonas Laurinavičius.** 2012

Pastabos: 5 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, sovietmetis, naujieji ir senieji Kuršių nerijos gyventojai, miško priežiūra, repatriacija, emigracija, istorija

Dokumentas yra dviejų brolių, apsigyvenusių Kuršių nerijoje 1954 m., pasakojimų garso įrašas (2 dok.). Ipolitas dirbo vyriausiu girininku, brolis Leonas – jo padėjėju, vėliau vairuotoju. Broliai pasakoja apie aplinkybes, atvedusias gyventi į Kuršių neriją. Jie bendravo su vietos gyventojais, pažinojo asmeniškai daugelį kuršininkų repatriantų, kurie po karo grįžo gyventi į Kuršių neriją ir kurių dauguma išvyko 1958–1960 m.

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Šifras: Ga_Kusk_Eksp-1961

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: latvių, kuršininkų   Šalis: Lietuva

Jānis Kušķis (sud.). **Ekspedicija.** 1961

Pastabos: 10 WAV failų ir informantų registras (pdf). Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Preila, Pervalka, Nida, Juodkrantė, žvejyba, etnografija

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, šventes, prisiminimai apie I ir II pasaulinius karus, bėgimą baigiantis karui. Informantai – 1883-1908 gimę asmenys: Miķis Puģelis, Miķis Engelīns, Miķelis Pičs, Marīke Jakaite, Martins Jakaitis. Pavardės ir numeracija iš rinkėjo sudaryto registro.

Šaltinis/signatūra: Latvijos mokslų akademijos Latvių kalbos instituto archyvas

Šifras: Ga_Pie_1984-1986

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių, kuršininkų   Šalis: Vokietija

Richard Pietsch (sud.). **Richardo Pietscho įrašai.** 1984–1986

Pastabos: 8 WAV failai. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, Kuršių marios, žvejyba, buitis, kuršininkų kalba, kalbos testas

Garso įrašuose yra įvairių pasakojimų apie gyvenimą Kuršių nerijoje: žvejybą, buitį, darbus, papročius, prisiminimai apie vaikystę, tėvus, kaimynus, įvairias Kuršių nerijos vietas. Du informantai gyveno Nidoje iki 1956-58 m., jie pasakoja apie žvejybą ir gyvenimą Nidoje pirmajame sovietų valdžios dešimtmetyje. Atskirai įrašyta įvairių informantų kalbos testas (fonetika, leksika).

Informantai: Heta (Hedwig) Foege- Schekahn (1914 Pervalkoje), Hans (Johann) Schekahn 1912 (Nidoje), Sharlotte Schmit-Schekahn (1919 Nidoje), Wilhelm Gulbis (1910 Nidoje), David Pinkis (1914 Nidoje), Herta Detzkeit-Paul (1924 Nidoje), Fritz Roespel (1923 Nidoje), Lotte (Charlotte) Schmidt-Purwin (?), Martin Roespel (g. 1908 Nidoje), Sakuth Herbert (1925 Nidoje), Werner (1928 Nidoje), Martin (1930 Nidoje), jų motina Anna Labrenz-Sakuth (1900 Preiloje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Skaitomas tekstas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Richard Pietsch. **Fischerleben auf der Kurischen Nehrung.** Apie 1980

Pastabos: 11 WAV failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautosaka, prisiminimai, žvejyba, butis, šventės, Liuterio katekizmo vertimas

Garso įrašas yra Richardo Pietscho knygos „Fischerleben auf der Kurischen Nehrung“ autoriaus skaitomas tekstas kuršininkų kalba. Jo turinys sutampa su knygoje paskelbtu tekstu. Tai teminiai knygos skyriai apie žvejybą, šventes, papročius, buitį, yra tautosakos tekstų. Taip pat autorius skaito savo paties Martyno Liuterio katekizmo vertimą.

Informantas: Richard Pietsch (g. 1915 Nidoje)

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: kuršininkų   Šalis: Vokietija

Richard Pietsch (sud.). **Tautosaka.** 1980–1996

Pastabos: 16 WAV failų. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija, etnografija, tautosaka, prisiminimai

Garso įrašai daryti įvairiu metu ekspedicijose bei paties informanto. Juose yra įvairių pasakojamosios tautosakos ir etnografijos tekstų: sakmės, tikėjimai, burtai, sapnų aiškinimai ir kt.

Informantas: Richard Pietsch (g. 1915 Nidoje).

Šaltinis/signatūra: Dalios Kiseliūnaitės archyvas

Dokumento tipas: Ekspedicijos įrašas   Kalba: vokiečių   Šalis: Vokietija

Michael Wiefeld. **Auwandern oder bleiben? Zwei leben von der Kurischen Nehrung.** 2009

Pastabos: Iššifruotas ir išverstas pokalbio tekstas PDF dokumentuose. Trukmė 22'55. Viešinti be saugotojo sutikimo draudžiama.

Raktažodžiai: Kuršių nerija; Nida (Nidden); repatriacija; prisiminimai; pokaris; tapatybė

Vokietijos radijo laida. Kalbinami du nidiškiai: Hermann Pietsch ir Christel Sakuth-Tepperis. Jie pasakoja apie gyvenimą pokario Nidoje. Abiejų likimai skirtingi – Hermann Pietsch išvyko iš Nidos apie 1960 kartu su kitais Klaipėdos krašto gyventojais, norėjusiais pasitraukti į Vokietiją, Christel liko Nidoje ir sukūrė šeimą. Jie abu svarsto, kodėl taip, o ne kitaip susiklostė jų gyvenimai.

Šaltinis/signatūra: SWR 2 Leben

ISBN 978-609-432-107-8

Kuršių nerijos kuršininkų kalbos ir etninės kultūros archyvas

Katalogas

Sudarytojai: Dalia Jakulytė, Dalia Kiseliūnaitė

Katalogas sudarytas įgyvendinant LMT finansuojamo projekto (MIP- 066) tikslą: surinkti ir suskaitmeninti pasaulyje išsklaidytas publikacijas ir kitą mokslui vertingą medžiagą apie Kuršių nerijos etninę kultūrą ir kalbą. Projekto metu sukaupti dokumentai saugomi skaitmeniniame archyve, kurį pasiekti galima per internetinį puslapį <http://nerija.ku.lt:8080/knka/>.

Naudojant šį katalogą galima susipažinti su archyve saugomos medžiagos turiniu. Dokumentuose fiksuojamas laikotarpis nuo XVI a. iki XX a. 60-ųjų metų, kai kraštą paliko absoliuti dauguma autochtonų. Geografinis laukas neapsiriboja medžiaga tik apie Kuršių neriją, bet įtraukiama ir kita mokslui vertinga informacija, ypač iš Latvijos Kuršo, iš kur, kaip rodo tyrinėjimai, XV–XVIII a. vyko gyventojų migracija į neriją. Archyve sukauptos įvairių laikotarpių mokslinės ir vertingesnės populiariosios spaudos publikacijos, rankraščiai, fotografijos, filmuota ir garso medžiaga, taip pat Klaipėdos universiteto mokslininkų grupės atlikti tiriamieji darbai.

Išleido EGLĖS LEIDYKLA

www.egles-leidykla.lt